MUSIC - UNIVERSITY OF TORONTO
3 1761 12221063 6

А. БАБАЕВ

Крепость

Ա. ԲԱԲԱԵՎ

ԱՐԹՎԱԲԵՐԳ

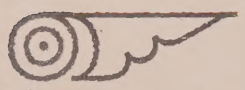

ՕՊԵՐԱ 4 ԳՈՐԾՈՂՈՒԹՅԱՄԲ՝ ՆԱԽԱԲԱՆՈՎ

ՓՈԽԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆ ՁԱՅՆԻ ԵՎ ԴԱՇՆԱՄՈՒՐԻ ՀԱՄԱՐ

ԼԻԲՐԵՏՈ Ջ. ՎԱՐԴԱՆՅԱՆԻ ԵՎ Գ. ԲՈՐՅԱՆԻ

M
1503
B112
O77

LIBRARY
JUN 4 1968
UNIVERSITY OF TORONTO

ՀՐԱՏԱՐԱԿՉՈՒԹՅՈՒՆ ՄՈՒՋԻԿԱ · ՄՈՍԿՎԱ 1967

А. БАБАЕВ

ОРЛИНАЯ КРЕПОСТЬ

(АРЦВАБЕРД)

Опера в 4 действиях с прологом

Переложение для пения с фортепиано

Либретто З. Вартаняна и Г. Боряна

Русский текст А. Машистова

ИЗДАТЕЛЬСТВО МУЗЫКА · МОСКВА 1967

Printed in Soviet Union

ԳՈՐԾՈՂ ԱՆՁԻՆՔ
ДЕЙСТВУЮЩИЕ ЛИЦА

ՌՈՒԲԵՆ, կոլտնտեսության նախագահ ..... *բարիտոն*
РУБЕН, председатель колхоза ..... баритон

ՄԱՐՈ, երիտասարդ աղջիկ ..... *սոպրանո*
МАРО, молодая девушка ..... сопрано

ԿԱՐՈ, նրա եղբայրը, կոմերիտական ..... *տենոր*
КАРО, ее брат, комсомолец ..... тенор

ԹՈՐՈՍ, ծեր կոլտնտեսական, անցյալում՝ կարմիր պարտիզան ..... *բաս*
ТОРОС, старик-колхозник, бывший красный партизан ..... бас

ԿԱՐԵՆ, կոմերիտական ..... *տենոր*
КАРЕН, комсомолец ..... тенор

ԱՎՈ, հասակավոր կոլտնտեսական, անցյալում՝ հարուստ գյուղացի ..... *բաս*
АВО, пожилой колхозник, в прошлом — богатый крестьянин ..... бас

ՇՈՒՇԱՆ, երիտասարդ այրի կին, Ավոյի եղբոր աղջիկը ..... *մեցցո-սոպրանո*
ШУШАН, молодая вдова, племянница Аво ..... меццо-сопрано

ՍԱՐԳԻՍ, կուլակաթափ հարուստի որդի ..... *բարիտոն*
САРКИС, сын раскулаченного богатея ..... баритон

ԶԱՆԱԶԱՆ, տեղացի բամբասող կին ..... *մեցցո-սոպրանո*
ЗАНАЗАН, местная сплетница ..... меццо-сопрано

ԳՐԻԳՈՐ, ծեր գյուղացի ..... *բաս*
ГРИГОР, старый крестьянин ..... бас

ՑԱԼԱՆՉԻ ..... *տենոր*
ЯЛАНЧИ, скоморох ..... тенор

Կոլտնտեսականներ, ծեր կանայք ու տղամարդիկ, աղջիկներ, պատանիներ, կոմերիտականներ:

Колхозники, колхозницы, старики, старухи, девушки, парни, комсомольцы.

Գործողությունը տեղի է ունենում լեռնային Արծվաբերդ գյուղում, երբ Հայաստանի ժողովուրդը կառուցում էր իր առաջին կոլտնտեսությունները:

Действие происходит в горном селении Арцваберд в те годы, когда народ Армении создавал свои первые колхозы.

ԱՐԾՎԱԲԵՐԴ

օպերա չորս գործողությամբ
նախերգանքով

Լիբրետո Զ. ՎԱՐԴԱՆՅԱՆԻ և Գ. ԲՈՐՅԱՆԻ
Либретто З. ВАРТАНЯНА и Г. БОРЯНА

ԱՆԴՐԵՅ ԲԱԲԱԵՎ
АНДРЕЙ БАБАЕВ
(1923 - 1964)

ՆԱԽԵՐԳԱՆՔ

Գիշեր: Արծվաբերդ լեռնային գյուղի ծայրամասը: Կոլտնտեսության խոտի դեզերը: Մի խոտի դեզի մոտ կանգնած է Կարոն: Ժամանակ առ ժամանակ նա ձայն է տալիս հարևան պահակներին:

ОРЛИНАЯ КРЕПОСТЬ
(Арцваберд)

Опера в 4-х действиях с прологом

ПРОЛОГ

Ночь. Окраина горного села Арцваберд. На лугу — стога колхозного сена. Возле одного из них стоит на карауле Каро. Время от времени он перекликается с соседними караульными постами.

ՎԱՐԱԳՈՒՅՐ
ЗАНАВЕС

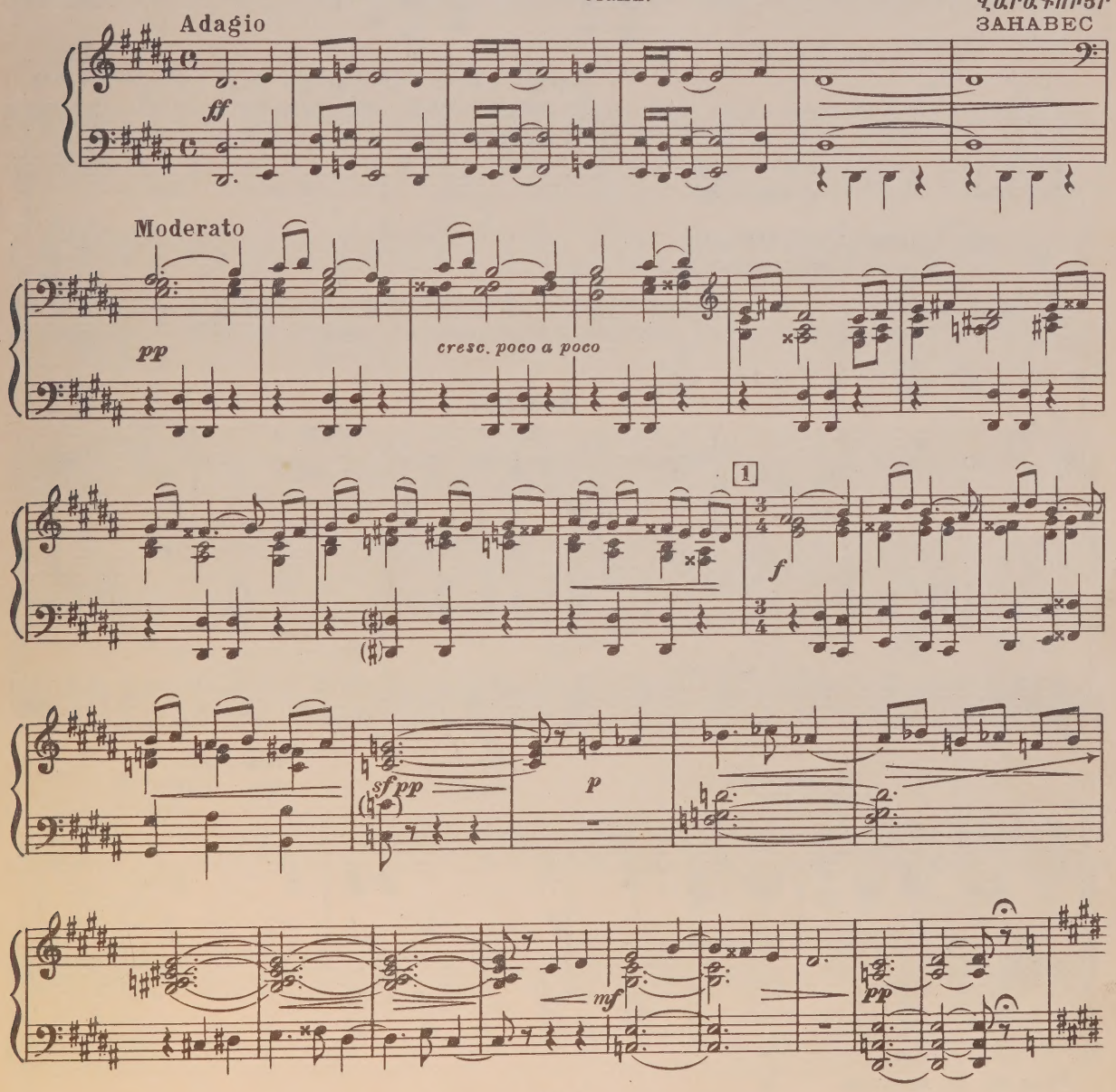

Meno mosso

ԿԱՐՈ
КАРО

mf

Հէյ, ձայն տր - վե - ցեք, երգ եր - գե - ցեք:
Эй! Спать нель - зя! Пой - те, дру - зья!

p

*)

Լսվեցին ինչ-որ մեկի քայլերը: Կարոն լարեց լսողու յունը
Послышались чьи-то шаги. Каро насторожился.

2 Moderato

Կ. К.

Պահակների ձայները (հեռվից)
Голоса караульных (издали)

pp

Հէյ, հէյ, հէյ:
Э - эй! Эй!

Moderato

pp *mf* *p*

acceler.

f

Ո՞վ կա...
Стой!

Կանգ - նիր...
Кто там?

mf *f* *p*

*) Форшлаг по желанию.

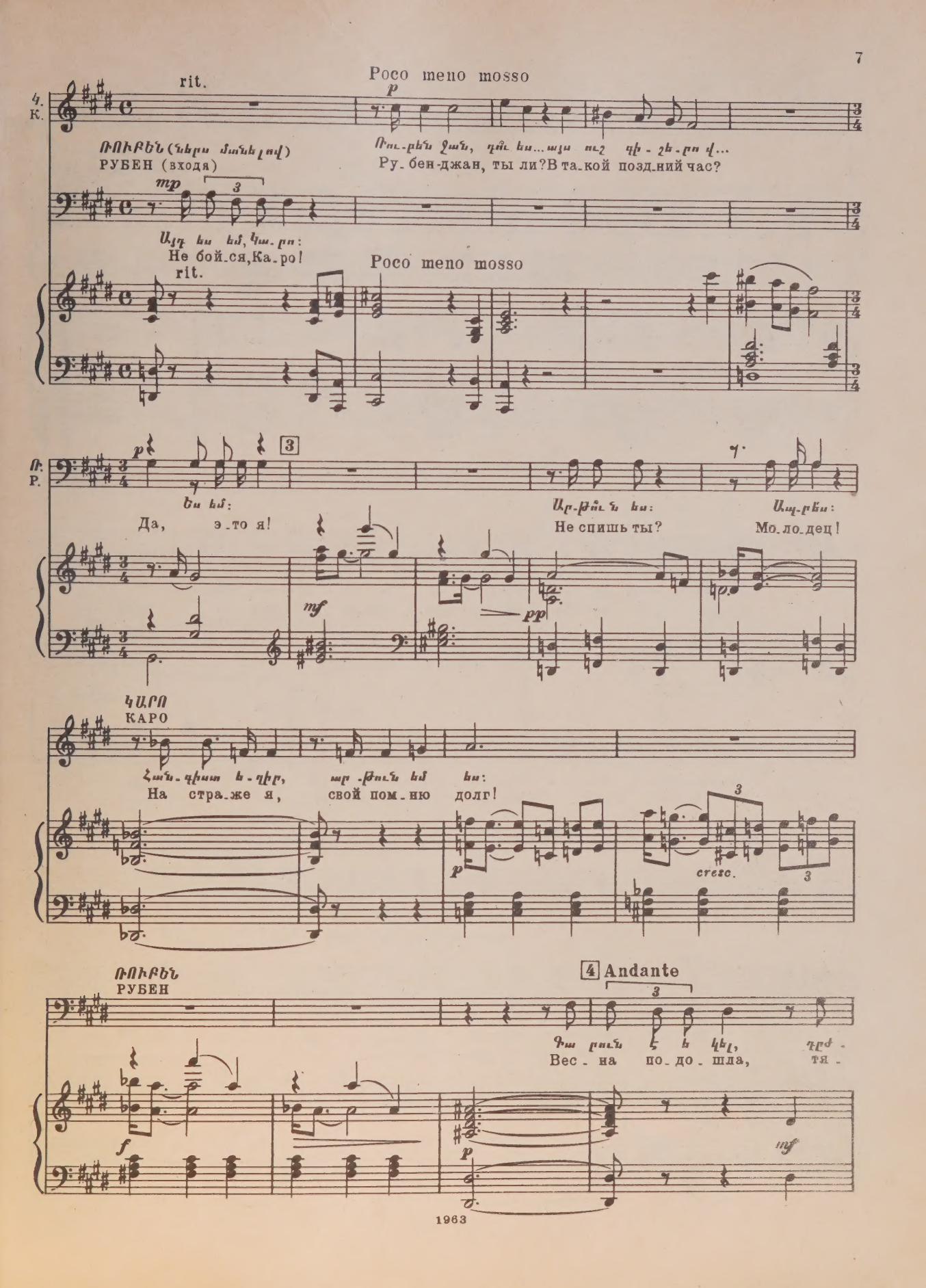
rit.
Poco meno mosso
4. К.
ՌՈՒԲԵՆ (հերս մանելով)
РУБЕН (входя)
Ռու-բեն ջան, դու ես... այս ուշ գի-շե-րո վ...
Ру-бен-джан, ты ли? В та-кой позд-ний час?
Այդ ես եմ, Կա-ր ո:
Не бой-ся, Ка-ро!
rit.
Poco meno mosso
Ռ. Р.
Ես եմ:
Да, э-то я!
Ար-թուն ես:
Не спишь ты?
Ապ-բես:
Мо-ло-дец!
ԿԱՐՈ
КАРО
Հան-գիստ ե-գիր, ար-թուն եմ ես:
На стра-же я, свой пом-ню долг!
cresc.
ՌՈՒԲԵՆ
РУБЕН
4 Andante
Գա բուն հ ե կել, դրժ-
Вес-на по-до-шла, тя-

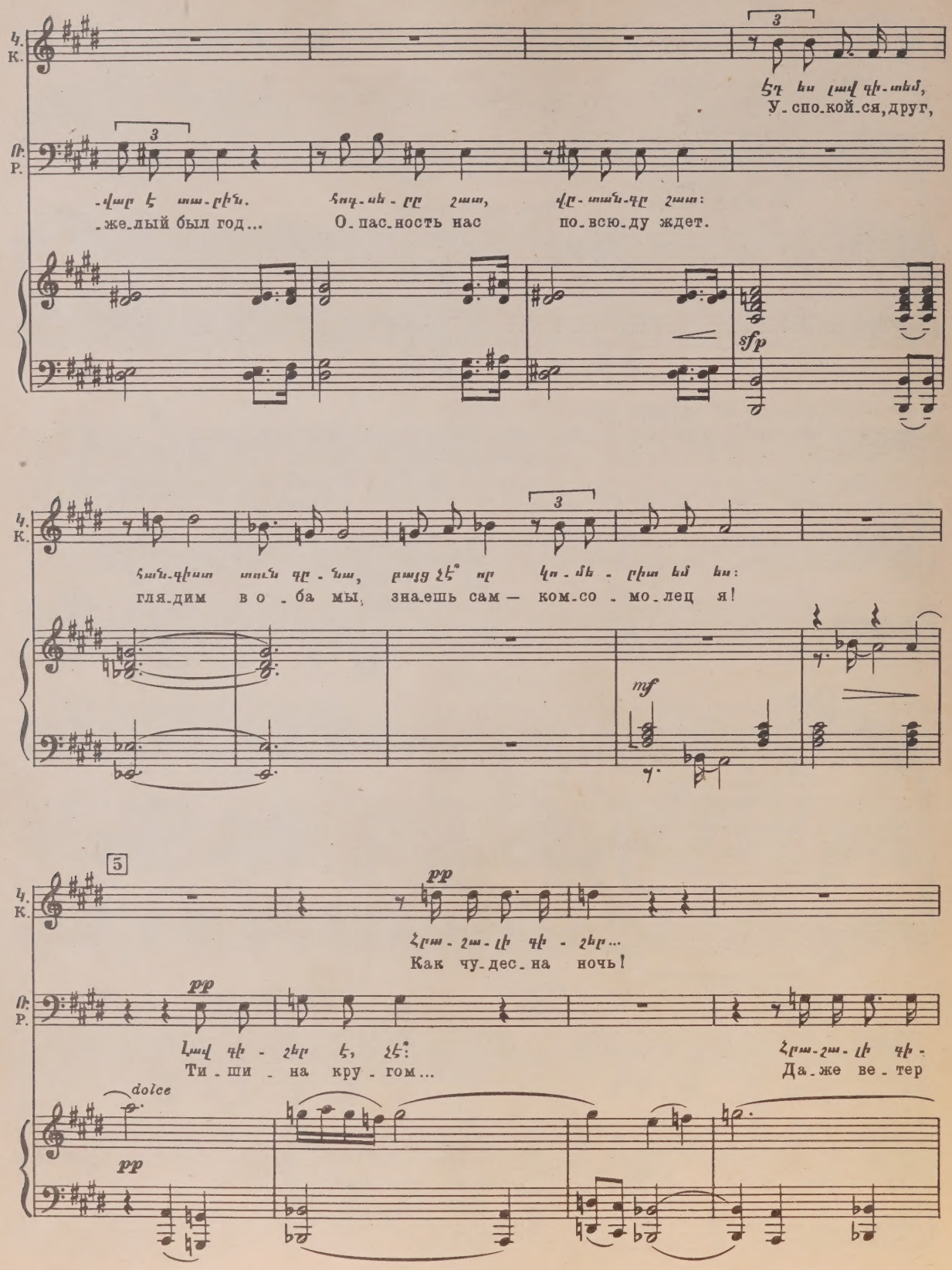
Կ. К.
Ո. Р.
Հդ ես լավ վի-տեմ,
У-спо-кой-ся, друг,
-վար է տա-րին.
-же-лый был год...
Հոգ-սե-ը շատ,
О-пас-ность нас
վը-տան-գը շատ:
по-всю-ду ждет.
sfp
հան-գիստ տուն գը-նա, բայց չէ՞ որ կո-մե-բիտ եմ ես:
гля-дим во-ба мы, зна-ешь сам — ком-со-мо-лец я!
mf
5
pp
Հրա-շա-լի գի-շեր...
Как чу-дес-на ночь!
Լավ գի-շեր է, չէ՞:
Ти-ши-на кру-гом...
Հրա-շա-լի գի-
Да-же ве-тер
dolce
pp

Ռուբենը հանում է իր շարֆը և հոգատարությամբ փաթաթում է
Рубен снимает с себя шарф и заботливо укутывает им шею Каро.

Ռ. Р.

Հեր...
спит...

Դե, ես գը-նա-ցի:
Лишь нам не до сна.

Կարոյի վիզը:

6 rit.

Կ. К.

Լավն ես, Ռու-բեն, սի-րում եմ քեզ:
Спа-си-бо, Ру-бен, ты-вер-ный друг.

mf

Չէ, չէ, սպա-
Нет, нет... по-

Ռ. Р.

p mf

Դե լավ, ես գը-նա-ցի: Դե լավ...
Про-щай, я у-хо-жу... По-ра!

rit.

ppp f

Meno mosso

Կ. К.

p

-սիր...
-стой!

Սի-րում ես դու Մա-ր-յին, գի-տեմ, նա էլ
С то-бо-ю ссо-ри-лись мы... Про-сти. Я не

p pp

Կ. К.

քեզ է սի-րում: Սի-րում է, ես չէ-ի հաս-կա-նում: Տանջվում եմ
ве-рил те-бе. Не ве-рил, что лю-бишь ты Ма-ро, се-стру мо-

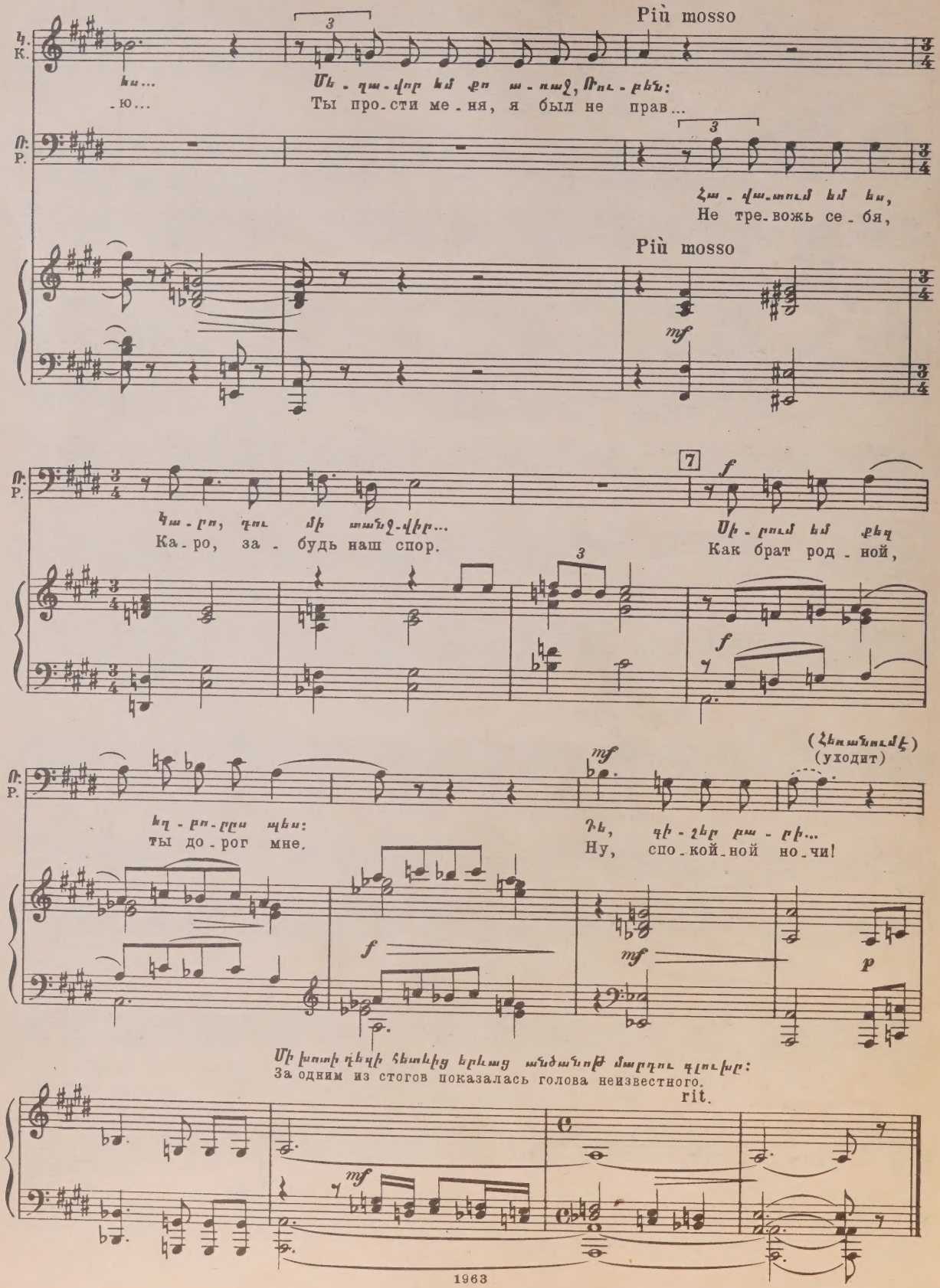
Կ.
К.
Ներ.
Р.
Più mosso
Մե - ղա - վոր եմ քո ա - ռաջ, Ռու - բեն:
Ты про - сти ме - ня, я был не прав...
Հա - վա - տում եմ ես,
Не тре - вожь се - бя,
Più mosso
mf
7
f
Կա - ր ո, դու մի տանջ - վիր...
Ка - ро, за - будь наш спор.
Մի - ր ում եմ քեզ
Как брат род - ной,
(Հեռանում է)
(уходит)
mf
եղ - բո - ր ր ս պես:
ты до - рог мне.
Դե, գի - շեր բա - ր ի...
Ну, спо - кой - ной но - чи!
f
mf
p
Մի խոտի դեզի հետևից երևաց անծանոթ մարդու գլուխը:
За одним из стогов показалась голова неизвестного.
rit.
mf

ԿԱՐՈՅԻ ԵՐԳԸ

ПЕСНЯ КАРО

8

Andantino

Կ. К.

Գը - նաց... Ру - бен,

Լավն է Ռու-բե - նը... слав - ный ты па - рень!

rit.

Tempo I 9

Գի - շեր է ուշ, գի - շեր է խոր, նը-ջում են լուռ

Ночь без-молв-на, ночь спо-кой-на, вся зем - ля спит

դաշտ,սար ու ձոր: Մի - այն աստ - ղերն են հե - ռա-վոր երկ-նից նա - յում

без-мя - теж-но, толь-ко звез-ды смот-рят с не - ба взо-ром крот-ким,

1963

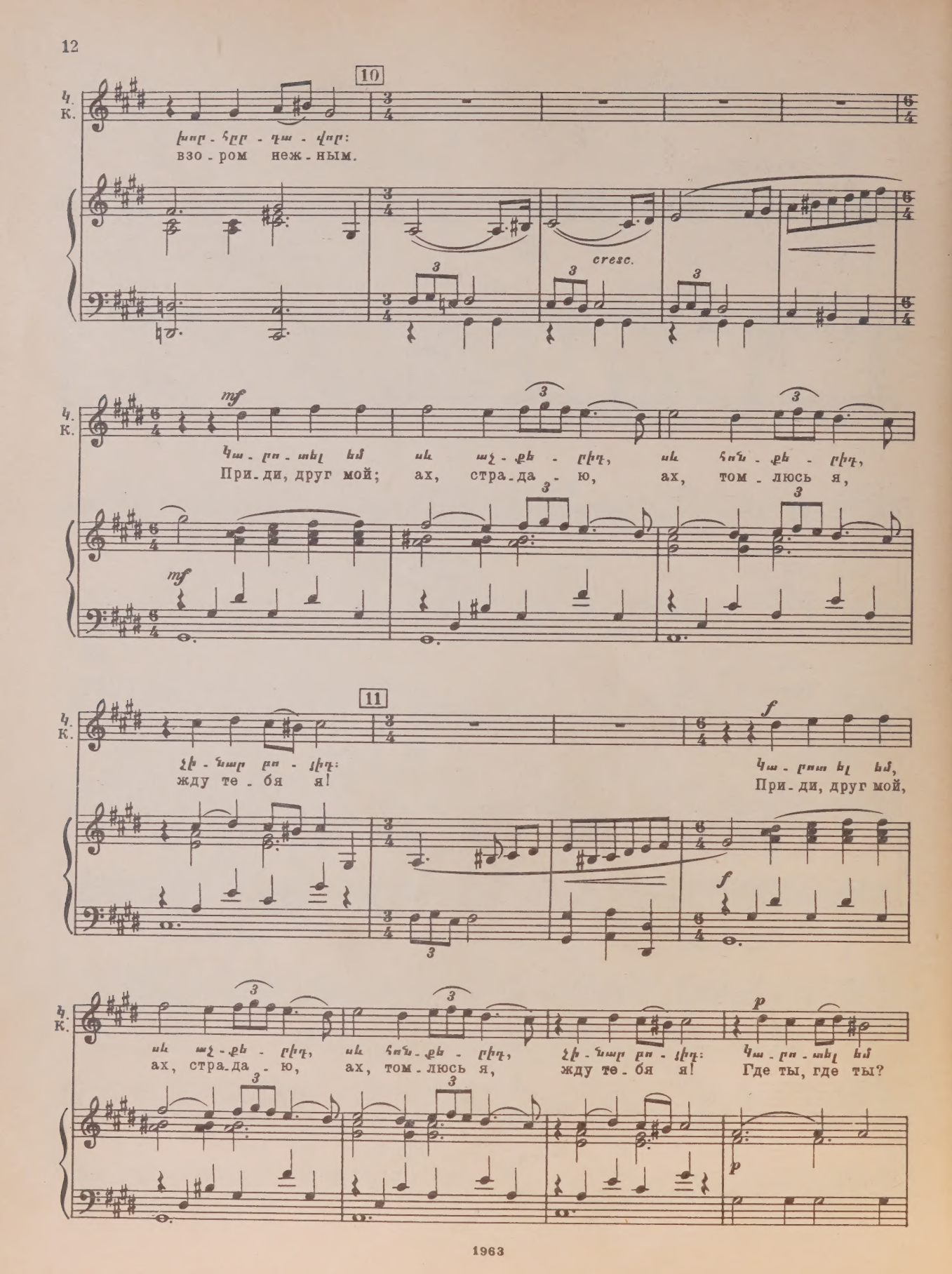
10
Կ.
К.
խոր - հրդ - դա - վոր:
взо - ром неж - ным.
cresc.
mf
Կա - րո - տել եմ սև աչ - քե - րիդ, սև հոն - քե - րիդ,
При - ди, друг мой; ах, стра - да - ю, ах, том - люсь я,
11
Չի - հար բո - լիդ:
жду те - бя я!
f
Կա - ր ո տ ե լ եմ,
При - ди, друг мой,
սև աչ - քե - րիդ, սև հոն - քե - րիդ, Չի - հար բո - լիդ: Կա - ր ո տ ե լ եմ
ах, стра - да - ю, ах, том - люсь я, жду те - бя я! Где ты, где ты?
p

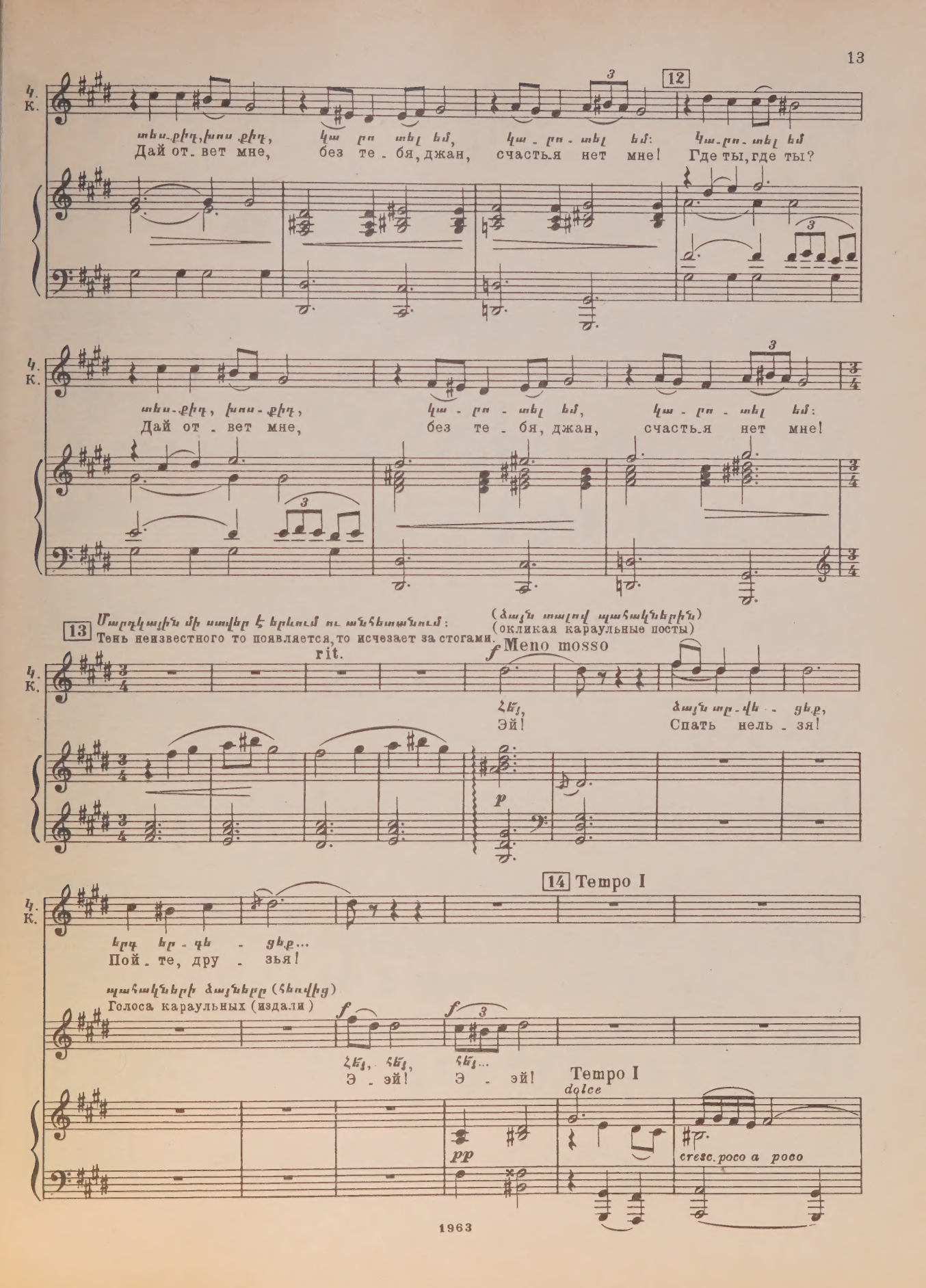
12
տես-քիդ, խոս-քիդ, կա-ր-տել եմ, կա-ր-տել եմ: Կա-ր-տել եմ
Дай от-вет мне, без те-бя, джан, счасть-я нет мне! Где ты, где ты?
տես-քիդ, խոս-քիդ, կա-ր-տել եմ, կա-ր-տել եմ:
Дай от-вет мне, без те-бя, джан, счасть-я нет мне!
13 Մարդկային մի սավեր է երևում ու անհետանում:
Тень неизвестного то появляется, то исчезает за стогами.
(ձայն տալով պահակներին)
(окликая караульные посты)
rit.
Meno mosso
հէյ, ձայն տր-վե-ցեք,
Эй! Спать нель-зя!
14 Tempo I
երգ եր-գե-ցեք...
Пой-те, дру-зья!
պահակների ձայները (հեռվից)
Голоса караульных (издали)
հէյ, հէյ, հէյ...
Э-эй! Э-эй!
Tempo I
dolce
cresc. poco a poco

(շարունակելով երգը)
(продолжая песню)

Կ. К.

mf

Ա - նուշ գի - շեր, սի - րո գի - շեր, ախ, իմ սիր - ը
Звез - ды но - чи, вы так яс - ны, но род - ных глаз

mf

Կ. К.

ար - թուն է դու: Ձայն եմ տա - լիս, ե - րազ ու սեր,
нет яс - не - е! Песнь мо - я пусть мчит - ся к ми - лой,

(Ամպերը թանձրանում են, մոտենում է փոթորիկը)
15 (Сгущаются тучи, приближается гроза)

Կ. К.

ախ, իմ եր - գը գար, քեզ հաս - ներ...
пусть на - пом - нит о - бо мне ей!

p *poco cresc.*

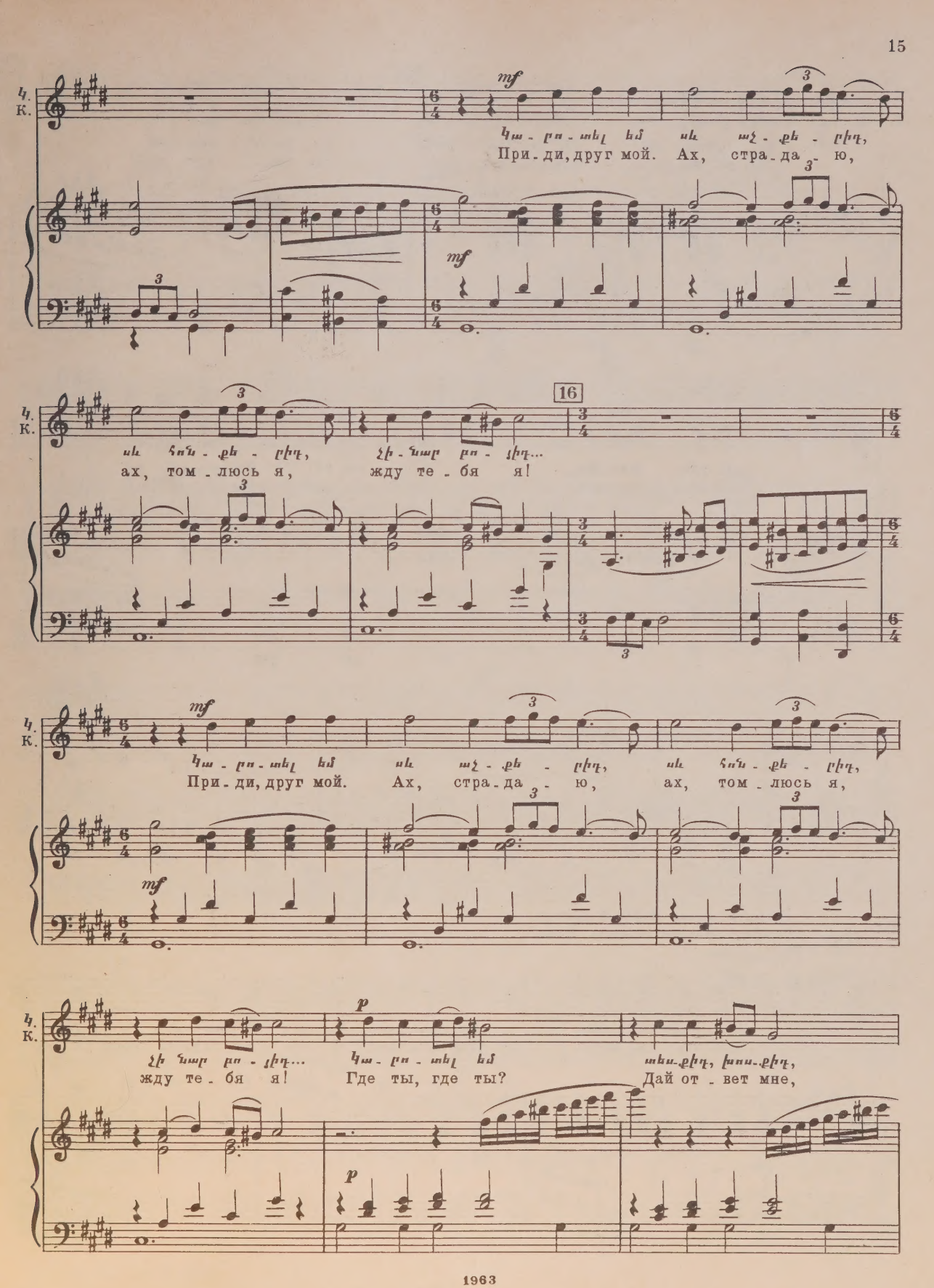
Կ.
К.
mf
Կա - բո - տել եմ սև աչ - քե - րիդ,
При - ди, друг мой. Ах, стра - да - ю,
սև հոն - քե - րիդ, Հի - նար բո - լիդ...
ах, том - люсь я, жду те - бя я!
16
Կա - բո - տել եմ սև աչ - քե - րիդ, սև հոն - քե - րիդ,
При - ди, друг мой. Ах, стра - да - ю, ах, том - люсь я,
p
Հի նար բո - լիդ... Կա - բո - տել եմ տես - քիդ, խոս - քիդ,
жду те - бя я! Где ты, где ты? Дай от - вет мне,

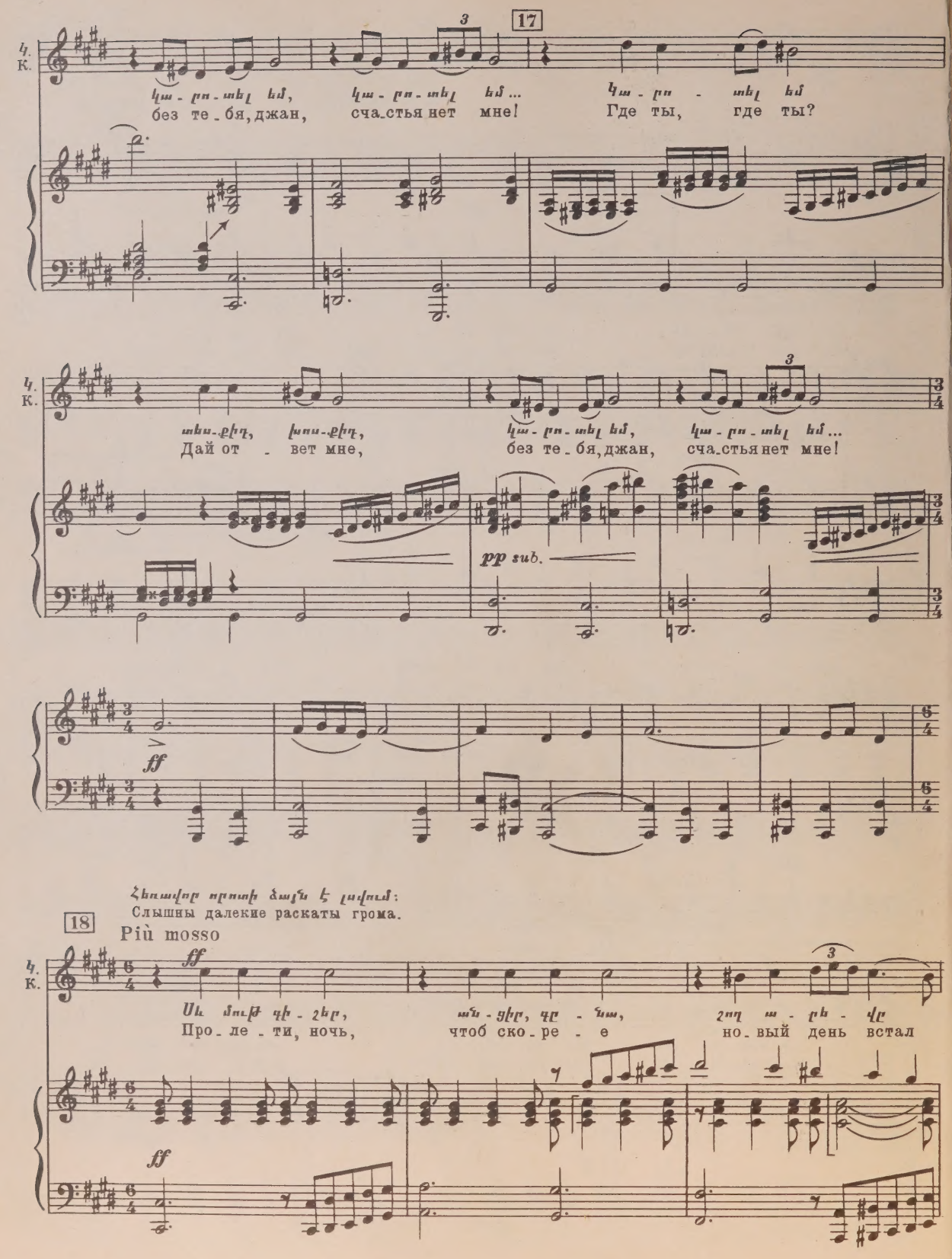
17
Կ. К.
Կա - ր ո - տել եմ, կա - ր ո - տել եմ ... Կա - ր ո - տել եմ
без те - бя, джан, сча - стья нет мне! Где ты, где ты?
տես - քիդ, խոս - քիդ, կա - ր ո - տել եմ, կա - ր ո - տել եմ ...
Дай от - вет мне, без те - бя, джан, сча - стья нет мне!
pp sub.
ff
Հեռավոր որոտի ձայն է լսվում:
Слышны далекие раскаты грома.
18
Più mosso
ff
Սև մութ գի - շեր, ան - ցիր, գը - նա, շող ա - ր ե - վը
Про - ле - ти, ночь, чтоб ско - ре - е но - вый день встал

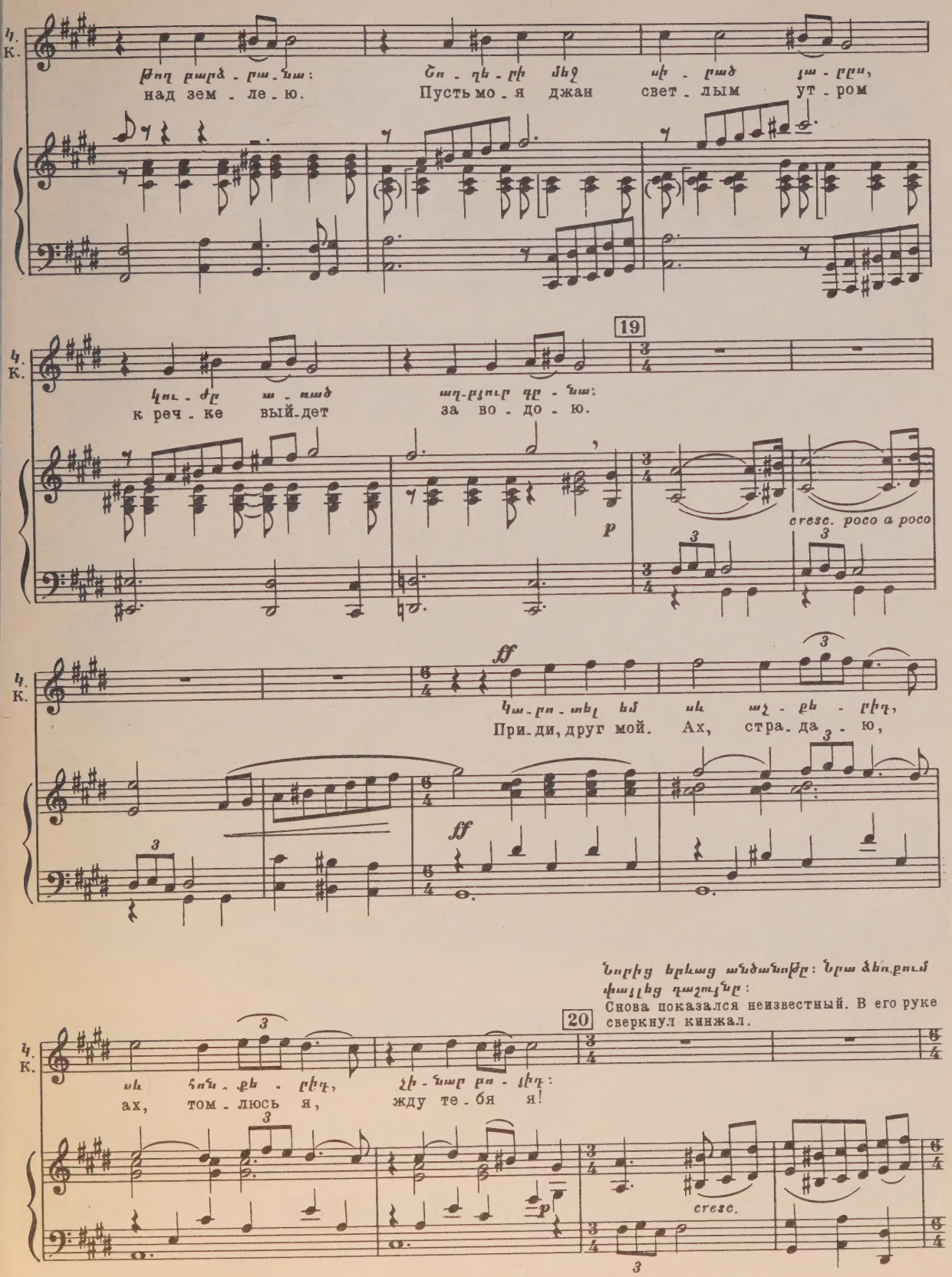

2. Бабаев. Орлиная крепость.

1963

Անծանոթը հարձակվում է Կարոյի վրա: Հարված: Կարոն ընկնում է:
Неизвестный кинулся на Каро. Удар. Каро падает. Убийца поджигает

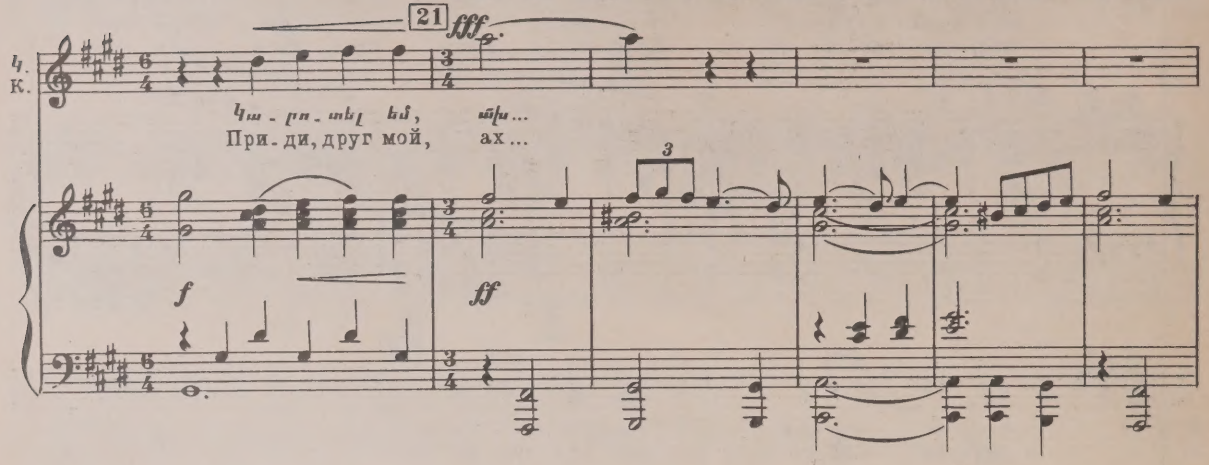

Մարդասպանը կրակ է տալիս խոտի դեզերը և փախչում: Կարոն ուժ գործադրելով հանդգնում է կրակը
стог сена и поспешно скрывается. Каро, превозмогая боль, из последних сил приподнимается, чтобы своим те-

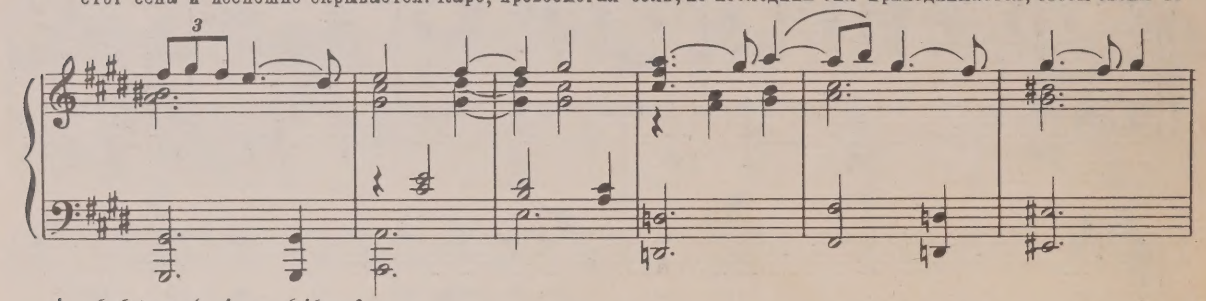

և անշնչացած վայր ընկնում:
лом прикрыть огонь, и падает мертвым.

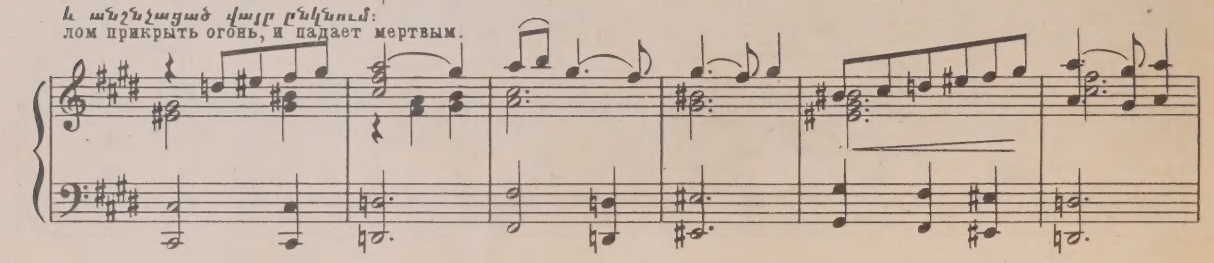

Պահակների ձայները (հեռվից)
Голоса караульных (издали)
(Տենոր)
(Тенора)

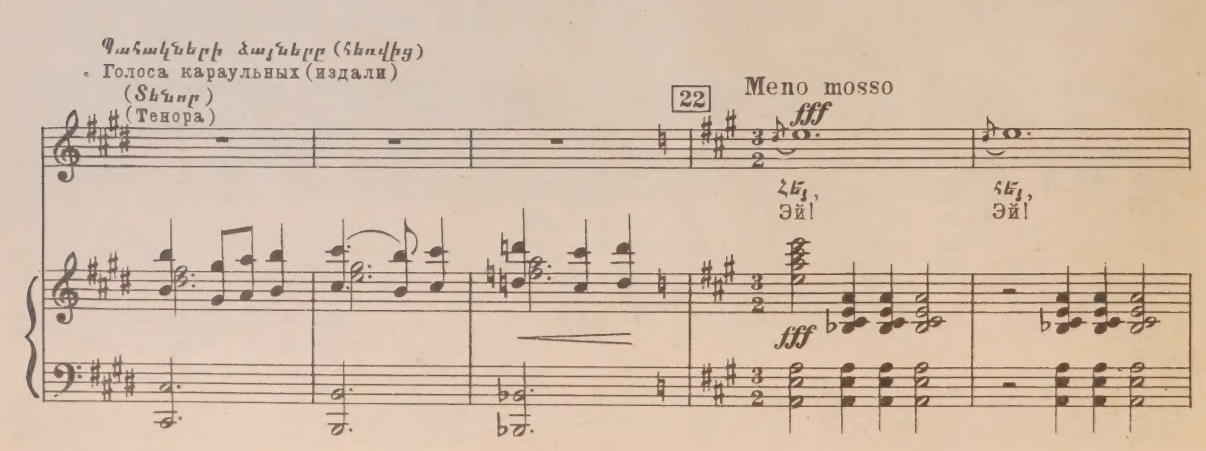

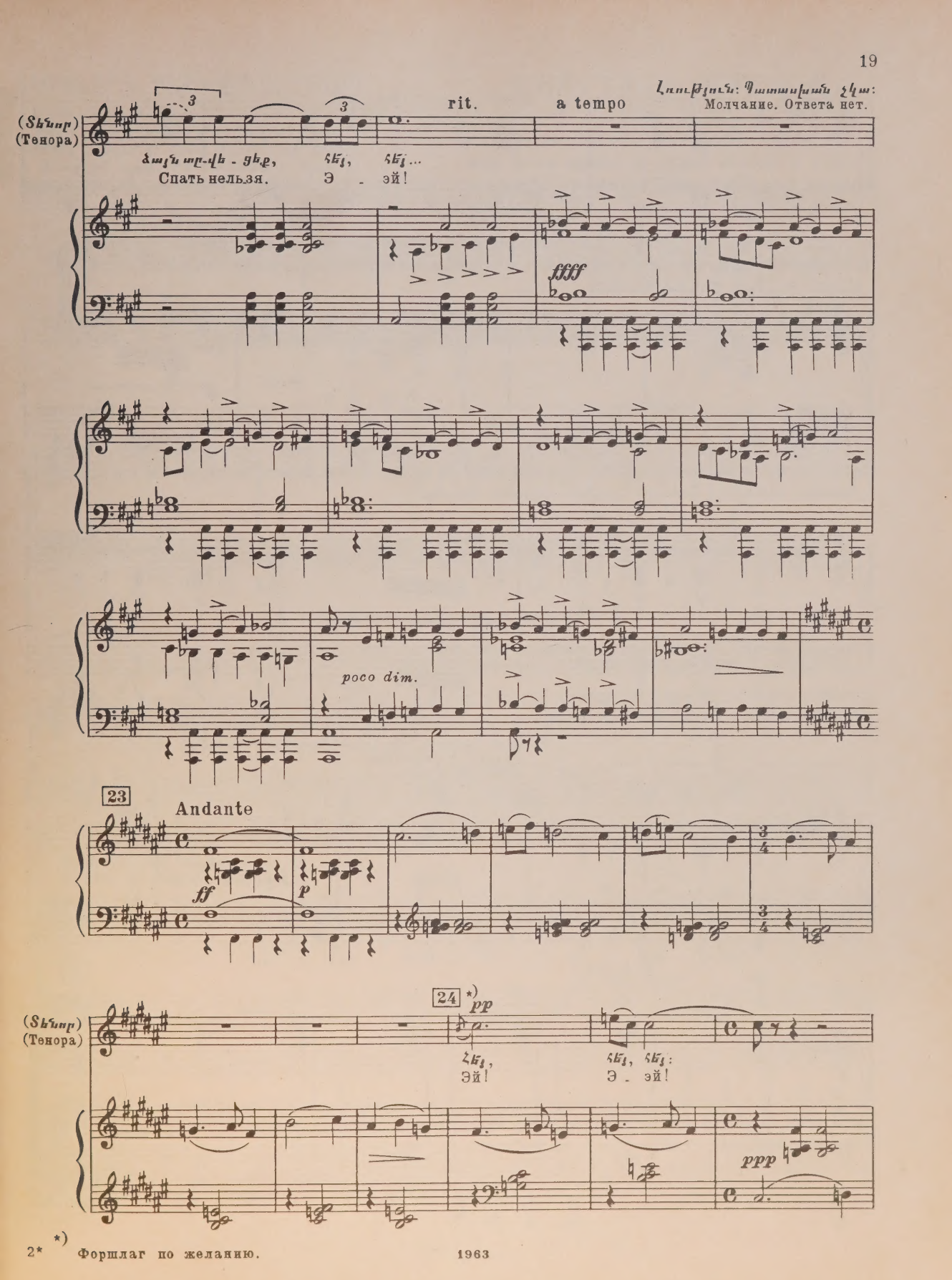

*) Форшлаг по желанию.

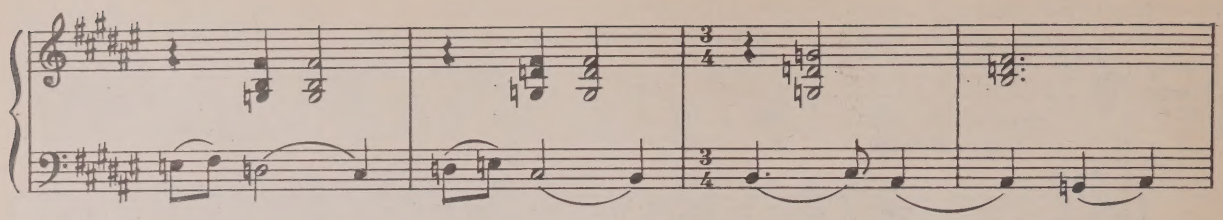

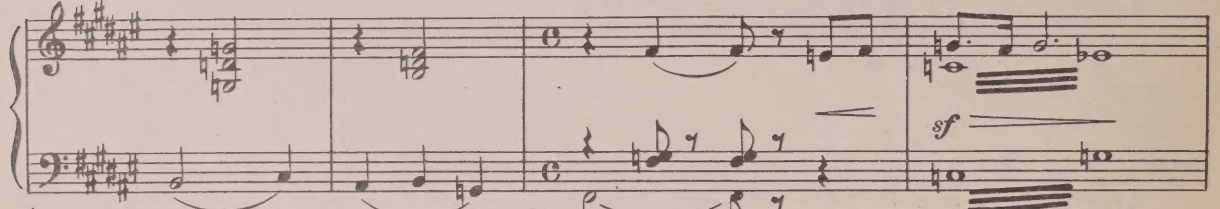

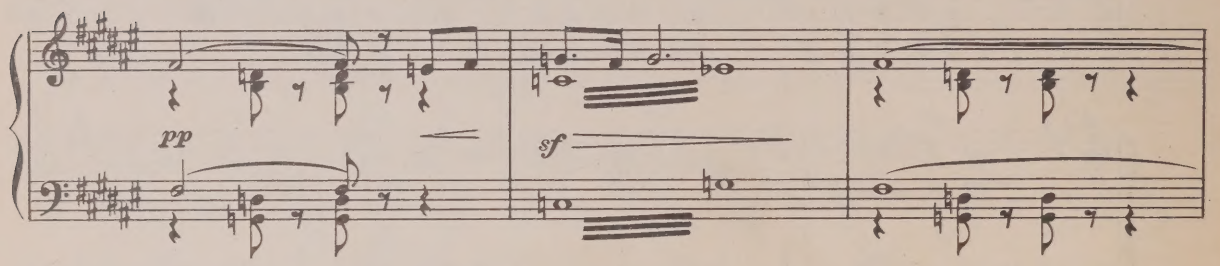

Սկսում է լուսանալ:
Начинает светать.

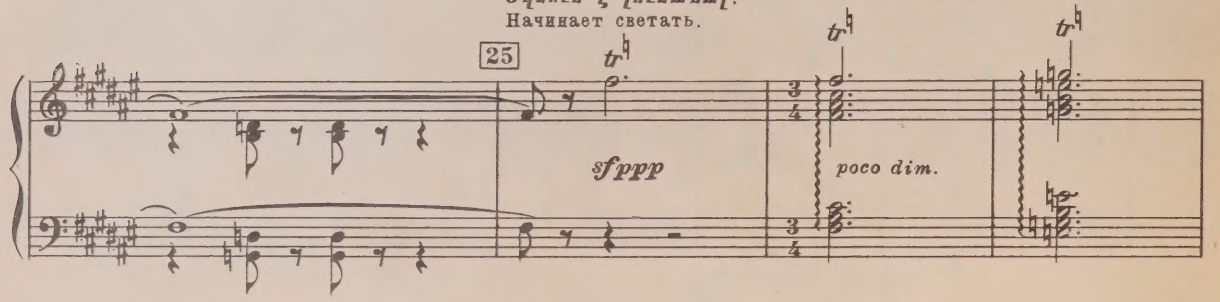

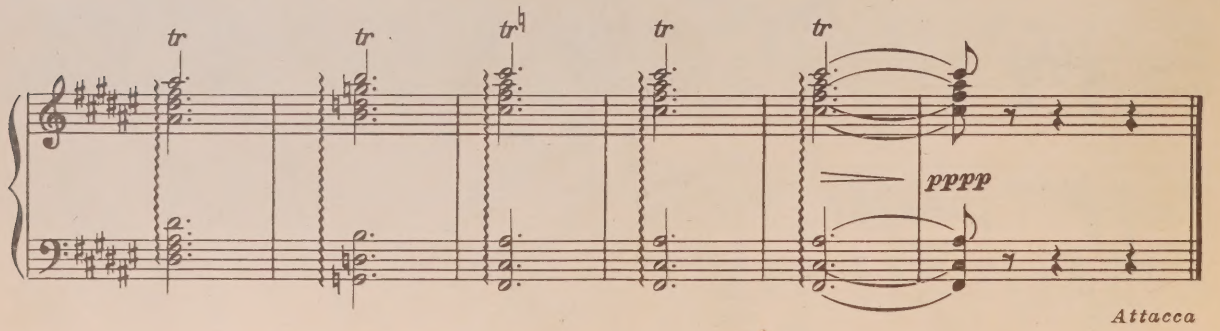

Attacca

ԱՅԻՍԱԳԻՆ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹՅՈՒՆ

ДЕЙСТВИЕ ПЕРВОЕ

Դաշտ գյուղի այն կողմը: Վաղ առավոտ է: Հեռվից լսվում են ձիու սմբակների ձայնը և ձիավորի երգը: Դա Ռուբենն է երգում՝ շրջելով կոլտնտեսության դաշտերում:

Поле за селом. Раннее утро. Вдали слышен цокот копыт скачущей лошади и песня всадника. Это поет Рубен, объезжая колхозные угодья.

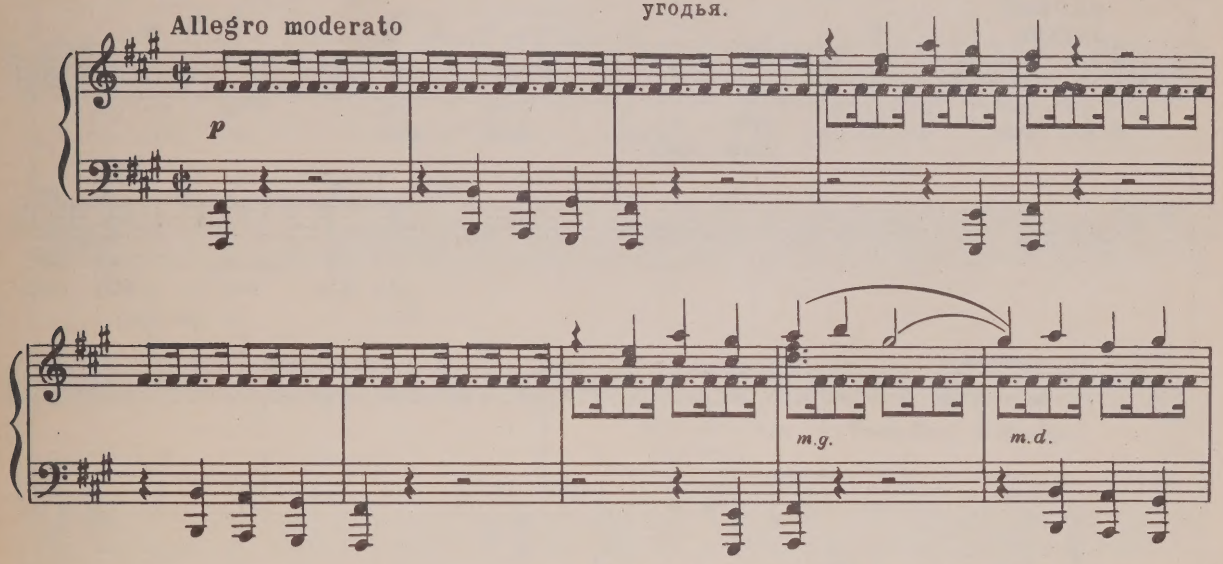

Վախով և զգուշությամբ չորս կողմ նայելով հայտնվում են Ավոն ու Սարգիսը:

Осторожно, с опаской оглядываясь по сторонам, выходят Аво и Саркис, прислушиваются к песне.

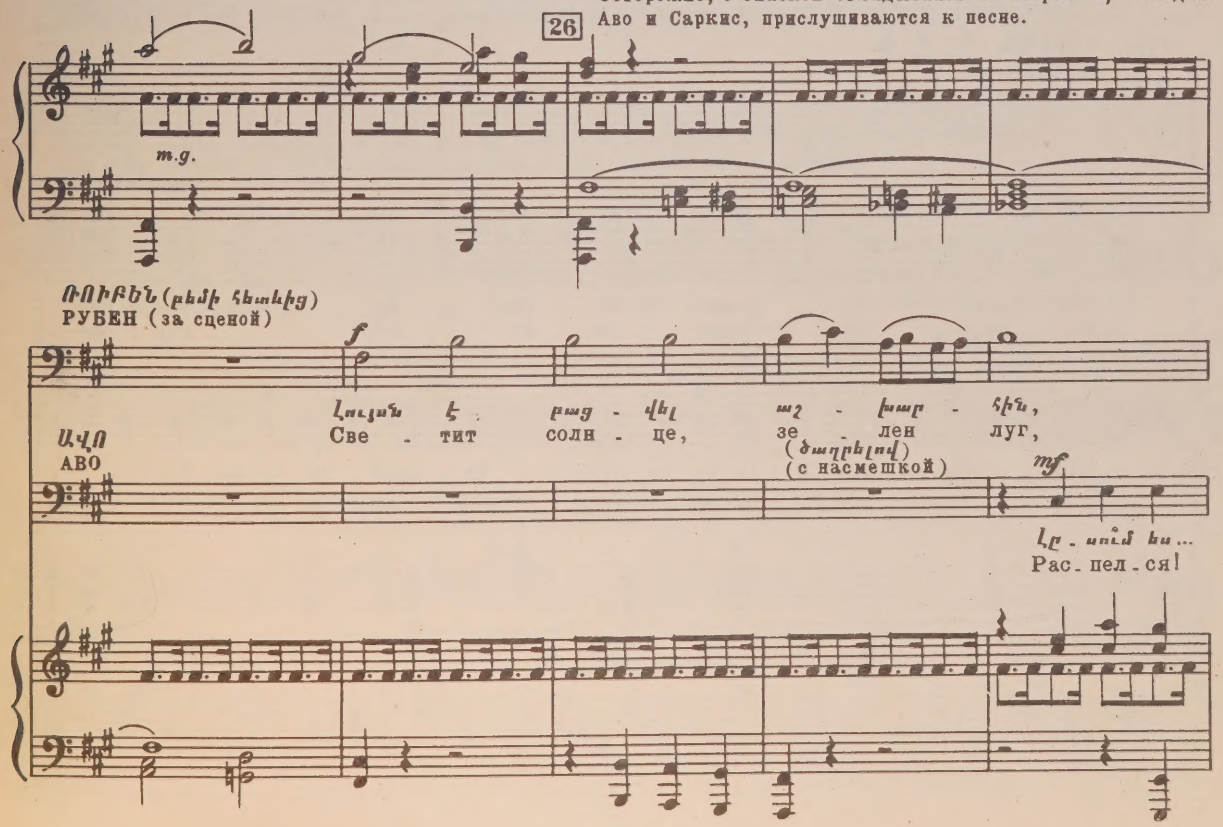

Ռ. Р.

Լուսյա դաշ - տե - ըին, սա - ըե - ըին,
зем - лю па - шет вер - ный плуг,

ՍԱՐԳԻՍ
САРКИС

mf

Ո՞վ է,
Кто он?

Ա. А.

mf

Ոչ քուն, ոչ դա -
Кто он? По - гля -

Շուշանը վազեց դեպի դաշտ: Լսելով ձիավորի երգը, սկզբում չի նկատում Ավոյին ու Սարգիսին:
На поле выбежала Шушан. Слушая песню всадника, она поначалу не замечает Аво и Саркиса.

27 ՇՈՒՇԱՆ
ШУШАН

mf

Ա՜խ, նա է,
То мчит-ся

Ռ. Р.

հնձ - վորն ու - ըախ ե - լել է գոր - ծի
лю - ди вы - шли на по - ля, где же

Ա. А.

3 3 3

- դար ... Սը - լա - նում է նա ու եր - գում, եր - գում ու սը - լա - նում:
- дишь, на - бе - рем - ся с ним мы хло - пот, дай срок, - всех нас при - жмет!

Շուշանը նայեց շուրջը.. նկատեց Ավոյին ու Սարգսին:
Шушан оглянулась, увидела Аво и Саркиса. Почувство-

Շ. Ш.

նա է, իմ Ռու-բե-նը,
с пес-ней Ру-бен мой!

Ռ. Р.

ար-դար ու բա-րի: Գա-րուն ես, ծաղ-կել ես,
ты, же-лан-ный друг? О те-бе мне по-ет

ՍԱՐԳԻՍ (շարունակելով զրույցը Ավոյի հետ)
САРКИС (продолжая беседу с Аво)

Ո՞վ է նա, ո՞վ...
Кто же он, кто?

Ս. А.

Ռու-բե-նը, Ռու-
Ру-бен, хо-

Զգալով նրանց հանդիպման մեջ ինչ-որ չար բան, մոտեցավ ու թաքնվեց ծառի հետևը:
вав в их встрече что-то недоброе, подошла ближе, притаилась за деревом.

Ռ. Р.

բաց-վել ես, յար ջան, գա-րուն ես, սի-րուն ես, կյ-ան
звон-кий плеск ру-чья, ты-вес-на, ты-лю-бовь, жизнь мо-

Ս. С.

Էհ, հե-տո ի՞նչ, թե Ռու-բենն է...
Э, не та-ких мы ви-да-ли!

Ս. А.

-բե-նը, նա-խա-գա-հը նոր:
-зя-ин, пред-се-да-тель наш!..

28

Շ. Ш.

Նա է:
Да, он!

Ո. Р.

Ջան: Գա-բուն ես, ծաղ-կել ես, բաց-վել ես, յար ջան,
-я! О те - бе мне по-ет звон-кий плеск ру - чья,

Ս. А.

Վը-տան-գա-վոր մարդ է:
Он че - ло - век о-пас-ный.

29

Ո. Р.

Գա-բուն ես, սի-բուն ես, յա - ր ջան: Ցար, նա -
ты вес-на, ты лю-бовь, жизнь мо - я! О, взгля -

Ս. А.

Գյուղ-ա ցիք հար-գում ու ը-սում են իր-ան:
Ста-ри-ки — и те у-ва-жа-ют е-го.

Ո. Р.

-լիր, տես, ու - բախ եմ, եր - գս
-ни, как счаст - лив я! Слу - шай

Ս. С.

Հեյ, դու... Ե - րե - վում է գյուղ-ա-
Эх, ты! Вид - но сра - зу — не му -

Ռ. Р.

ԼԸ - սիր, ու - րախ եմ: Թե իմ
пес - ню — счаст - лив я! Ты по -

Ս. С.

-ցի չես, Քա-դա քիցն ես... Վախ - կոտ ես, վախ - կոտ:
-жик ты,— го-ро-жа - нин... К то - му же и трус!

m.g. m.d.

ՇՈՒՇԱՆ
ШУШАН

Աստ-ված... Ինչ են խոս-ում... Աստ-
Сар-кис... к дя-де при-шел... О

Ռ. Р.

սիր բուն հա - վա տաս, յար, քե - վա նով
-верь в лю - бовь мо - ю — веч - но бу - ду

Ս. С.

Գետք է ո-չըն-չաց-նել: Նը - բան էլ վերջ, կոլ - խո -
Вот по-пал-ся бон мне! Ко - нец е - му — и кол -

30

Շ. Ш.

-ված իմ, աստ-ված...
бо - же... За - чем?

Ռ. Р.

ու - րախ եմ: Գա-բուն ես, ծաղ - կել ես, բաց-վել ես,
счаст - лив я! О те - бе мне по - ет звон - кий плеск

Ս. С.

-զին էլ վերջ:
-хо - зу ко - нец!

Ա. А.

Ոչ, դա քո խել քի բա-նը չէ, ու - բիշ մի -
Нет, боль - но ты прост, друг мой! У - бьешь Ру -

Ռ. Р.

յար Ջան, գա-րուն ես, սի-րուն ես, յա-ր
ру-чья, ты—вес-на, ты-лю-бовь, жизнь мо-

Ա. А.

-Ջոց կա, ա-վե-լի լավ: Պետք է խայ-տա-ռա-կել նը-րան,
-бе-на— у-бьют те-бя! Тут мы дей-ство-вать так дол-жны,

Ռ. Р.

Ջան: Գա-րուն ես, ծաղ-կել ես, բաց-վել ես, յար Ջան,
-я! О те-бе мне по-ет звон-кий плеск ру-чья,

Ա. А.

Մեղք բար-դել վը-րան, հնա-բել, կեղ-ծել, իսկ հե-տո...
чтоб сам на-род про-гнал и про-кляле-го!

Ռ. Р.

31

Գա-րուն ես, սի-րուն ես, յա-ր Ջան:
ты-вес-на, ты-лю-бовь, жизнь мо-я!

Ա. А.

Ի՞նչ եմ պատ-մում,
Тут ну-жен ум,

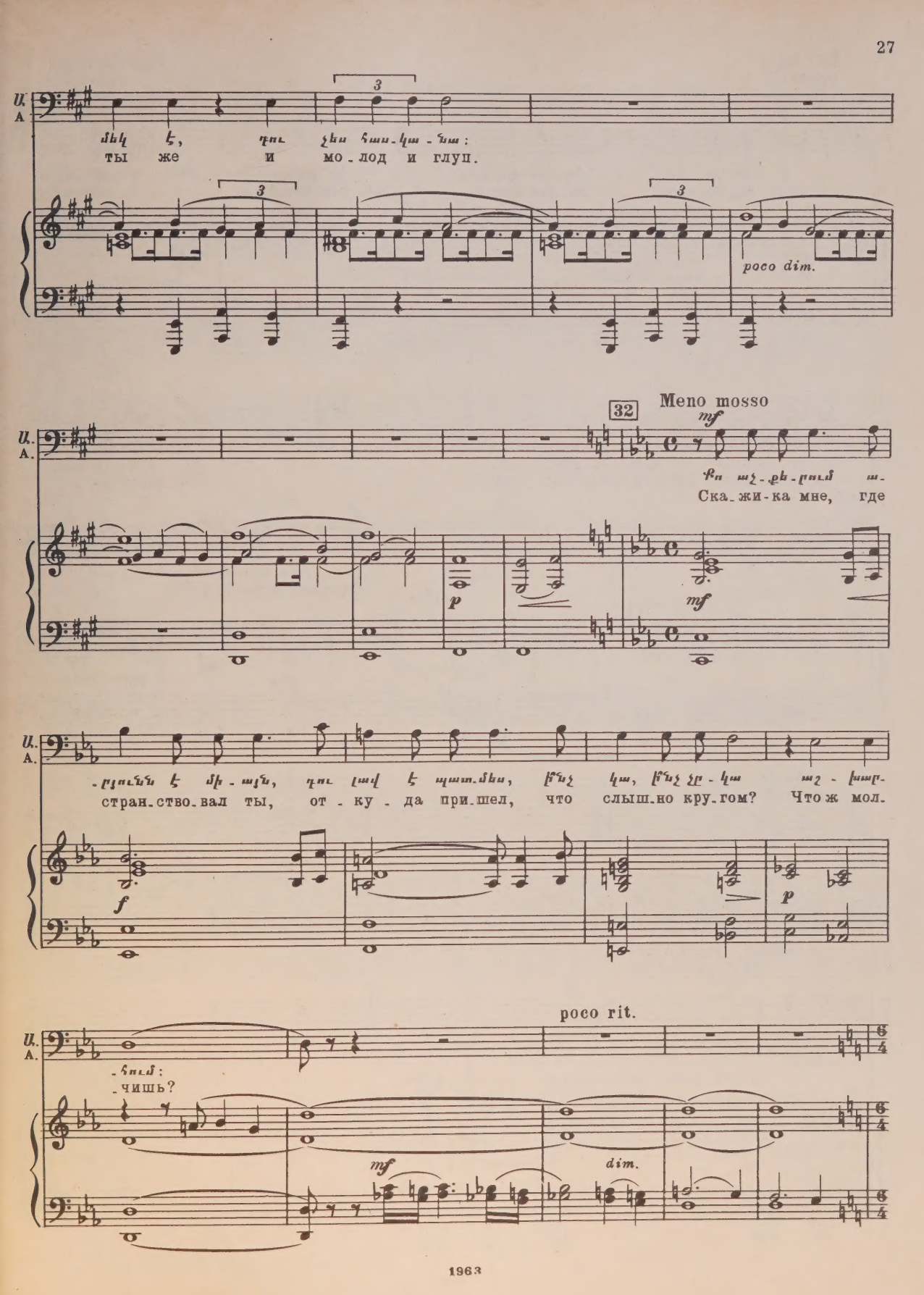
Ս.
Ա.
մեկ է, դու չես հաս-կա-նա:
ты же и мо-лод и глуп.
poco dim.
32
Meno mosso
mf
Ասա՛ աշ-քե-րում ա-
Ска-жи-ка мне, где
p
mf
-բյուրն է մի-այն, դու լավ է պատ-մես, ինչ կա, ինչ չը-կա աշ-խարհ-
стран-ство-вал ты, от-ку-да при-шел, что слыш-но кру-гом? Что ж мол-
f
p
poco rit.
-հում:
-чишь?
mf
dim.

Andante

ՍԱՐԳԻՍ

33 САРКИС

p

Հ - սօր գի - շեր քեզ մոտ գա - լիս՝ մե - կը կանգ - նած մեծ գե - զի մոտ

Нын - че но - чью по - лем шел я, сто - рож там был, се - но сте - рег,

p

34 acceler. f

ԵՐԳ ԷՐ ԵՐ - ԳՈՒՄ ու ձայն տա - լիս. Հէյ...

пе - сен - ку пел, дру - зей скли - кал: Эй!

Հլ ի՞նչ հե տո...

Под - крал - ся я...

ԱՎՈ

АВО

f 3

Կա - ռոն էր, հեւտդ, սպանե-

Ты встре - тил Ка - ро? И у-

3

sfp poco cresc.

ՇՈՒՇԱՆ

ШУШАН

Rubato

f

Աստ ված իմ, սպա - նու-

О бо - же! У-

Չէ, խը - նա - յե ի՞ :

Да, не по - ща - дил!

- ցի՞ ր :

- бил?

f

35 Andantino

Շ. Ш. -թյուն... -бий-ство!

ՍԱՐԳԻՍ
САРКИС

*) p

Ասա-ված հոգին լուսավո-րի:
По-слал е-го я прямо в рай.

Andantino

pp

36 Allegro

ԱՎՈ
АВО

f mf

Կաց, ան-տուն ա-վա-զակ, քա-նի ա սեմ, որ մեր շըր-ջա-
Ах, про-кля-тый глу-пец! Те-бя най-дут, ска-жут, что я

sf mf

Ա. А. -նում ձեռք չը-պար-կես, հի-մա դու կեր-թաս
был свя-зан с то-бой... То-гда мне ко-нец!

Ա. А. կընդ-նես սար ու ձոր, մենք պետք է պա-տաս-խան տանք, ինչ է:
Те-перь прочь сту-пай, бро-ди в го-рах, как зверь без-дом-ный!

*) Ցանկալի է ութնյակ ներքև:
Желательно октавой ниже.

37

ՍԱՐԳԻՍ
САРКИС

ff

Դե լավ, լավ, շատ մի նըվ-վա, դու խո-բա-մանկ ես, զգուլշ, քեզ
Не хнычь! Не тро-нут те-бя, ведь ты хи-тер, как бес! Сме-

Ս. А.

Լը-ռիր:
Уй-ди!

ff mf

38

Ս. С.

p

ձեռք չեն տա:
-ле-е будь!

Հա, մո-ռա-ցա Ռու-բենն էլ էր էն-
Да, чуть не за-был: Ру-бен был то-же

p

Meno mosso

Ս. С.

-տեղ:
там...

ԱՎՈ
АВО

p

(մտաբուվեց)
(задумался)

Ռու-բի-նը...
Ах, вот как?

Լավ է, շատ լավ է:
Лад-но, за-пом-ним!

Meno mosso

pp p

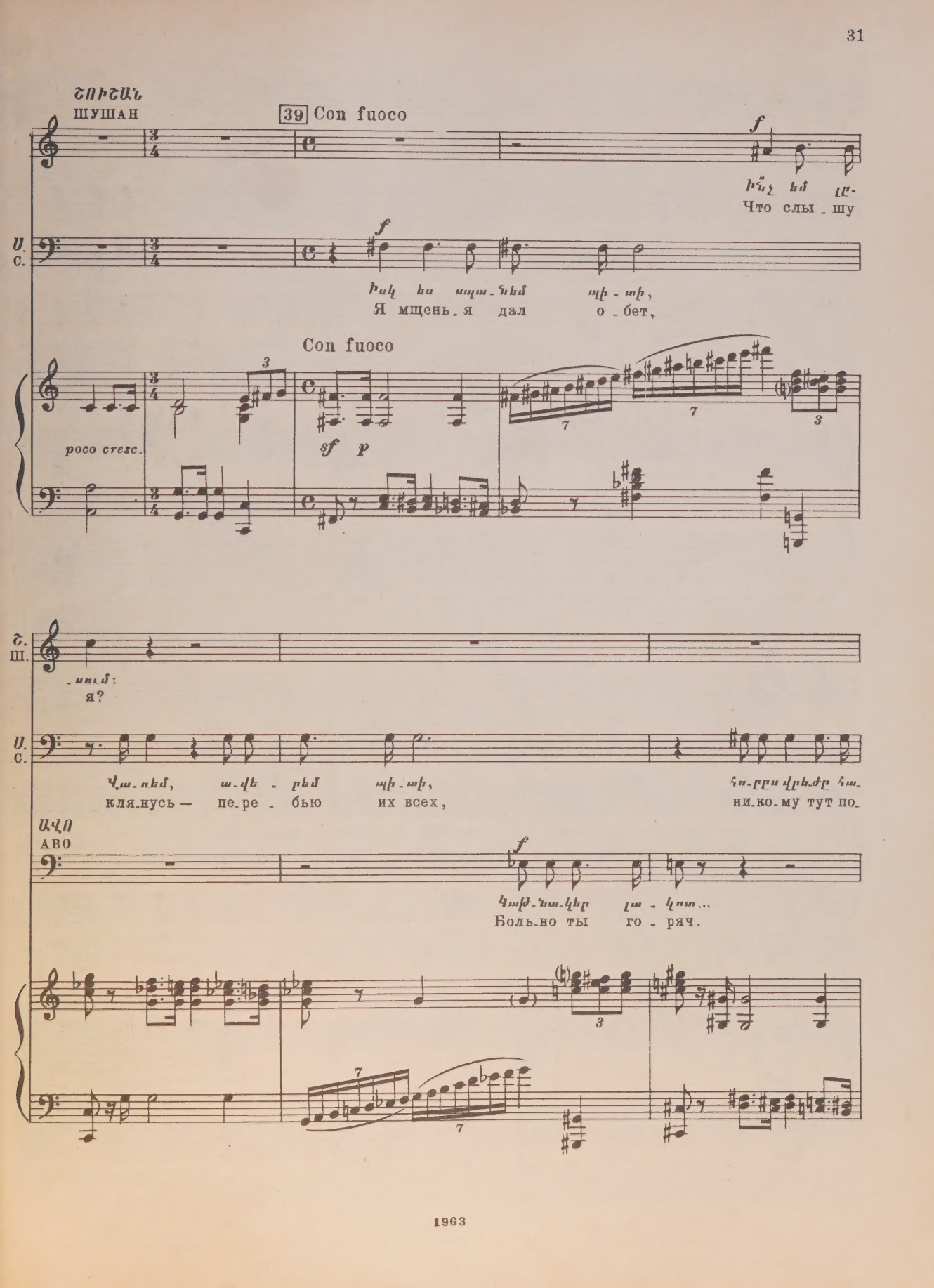
ՇՈՒՇԱՆ
ШУШАН
39 Con fuoco
f
Ինչ եմ լս-
Что слы_шу
U. С.
f
Իսկ ես սպա_նեմ պի_տի,
Я мщень_я дал о_бет,
Con fuoco
poco cresc.
sf p
Ш. Ш.
_սում:
я?
U. С.
Վա_ռեմ, ա_վե_ր_եմ պի_տի,
кля_нусь — пе_ре_бью их всех,
հո_րբս վրեժը հա_
ни_ко_му тут по_
ԱՎՈ
АВО
f
Կաթ_նա_կեր լա_կոտ...
Боль_но ты го_ряч.

Շ. Ш.

Ի՞նչ է կա - տար - վում:
Что за - ду - мал он?

Ս. С.

- նեմ պի - տի:
- ща - ды нет!

Հո - ղե - բրս ա - ռան,
Кто дом мой за - брал?

Ա. А.

Լա - կոտ է, չի հաս - կա -
Ты мо - жешь нас по - гу -

7 7 3

Շ. Ш.

Գու - ցե Ռու - բե - նին վը - տանգ է սպառ - նում...
Те - бе, мой Ру - бен, о - пас - ность гро - зит...

Ս. С.

տու - նրս ա - ռան, ո՞նց թող - նեմ, այդ - պես վեր - ջա - նա՞:
Зем - лю кто взял? Кто в тюрь - му от - пра - вил от - ца?

Ա. А.

- նում:
- бить!

Չէ,
Знай —

ժա - մա - նա - կը չէ:
нам спе - шить нель - зя,

m.g.

Շ. П.

Հի-մա ինչ ա-նեմ
О, что де-лать мне?

Ս. С.

Ոչ, ար-յունպիտի թա-փեմ, հո-գիս դին-ջա-նա:
Нет, я бу-ду у-би-вать и мстить до кон-ца!

Ա. А.

Լա-կոտ... լա-կոտ...
пой-ми, нель-зя!

Հեռվից նորից լսվեցին ձիերի սմբակների ձայնը:
Издали снова послышался цокот копыт.

40

Allegro moderato

ԱՎՈ
АВО

Դը-նա, հե-ռա-ցիր այ-տե-ղից:
Ну-ну, у-хо-ди-ка те-перь,

ՍԱՐԳԻՍ
САРКИС

41

Դե, լավ, լավ, գը-
Ну, что ж, раз ве-

Ս. А.

Թաղ-նը-վիր, աչ-քի հրնկ-նես:
скрой-ся с глаз, да по-ско-рей!

m.g. m.d.

ՇՈՒՇԱՆ
ШУШАН

(լսելով սլացող ձիու սմբակների ձայնը)
(прислушиваясь к цокоту копыт скачущего коня)

42 *p*

Սարգիսը հեռանում է:
Саркис удаляется.

Նա է,
Он, э - то

Ս.
С.

-նում եմ հի - մա:
-лишь ты — уй - ду!..

Շ.
Ш.

նա է, Ռու - բենն է:
он, Ру - бен мой!

poco dim.

ԱՎՈ Ավոն տեսնելով Շուշանին, նետվեց դեպի նա, քաշեց նրա թևից:
АВО Аво, увидев Шушан, кинулся к ней, схватил за руку.

43 Andante

f *p*

Դու այստեղ է - լիր...
Как? За-чем ты здесь?

Ու -
Шуш-

ppp *f* *sf*

Più mosso

44 Poco accelerando

p

Ս.
А.

-րև - մրն լը - սե - ցիր...
-о - ни-ла за мной?

Դու ո - չինչ չես տե - սել,
Ес - ли ты вы-дашь нас —

p *f* *p*

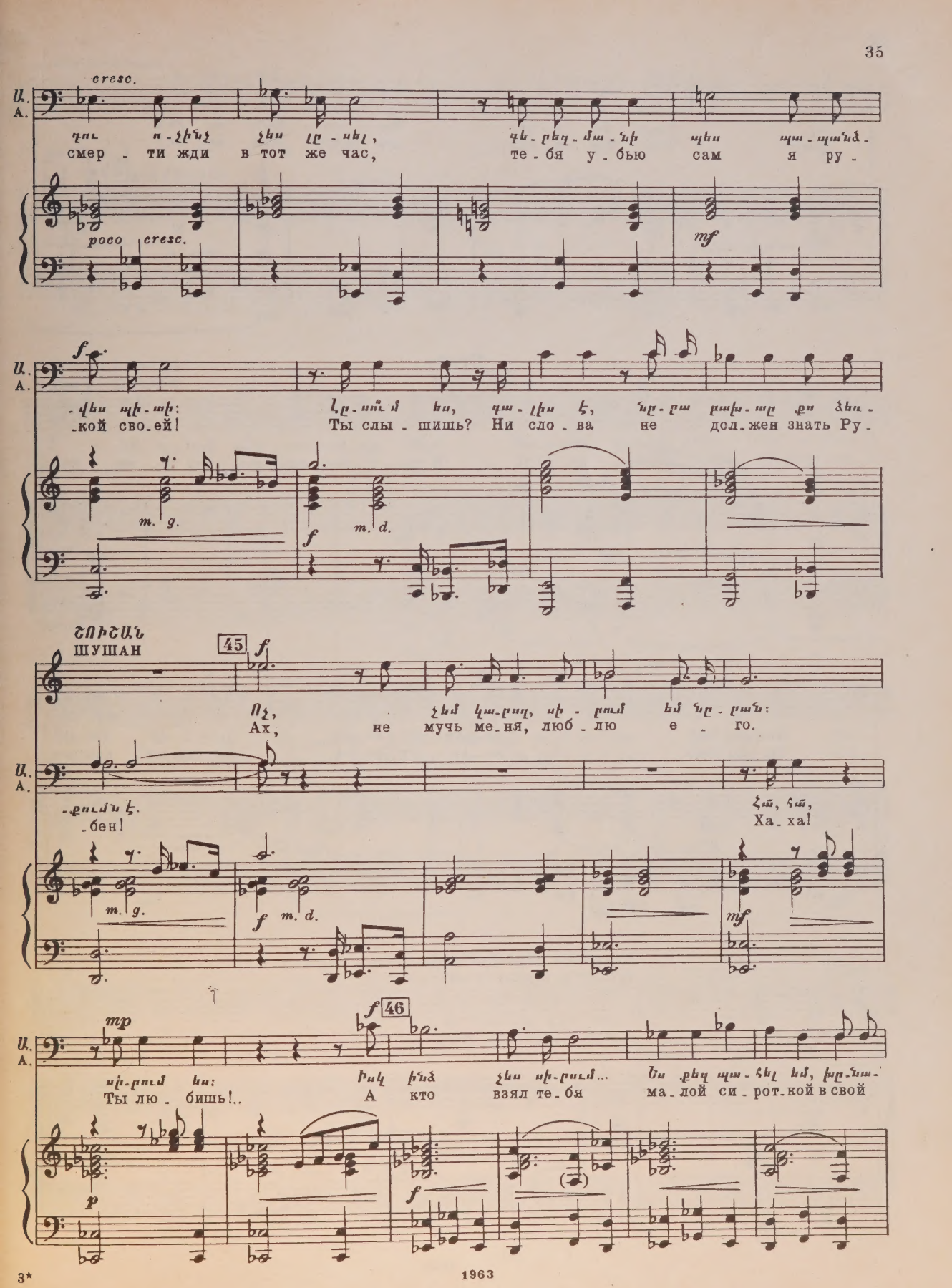
cresc.
Ա.
Դու ո-չինչ չես լը-սել, գե-ղեց-մա-նի պես պա-պանձ-
смер - ти жди в тот же час, те - бя у - бью сам я ру -
poco cresc.
mf
f
-վես պի-տի: Լը-սում ես, գա-լիս է, նը-ըա բախ-տը քո ձեռ-
-кой сво-ей! Ты слы - шишь? Ни сло - ва не дол-жен знать Ру -
m. g.
f
m. d.
ՇՈՒՇԱՆ
ШУШАН
45
f
Ոչ, չեմ կա-ըող, սի - ըում եմ նը - ըան:
Ах, не мучь ме-ня, люб - лю е - го.
-քումն է.
-бен!
Հա, հա,
Ха - ха!
m. g.
f
m. d.
mf
mp
f
46
սի-ըում ես: Իսկ ինձ չես սի-ըում... Ես քեզ պա-հել եմ, խը-նա-
Ты лю - бишь!.. А кто взял те - бя ма-лой си - рот-кой в свой
p
f

1963

U. A.

-մել, հայր եմ ե-ղել: Պար-տա-կան ես ինձ:
дом? Кто при-ю-тил, кто вскор-мил те-бя?

ff m. s.

Grave

47

f mp

Եվ թե չը-կա-տա-րես կամ-քը իմ և
И ты ис-пол-нишь все, что ве-лю, не то—

6

fff mf

pp

աս-տը-ծո, կը-խեղ-դեմ ես քեզ կատ-վի ձա-գի
бе-ре-гись, за-ду-шу те-бя, раз-дав-лю, как зме-

p sfpp

48

(հեռանում է): Շուշանը վարանման մեջ է:
(уходит). Шушан в смятении.

պես:
-ю!

sf dim. molto pppp

ՇՈՒՇԱՆԻ ԱՐԻՈԶՈՆ

АРИОЗО ШУШАН

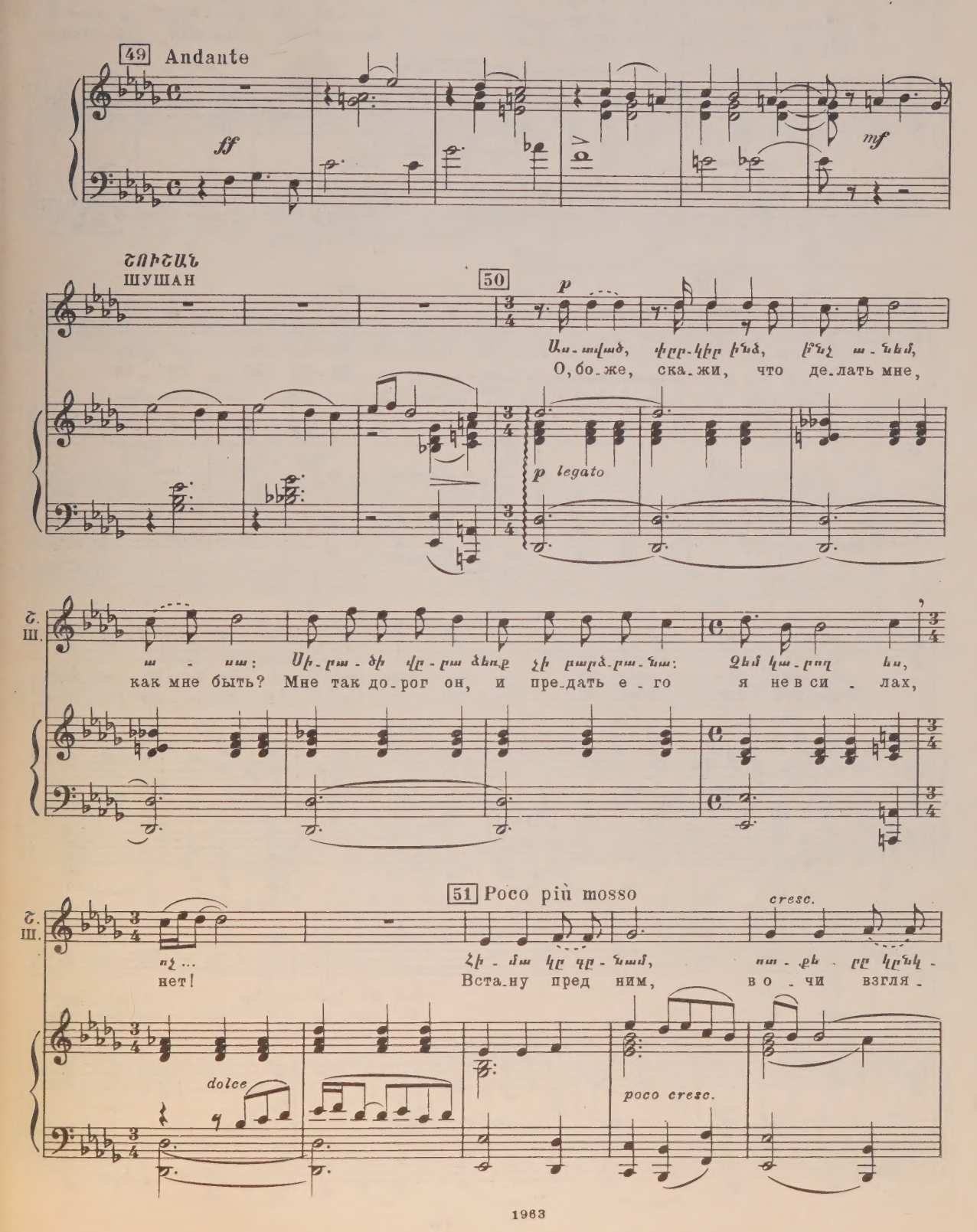

շ. Ш.

-նեմ, գե-րին կը դառ-նամ, կա-սեմ. «Սի-րում եմ, սի-րում եմ

-ну. Ми-лый—ска-жу я,— ты—мой же-лан-ный, ты-влас-те-

mf

52

շ. Ш.

ես քեզ»:

-лин мой!..

Թե որ Ռու-բե-նը

Ес-ли ме-ня он

mf f 3 p

շ. Ш.

սե-րըս ըն-դու-նի, կը-պատ-ռեմ դի-մա-կը էն չար աղ-

встре-тит с лю-бовь-ю, все, что у-зна-ла, е-му рас-ска-

poco dim.

53

շ. Ш.

-վե-սի:

-жу я...

Իսկ թե չընդունի ու սե-րըս

Ес-ли ж ме-ня от-верг-нет Ру-

f p mf

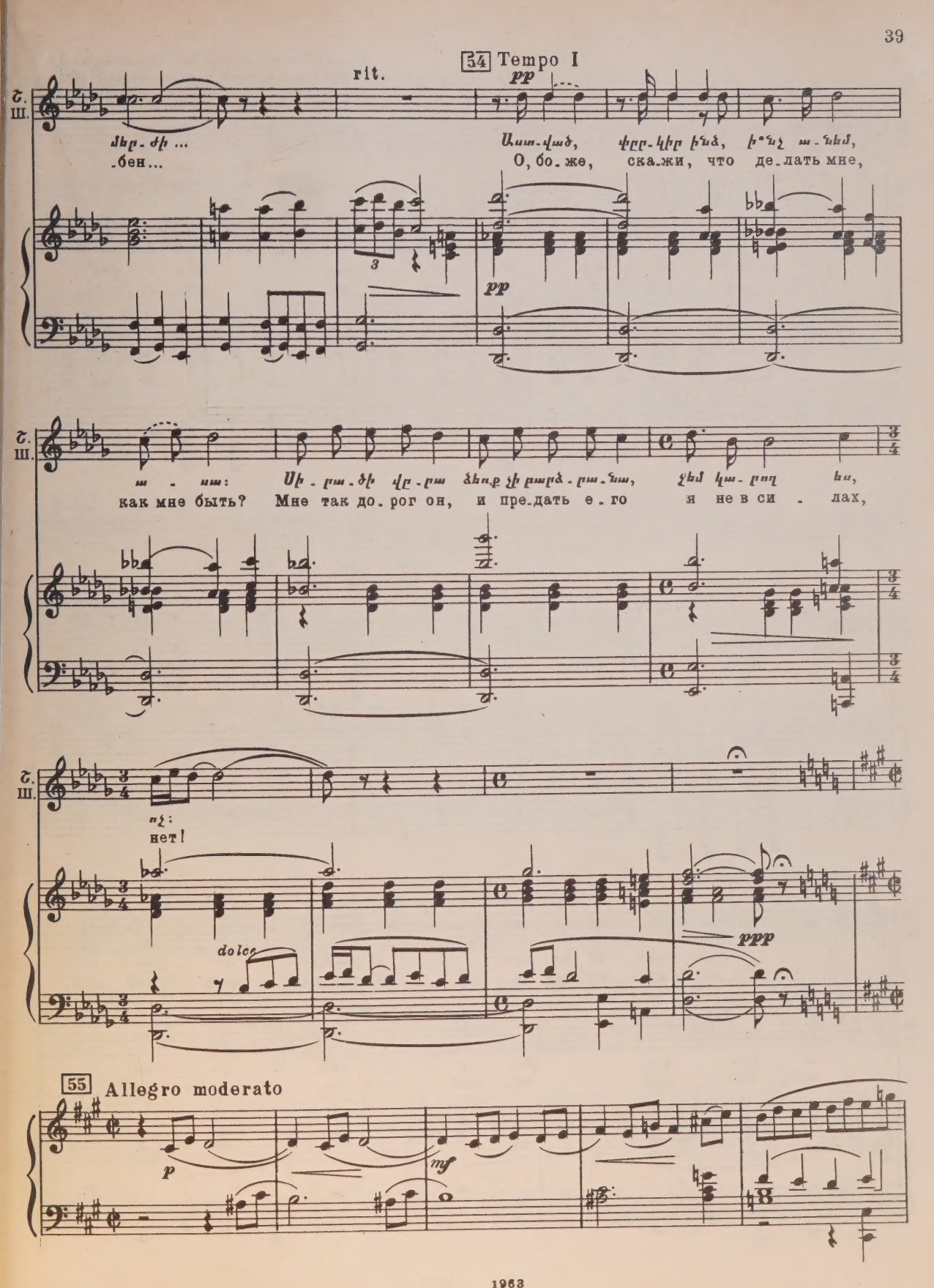
34 Tempo I
rit.
pp
Շ. Ш.
Սեր-ժի ...
-бен...
Աստ-ված, փըր-կիր ինձ, ի՞նչ ա-նեմ,
О, бо-же, ска-жи, что де-лать мне,
3
pp
Շ. Ш.
ա-սա: Սի-ր-ա-ծի վը-ր-ա ձեռք չի բարձ-ր-ա-նա, չեմ կա-ր-ող ես,
как мне быть? Мне так до-рог он, и пре-дать е-го я не в си-лах,
Շ. Ш.
ոչ:
нет!
dolce
ppp
55 Allegro moderato
p
mf

Շուշան (Ռուբենի երգի հետ միաժամանակ)
Шушан (одновременно с песней Рубена)

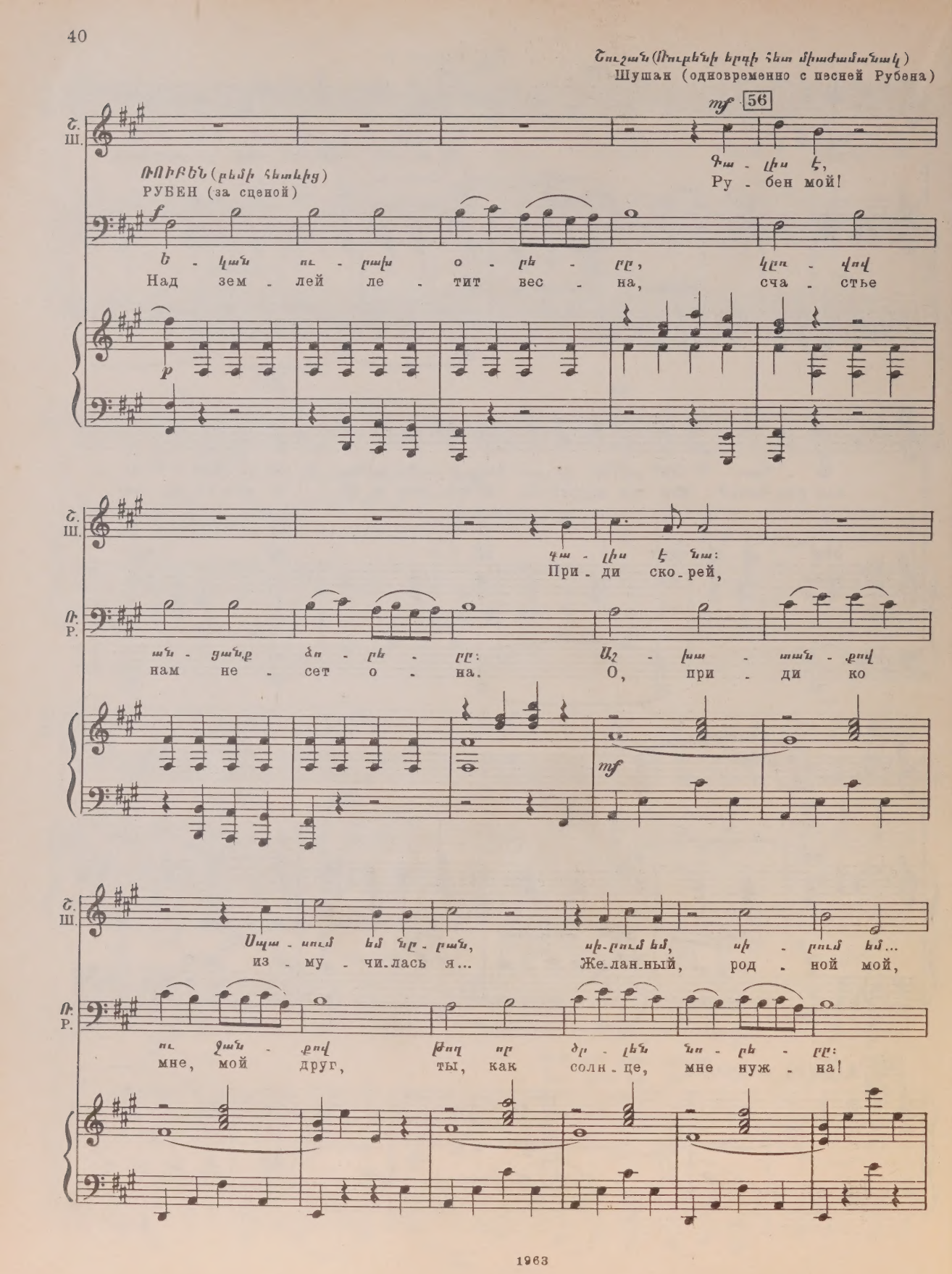

Շ. Ш.

Ոչ մե-կին չեմ զի-ջի, չէ, սի-րում եմ, սի-րում,
те-бя люб-лю я, мо-им ты бу-дешь, мо-им!..

Ռ. Р.

Գա-րուն ես, ծաղ-կել ես, բաց-վել ես, յար ջան, գա-րուն ես, սի-րուն ես,
О те-бе мне по-ет звон-кий плеск ручь-я, ты-вес-на, ты-лю-бовь,

p

57

Շ. Ш.

ախ...
Ах!..

Ռ. Р.

յա-ր ջան: Գա-րուն ես, ծաղ-կել ես, բաց-վել ես,
жизнь мо-я! О те-бе мне по-ет звон-кий плеск

(Բեմ է դուրս գալիս Ռուբենը: Նրա հայտնվելուն պես հավաքվում են դաշտային աշխատանքի գնացող կոլտնտեսականները: Նրանք ձայնակցում են Ռուբենին:)

(Рубен входит на сцену. При его появлении постепенно собираются колхозники, идущие на полевые работы. Колхозники подхватывают песню Рубена.)

Ռ. Р.

յար ջան, գա-րուն ես, սի-րուն ես, յա-ր ջան:
ручь-я, ты-вес-на, ты-лю-бовь, жизнь мо-я!

58 Կոլտնտեսականները
Колхозники

Ս. С. — Ա. А. — Տուժը Хор — Տ. Т. — Բ. Б.

Լուսյան է բաց - վել աշ - խար - հին: Լուսյ դաշ -
Све - тит солн - це, зе - лен луг, зем - лю

տե - ղին, սա - ղե - ղին... Լուսյան է բաց - վել
па - шет вер - ный плуг, лю - ди вы - шли

աշ - խար - հին... Լուսյ դաշ - տե - ղին, սա - ղե -
на по - ля, где же ты, же - лан - ный

59 mf

Բին... Գա-բուն ես, ծաղ-կել ես, բաց-վել ես, յար Ջան,
друг? О те-бе мне по-ет звон-кий плеск ручь-я,

p

Գա-բուն ես, ծաղ-կել ես,
Ах, мне по-ет плеск ручь-

p

Բին... Գա-բուն ես, ծաղ-կել ես...
друг? по-ет мне плеск ручь-я,

p

Յար, ծաղ-կել ես, յար Ջան,
Ах, по-ет мне плеск ручь-я,

p

գա-բուն ես, սի-բուն ես, յա-բո Ջան... Գա-բուն ես,
ты-вес-на, ты-лю-бовь, жизнь мо-я! По-ет мне

mf

յար Ջան, յա-բո Ջան... Գա-բուն ես,
-я, ах, жизнь мо-я! Ах, мне по-

mf

յար Ջան, յա-բո Ջան... Գա-բուն ես, ծաղ-կել ես
ах, ты, жизнь мо-я! О те-бе мне по-ет

mf

Գա-բուն ես, սի-բուն ես, յար: Յար,
ты-и вес-на, и жизнь мо-я! Ах,

mf

ծաղ-կել ես... Գա-բուն ես, սի-բուն ես, յա-բո Ջան...
плеск ручь-я, ты-вес-на, ты-лю-бовь, жизнь мо-я!

ծաղ-կել ես, յար Ջան, յա-բո Ջան,
-ет плеск ручь-я, ах, жизнь мо-я!

բաց-վել ես, յար Ջան, Յար Ջան, յա-բո Ջան,
звон-кий плеск ручь-я, ах, ты— жизнь мо-я!

ծաղ-կել ես, յար Ջան... Գա-բուն ես, սիր-ուն ես, յար:
по-ет мне плеск ручь-я, ты-и вес-на, и жизнь мо-я!

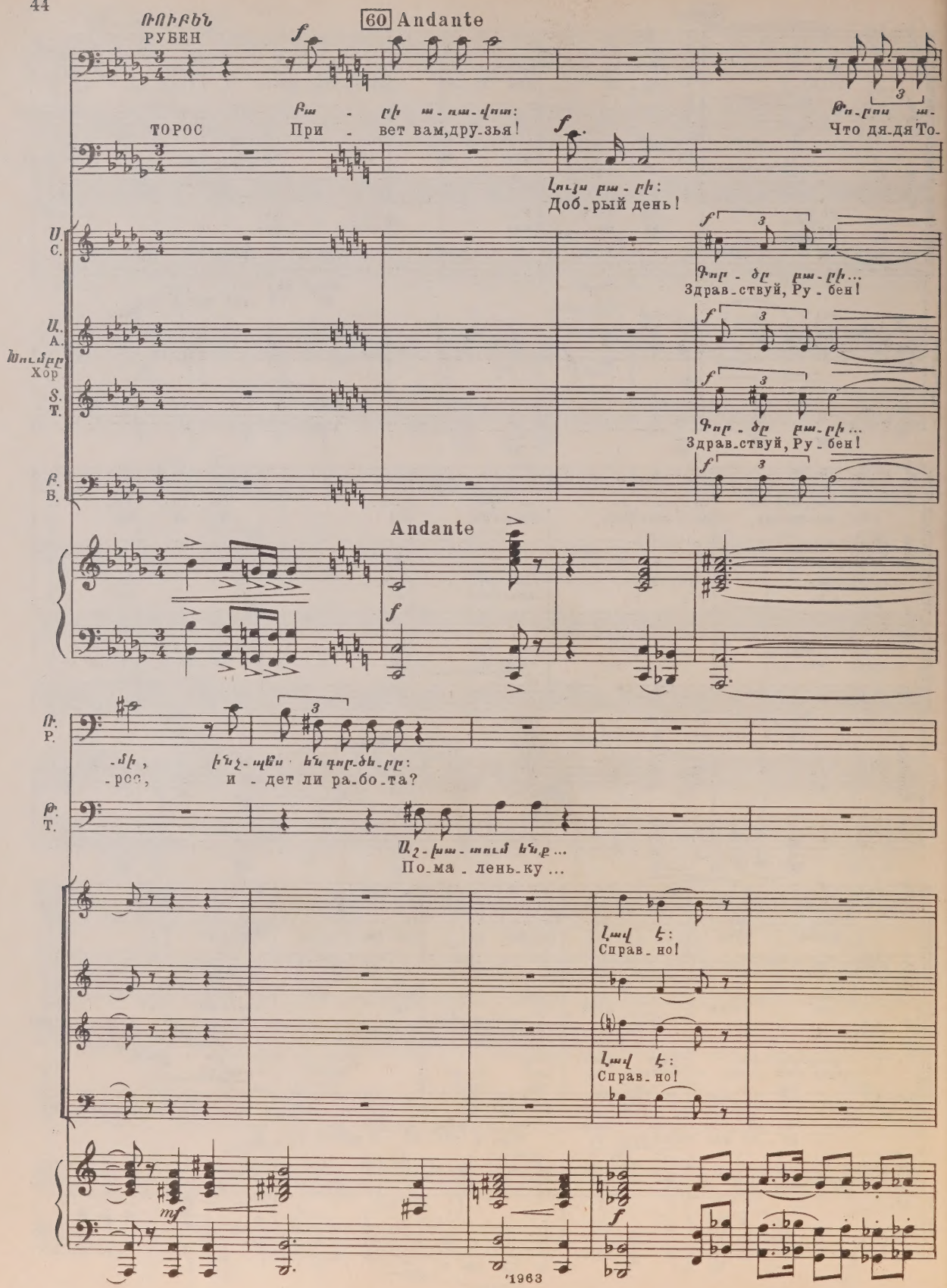
ՌՈՒԲԵՆ
РУБЕН
60 Andante
Բա - րի ա - ռա - վոտ:
При - вет вам, дру - зья!
Թո - բոս ա -
Что дя - дя То -
ТОРОС
Լույս բա - րի:
Доб - рый день!
U. С.
Դոր - ձը բա - րի...
Здрав - ствуй, Ру - бен!
U. А.
Խումբը
Хор
S. Т.
Դոր - ձը բա - րի...
Здрав - ствуй, Ру - бен!
B. Б.
Andante
R. Р.
- մի, ինչ - պես են գոր - ծե - րը:
- рос, и - дет ли ра - бо - та?
T. Т.
Ա՛յ - խա - տում ենք...
По - ма - лень - ку...
Լավ է:
Справ - но!
Լավ է:
Справ - но!
mf
f
1963

61 ԳՐԻԳՈՐ (դուրս գալով ամբոխի միջից։)
ГРИГОР (выходя из толпы)

(Մեկնում է Ռուբենին իր բրիչը)
(Протягивает Рубену свою мотыгу)

mf

Ե-կել ես, հա՞, լավ ես ա-րել, առ, առ, ին-քըդ աշ-խա-
Я-вил-ся ты? Вот хо-ро-шо! На, се-бе е-е возь-

mf

(գետին է շպրտում բրիչը)
(швыряет мотыгу на землю)

Գ. Гр.

-տիր։ Ի՞նչ գործ, ի՞նչբան, էլ չեմ աշ-խա-տի։
-ми. Тру-дись, ко-пай, а я по-гля-жу!

mf

Ա-մոթ։
По-зор!

mf

Ա-մոթ,
По-зор!

mf

Ա-մոթ,
По-зор!

mf

Ա-մոթ քեզ։
О-пом-нись!

Գ. Гр.

Տա-նը հաց չը-կա, ե-րե-խե-քըս քաղ-ցած, ին-քըս քաղ-ցած, էլ
Крош-ки хле-ба нет, пла-чут де-ти у нас, го-ло-ден я... Ка-

p

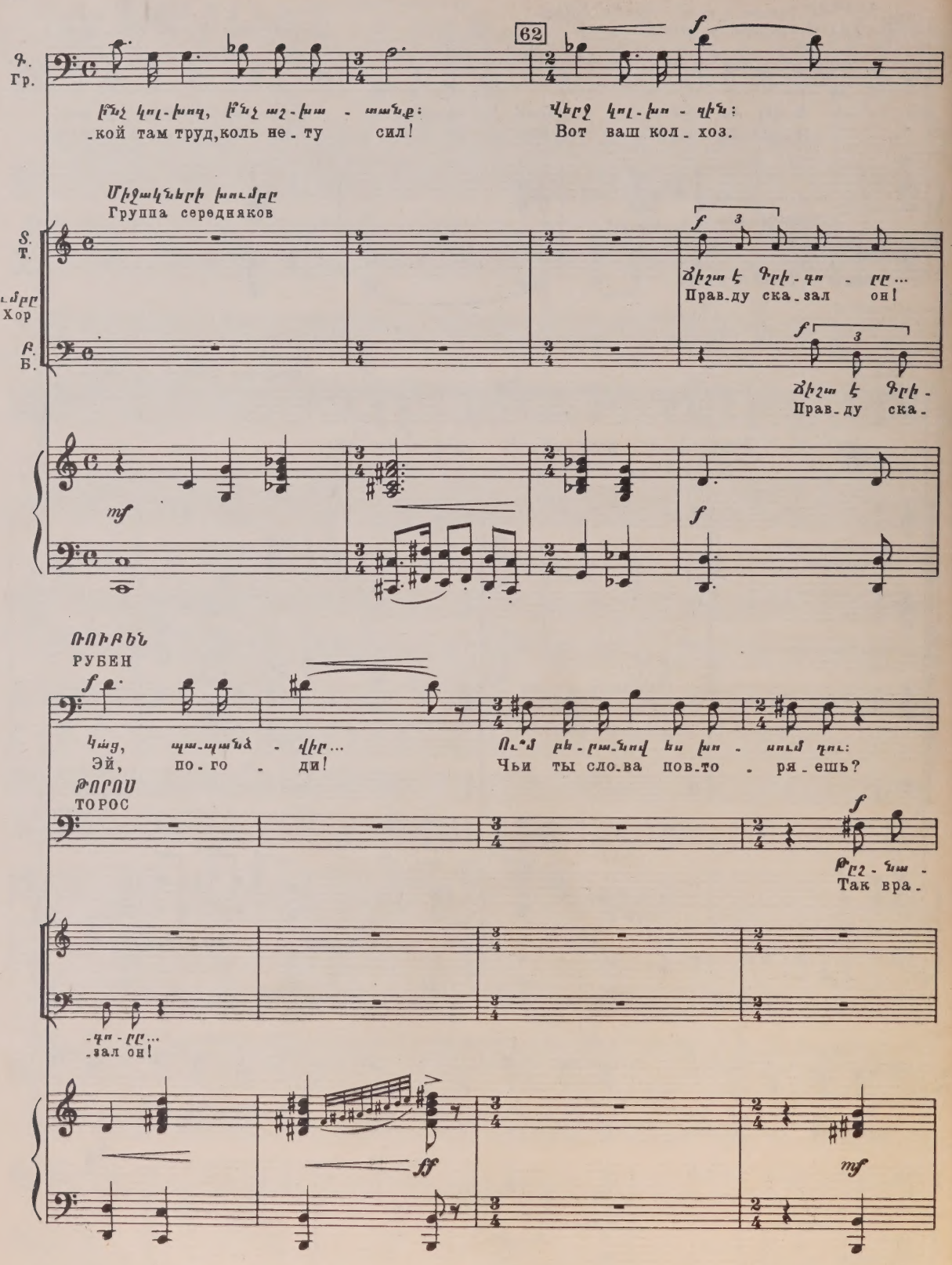
62
Գ.
Гр.
Ինչ կոլ-խոզ, ինչ աշ-խա - տանք:
-кой там труд, коль не - ту сил!
Վերջ կոլ-խո - զին:
Вот ваш кол - хоз.
Միջակների խումբը
Группа середняков
Տ.
Т.
Խումբը
Хор
Բ.
Б.
Ճիշտ է Գրիգո - ը...
Прав-ду ска-зал он!
Ճիշտ է Գրիգ-
Прав-ду ска-
ՌՈՒԲԵՆ
РУБЕН
Կաց, պա-պանձ - վեր...
Эй, по-го - ди!
Ու՞մ բե-բա-նով ես խո - սում դու:
Чьи ты сло-ва пов-то - ря-ешь?
ԹՈՐՈՍ
ТОРОС
Թըշ-նա-
Так вра-
-գո-ը...
-зал он!

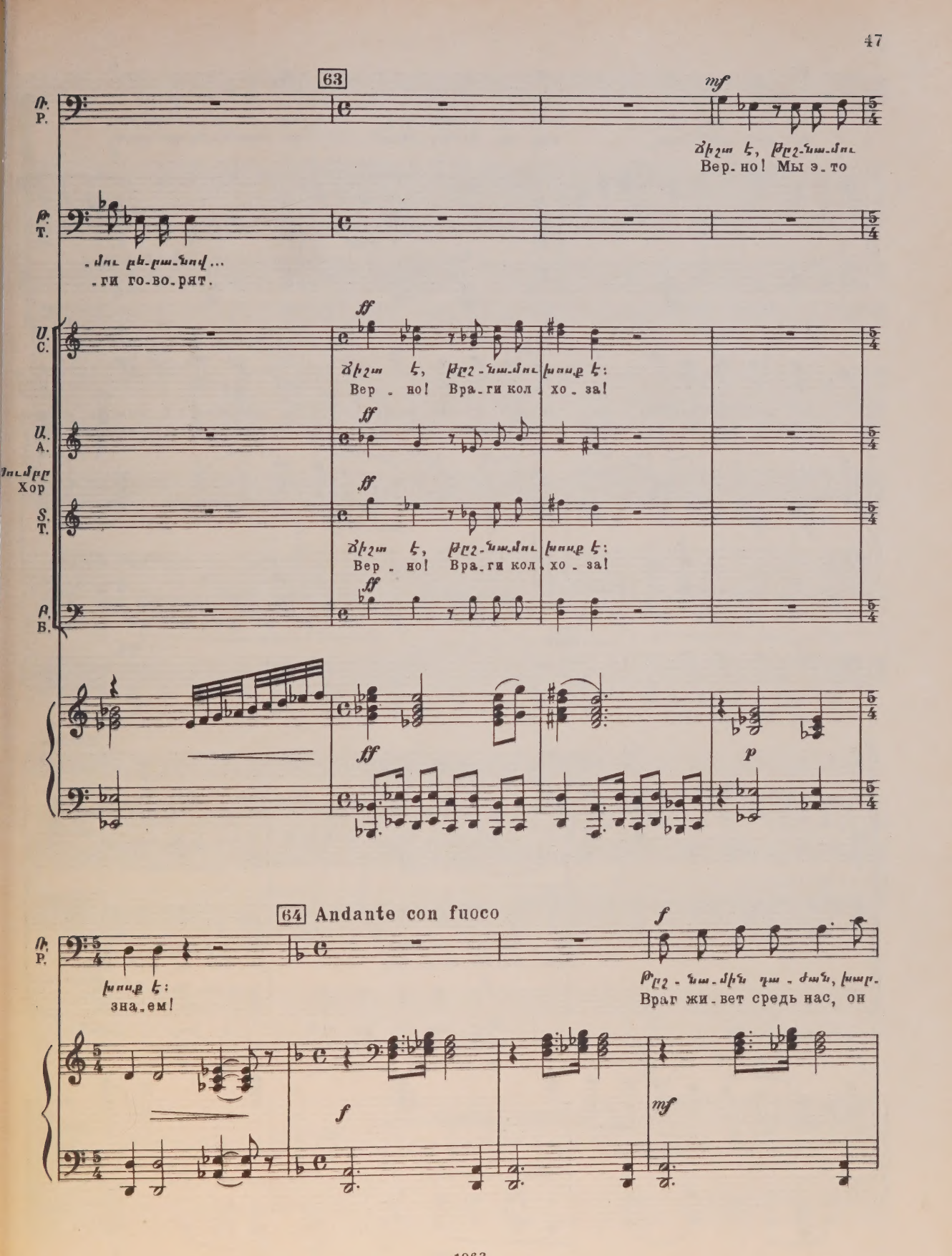
63
Ռ. Р.
Թ. Т.
Ս. С.
Ա. А.
Խումբը Хор
Տ. Т.
Բ. Б.
mf
Ճիշտ է, թշնամու
Вер-но! Мы э-то
-մու բեր-բա-նով...
-ги го-во-рят.
ff
Ճիշտ է, թշնամու խոսք է:
Вер-но! Вра-ги кол-хо-за!
p
64 Andante con fuoco
f
խոսք է:
зна-ем!
թշնամին դա-ժան, խար-
Враг жи-вет средь нас, он
mf

Ռ.
Р.

-դախ թըշ - նա - մին նենգ է ու ճար - պիկ, չար է այս ժա - մին,
то - чит свой нож, ход се - бе во тьме ро - ет, слов - но крот,

p cresc.

Ռ.
Р.

խը - լուր - դի նը - ման իր գործն է տես - նում, գոր - ծում է զգուշ, գոր -
в серд - це он та - ит ко - вар - ство и ложь, по - всю - ду зло и

f

65

Ռ.
Р.

- ծում ու գոր - ծում:
сму - ту не - сет.

f

Թըշ - նա - մին դա - ժան, խար - դախ թըշ - նա - մին...
Враг жи - вет средь нас, он то - чит свой нож,

f

Թըշ - նա - մին դա - ժան, խար - դախ թըշ - նա - մին...
Враг жи - вет средь нас, то - чит он свой нож,

f

Թըշ - նա - մին դա - ժան, խար - դախ...
Враг жи - вет средь нас, средь нас,

f

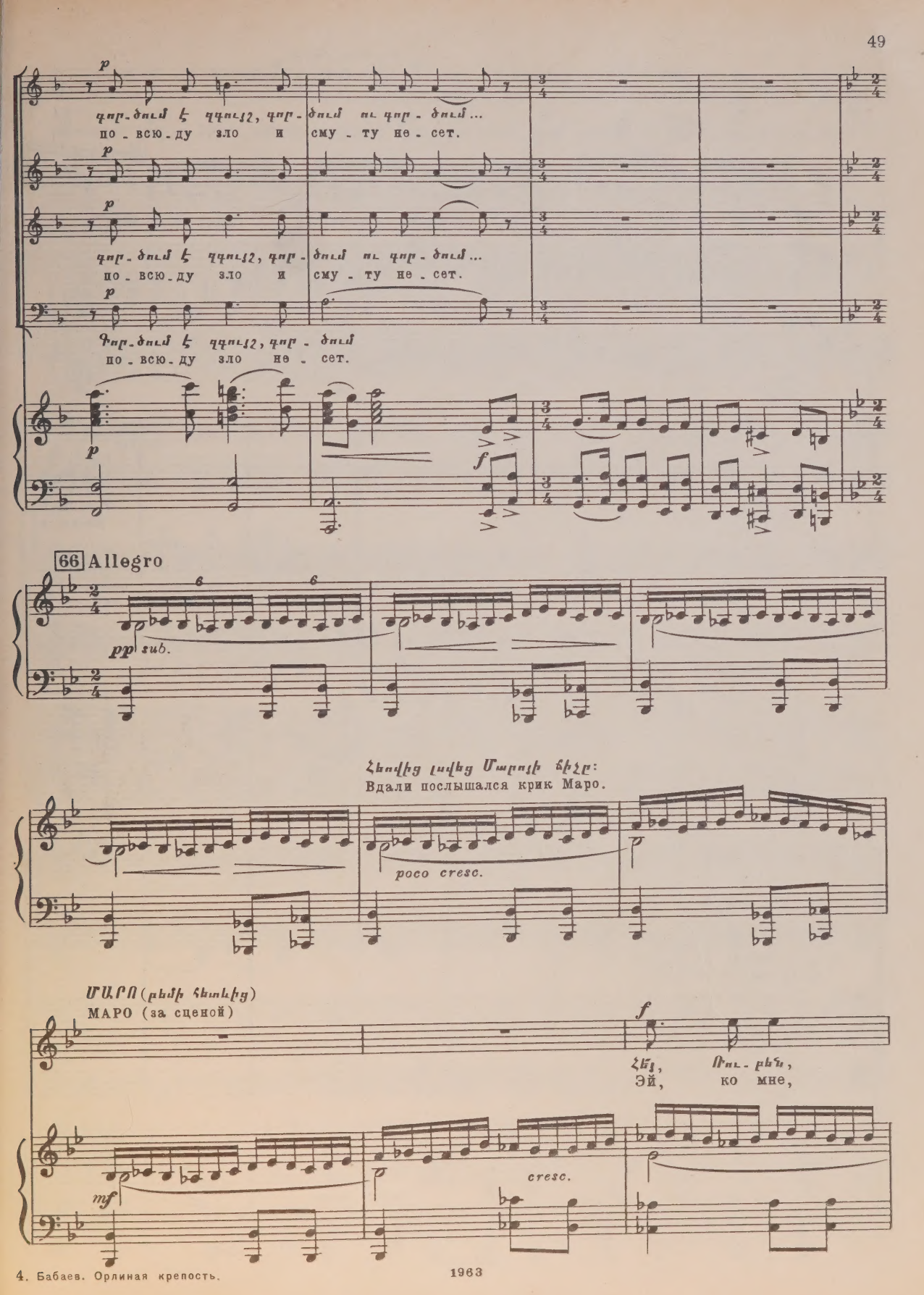
գոր-ծում է զգուշշ, գոր-ծում ու գոր-ծում...
по-всю-ду зло и сму-ту не-сет.
գոր-ծում է զգուշշ, գոր-ծում ու գոր-ծում...
по-всю-ду зло и сму-ту не-сет.
Գոր-ծում է զգուշշ, գոր-ծում
по-всю-ду зло не-сет.
66 Allegro
pp sub.
Հեռվից լսվեց Մարոյի հիշը:
Вдали послышался крик Маро.
poco cresc.
ՄԱՐՈ (բեմի հետևից)
МАРО (за сценой)
Հեյ, Ռու-բեն,
Эй, ко мне,
mf
cresc.

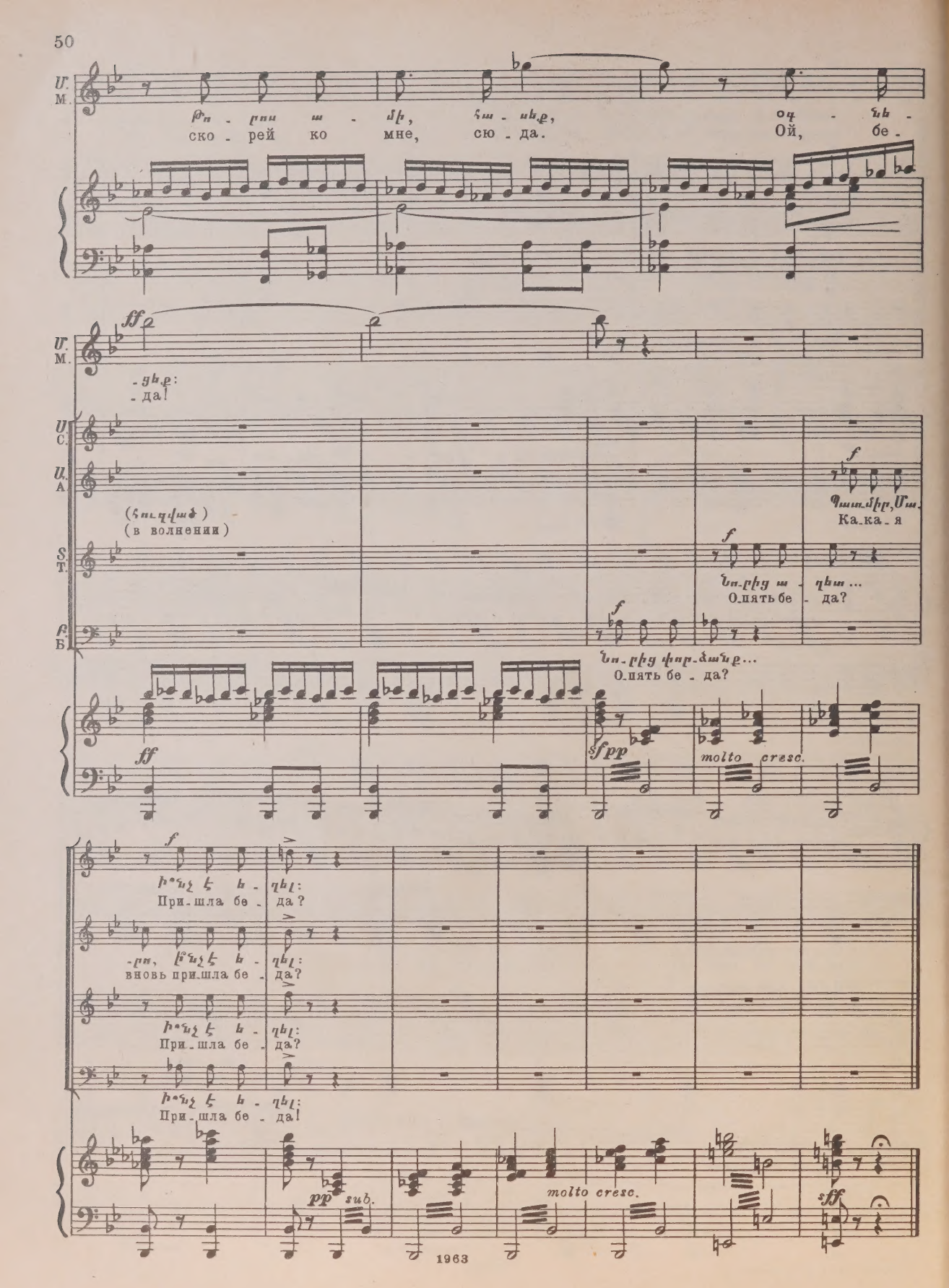
U. М.
Թո - ւրս ա - մի, հա - սել, օգ - հե -
ско - рей ко мне, сю - да. Ой, бе -
ff
- ցել:
- да!
U. С.
U. А.
(հուզված)
(в волнении)
f
Պատմիր, Մա -
Ка - ка - я
S. Т.
f
Նո - րից ա - զետ ...
О - пять бе - да?
B. Б.
f
Նո - րից փոր - ձանք ...
О - пять бе - да?
ff
sf pp
molto cresc.
f
Ի՞նչ է հ - ղել:
При - шла бе - да?
- ւրս, Ի՞նչ է հ - ղել:
вновь при - шла бе - да?
Ի՞նչ է հ - ղել:
При - шла бе - да?
Ի՞նչ է հ - ղել:
При - шла бе - да!
pp sub.
molto cresc.
sff

ՄԱՐՈՅԻ ԼԱՑԸ

Плач Маро

Դուրս է գալիս իրեն վշտից կորցրած Մարոն: Նրան շրջապատել են կանայք, որոնք սփոփում են նրան:

Выходит Маро, окруженная женщинами. Маро вне себя от горя, женщины поддерживают ее под руки.

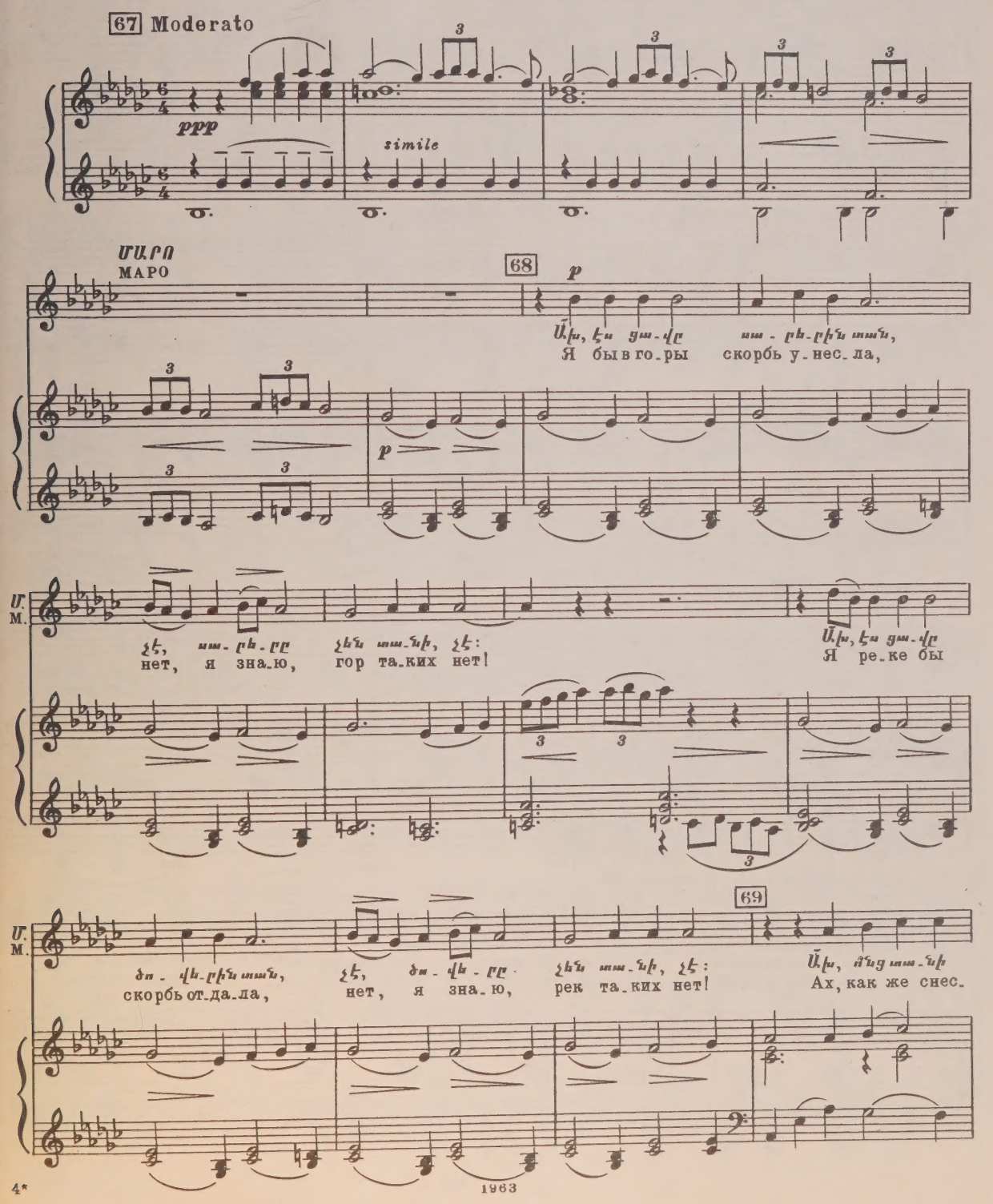

1963

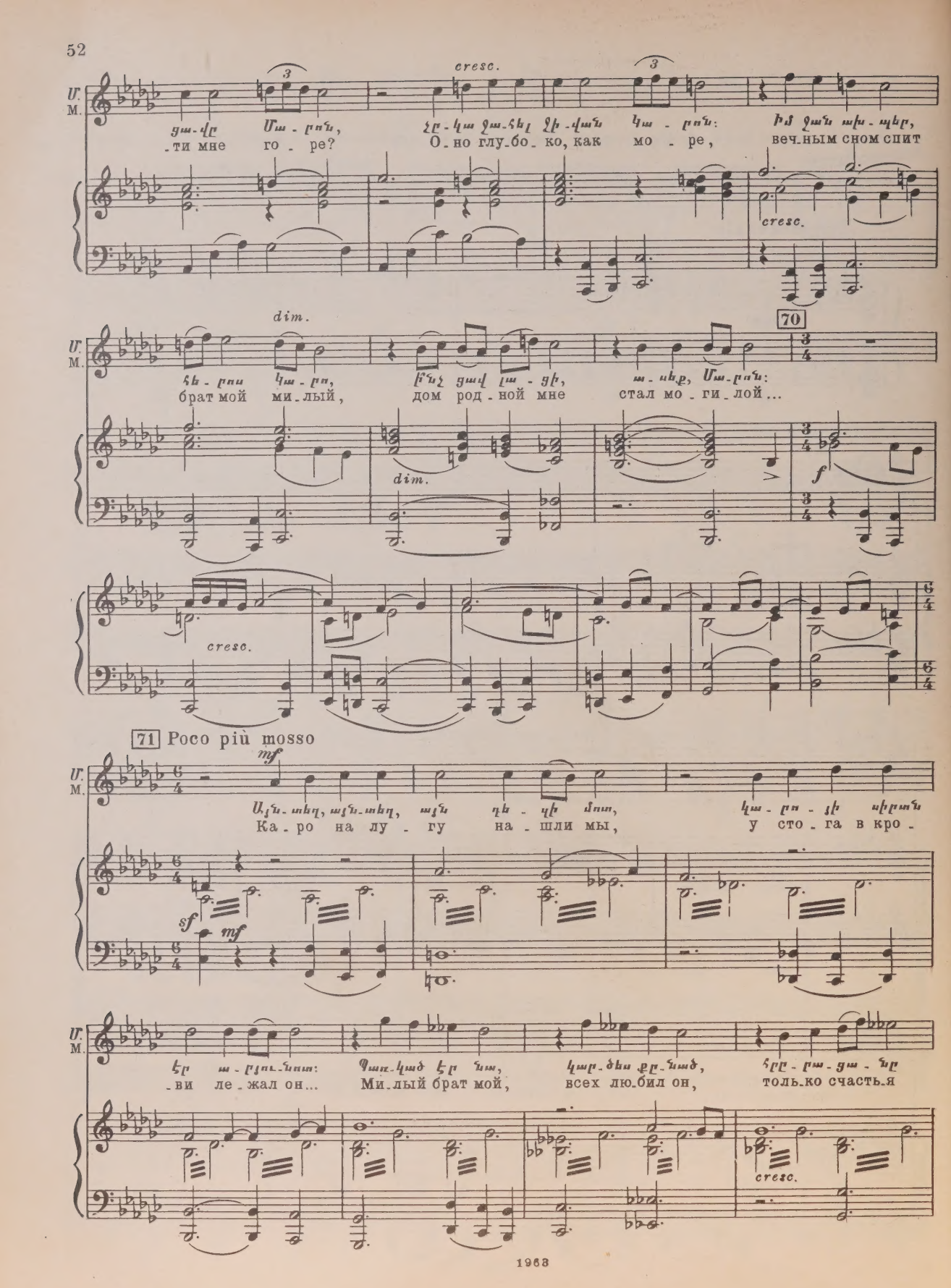
cresc.
dim.
70
71 Poco più mosso
mf
sf
f
Ցա-վը Մա-րոն, Էր-կա ջա-հել Ի-վան Կա-րոն: Իմ ջան ախ-պեր,
-ти мне го-ре? О-но глу-бо-ко, как мо-ре, веч-ным сном спит
հե-րոս Կա-րո, Ի՞նչ ցավ լա-ցի, ա-սեք, Մա-րոն:
брат мой ми-лый, дом род-ной мне стал мо-ги-лой...
Այն-տեղ, այն-տեղ, այն դե-վի մոտ, Կա-ро-յի սիրտն
Ка-ро на лу-гу на-шли мы, у сто-га в кро-
էր ա-յուն-նում: Պատ-կած էր նա, կար-ծես քը-նած, հրը-ա-ցա-նը
-ви ле-жал он... Ми-лый брат мой, всех лю-бил он, толь-ко счасть-я
cresc.

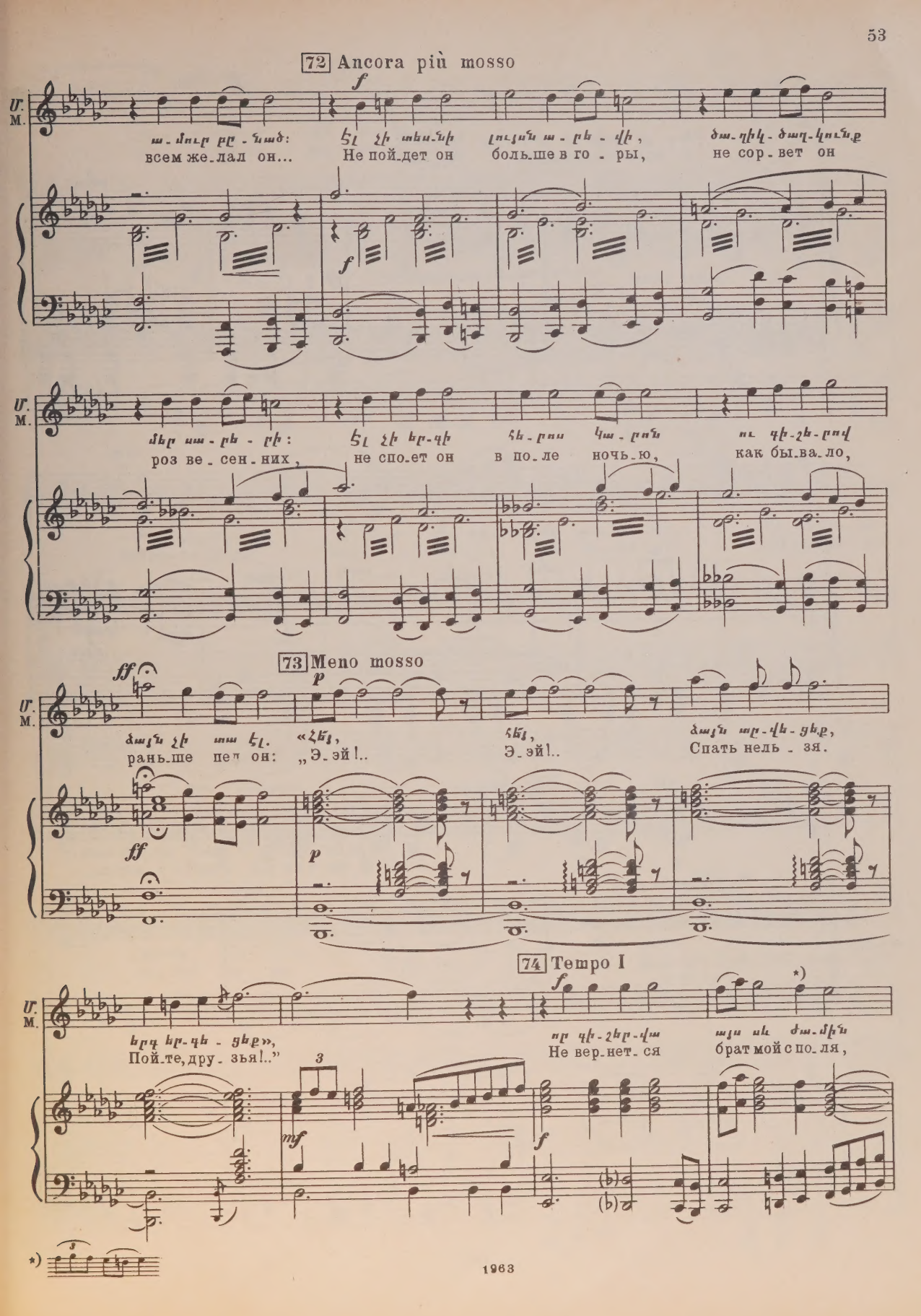
72 Ancora più mosso
Մ. Մ.
ա-մուր բը-նած: Էլ չի տեսնի լույսն ա-բե-վի, ծա-ղիկ-ծաղ-կունք
всем же-лал он... Не пой-дет он боль-ше в го-ры, не сор-вет он
մեր ա-բե-բի: Էլ չի եր-գի հե-բոս կա-բոն ու գի-շե-բով
роз ве-сен-них, не спо-ет он в по-ле ночь-ю, как бы-ва-ло,
73 Meno mosso
ձայն չի տա Էլ. «Հեյ, հեյ, ձայն տբ-վե-ցեք,
рань-ше пел он: „Э-эй!.. Э-эй!.. Спать нель-зя.
74 Tempo I
երգ եր-գե-ցեք»,
Пой-те, дру-зья!..”
որ գի-շեր-վա այս սև ժա-մին
Не вер-нет-ся брат мой с по-ля,

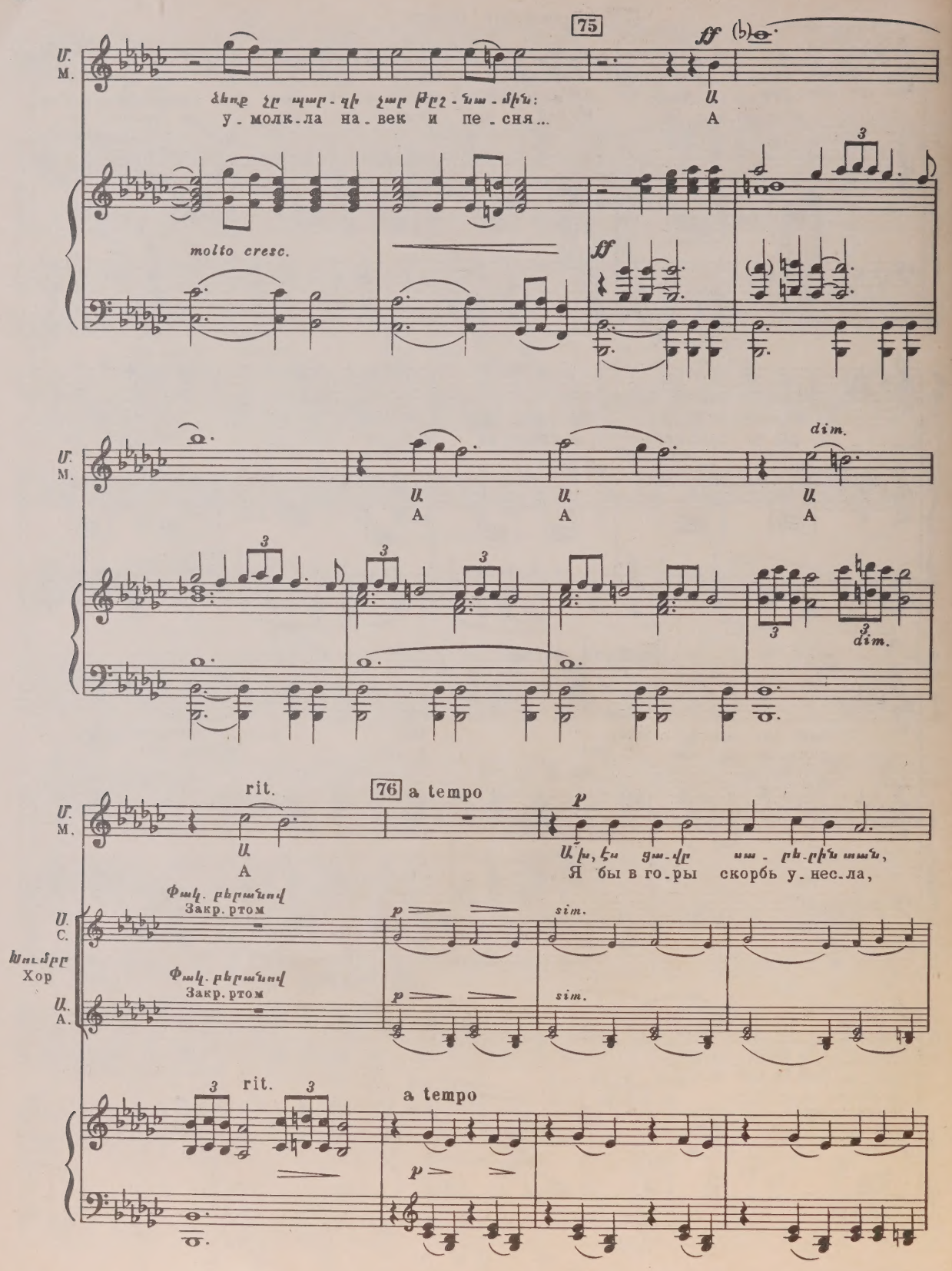
75
ff
Ս. Մ.
ձեռք չը պար-զի չար թշ-նա-մին:
у-молк-ла на-век и пе-сня...
Ա.
А
molto cresc.
ff
dim.
rit.
76 a tempo
p
Ա՛խ, էս ցա-վը սա-ր-ին տան,
Я бы в го-ры скорбь у-нес-ла,
Փակ. բերանով
Закр. ртом
Ս. Մ.
Ս. Ա.
Խումբ
Хор
sim.
rit.
a tempo

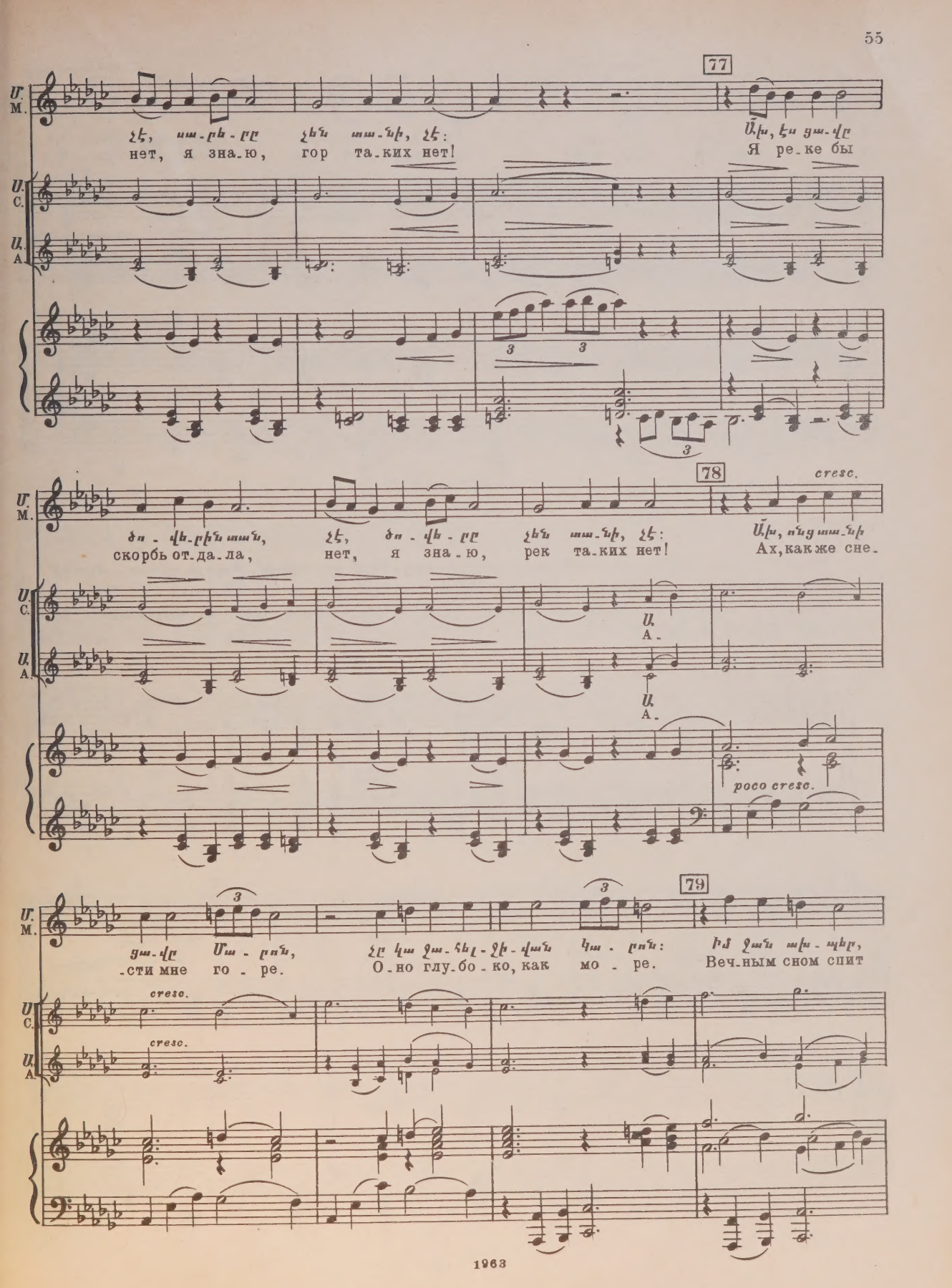
77
Ս. М.
Ս. С.
Ս. А.
չէ, սա-իս-իը չեն տա-նի, չէ:
нет, я зна-ю, гор та-ких нет!
Ա՜խ, էս ցա-վը
Я ре-ке бы
78
cresc.
ծո - վե-ին տան, չէ, ծո - վե - իը չեն տա-նի, չէ:
скорбь от-да-ла, нет, я зна-ю, рек та-ких нет!
Ա՜խ, ինչ տա-նի
Ах, как же сне-
Ս. А.
poco cresc.
79
ցա-վը Մա - ռոն, չը կա չա-հել-չի-վան կա - ռոն:
-сти мне го - ре. О-но глу-бо-ко, как мо - ре.
Իմ չան ախ-պեր,
Веч-ным сном спит
cresc.

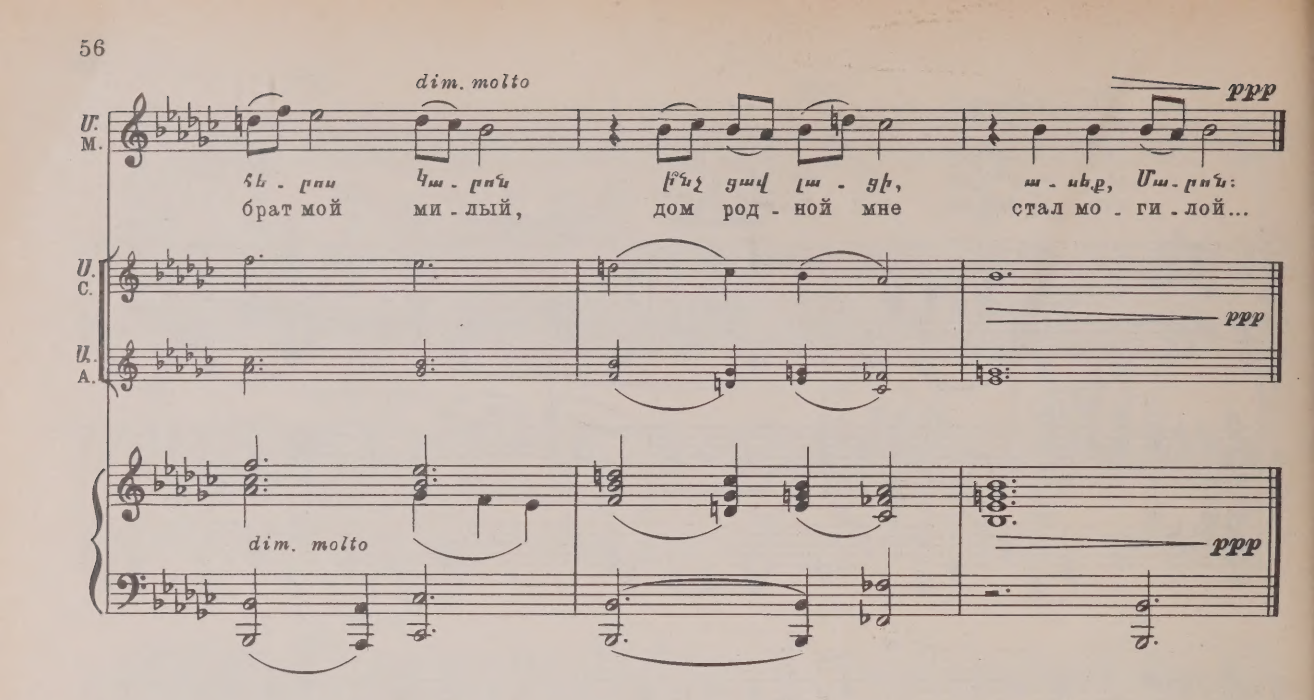

Կոլտնտեսության երիտասարդությունը, կոմերիտականները բերում են Կարոյի դիակը: Նրանց ուղեկցում է ժողովուրդը, այնտեղ է նաև Ավոն:

Колхозная молодежь, комсомольцы выносят на сцену тело убитого Каро. Их сопровождает толпа народа. Пришел и Аво.

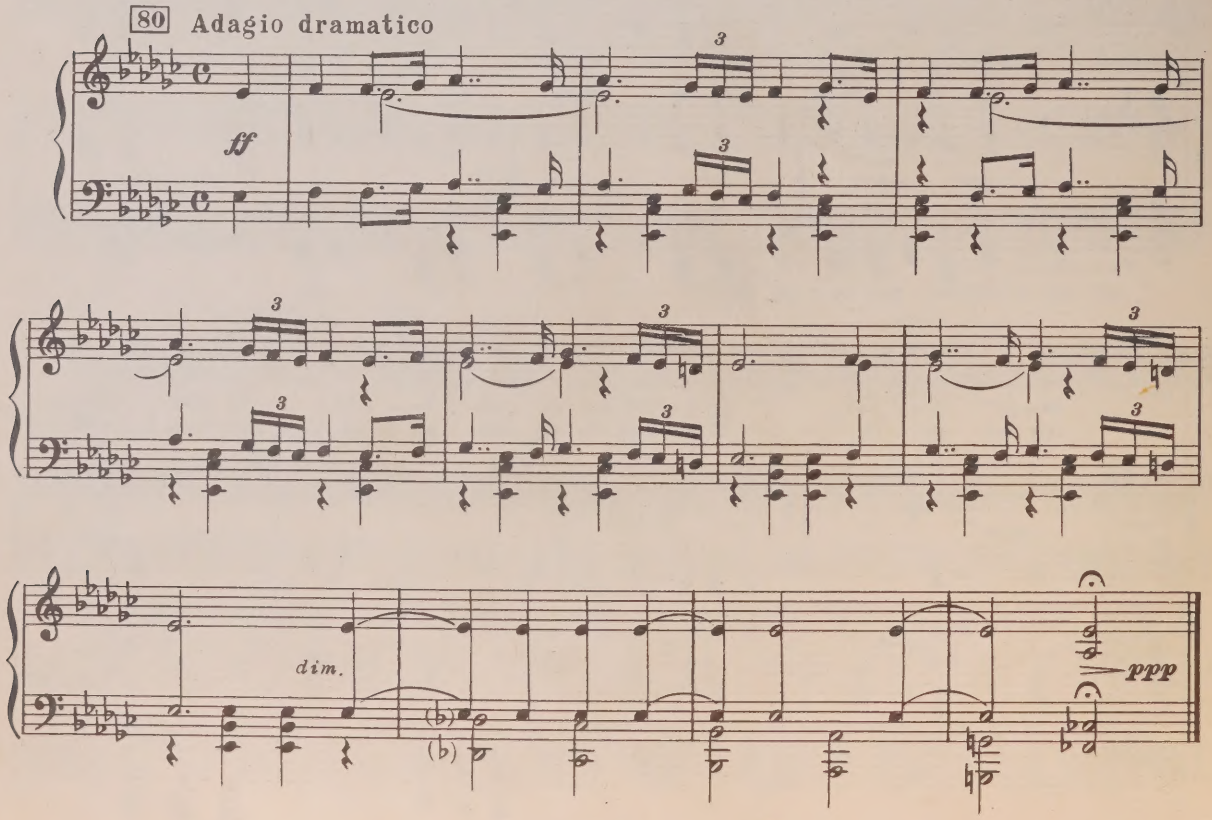

ԿԱՆԱՆՑ ՈՂԲԸ

СТЕНАНИЕ ЖЕНЩИН

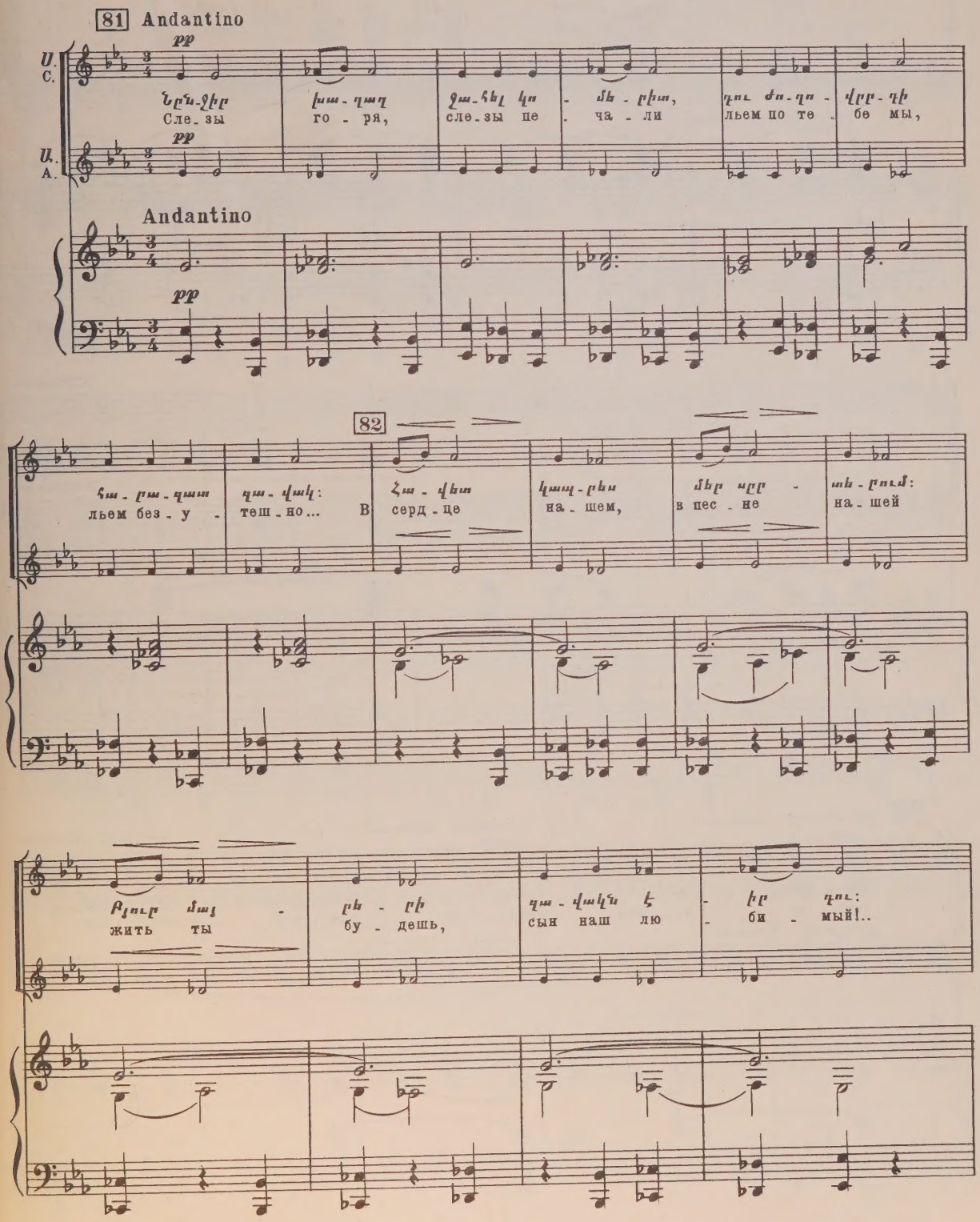

83

mf

Հա - վետ կապ - բես մեր գոր - ծե - բում,
С теп - лой лас - кой, с неж - ной лю - бовь - ю

mf

mf

մեր սրբ - տե - բում, մեր հոր եր - կե - բում:
бу - дем мы веч - но сон хра - нить твой!

84

pp

Հա - վետ կապ - բես մեր գոր - ծե - բում, մեր սրբ -
В серд - це на - шем, в пес - не на - шей жить ты

pp

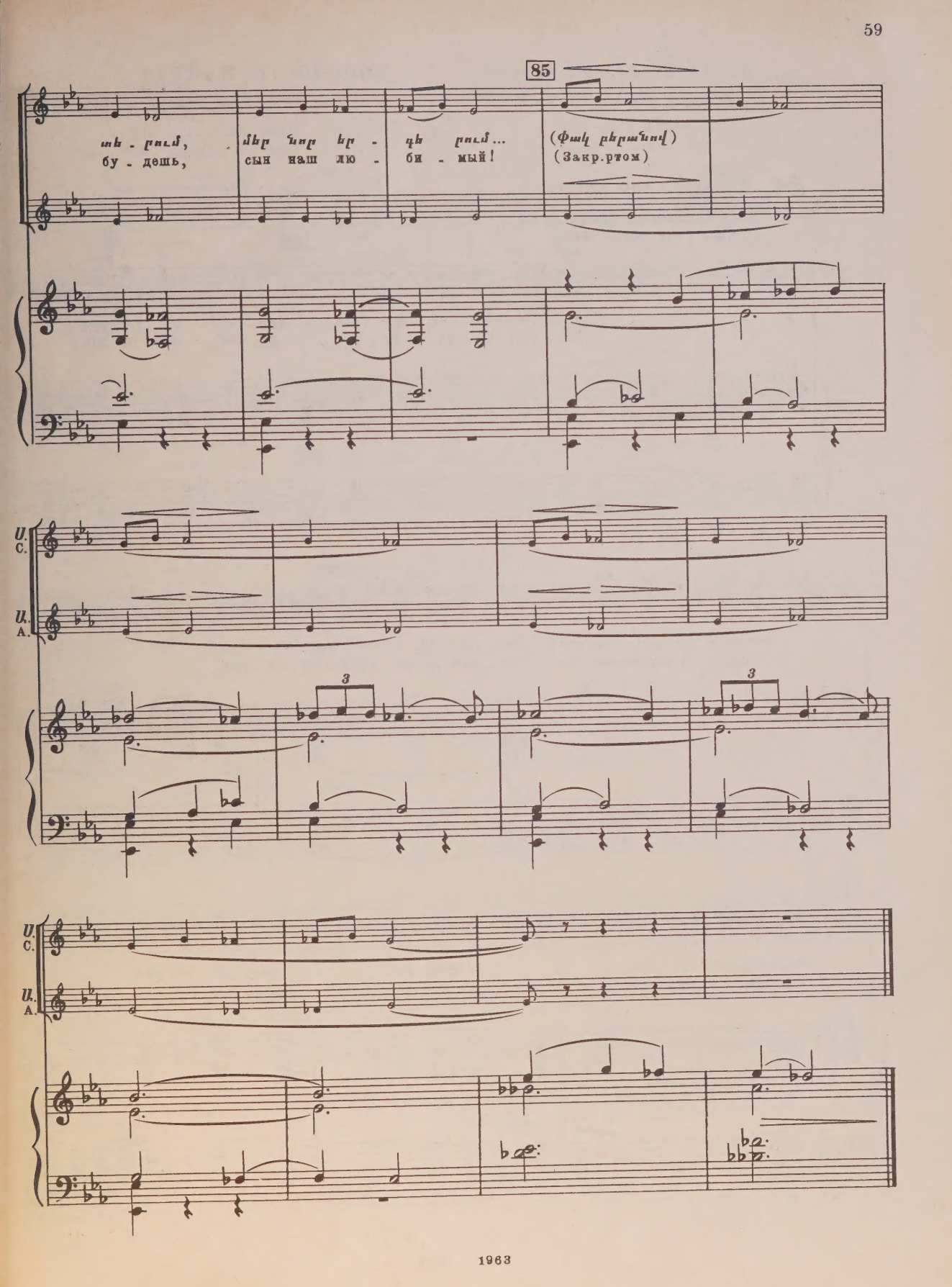
85
տե - սում,
бу - дешь,
մեր հոր եր - գե սում...
сын наш лю - би - мый!
(փակ բերանով)
(Закр.ртом)
U. C.
U. A.
3
3

ՄԵՆԱԽՈՍՈՒԹՅՈՒՆ ԵՎ ԵՐԴՈՒՄ
(Ռուբենը, անսամբլը և խումբը)

МОНОЛОГ И КЛЯТВА
(Рубен, ансамбль и хор)

86 Maestoso con spirito

ՌՈՒԲԵՆ (Կարոյի դիակի վրա)
РУБЕН (над телом Каро)

mf

Ըն-կավ Կա-ռոն կըռ-վում, կըռ-վում քա-ջա-բար,
По-гиб Ка-ро в бо-ю, по-гиб, как ге-рой,

p *mf*

Ռ. Р.

f

վառ-վում էր նրա սըր-տում հայ-ըն-տի-սե-ըը ան-մար:
и кровь и жизнь сво-ю от-дал он за край наш род-ной.

f *mf*

87

Ռ. Р.

p

Բայց ապ-ըում է նա, և կապ-ըի, կապ-ըի հա-վետ
Веч-но бу-дет жить наш Ка-ро в серд-цах лю-дей,

p

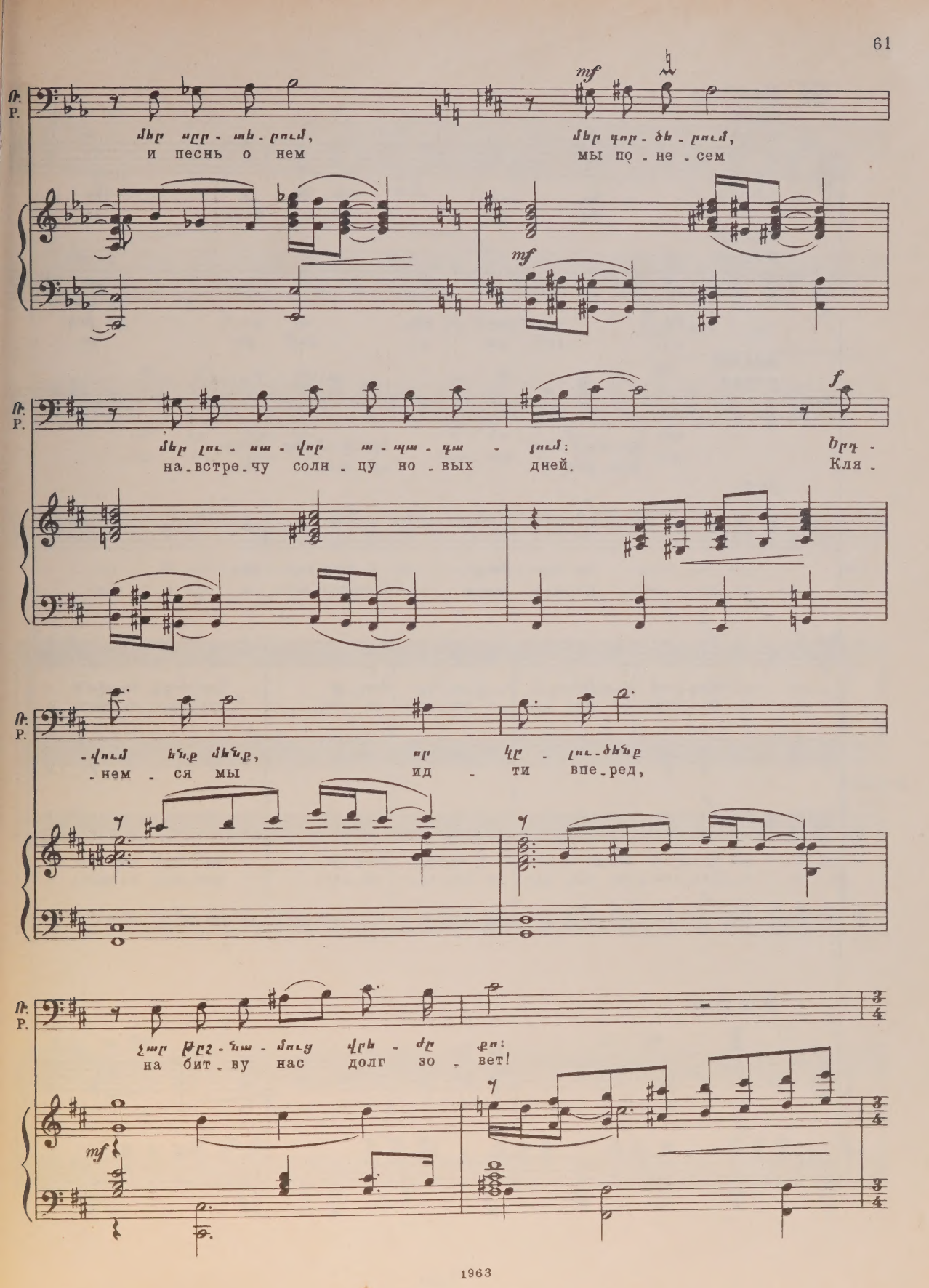
Ռ.
Բ.
մեր սեր - տե - բում,
и песнь о нем
mf
մեր գոր - ծե - բում,
мы по - не - сем
mf
մեր լու - սա - վոր ա - պա - գա - յում:
на - встре - чу солн - цу но - вых дней.
f
Երդ -
Кля -
- վում ենք մենք, որ կը - լու - ծենք
- нем - ся мы ид - ти впе - ред,
չար թշ - նա - մուց վրե - ժը քո:
на бит - ву нас долг зо - вет!
mf

88 Maestoso

ՄԱՐՈ
МАРО

Կա - րո, սի - րե - լի եղ -
Ка - ро, ми - лый брат, ах,

ՇՈՒՇԱՆ
ШУШАН

Ա՛խ, սի - րում եմ, սի - րում, իսկ
Ах, люб - лю я, люб - лю те -

ՌՈՒԲԵՆ
РУБЕН

Երդ-վում ենք, երդ-վում ենք մենք,
Кля - нем - ся, кля - нем - ся мы

ԱՎՈ
АВО

Նա սպա - նեց, ի - զուր սպա - նեց,
На - чал он, — про - дол - жу я,

Ս. С. Ա. А. Խումբը Хор Տ. Т. Բ. Б.

Երդ-վում ենք մենք, որ կը ծաղ-կի հա - մայ - նա - կան ո -
Кля - нем - ся мы, что враг па - дет, что на - ша месть е -

Երդ-վում ենք մենք, որ կը ծաղ-կի հա - մայ - նա - կան ո -
Кля - нем - ся мы, что враг па - дет, что на - ша месть е -

Maestoso

Մ. М.

-բայր սի - րե - լի, ո՞նց տա-նեմ
брат до - ро - гой, смерть од-на

Շ. Ш.

նա
-бя. Мой Ру - бен! Չի սի - բում:
Как мне быть?

Ռ. Р.

որ կը ծաղ - կի օ - ջա - խը մեր
ид - ти впе - ред, кля - нет - ся в том

Ա. А.

այլ ձե-վով պի - տի գոր-ծել, վրեժ լու ծել, խել -
зле - е бу - дет месть мо-я, путь най-ду я

-ջա - խը մեր, երդ - վում ենք մենք, որ ձեռք ձեռ-քի
-го най-дет, ис - пол - ним мы долг свой свя-той,

-ջա - խը մեր, երդ - վում ենք մենք, որ ձեռք ձեռ-քի
-го най-дет, ис - пол - ним мы долг свой свя-той,

Մ. М.

ցա - վը տան - չա - լի, ա՜խ,
мне вер - нет по - кой! Ах,

Շ. Ш.

Աստ - ված, ա՜խ, աստ - ված, փըր - փիր ինձ:
Как быть? Бо - же мой, по - ми - луй,

Ռ. Р.

կը - ծաղ - կի... Երդ - վում
весь на - род, в том клят -

Ս. А.

լո՞ք մը - տած - ված, վրեժ լու - ծել,
свой. Бу - ду мстить, мстить за все,

կը քայ - լենք միշտ դե - պի վեր, երդ - վում ենք մենք երդ -
кля - нет - ся в том весь на - род! Кля - нем - ся мы, кля -

կը քայ - լենք միշտ դե - պի վեր, երդ - վում ենք մենք երդ -
кля - нет - ся в том весь на - род! Кля - нем - ся мы, кля -

Մ. М.

Կա - րո, մաս...
Ка - ро. Про - щай!

Շ. Ш.

Փրկ - ված՝, փրկ - ված՝, փրկ - ված՝...
спа - си, спа - си ме - ня!

Ռ. Р.

ենք, երդ - վում ենք, երդ - վում...
- ву да - ет весь на - род!

Ա. А.

վրեժ, վրեժ լու - ծել...
мстить, мстить за все!

վում ենք մենք, երդ - վում, երդ - վում, երդ - վում...
- нем - ся мы, кля - нет - ся весь на - род!

վում ենք մենք, երդ - վում, երդ - վում, երդ - վում...
- нем - ся мы, кля - нет - ся весь на - род!

cresc.

Ռուբենը, Թորոսը և մյուսները բարձրացնում են պատգարակը Կարոյի դիակի հետ, դանդաղ տանում են բեմից դուրս: Բոլորը ցրվեցին: Բեմի վրա մնաց միայն Ավոն:

89 Рубен, Торос и другие поднимают носилки с телом Каро и медленно уносят их со сцены. Все разошлись, на сцене остался один Аво.

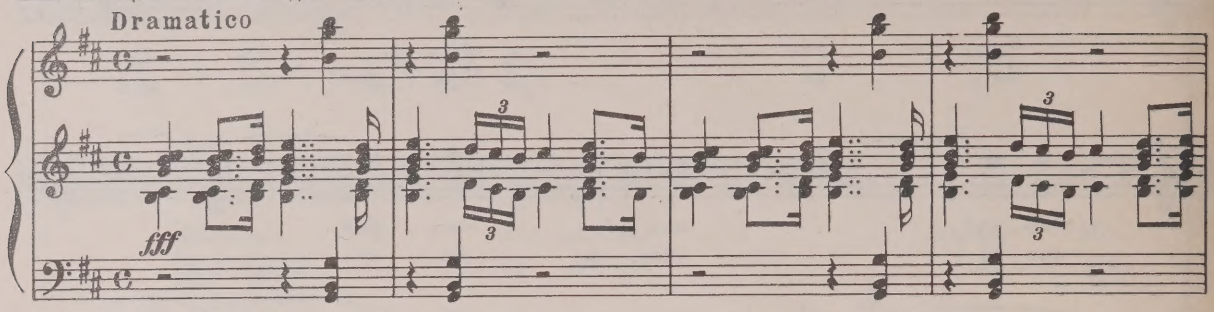

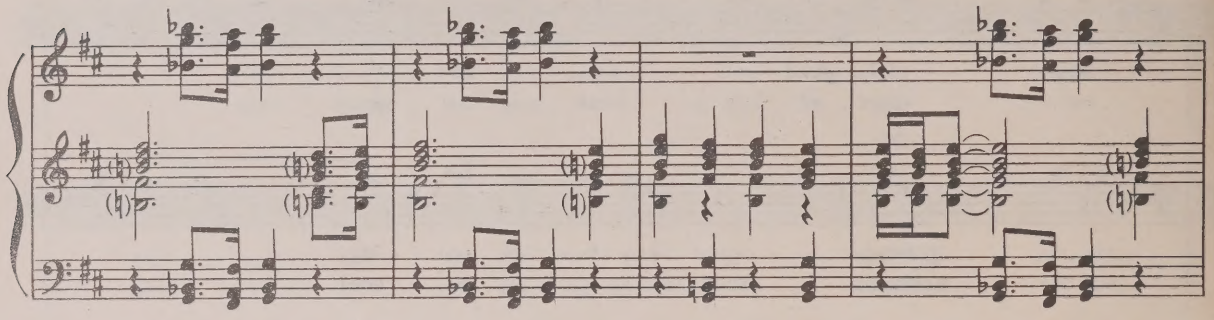

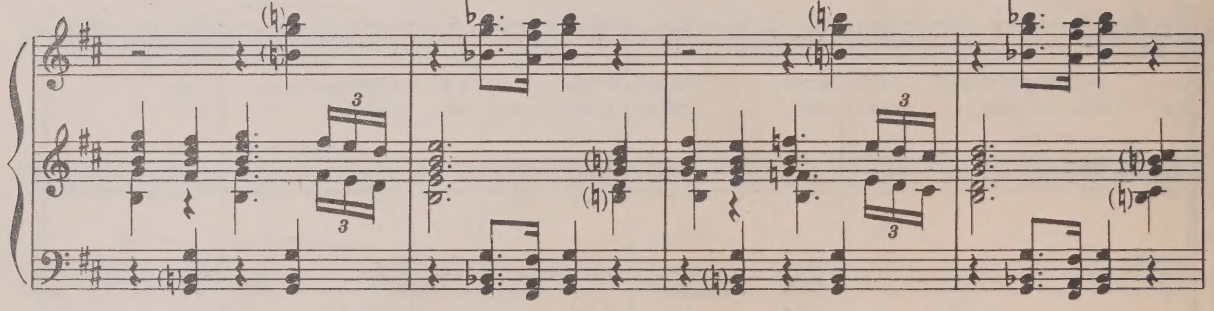

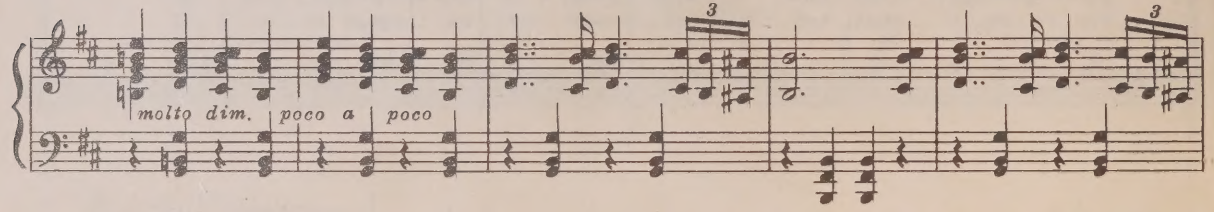

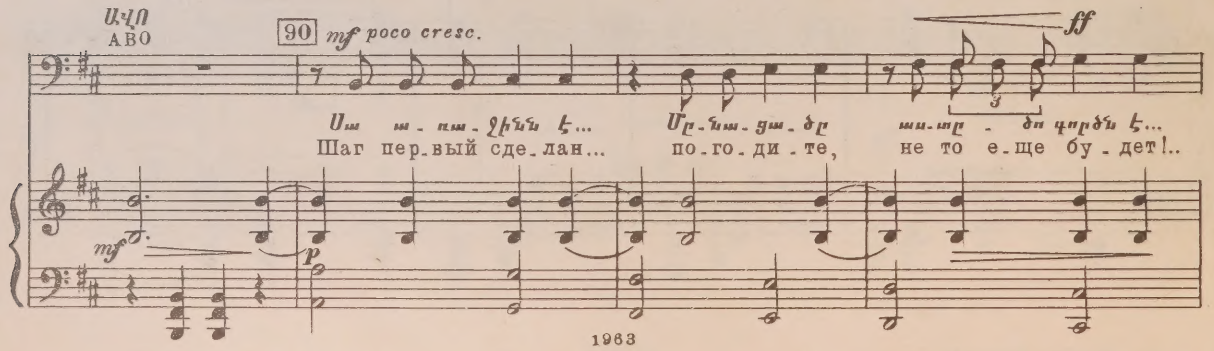

ՎԱՐԱԳՈՒՅՐ
ЗАНАВЕС

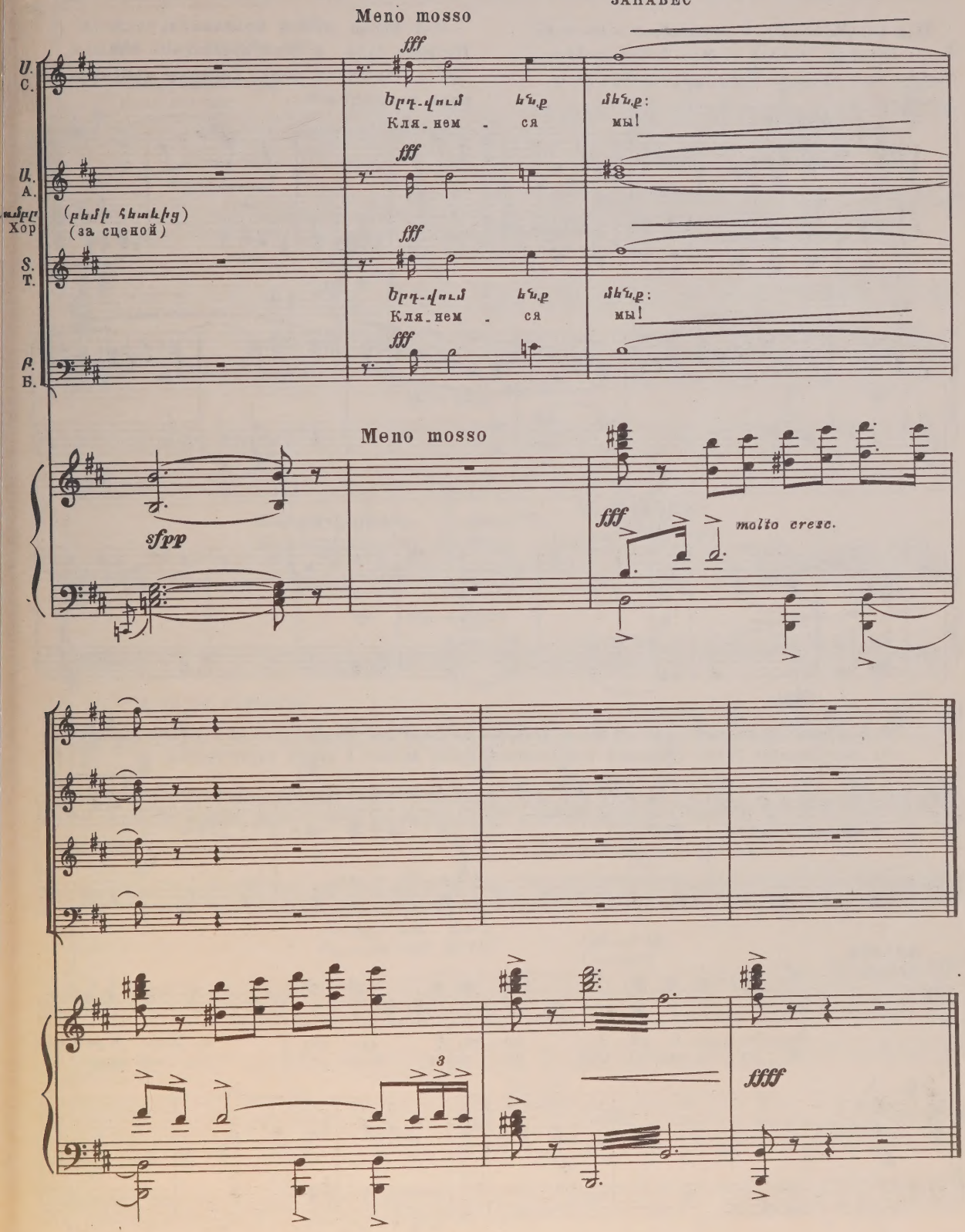

ԵՐԿՐՈՐԴ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹՅՈՒՆ

ДЕЙСТВИЕ ВТОРОЕ

Այգի կոլտնտեսության վարչության տան առջև: Այգու մեջտեղը, ծառերի տակերում նստարաններ: Ձախից տան մուտքը: Աջից՝ քարե ցանկապատը դռնակով:

Сад перед домом правления колхоза. Посреди сада в тени деревьев — скамья. Слева — крыльцо дома, справа — каменная ограда с калиткой.

Andante

f *sf* *p* *mf* *poco cresc.*

ՎԱՐԱԳՈՒՅՐ
ЗАНАВЕС

p *pp*

Allegro

mf

Տանից դուրս է գալիս Ռուբեն մի խումբ կոմերիտականների հետ ձեռքում բռնած շրջանի քարտեզը:
Из дома выходит Рубен с группой комсомольцев. Рубен держит в руках карту района.

f

1 ՌՈՒԲԵՆ
РУБЕН

f

Սպա-նո-ղը, ե-րև-ի, փա-խել է գյու-ղից մութ գի-շե-րով, պահ-
За-да-ча вам яс-на: вот здесь, в го-рах вер-ней все-го у-

ff *mf*

Ֆ. Т.

-վել է սա - բե - բում:
-бий - ца скрыть - ся мог.

Կոմերիտականները
Комсомольцы

f

Մեզ - նից նա չի փախ - չի:
От нас он не уй - дет!

f

Կը - գրա - նենք նը - ման:
Мы най - дем е - го!

f

Allegro risoluto

mf

Ֆ. Т.

Ճամ - փա ըն - կեր, տը - ղերը չան, արդեն ուշ է:
Ну, в путь, дру - зья, же - ла - ю вам у - да - чи!

mf

Գը - նանք:
По - шли!

Allegro risoluto

p

2

Ֆ. Т.

Բա - րի ճամ - փա...
Сча - стли - вый путь!

(գնում են)
(уходят)

Բա - րի:
Про - щай!

mf

Գը - նանք:
По - ра!

Բա - րի:
Про - щай!

poco dim.

ppp

ՌՈՒԲԵՆԻ ՌԵՉԻՏԱՏԻՎԸ ԵՎ ԱՐԻԱՆ

РЕЧИТАТИВ И АРИЯ РУБЕНА

Andante

ՌՈՒԲԵՆ (միայնակ, խորը մտածմունքի մեջ)
РУБЕН (один в глубоком раздумье)

p3

ԹԷՀ - Նա -
Сре - ди

pp

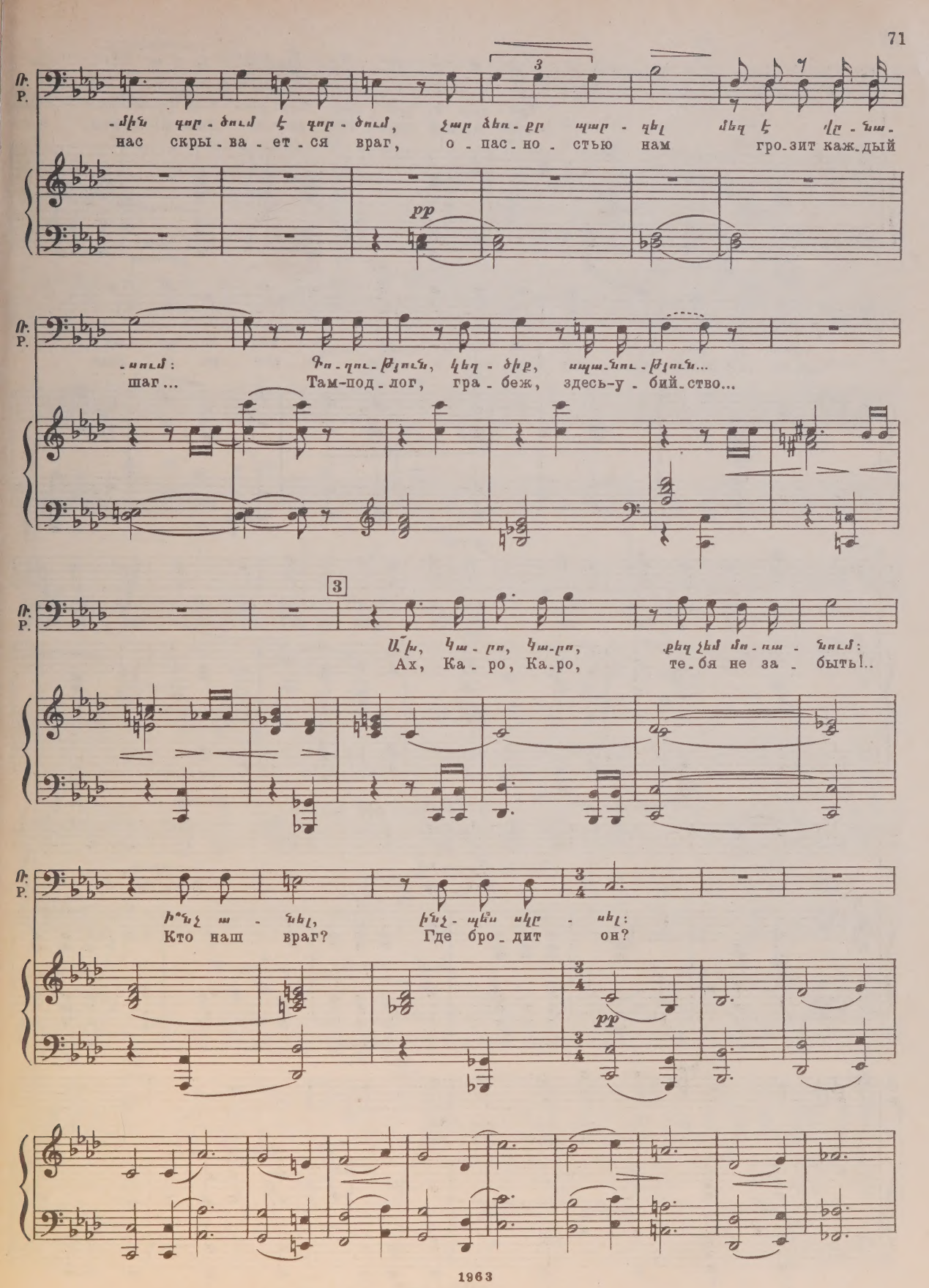
Ռ.
Р.
-մին գոր-ծում է գոր-ծում, չար ձեռ-քը պար-զել մեզ է վը-հա-
нас скры-ва-ет-ся враг, о-пас-но-стью нам гро-зит каж-дый
pp
-սում:
шаг...
Գո-զու-թյուն, կեղ-ծիք, սպա-նու-թյուն...
Там-под-лог, гра-беж, здесь-у-бий-ство...
3
Ա՜խ, Կա-րո, Կա-րո, քեզ չեմ մո-ռա-նում:
Ах, Ка-ро, Ка-ро, те-бя не за-быть!..
Ի՞նչ ա-նել, ինչ-պե՞ս սկը-սել:
Кто наш враг? Где бро-дит он?
pp

4

mf *f*

Դրժ - վար է, դրժ - վար ճամ - փան նոր կյան - քի: Քա -
В же - сто - кой борь - бе, тя - же - лым пу - тем мы

p

- ղում է դա - ժան ճամ - փան նոր կյան - քի: Հաս - նեմ ևս պի - տի
к но - вой, счаст - ли - вой жиз - ни и - дем. За - вет - на - я цель

mf

p sub.

մեծ նը - պա - տա - կի, կը շո - ղա ինձ էլ մի նոր ա - ռա -
нам в да - ли вид - на, но су - ров к ней путь, до - ро - га труд -

pp sub.

5 Poco più mosso

mp

վում:
- на.

կը - ռիվ,
Вра - ги ...

ա - ղյուն,
Борь - ба,

m. d.

p

զո - հեր քա - նի, քա - նի,
а сколь - ко жертв кру - гом!..

p

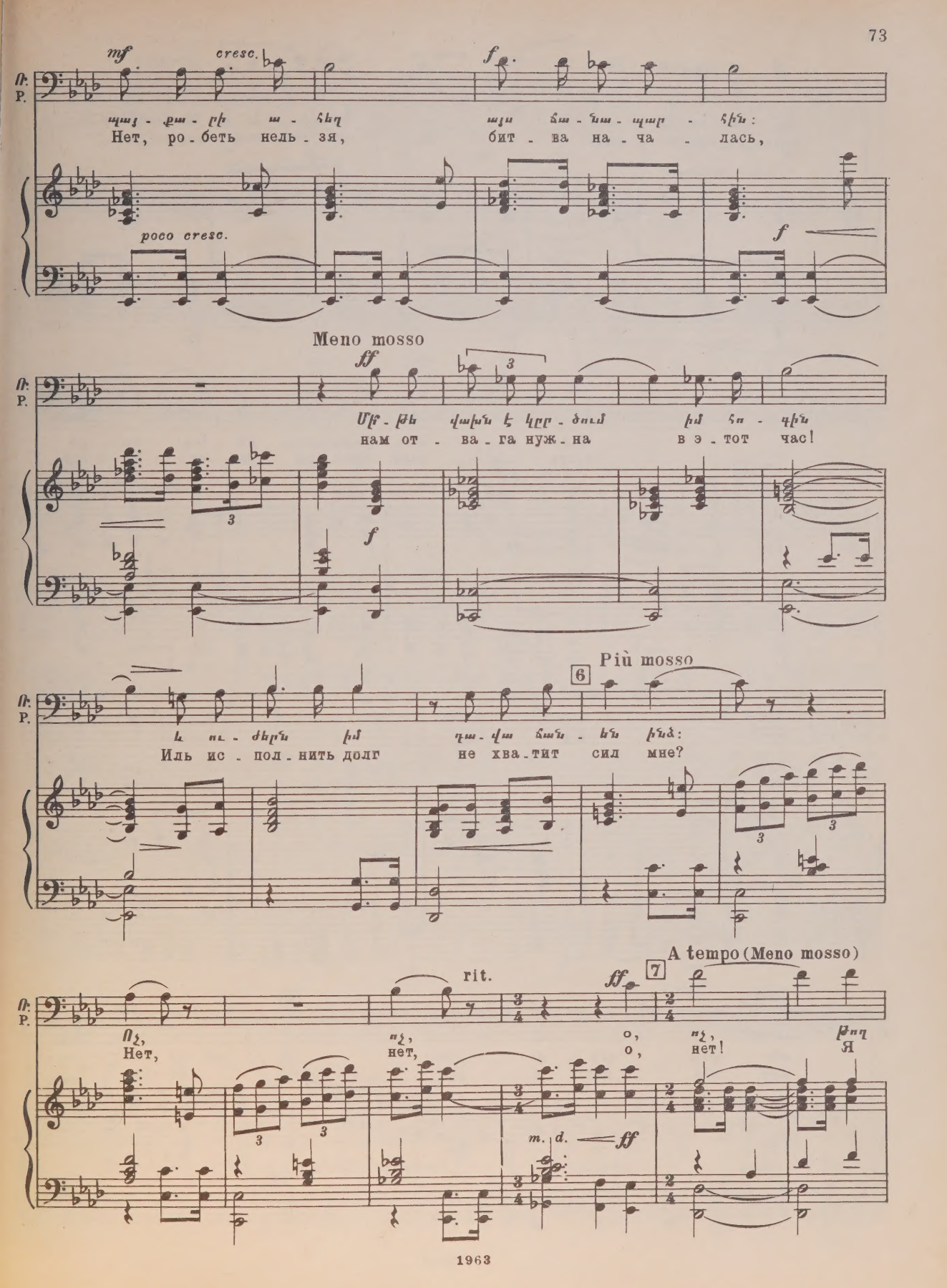
mf
cresc.
f
Ռ.
Р.
պայ - քա - բի ա - հեղ այս ճա - նա - պար - հին:
Нет, ро - беть нель - зя, бит - ва на - ча - лась,
poco cresc.
f
Meno mosso
ff
Մեր - թեն վախն է կըր - ծում իմ հո - գին
нам от - ва - га нуж - на в э - тот час!
f
6
Più mosso
և ու - ժերն իմ դա - վա ճան - են ինձ:
Иль ис - пол - нить долг не хва - тит сил мне?
A tempo (Meno mosso)
7
rit.
ff
Ոչ, ոչ, օ, ոչ, թող
Нет, нет, о, нет! Я
m. d.
ff

Ռ.
Р.

որ դա-ժան քա - ր-ոտ ու ծա - նրր լի - նի ճամ-փան...
жизнь го-тов от - дать за сча - стье зем - ли род-ной,

m.d.

Ռ.
Р.

Ուժ տուր, դու կամք տուր, իմ հող հայ - ր-ե -
пусть каж - дый шаг нам да - ет - ся с тру -

Ռ.
Р.

- նի, պայ - քա - ր-ի ե - լած
- дом — к сча - стью до - ро - ги

Ռ.
Р.

ան - վախ գին - վո - ր-ին:
для нас нет и - ной.

fff

poco dim.

9

mf

Ռ.
Դրժ-վար է մեր հա-հա-պար-հը,
Пусть тру-ден наш путь су-ро-вый,

mf

Ռ.
մեր գոր-ծը հա-վետար-դար է: Վրա-տահ ենք, որ նա
ве-дет нас он к жиз-ни но-вой, до-ро-ги и-ной

10

Ռ.
կը հաղ-թի...
для нас нет!

p sub.

poco dim.

Ռ. Р.

Դրժ-վար է, դրժ-վար, համ-փան նոր կյան-
По-гиб-ну — ну, что ж, на то и борь-

Ռ. Р.

-քի:
-ба!

ՌՈՒԲԵՆԻ ԵՎ ՇՈՒՇԱՆԻ ՏԵՍԱՐԱՆԸ

СЦЕНА РУБЕНА И ШУШАН

(Այգու մոտ երևաց Շուշանը: Բացելով դռնակը, դանդաղում է, չի համարձակվում ներս մտնել:)
(Возле сада показалась Шушан. Приоткрыв калитку, она медлит, не решается войти.)

Moderato

ՌՈՒԲԵՆ (տեսնելով նրան)
11 РУБЕН (увидев ее)

(նկատելով նրա դեմքին հուզմունքև տագնապ)
(заметив на ее лице смущение и тревогу)

Դե՛ւ ես, Շու-շան, տը-խուր ես, ի՞նչ է պա-տա-հել:
Здрав-ствуй, вхо-ди, не бой-ся!.. Что с то-бой, Шу-шан?

ՇՈՒՇԱՆ
ШУШАН

Հ՜ հ, իմ վի-ճա-կում կախ-վելն էլ քի՛չ է:
Ах, при-шла бы смерть — мне бы-ло б лег-че!

12

Շ. Ш.

Զը գի - տեմ ես:
Я не - счаст - на...

Ա - Вдо -

Ռ. Р.

Պատ - ճա - ռը ի՞նչ է:
Да что слу - чи - лось?

Մենք քեզ օգ - նե - ցինք, ասուն չի - նե - ցինք...
В чем го - ре тво - е? Я по - мо - гу!

Շ. Ш.

- յո, ասուն ու - նեմ, բայց բախտ չու - նեմ:
- ве не - лег - ко на све - те жить!

Ռ. Р.

Ա՛, հաս - կա - ցա, այդ ո - չինչ, կու -
А, по - нял я, не го - рюй... Дай

p

13

Շ. Ш.

Իսկ ինչ է փե - սան:
Не на - до ис - кать!

Ռ. Р.

- զես փե - սա - յու ճա - րենք:
срок — же - ни - ха най - дем!

Ում որ հա - վա - նես:
Вот как? По - че - му?

(հանդիմանելով)
p (с укором)

Շ. Ш.

Ես ար - դեն ըն - կել եմ:
Ах, са - ма на - шла я...

Ո՞վ է նա,
Кто он?

ա - հա հար - ցը,
Ты знать хо - чешь?

Ռ. Р.

Իսկ ո՞վ է նա:
А кто же он?

p

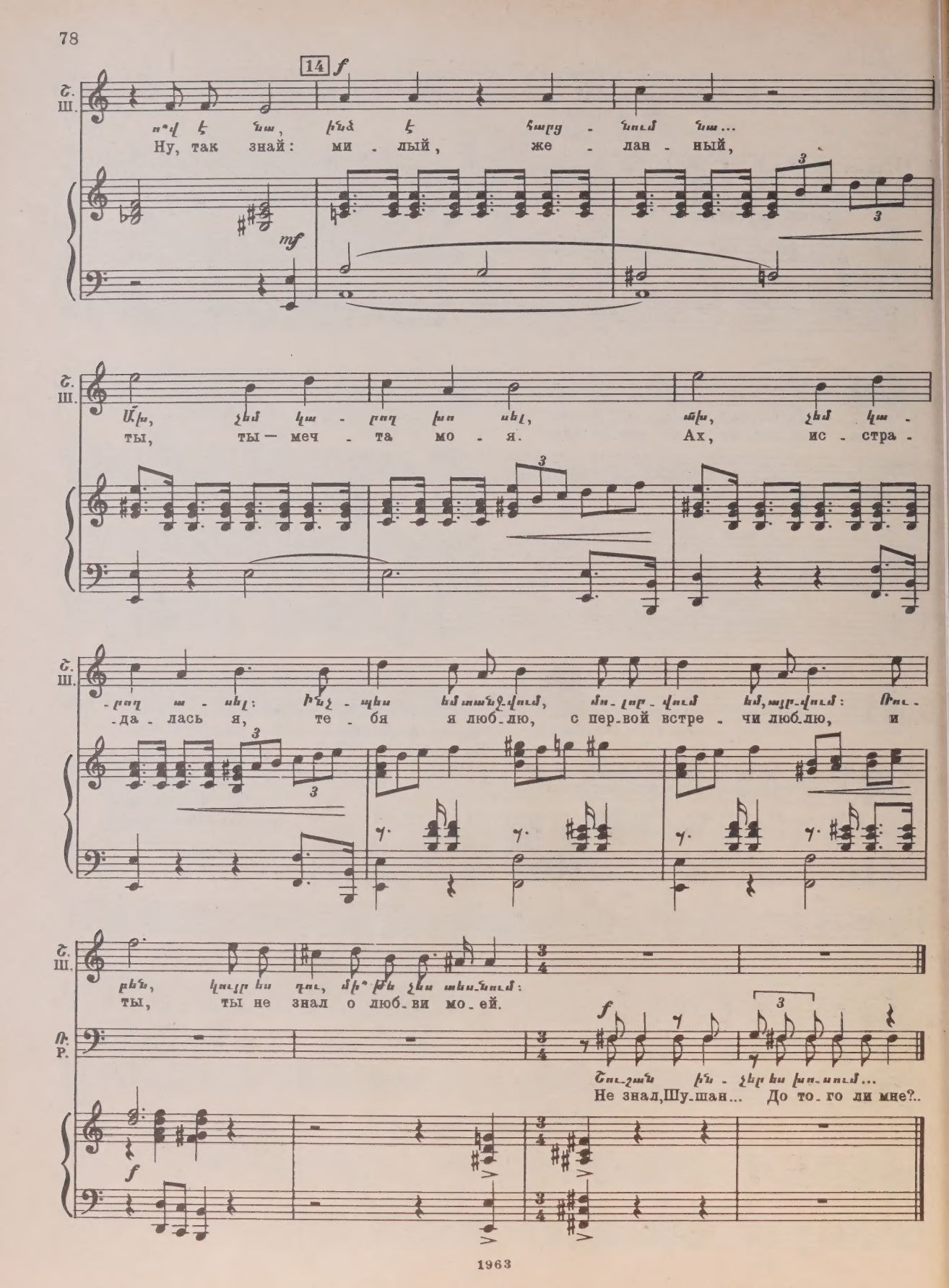
14
Շ. Ш.
ո՞վ է նա, ինձ է հարց - նում նա...
Ну, так знай: ми - лый, же - лан - ный,
Ա՜խ, չեմ կա - րող խո սել, ա՜խ, չեմ կա -
ты, ты — меч - та мо - я. Ах, ис - стра -
- րող ա - սել: Ինչ - պես եմ տանջվում, մո - լոր - վում եմ, այր - վում: Ու -
- да - лась я, те - бя я люб - лю, с пер - вой встре - чи люб - лю, и
քեն, կույր ես դու, մի՞թե չես տեսնում:
ты, ты не знал о люб - ви мо - ей.
Ռ. Р.
Շուշան ին - չեր ես խոսում...
Не знал, Шу - шан... До то - го ли мне?..

ՌՈՒԲԵՆԻ ԱՐԻՈԶՈՆ

АРИОЗО РУБЕНА

Allegro moderato

15 ՌՈՒԲԵՆ
РУБЕН

mf

Շուր - ջրս դա - վեր, սպա - նող,
Серд - це тре - во - ги пол -

Ռ.
Р.

- թյուն, հոգ սեր ու հոգ - սեր ան - հա -
- но, по - ко - я не зна - ет о -

- մար:
- но,

Այն - տեղ ինձ սրտ կյուղն է սպա - սում, այ -
и серд - ца дру - го - го тос - ка, по -

- տեղ գոր - ծերն ա - նա - վարտ: Իսկ դու ե - կել ու
- верь, как сво - я, мне близ - ка, и жаль мне те - бя всей ду -

(p)

cresc.

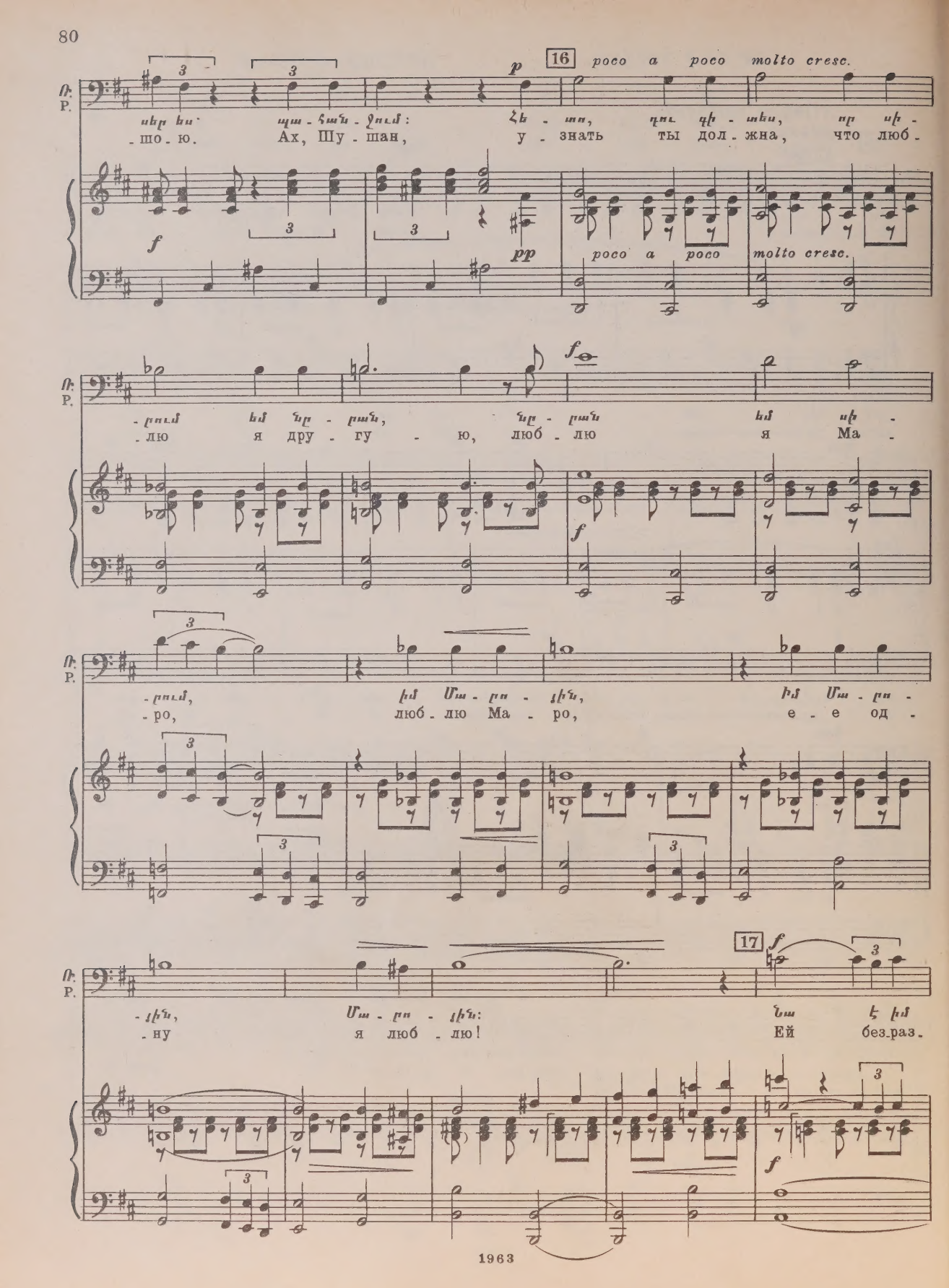
16
poco a poco molto cresc.
սեր ես պա - հան - ջում: Հե - տո, դու գի - տես, որ սի -
- шо - ю. Ах, Шу - шан, у - знать ты дол - жна, что люб -
poco a poco molto cresc.
- բում եմ նը - բան, նը - բան եմ սի -
- лю я дру - гу - ю, люб - лю я Ма -
- բում, իմ Մա - բո - յին, իմ Մա - բո -
- ро, люб - лю Ма - ро, е - е од -
17
- յին, Մա - բո - յին: Նա է իմ
- ну я люб - лю! Ей без - раз -

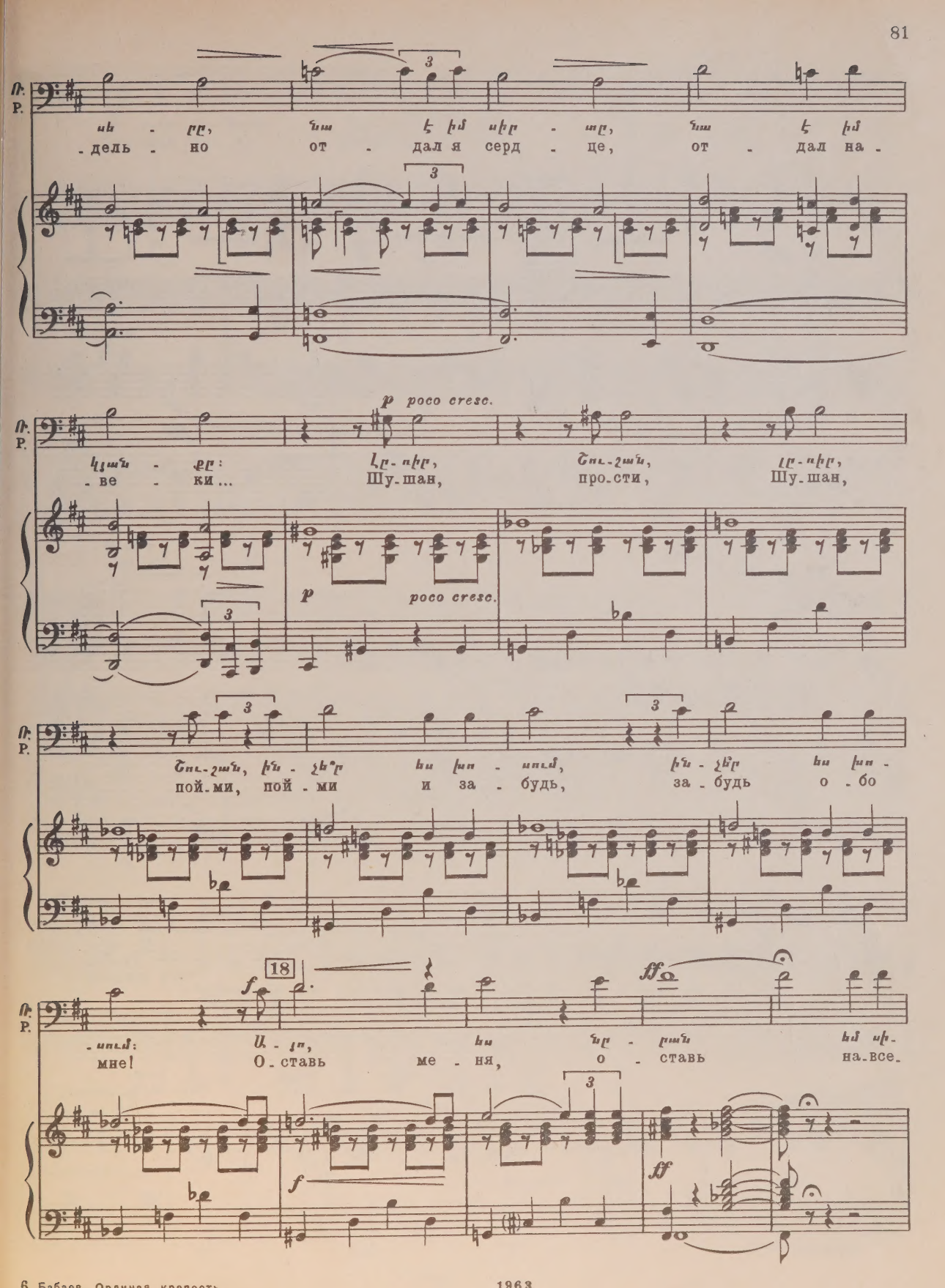

6. Бабаев. Орлиная крепость. 1963

Ռ. Р.

-բում,
-гда!

sf ff

fff

Meno mosso

19 ՇՈՒՇԱՆ
ШУШАН

mf

Ա՛խ, ան-սիրա, անախիղճ Ռու - բեն:
Ах, как боль-но мне, Ру - бен!

p

dim.

20 Andante

Շ. Ш.

p

Քո կը-բա-կով ես այրվում եմ, ախ, այրվում եմ, տես, այրվում եմ...
Ес-ли б знал ты, как страда-ла, как бо-ро-лась я с со-бо-ю!

Ռ. Р.

p

Դու մի խրնդ-բիր ի-զուր, ի-զուր,
О-бо мне ты за-будь, Шу-шан.

Andante

pp

Շ. Ш.

Ես ուր գը - նամ, Էլ ուր կոր - չեմ: Ախ, քո տես - քից ես հալ -
Сча - стье сво - е, жизнь и по - кой по - те - ря - ла на - всег -

Ռ. Р.

սիր - տիս նը - բան է պատ - կա - նում: Դու մի սպա -
Пре - дан на - ве - ки я Ма - ро и ве - рен

pp p

21 L'istesso tempo

Շ. Ш.

- վում եմ:
- да я.

Ու - րեմ - քեն տար - բեր են ճամ -
Зна - чит мне на -

Ռ. Р.

- սիր ի - զուր...
ей од - ной!

L'istesso tempo

pp p

Շ. Ш.

- փեն - քը մեր:
- деж - ды нет?

Մի խո - սիր այդ - պես,
Го - нишь ты ме - ня?

mf f

Ռ. Р.

Ա - յո, տար - բեր են...
У - вы, нет!

f f

Ш. Ш.

տես, կը փոշ - մա - նես...
Что ж, я мстить у - ме - ю!

Ռ. Р.

Շու - շան, դու
Гро - зишь. Уй -

ff

Meno mosso

22

Ռ. Р.

մի սպառնա:
- ди, Шу - шан.

(Դուրս վազելիս դռնակի մոտ ընդհարվեց Թորոսի հետ)
(Выбегая, сталкивается у калитки с входящим Торосом).

Ш. Ш.

Ա - նիծ - վես և դու, և քո սե - րը:
Будь же про - клят ты и лю - бовь тво - я!

ff

ՌՈՒԲԵՆԻ ԵՎ ԹՈՐՈՍԻ ՏԵՍԱՐԱՆԸ

СЦЕНА РУБЕНА И ТОРОСА

Moderato

23 ՌՈՒԲԵՆ
РУБЕН

p

Ա - սե - լի - քըդ ա - սա՝
Ты о чем го - во - ришь?

ԹՈՐՈՍ (հեգնանքով ցույց տալով դուրս վազող Շուշանի կողմը)
ТОРОС (кивнув в сторону убежавшей Шушан, с иронией)

mp

Տես - նում եմ, որ շատ զբաղված ես՝
Я ви - жу, ты за - нят де - лом!

Moderato

sf *pp* *p*

Թորոսը վայրացած թափահարեց ձեռքը ու ներս մտավ տուն։ Ռուբենը հետևեց նրան։ Ցանկապատի դռնակի մոտ երևացին Ավոն ու Զանազանը։
Торос сердито махнул рукой, вошел в дом. Рубен последовал за ним. Когда они ушли, у калитки показались Аво и Заназан.

Թ. Т.

Չը - գի - տես՝
Не зна - ешь?

p

ԱՎՈ
АВО

24

mf

Տես, թե ինչ-պես Շու-շա -
Ты ви - де - ла, как

f *sf* *p* *mf*

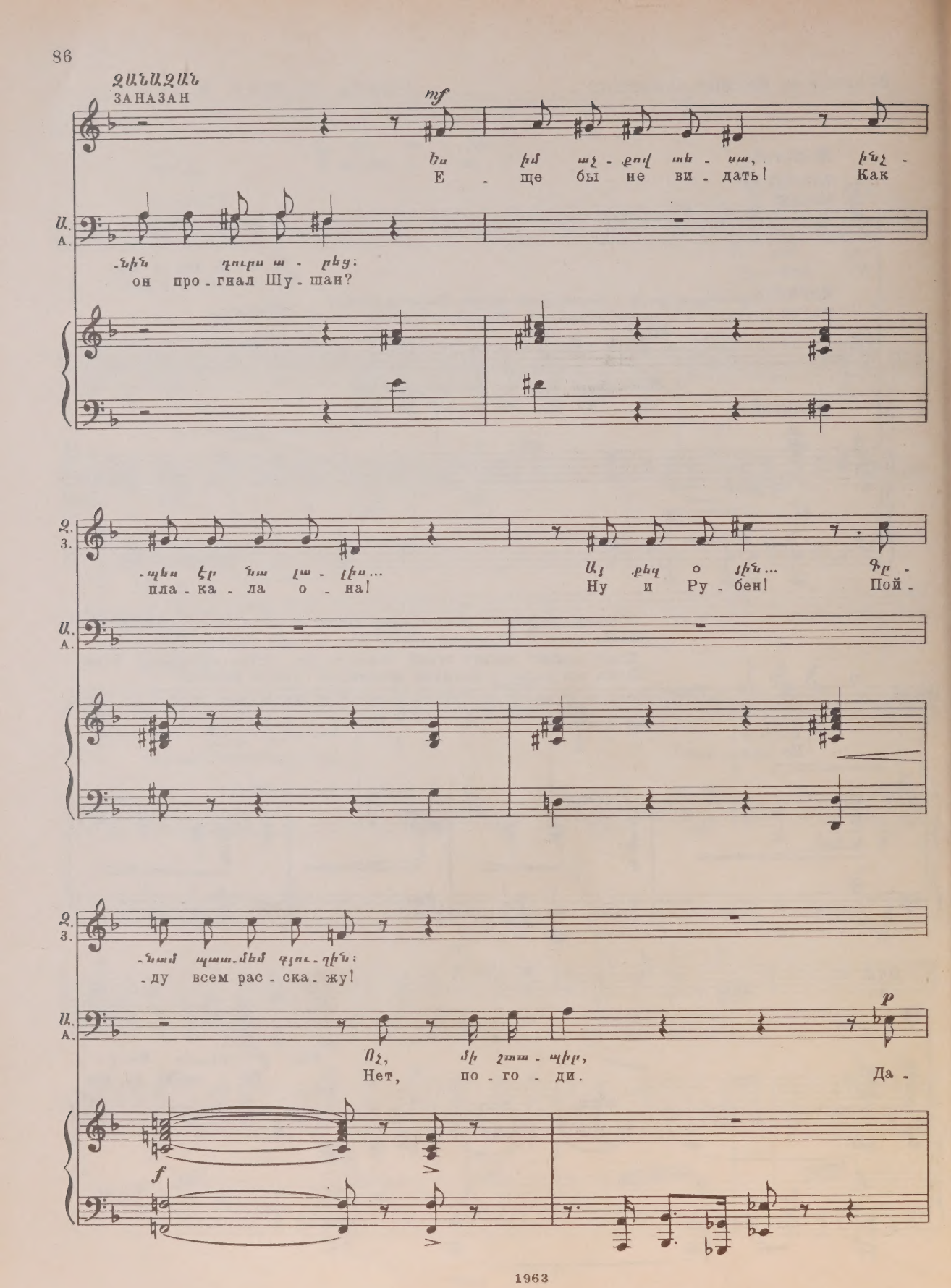
ԶԱՆԱԶԱՆ
ЗАНАЗАН
mf
Ես իմ աչ - քով տե - սա, ինչ -
Е - ще бы не ви - дать! Как
Ա.
Ա.
-նին դուրս ա - բեց:
он про - гнал Шу - шан?
Զ.
З.
-պես էր նա լա - լիս...
пла - ка - ла о - на!
Այ քեզ օ յին...
Ну и Ру - бен!
Գը -
Пой -
Ա.
Ա.
Զ.
З.
-նամ պատ-մեմ գյու-ղին:
-ду всем рас - ска - жу!
Ա.
А.
p
Ոչ, մի շտա - պիր,
Нет, по - го - ди.
Да -
f

Թորոսը և Ռուբենը վերադառնում են այգի:
Торос и Рубен возвращаются в сад.

ՌՈՒԲԵՆ
РУБЕН

ԹՈՐՈՍ (շարունակելով տանը սկսված խոսակցությունը):
ТОРОС (как бы продолжая начатый в доме разговор)

f

Լը - սել իսկ չեմ ու -
И слу - шать не хо -

(Թաքնվում են ցանկապատի հետևը)
(прячутся за оградой)

Ա. А.

դեռ մի լավ տեսնենք, թե ի՞նչ է լի - նե - լու:
- вай - ка по - гля - дим, что даль - ше бу - дет!

p *f*

Ռ. Р.

f 3

Թո - ղոս ա - մի, դու դեռ ինձ լը - սիր:
Дя - дя То - рос ты сов - сем не прав!

Թ. Т.

- զում ...
- чу!

Ի՞նչ լը - սեմ:
Я не прав?

ԹՈՐՈՍԻ ԱՐԻՈԶՈՆ

АРИОЗО ТОРОСА

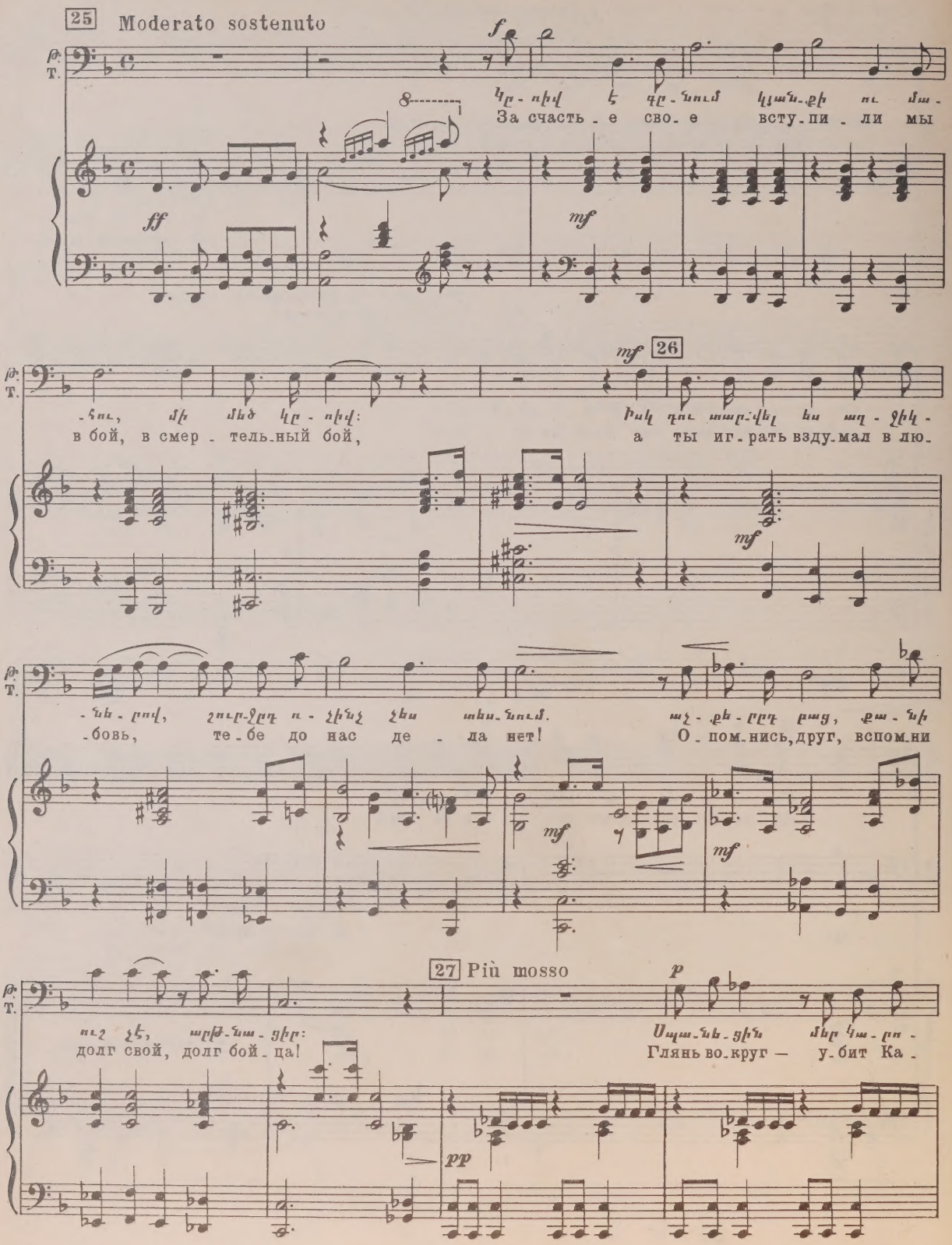

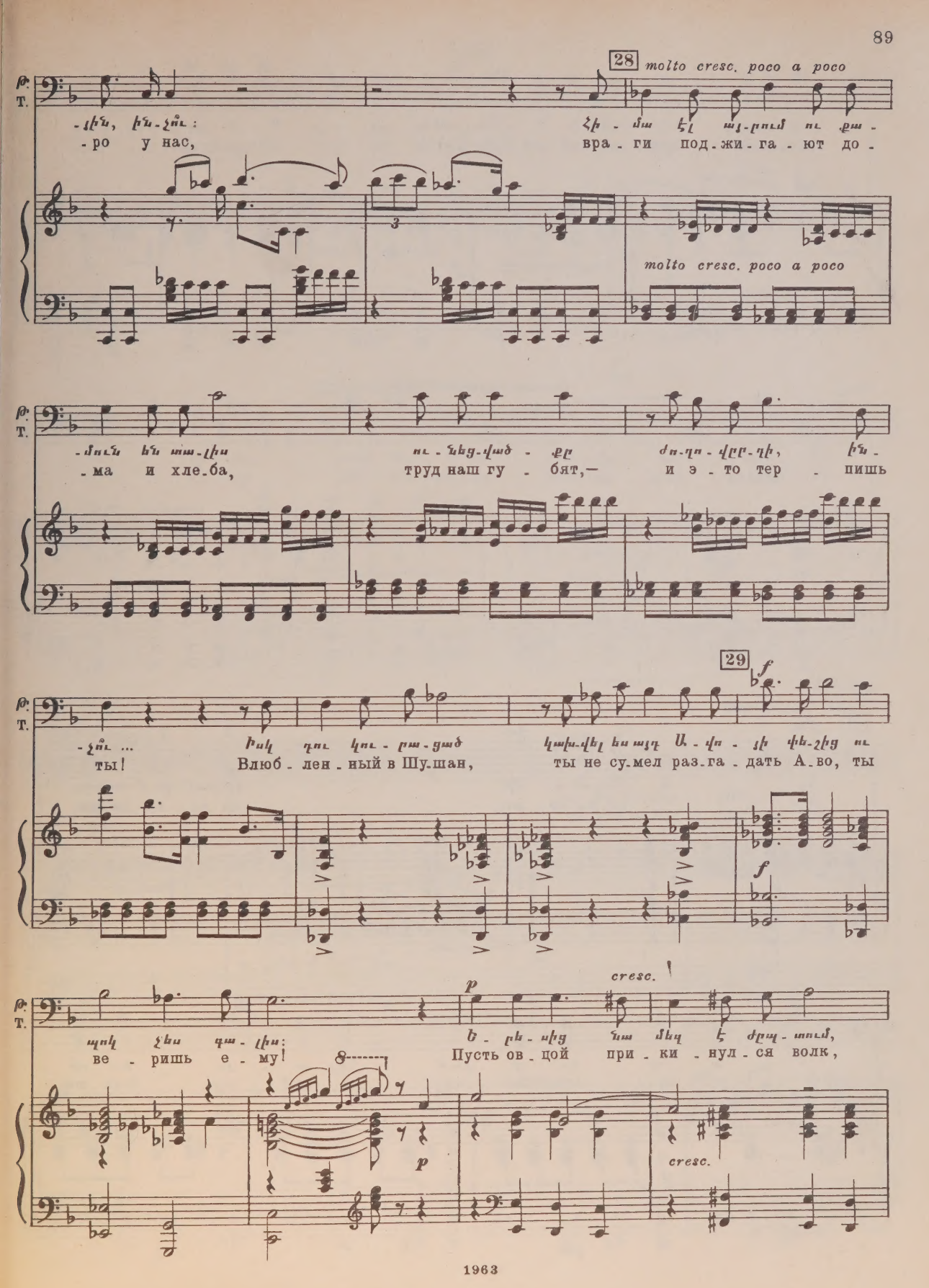
28
molto cresc. poco a poco
Թ.
Т.
-լին, ին-չու։
-ро у нас,
Հի - մա էլ այ-լում ու քա -
вра - ги под - жи - га - ют до -
molto cresc. poco a poco
-մուն են տա-լիս
-ма и хле-ба,
ու - նեց-ված - քը
труд наш гу - бят,—
ժո-ղո - վըր-դի,
и э - то тер - пишь
ին -
29
f
-չու ...
ты!
Իսկ դու կու - լա - ցած
Влюб - лен - ный в Шу-шан,
կախ-վել ես այդ Ա - վո - յի փե-շից ու
ты не су-мел раз-га - дать А-во, ты
f
p
cresc.
պակ չես գա - լիս։
ве - ришь е - му!
Ե - լե - սից նա մեզ է ժըպ - տում,
Пусть ов - цой при - ки - нул - ся волк,
p
cresc.

30 *f*

Թ. Т.

իսկ տա-կից մեր տունն է ա - վե - լում... Աչ - քե - լըդ բաց,
гнать е - го — пря - мой, свя - той наш долг! От - крой гла - за,

f

Թ. Т.

արթ - նա - ցիր.
ждать нель - зя!

fff

ՌՈՒԲԵՆ
РУБЕН Più mosso

31 *f*

Ոչ, Թո-ռոս ա - մի, սը-խալ - վում ես դու,
Нет, дя - дя То - рос, не ви - ни ме - ня,

f *mf*

Ռ. Р.

p cresc. poco a poco

ա - յո, ես սի - ր ում եմ, ա - յո, ես սի -
ты зна - ешь — люб - лю я, люб - лю боль - ше

p

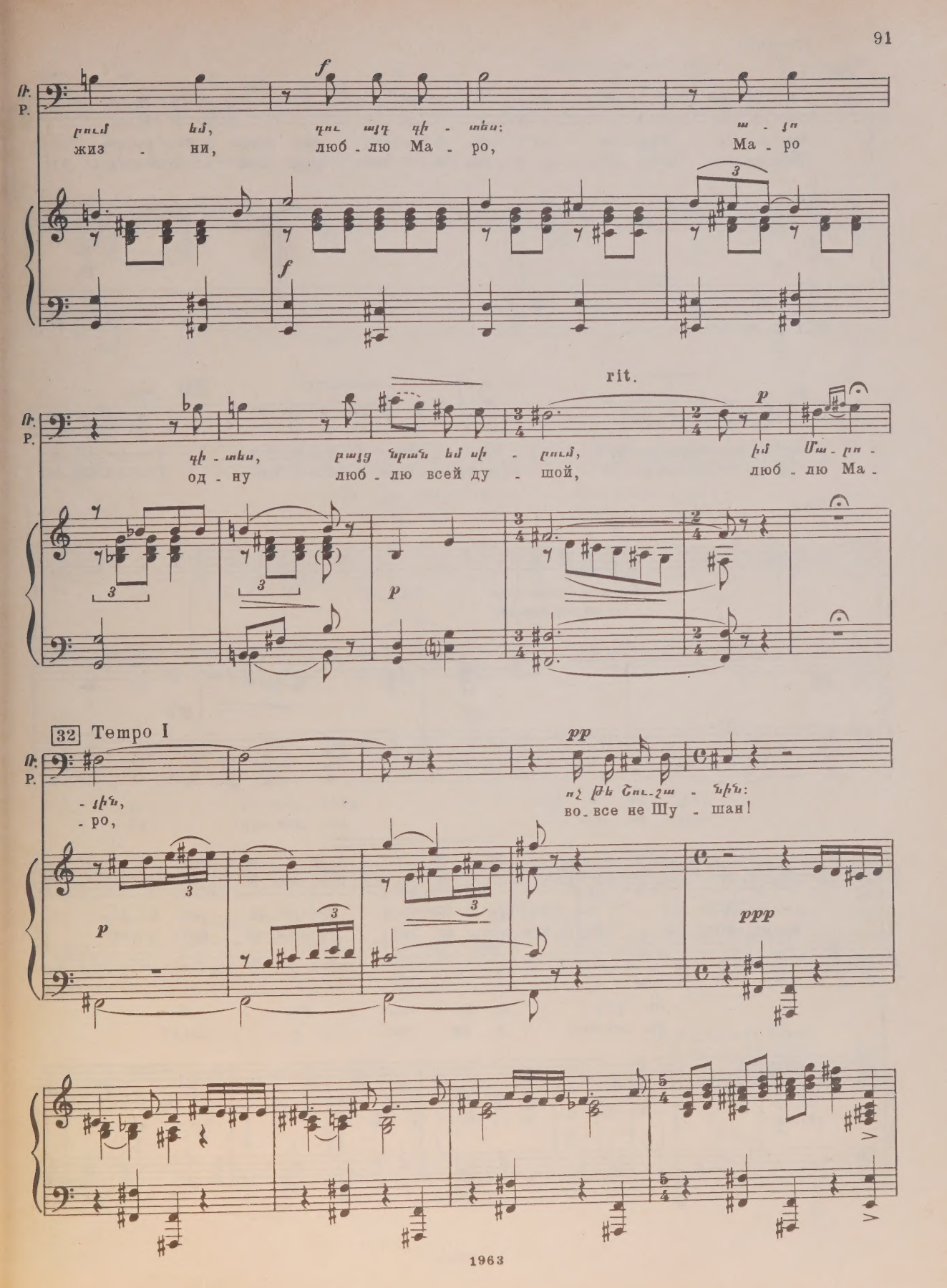
Մ.
Բ.
բում եմ, դու այդ դի - տես: ա - յո
жиз - ни, люб - лю Ма - ро, Ма - ро
f
rit.
p
դի - տես, բայց նրան եմ սի - բում, իմ Մա - ր ո -
од - ну люб - лю всей ду - шой, люб - лю Ма -
32 Tempo I
pp
- յին,
- ро,
ոչ թե Շու - շա - նին:
во - все не Шу - шан!
ppp

33

Ռ. Р.

Իսկ գոր-ծը Ա-վո-յի ու բիշ է ար-դեն, մեզ փաստ է հար-կա-վոր, փայտ,
Что ж ду-мать об А-во — не зна-ю я сам... Вра-гом е-го счи-тать? Нет,

ու-ր են, փաս-տե-ր-ը, չը-կան... Ա-յո, փաստ է հար-կա-վոր, կաս-կա ծան-ք-ը
стар он и слаб, как ди-тя... Есть по-до-зрень-я лишь у нас... Толь-ко слу-хи,

34

ԹՈՐՈՍ
ТОРОС

Փաստ է հար-կա-կոր:
Он хи-тер, как бес!

Ռ. Р.

բա-վա-կան չէ, կոլ-խո-զից ն-ը-բան վը-որն-դե-լու հա-մար:
не-до-молв-ки... Кто ж нам пра-во дал во всем ви-нить е-го?

Թ. Т.

Ին-չ-ե՞ր ես խո-սում, Ռու-բեն:
Ты спишь, и-ли ты о-слеп?

cresc.

Andante
(հեռանում է)
(уходит)

35

Թ. Т.

mf

Զգուլշ ե-ղիր, տես, որ Շու-շանը փոր-ձանք չը բե-ռի քեզ...
Ох, Ру-бен, гля-ди — будь о-сто-ро-жен, А-во не до-ве-ряй!

p

ՌՈՒԲԵՆ
РУБЕН

p

Գու-ցե ճիշտ է Թո-ւոս ա-մին, գու-
Он ска-зал мне, что я о-слеп — вра-

36

Ռ. Р.

-ցե հե-ռաց-նենք այդ Ա-վո-ւին:
-га про-гля-дел... У-жель он прав?

pp

Այգի է մտնում Ավոն:
В сад входит Аво.

Moderato scherzando

37 ԱՎՈ
АВО

mf

Ին-չո՞ւ ես տը-խուր, Ռու-բեն ջան:
Ты мра-чен, как ночь, Ру-бен-джан...

pp

Ա.
А.

Ի՞նչ է պա-տա-հել,
Сын мой, что с то-бой?

Ին-չո՞վ կա-րող եմ օգ-տա-կար լի-նել,
По-верь, всег-да к тво-им ус-лу-гам я.

p

ՌՈՒԲԵՆ
РУБЕН

38

mf

Սը-խալ-վում ես դու,
О-ши-ба-ешь-ся,

Ա.
А.

ա-սա, ես պատ-րաստ եմ:
Как друг, друг твой вер-ный.

sf

Ռ.
Р.

տը-խուր չեմ ես,
не мра-чен я,

զայ-րույթն է խեղ-դում կո-կոր-դիս հի-մա:
от гне-ва вся кровь пы-ла-ет во мне!

f

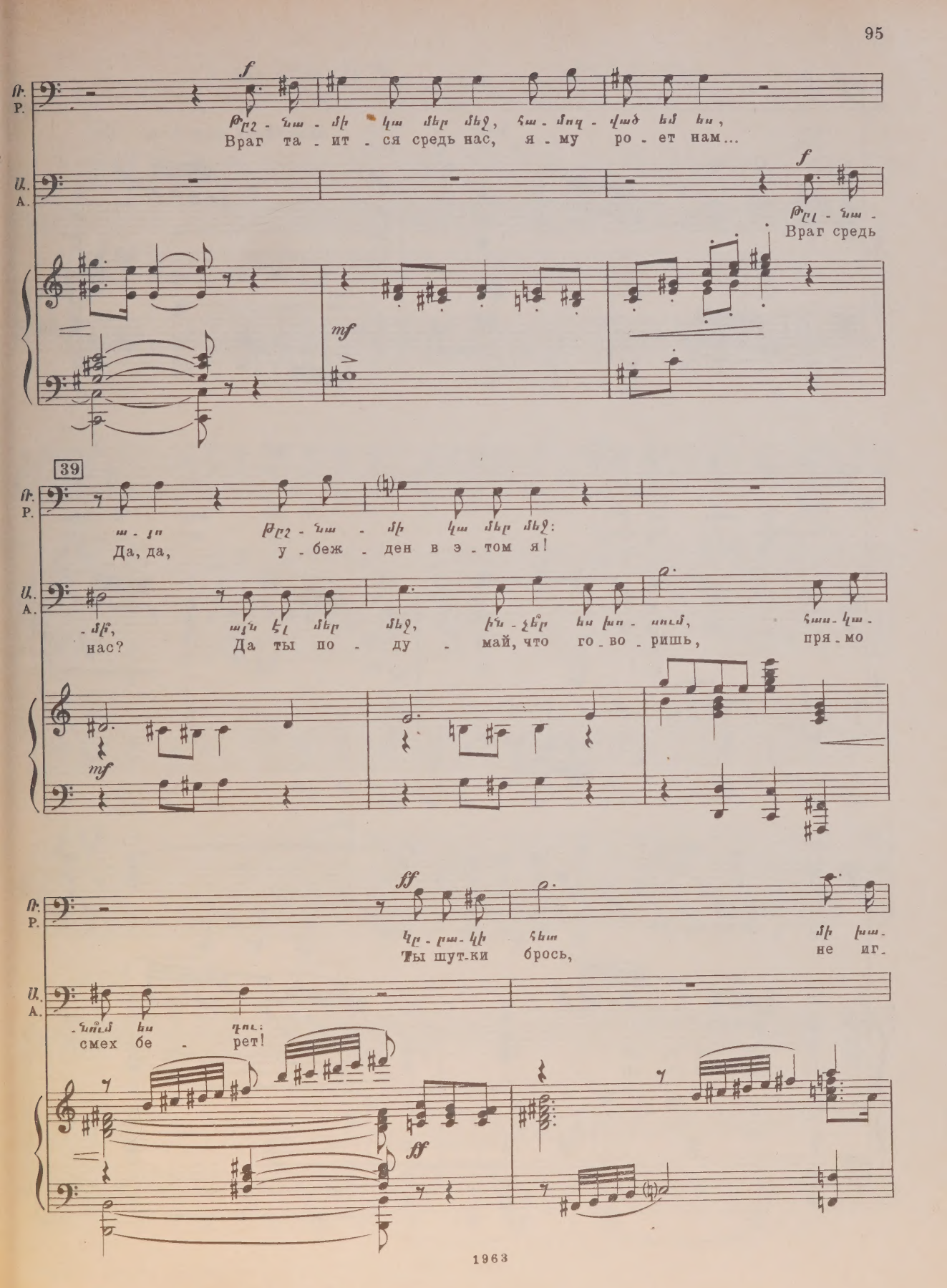
Ռ. Р.
Թշ - նա - մի կա մեր մեջ, հա - մոզ - ված եմ ես,
Враг та - ит - ся средь нас, я - му ро - ет нам...
Ա. А.
Թշ - նա -
Враг средь
39
ա - յո թշ - նա - մի կա մեր մեջ:
Да, да, у - беж - ден в э - том я!
- մէ՞, այն էլ մեր մեջ, ին - չե՞ր ես խո - սում, հաս - կա -
нас? Да ты по - ду - май, что го - во - ришь, пря - мо
Կը - լա - կի հետ մի խա -
Ты шут - ки брось, не иг -
- հում ես դու:
смех бе - рет!
f
mf
ff
1963

Ռ.
Р.

-դա, կայլը - վեսը:
-рай с ог - нем!

Ռ.
Р.

Թըշ - հա - մի չը - կա՞,
Ска - жешь, я не - прав?

դե, ճայն հա - հիր:
Тут нет вра - га?

mf

mf

Ռ.
Р.

Խո - սիր, լը - սում եմ քեզ:
Мол - чишь? Ну, от - ве - чай!

f

f

ԱՎՈՅԻ ԱՐԻՈԶՈՆ

АРИОЗО АВО

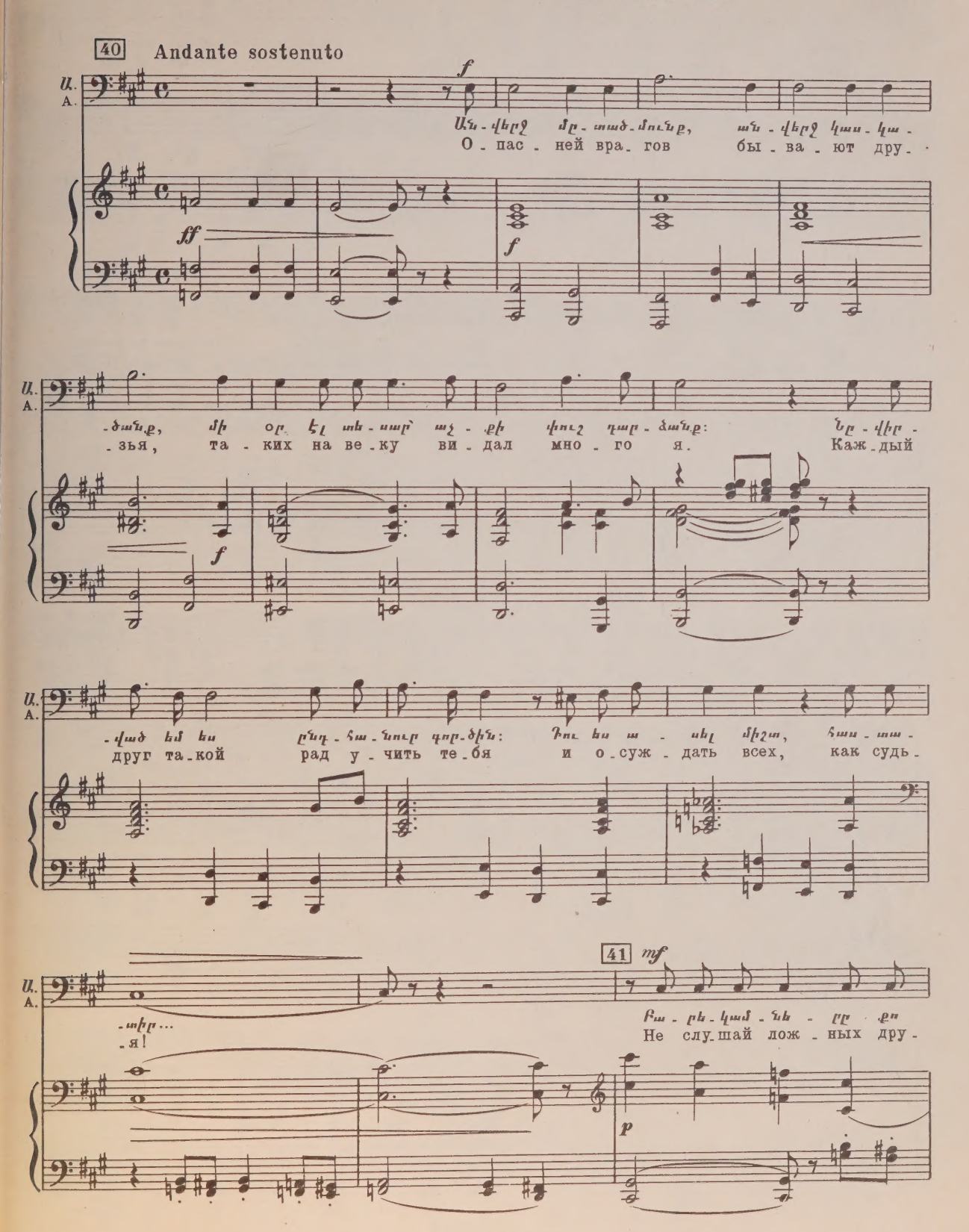

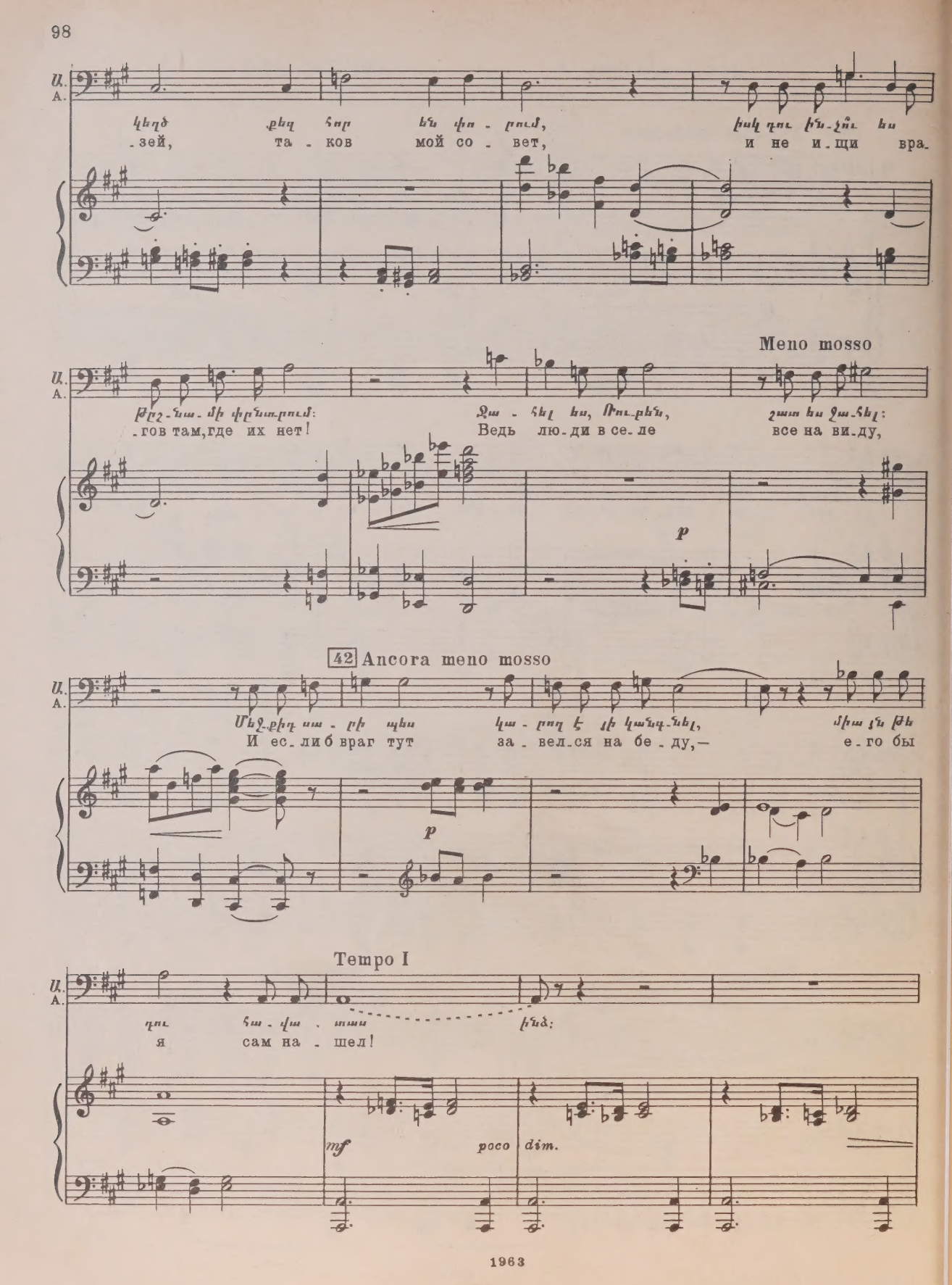
Ս.
Ա.
կեղծ քեզ հոր են փո - ր ում, իսկ դու ին - չու ես
- зей, та - ков мой со - вет, и не и - щи вра -
Թշ - նա - մի փրնտրում:
- гов там, где их нет!
Զա - հել ես, Ռուբեն,
Ведь лю - ди в се - ле
շատ ես զա - հել:
все на ви - ду,
Meno mosso
p
42 Ancora meno mosso
Մեզ - քիդ սա - ր ի պես կա - ր ող է լ ի կանգ - հել,
И ес - ли враг тут за - вел - ся на бе - ду, —
միա յն թե
е - го бы
p
Tempo I
դու հա - վա - տաս ինձ:
я сам на - шел!
mf
poco dim.

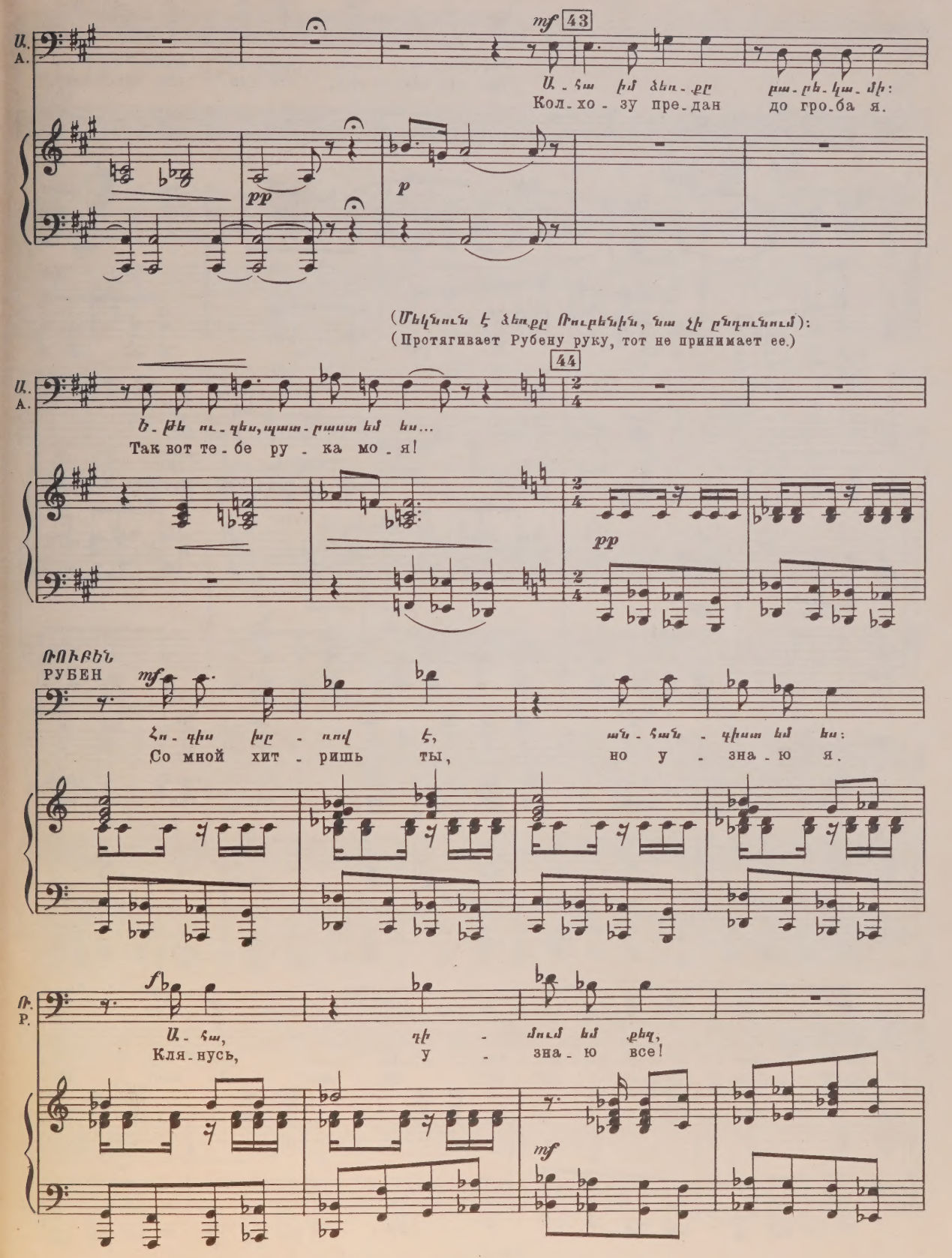
Ա. А.
mf 43
Ա-հա իմ ձեռ-քը բա-րե-կա-մի:
Кол-хо-зу пре-дан до гро-ба я.
pp
p
(Մեկնում է ձեռքը Ռուբենին, նա չի ընդունում):
(Протягивает Рубену руку, тот не принимает ее.)
44
Ե-թե ու-զես, պատ-րաստ եմ ես...
Так вот те-бе ру-ка мо-я!
pp
ՌՈՒԲԵՆ
РУБЕН
mf
Հո-գիս խը-ռով է, ան-հան-գիստ եմ ես:
Со мной хит-ришь ты, но у-зна-ю я.
Ռ. Р.
f
Ա-հա, դի-մում եմ քեզ,
Кля-нусь, у-зна-ю все!
mf

Ռ.
Р.

Դե, ինձ ա - ա, պա-տա - խան տուր ինձ,
Ты мне ска - зал, что вра - гов здесь нет!

Ավ.
АВО

f

Տեր աստ - ված:
Бо - же мой!

45

p

poco cresc.

Ռ.
Р.

ո՞վ է սպա - նել մեր Կա - ռո - յին:
А кто же тог - да у - бил Ка - ро?

pp

poco cresc.

Ռ.
Р.

Ո՞վ է ձեռ - քով իր դի - վա - յին խաղ - նում ու քան -
Кто се - ет ложь и кле - ве - ту, кто гра - бит, кто

Ռ.
Р.

- դում գոր - ծե - լը կոլ - խո - զի: Ա - ա, խո - սիր,
жжет на - род - но - е доб - ро? Ну, кто? Ну, кто? Ну,

46

f

f

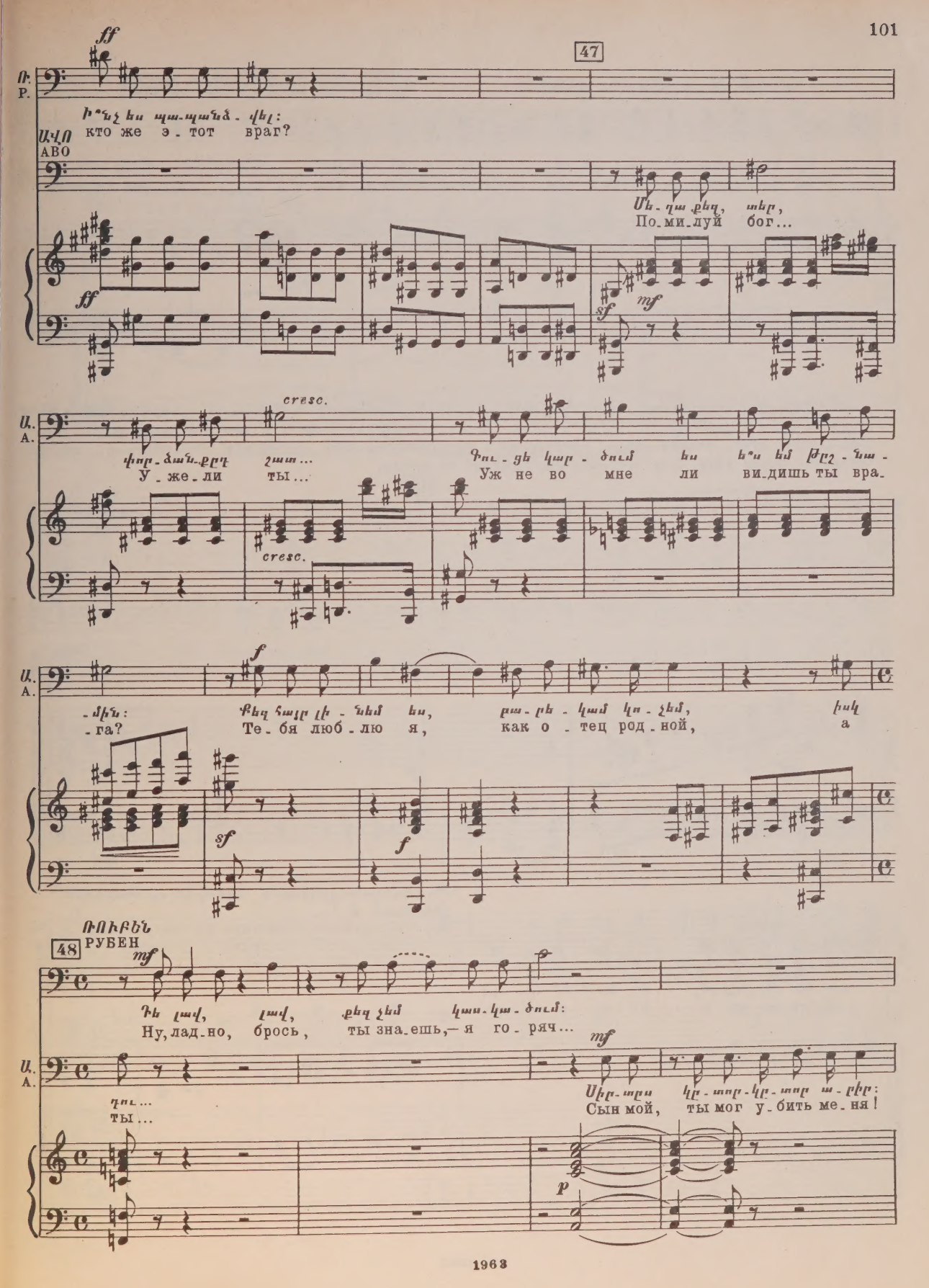
47
Ռ.
Р.
Ի՞նչ ես պա-պանձ-վել:
ԱՎՈ
АВО
кто же э-тот враг?
Մե-դա քեզ, տեր,
По-ми-луй бог...
ff
ff
sf
mf
Ա.
А.
cresc.
փոր-ձան-քըդ հատ...
У-же-ли ты...
Գու-ցե կար-ծում ես ե՞ս եմ թըշ-նա-
Уж не во мне ли ви-дишь ты вра-
cresc.
-մին:
-га?
f
Քեզ հայր լի-նեմ ես, բա-րե-կամ կո-չեմ, իսկ
Те-бя люб-лю я, как о-тец род-ной, а
sf
f
ՌՈՒԲԵՆ
РУБЕН
48
mf
Դե լավ, լավ, քեզ չեմ կաս-կա-ծում:
Ну, лад-но, брось, ты зна-ешь,— я го-ряч...
mf
դու...
ты...
Սիր-ելս կր-տոր-կր-տոր ա-ր-ի՞ր:
Сын мой, ты мог у-бить ме-ня!
p

Ավոն սեղմում է Ռուբենի պարզած ձեռքը չլսե-
Аво, не дослушав Рубена, кидается пожать про-

Ռ. Р.

Մի նե-դա-նա, Ա-վո, քե-ռի, ա-հա իմ ձեռ-քը: Բայց տես, ե-
Да не сер-дись, за-будь о том, по-дай мне ру-ку... Но толь-ко

լով մինչև վերջ նրա խոսքերը: Ներս է մտնում Մարոն: Զարմացած և զայրացած «բարեկամական ձեռքսեղմումից», հետ է դառնում, որպեսզի հեռանա: Ավոն կատակելով փակում է նրա ճանապարհը:
тянутую ему руку. Входит Маро. Удивленная и разгневанная этим „дружеским" рукопожатием, поворачивается, чтобы уйти. Аво шутливо преграждает ей дорогу.

49

Ռ. Р.

-րե ...
знай...

ԱՎՈ АВО

Այդ ձը, դե-դեց-կու-հի: Ես
По-стой, не то-ро-пись, кра-

mf *p*

(Բազմանշանակալիորեն ակնարկելով Ռուբենին հեռանում է:)
(Многозначительно подмигнув Рубену, уходит.)

Ա. А.

գոր-ծս վեր-ջաց-րել՝ գը-նում եմ հի-մա:
-со-точ-ка мо-я. Уй-ду я сей-час!

ՌՈՒԲԵՆԻ ԵՎ ՄԱՐՈՅԻ ՏԵՍԱՐԱՆԸ — СЦЕНА РУБЕНА И МАРО

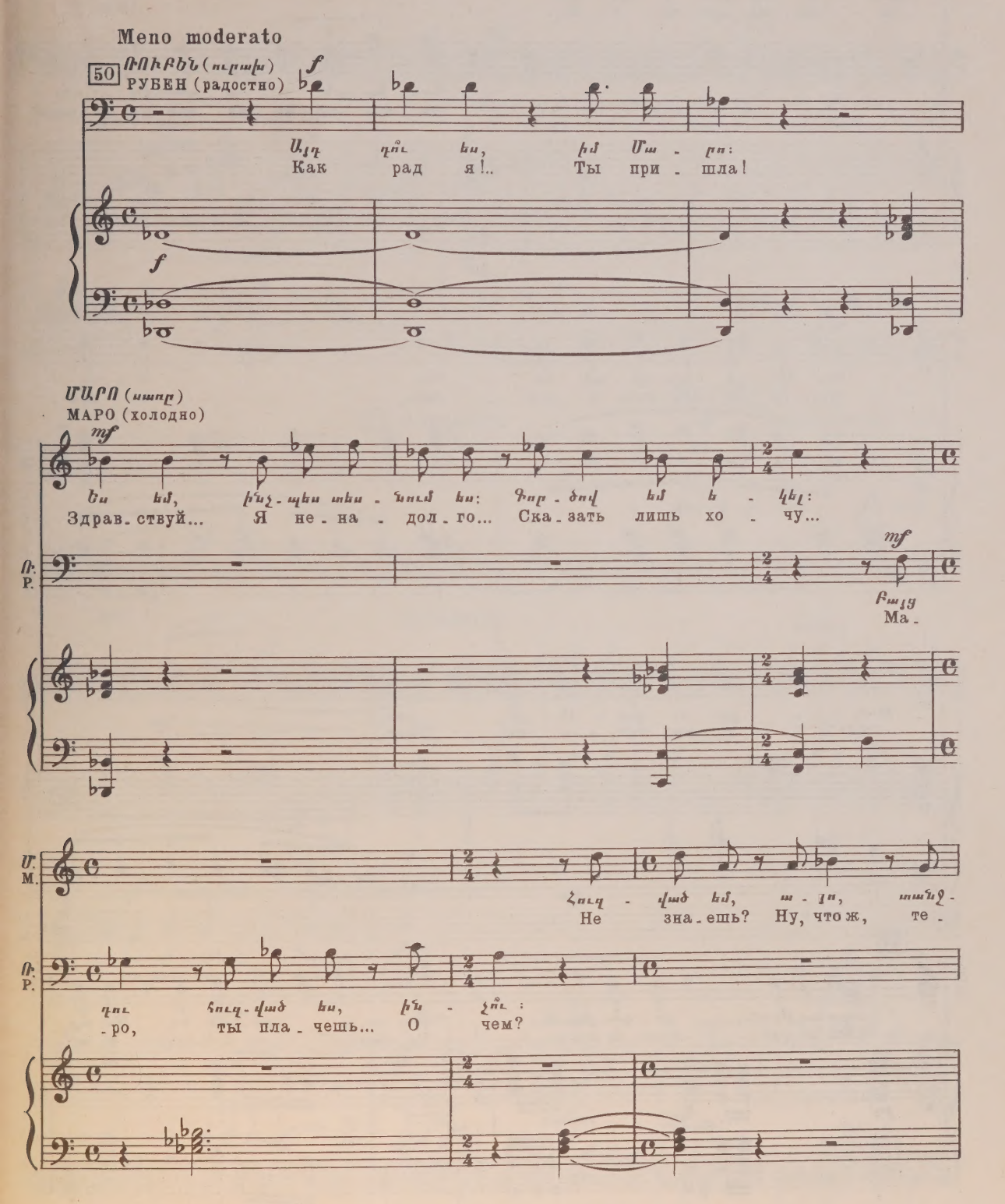

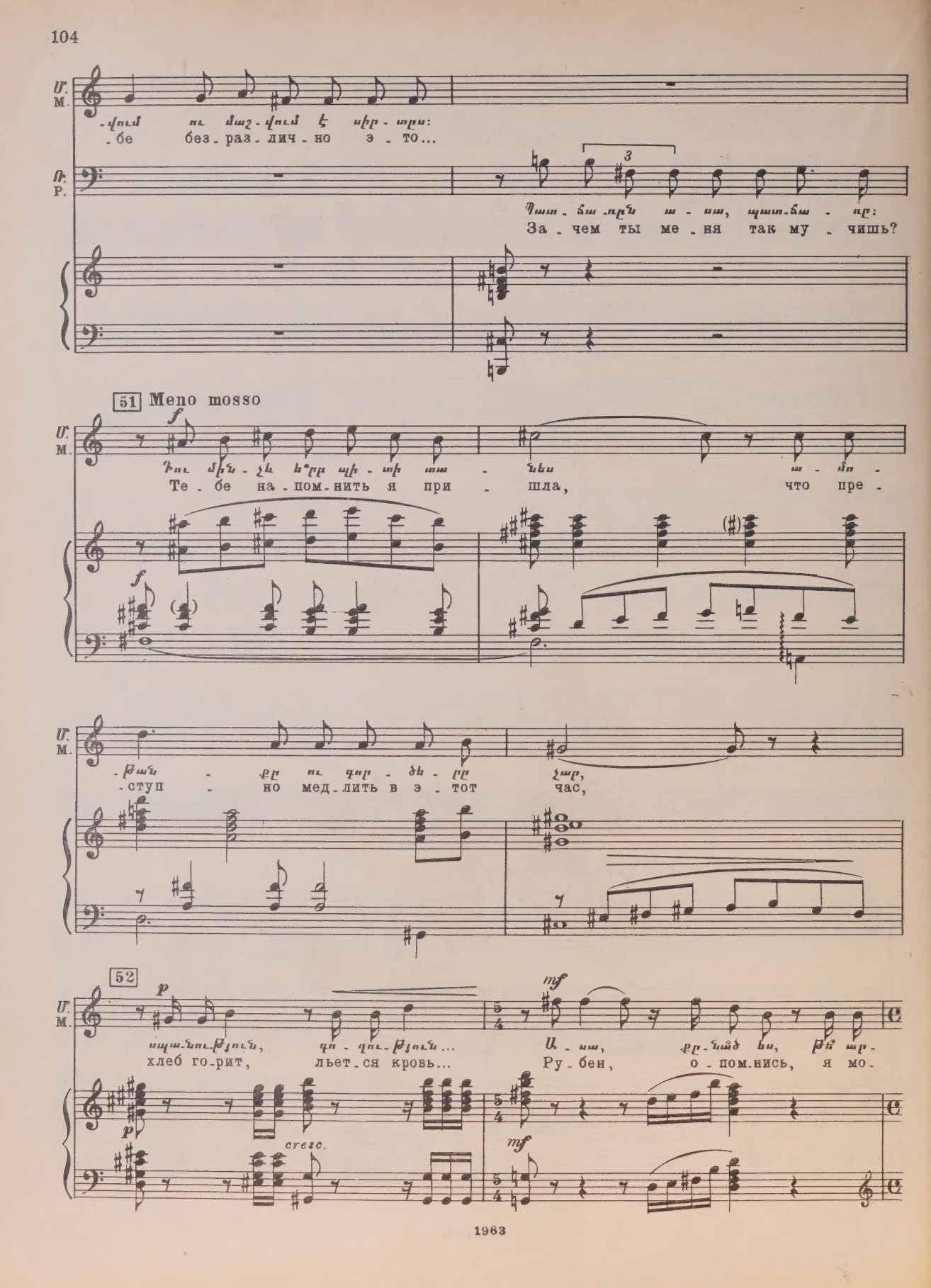
Ս.
Մ.
-վում ու մաշ-վում է սիր-տրս:
-бе без-раз-лич-но э-то...
Ռ.
Р.
Պատ-ճառն ա-սա, պատ-ճա-ռը:
За-чем ты ме-ня так му-чишь?
51 Meno mosso
f
Դու մին-չև ե՞րբ պի-տի տա-նես ա-մո-
Те-бе на-пом-нить я при-шла, что пре-
-թան-քը ու դոր-ձե-լը չար,
-ступ-но мед-лить в э-тот час,
52
p
սպա-նու-թյուն, գո-ղու-թյուն...
хлеб го-рит, льет-ся кровь...
mf
Ռ-ասա, քը-նած ես, թե՞ ար-
Ру-бен, о-пом-нись, я мо-
cresc.

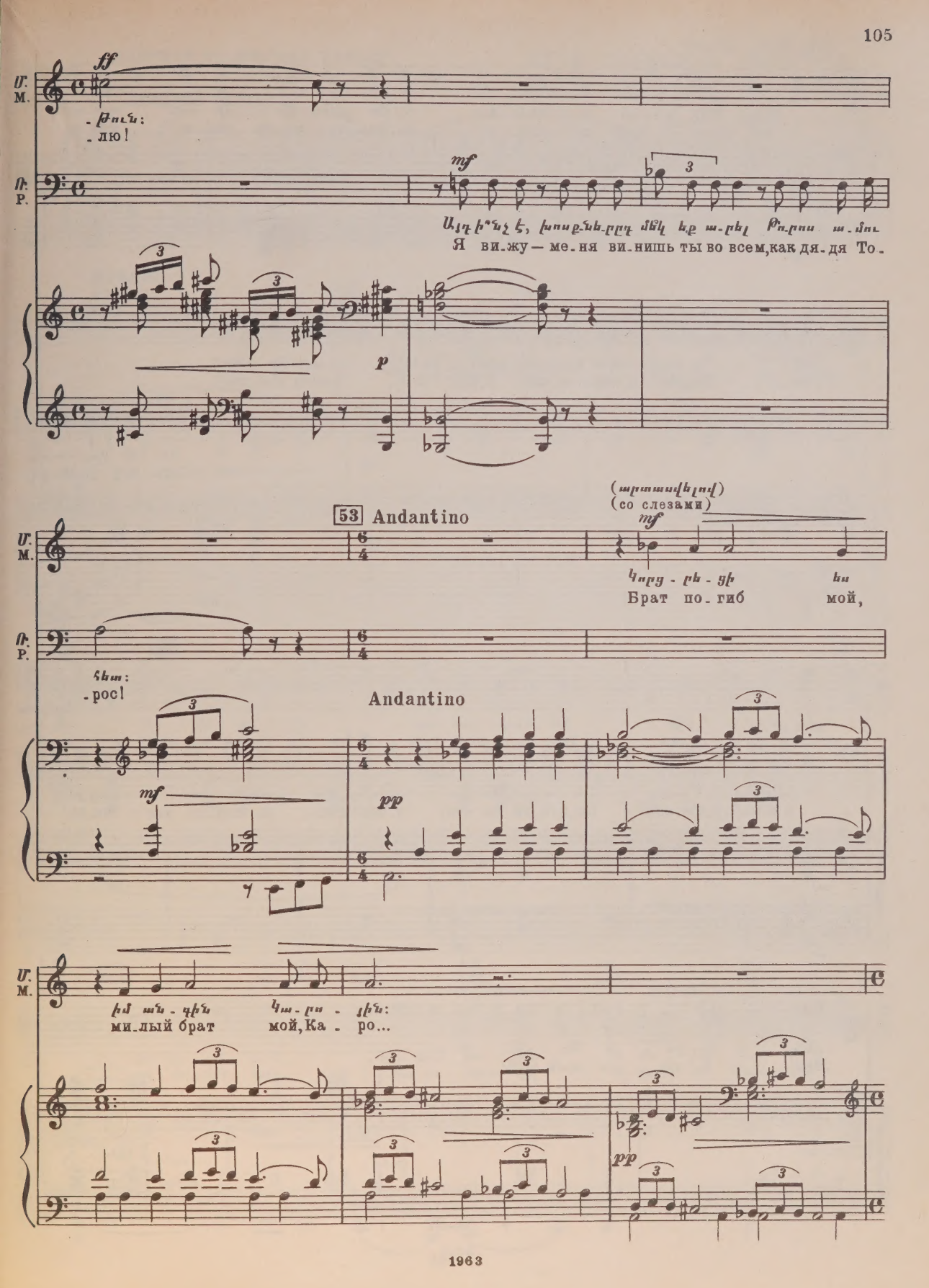
Ս. М.
ff
-թուն:
-лю!
Ռ. Р.
mf
Այդ ի՞նչ է, խոսքնեբրդ մեկ եք ա-բել Թո-բոս ա-մու
Я ви-жу — ме-ня ви-нишь ты во всем, как дя-дя То-
p
(արտասվելով)
(со слезами)
53 Andantino
mf
Կորց-բե-ցի եա
Брат по-гиб мой,
հեա:
-рос!
Andantino
pp
իմ ան-գին Կա-բո-յին:
ми-лый брат мой, Ка-ро...
pp

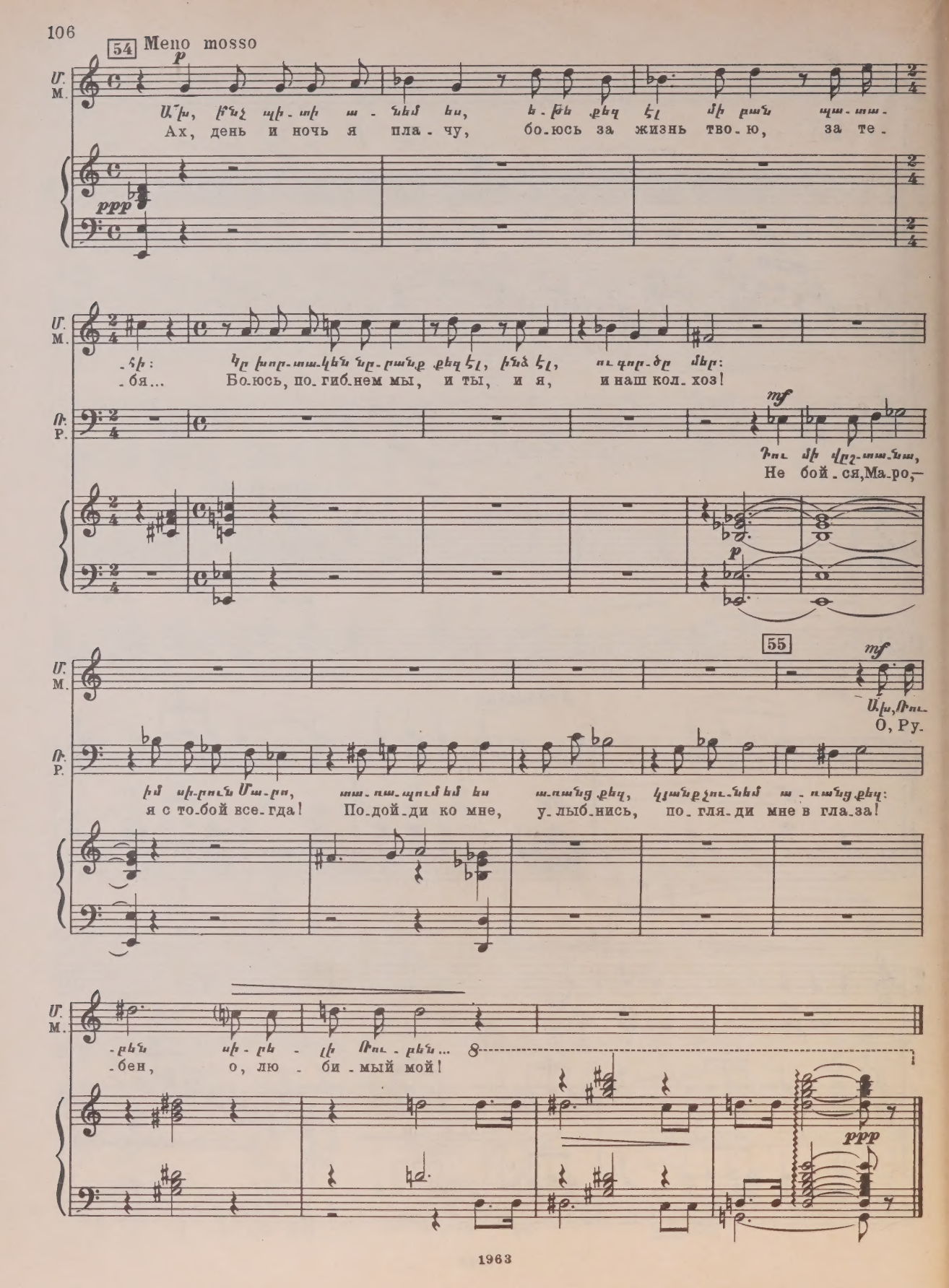
54
Meno mosso
Ս.
Մ.
Ա՜խ, ինչ պի-տի ա-նեմ ես, ե-թե քեզ էլ մի բան պա-տա-
Ах, день и ночь я пла-чу, бо-юсь за жизнь тво-ю, за те-
-հի:
-бя...
կը խոր-տա-կեն նը-բանք քեզ էլ, ինձ էլ, ու գոր-ծը մեր:
Бо-юсь, по-гиб-нем мы, и ты, и я, и наш кол-хоз!
Դու մի վրշ-տա-նա,
Не бой-ся, Ма-ро,—
Ռ.
Р.
55
Ա՜խ, Ռու-
О, Ру-
իմ սի-րուն Մա-րո,
я с то-бой все-гда!
տա-ռա-պում եմ ես ա-ռանց քեզ, կյանքս չու-նեմ ա-ռանց քեզ:
По-дой-ди ко мне, у-лыб-нись, по-гля-ди мне в гла-за!
-բեն սի-րե-լի Ռու-բեն...
-бен, о, лю-би-мый мой!
ppp

ՌՈՒԲԵՆԻ ԵՎ ՄԱՐՈՅԻ ԴՈՒԵՏԸ

ДУЭТ РУБЕНА И МАРО

Andante cantabile

pp

ՌՈՒԲԵՆ
РУБЕН

56

f

Ա՛խ, ա-մեն տեղ քո ա-նունն է,
Ми-лый взор твой, взор лу-чи-стый

p

ՄԱՐՈ
МАРО

mf

Ռու-
Ру-

Ռ.
Р.

f *p*

ես մի գե-րի տա-ռա-պում եմ, ա՛խ, ա-ռանց քեզ
в серд-це льет мне свет свой яс-ный, жизнь и ра-дость

Մ.
М.

-քեն, հա-վա տում եմ ես քեզ:
-бен, о, Ру-бен мой, зна-ю,

Ռ.
Р.

ես ձեր գը-նամ, երբ ճամ-փե-քին մո-լոր-վում եմ:
он не-сет мне, слов-но солн-це, в день не-наст-ный!

(*f*) *cresc.* *dim.*

1963.

57

Մ. М.

Ախ, ես կյանք չու-նեմ ա-ռանց քեզ:
в те - бе жизнь мо - я и сча-стье!

Ռ. Р.

Ախ, ա-ռանց քեզ, ձյունէ, ծը-մեռ,
Пусть в ли-цо мне ды-шит вью-га —

molto cresc. poco a poco

Մ. М.

Ախ, իմ ան-գին... Ախ, ես գի-տեմ,
Ах, ми-лый мой, ты на-век мне

molto cresc. poco a poco

Ռ. Р.

դու իմ սիր-ով լույս գա-րունն ես, ա-ռանց
ты вес-ной мне в серд-це ве-ешь... Без те-

molto cresc. poco a poco

Մ. М.

ինձ սի-րում ես ու ինձ նը-ման դու այրվում ես: Չը-
дан судь-бо-ю, быть тво-е-ю, быть с то-бо-ю, — не

Ռ. Р.

քեզ կյանք չու-նեմ ես, կյանք չունեմ ես-քեր:
-бя, о, Ма-ро, нет жиз-ни для ме-ня!

58

Մ. М.

Կա ու - րիշ ե - րաց ու
зна - ю я меч - ты и -

Ռ. Р.

ff

Իմ ան - գին Մա - ր, ես քեզ սի - րում եմ
Ах, не зна - ю я меч - ты, меч - ты и -

ff

Մ. М.

սեր,
- ной,

pp sub.

ու - րիշ ա - նուն այս աշ - խար - հում:
меч - ты и - ной, о мой род - ной!

Ռ. Р.

չկամ,
- ной,

pp sub.

ան - գին իմ Մա - ր:
меч - ты нет и - ной,

pp sub.

59

Մ. М.

mf

Ախ, Ու - բեն, սի - ր - լի,
Я люб - лю, ах, люб - лю

Ռ. Р.

mf

Ա՛խ, քեզ տես - նեմ ու քեզ լը - սեմ, ու քեզ սի - րեմ
толь - ко всег - да ви - деть те - бя, слы - шать те - бя,

mf

Ռուբենը քնքշորեն գրկում է Մարոյին:
Рубен нежно и ласково обнимает Маро.

Մ. М.

սի - բե - լի ...
я те - бя!

Ռ. Р.

այս աշ - խարհում:
ра - дость мо - я!

f

Մ. М.

p

Զը - կա ու - բիշ սեր այս աշ - խարհում,
Люб - лю те - бя, со - кол ты мой,

Ռ. Р.

p

Ան - գին իմ Մա - ro:
Меч - ты нет и - ной,—

pp

60

Մ. М.

f

Ռու - բեն, իմ ան - գին, սի -
ах, нет у ме - ня люб -

poco dim.

Ռ. Р.

f

Ա՛խ, քեզ տես - նեմ ու քեզ լը - սեմ, ու քեզ սի - բեմ
толь - ко всег - да ви - деть те - бя, слы - шать те - бя,

poco dim.

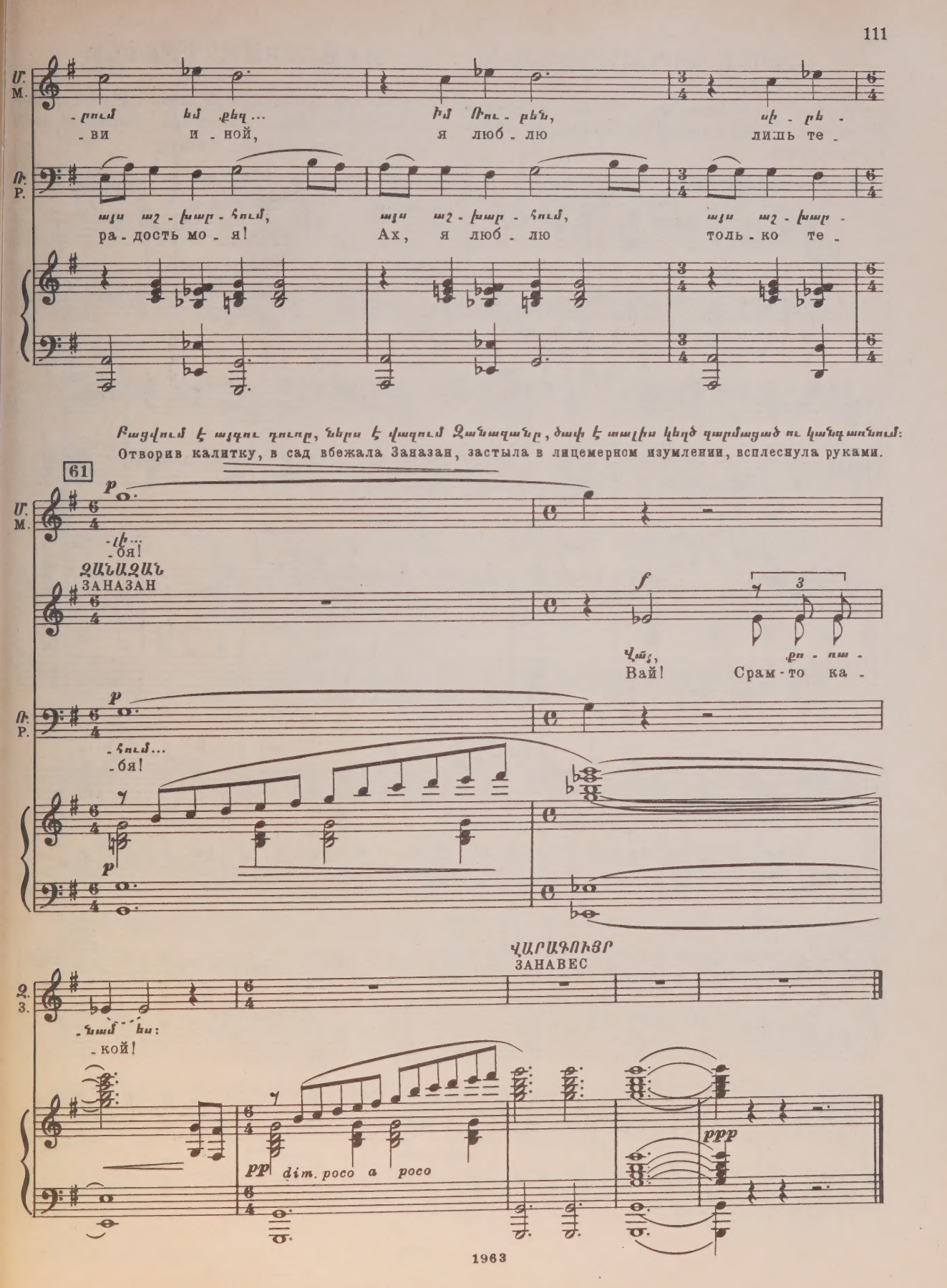

Բացվում է այգու դուռը, ներս է վազում Զանազանը, ծափ է տալիս կեղծ զարմացած ու կանգառնում:
Отворив калитку, в сад вбежала Заназан, застыла в лицемерном изумлении, всплеснула руками.

ԵՐՐՈՐԴ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹՅՈՒՆ

Մայիսյան տոնական օր: Գյուղի գեղատեսիլ շրջակայքը: Խաղեր, կատակներ, պարեր, ընդհանուր ուրախություն:

ДЕЙСТВИЕ ТРЕТЬЕ

Майский праздничный день. Живописные окрестности села Арцваберд. Народное веселье — игры, шутки, танцы.

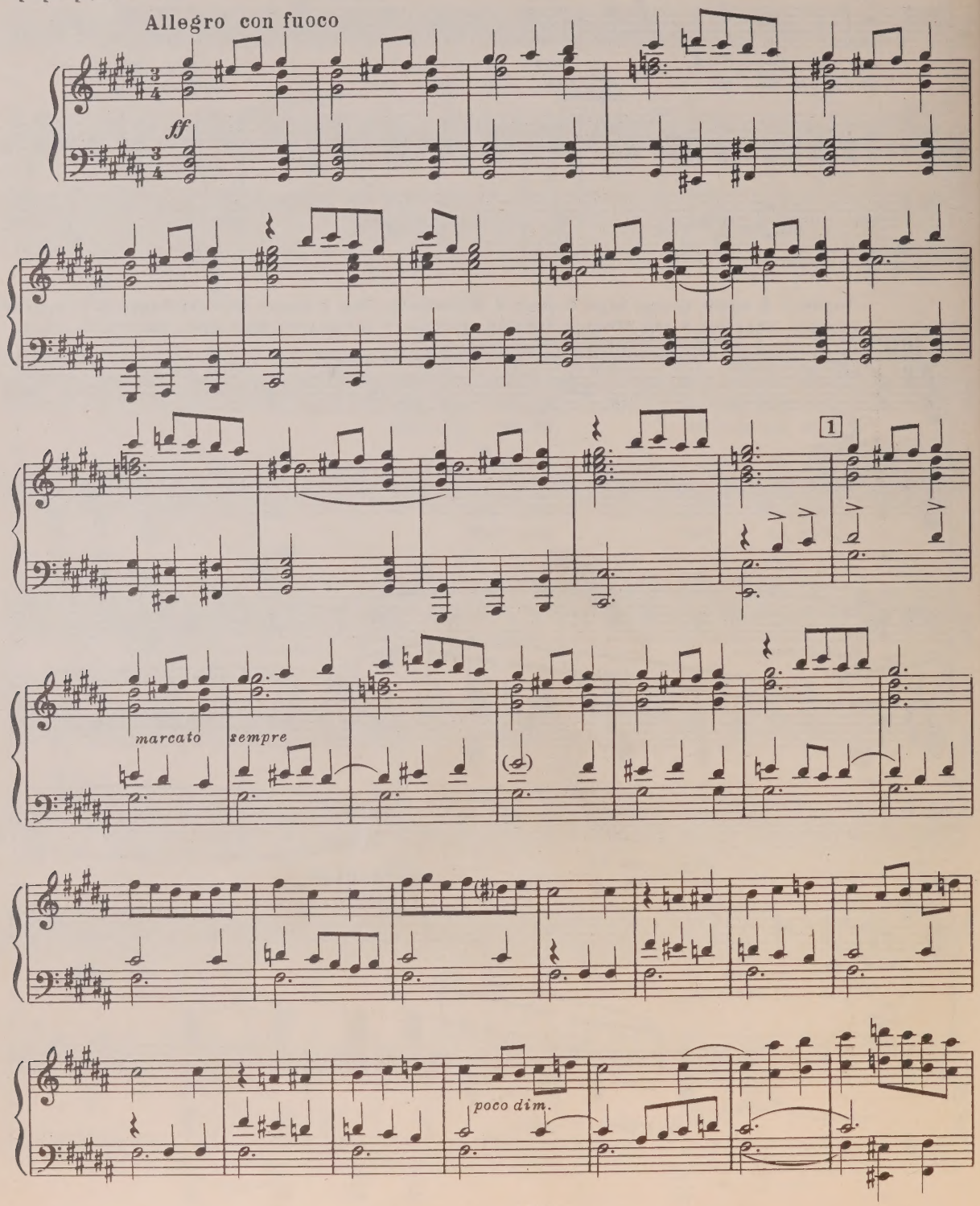

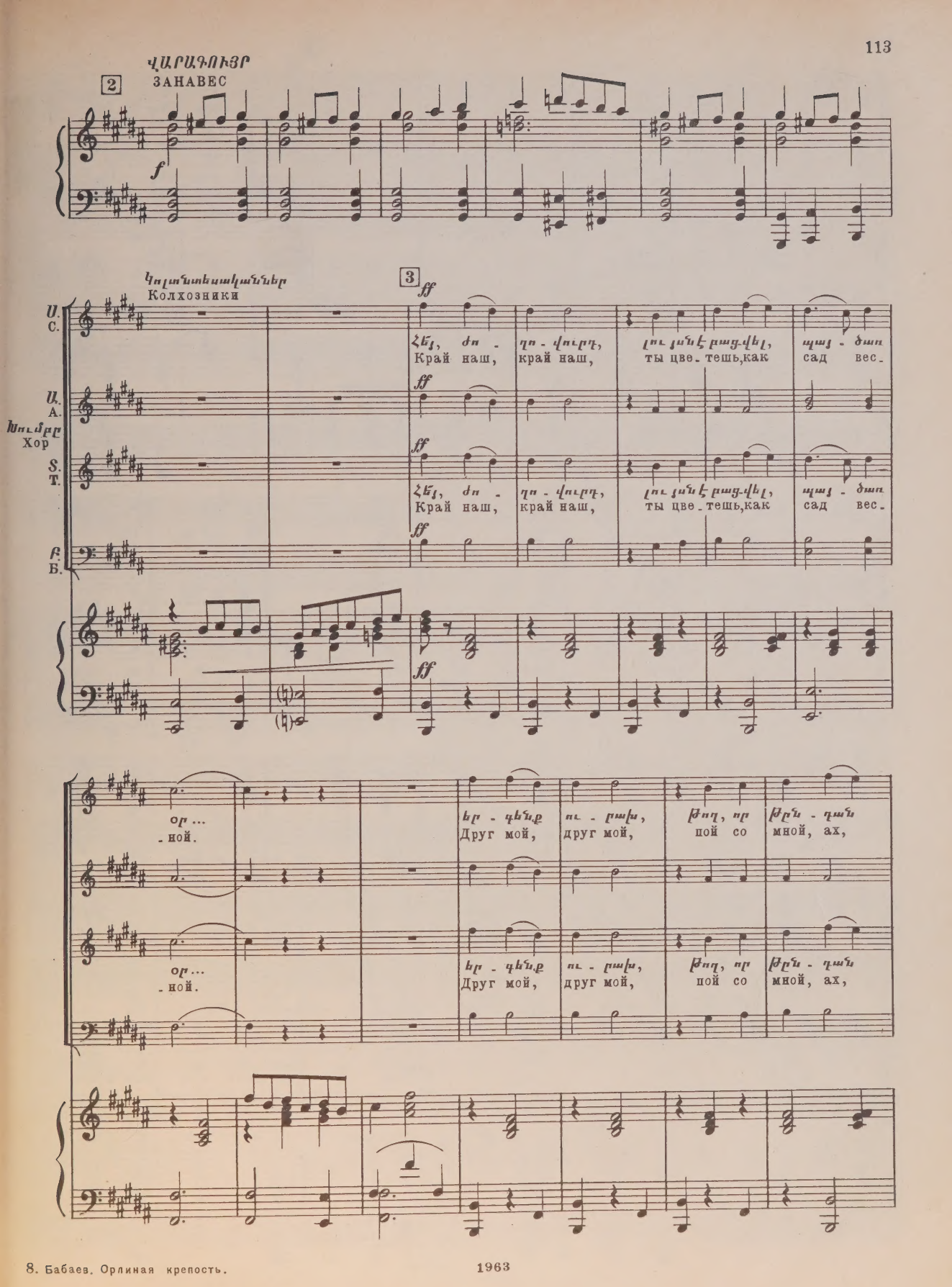

8. Бабаев. Орлиная крепость. 1963

4

mf

սար ու ձոր:
пой со мной!

Եր - կե - ցեք մեզ հետ
Ра - дость при - шла к нам,

mf

Եր - կե - ցեք մեզ հետ
Ра - дость при - шла к нам,

mf

սար ու ձոր:
пой со мной!

Եր - կեք
Жизнь при -

mf

mf

ու - րախ եր - կեր, հայ - րե - հի եր - կեր,
ра - дость, ра - дость в каж - дый дом во - шла,

ու - րախ եր - կեր, հայ - րե - հի
ра - дость, ра - дость в каж - дый дом!

ու - շла к нам, հայ - րե - հի եր - կեր, ու - րախ եր - կեր,
ра - дость при - шла к нам, ра - дость, ра - дость!

Եր - կե - ցեք մեզ հետ ու - րախ եր - կեր, հայ - րե -
ра - дость при - шла к нам, ра - дость, ра - дость свет в серд -

Եր - կե - ցեք մեզ հետ ու - րախ եր - կեր, հայ - րե -
Ра - дость при - шла к нам, ра - дость, ра - дость свет за -

mf

Եր - կեք ու - րախ հայ - րե - հի եր - կեր,
Жизнь при - шла к нам, ра - дость при - шла к нам,

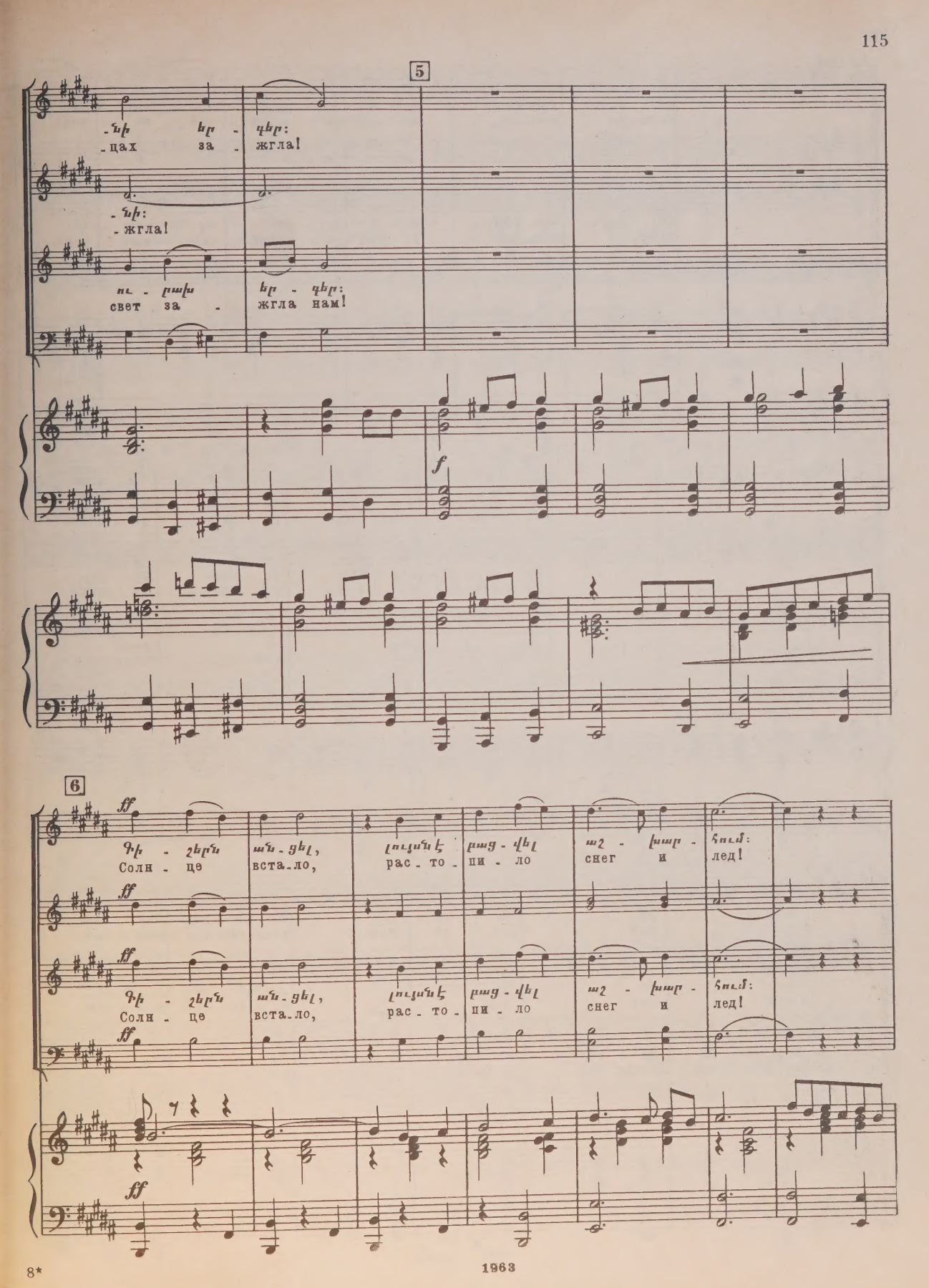
5
-նի եր - կեր:
-цах за - жгла!
-նի:
-жгла!
ու - բախ եր - կեր:
свет за - жгла нам!
f
6
ff
Դի - շերն ան - ցել, լուսնի բաց - վել աշ - խար - հում:
Солн - це вста - ло, рас - то - пи - ло снег и лед!
Դի - շերն ան - ցել, լուսնի բաց - վել աշ - խար - հում:
Солн - це вста - ло, рас - то - пи - ло снег и лед!

1963

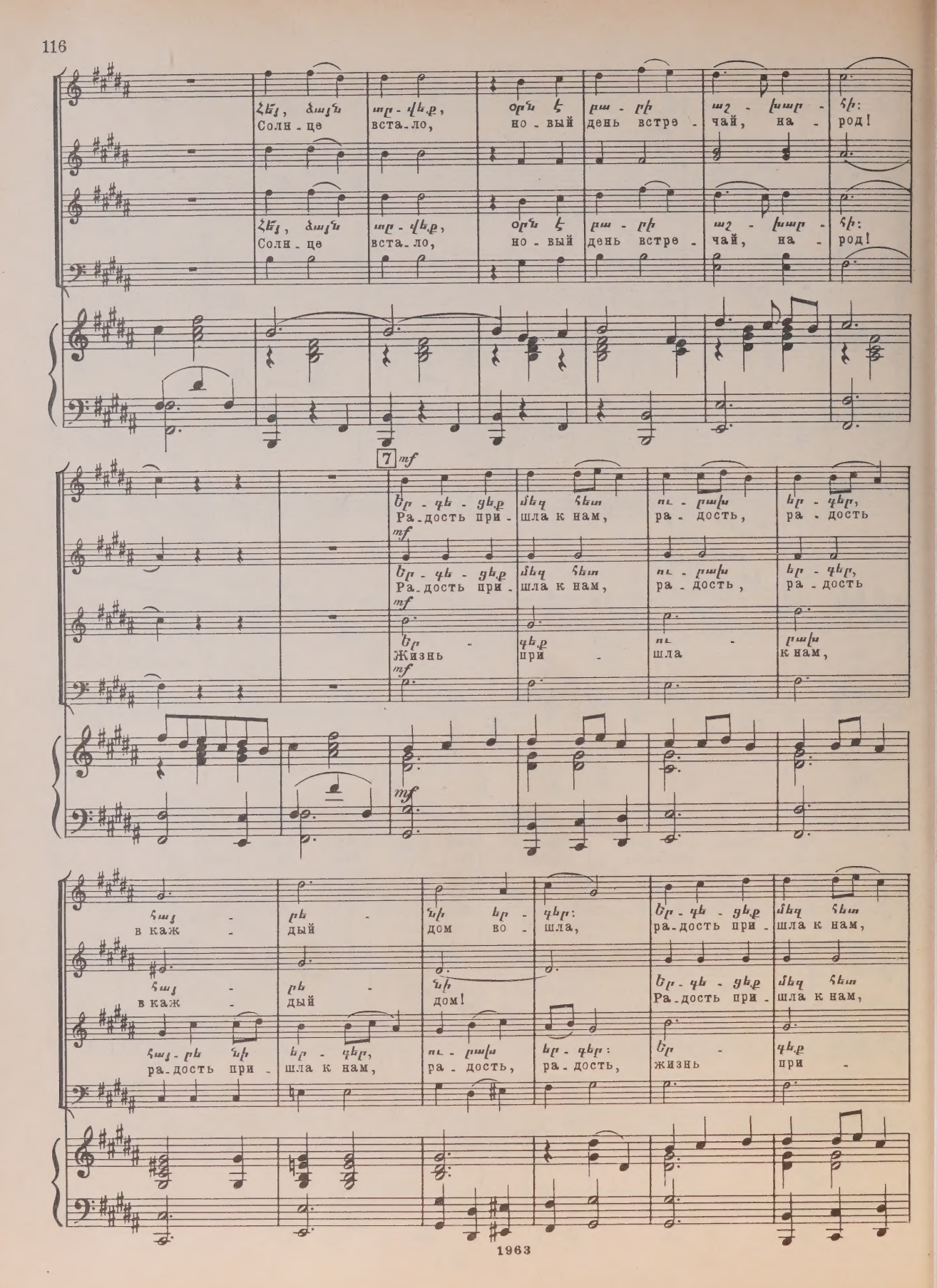
Հէյ, ձայն տր-վեք, օրն է բա-րի աշ-խար-հի:
Солн-це вста-ло, но-вый день встре-чай, на-род!
Հէյ, ձայն տր-վեք, օրն է բա-րի աշ-խար-հի:
Солн-це вста-ло, но-вый день встре-чай, на-род!
7 mf
Եր-գե-ցեք մեզ հետ ու-րախ եր-գեր,
Ра-дость при-шла к нам, ра-дость, ра-дость
mf
Եր-գե-ցեք մեզ հետ ու-րախ եր-գեր,
Ра-дость при-шла к нам, ра-дость, ра-дость
mf
Եր-գեք ու-րախ
Жизнь при-шла к нам,
mf
mf
հայ-րե-նի եր-գեր: Եր-գե-ցեք մեզ հետ
в каж-дый дом во-шла, ра-дость при-шла к нам,
հայ-րե-նի Եր-գե-ցեք մեզ հետ
в каж-дый дом! Ра-дость при-шла к нам,
հայ-րե-նի եր-գեր, ու-րախ եր-գեր: Եր-գեք
ра-дость при-шла к нам, ра-дость, ра-дость, жизнь при-

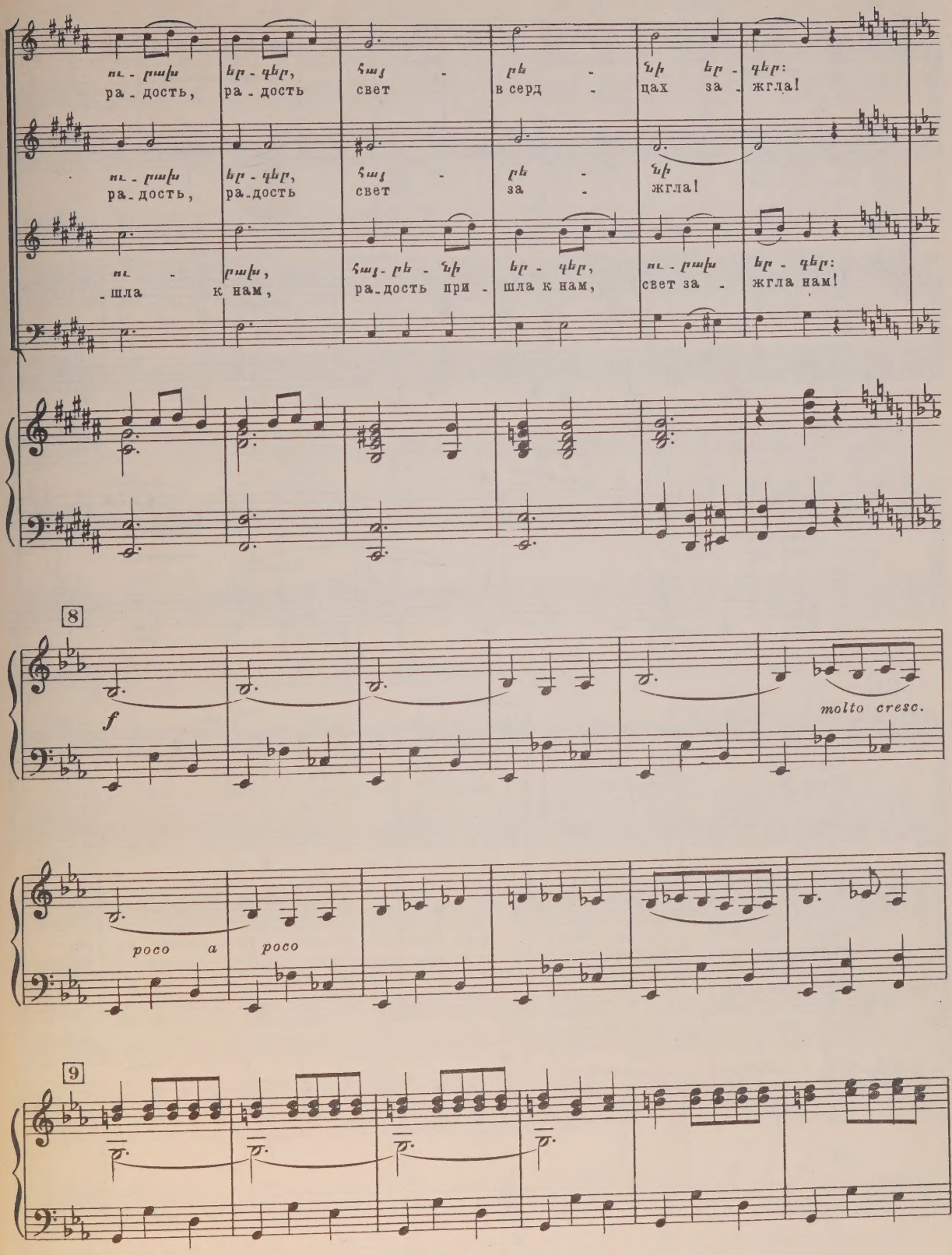
ու - բախ եր - գեր, հայ - րե - նի եր - գեր:
ра - дость, ра - дость свет в серд - цах за - жгла!
ու - բախ եր - գեր, հայ - րե - նի
ра - дость, ра - дость свет за - жгла!
ու - բախ, հայ - րե - նի եր - գեր, ու - բախ եր - գեր:
- шла к нам, ра - дость при - шла к нам, свет за - жгла нам!
8
f
molto cresc.
росо а росо
9

10

ff

11

ff

Կար - միր ա - ր և, կար - միր օ - ր եր, ջան օ - ր եր:
Празд - ник, празд - ник, свет - лый празд - ник наш на - стал.

ff

ff

Կար - միր ա - ր և, կար - միր օ - ր եր, ջան օ - ր եր:
Празд - ник, празд - ник, свет - лый празд - ник наш на - стал.

ff

ff

Յող ու շո-ղով, եր-գով, տա-ղով
Пой-те с на-ми, ве-се-ли-тесь,

Յող ու շո-ղով, եր-գով, տա-ղով
Пой-те с на-ми, ве-се-ли-тесь,

12 mf

լի ո-րեր:
стар и мал!

Եր-գե-ցեք մեզ հետ
Ра-дость при-шла к нам,

mf

Եր-գե-ցեք մեզ հետ
Ра-дость при-шла к нам,

mf

լի ո-րեր:
стар и мал!

Եր-գեք
Жизнь при-

mf

mf

ու-րախ եր-գեր
ра-дость, ра-дость

հայ-րե-նի եր-գեր,
в каж-дый дом при-шла,

ու-րախ եր-գեր
ра-дость, ра-дость

հայ-րե-նի
в каж-дый дом!

ու-
-շла

րախ
к нам,

հայ-րե-նի եր-գեր,
ра-дость при-шла к нам,

ու-րախ եր-գեր,
ра-дость, ра-дость,

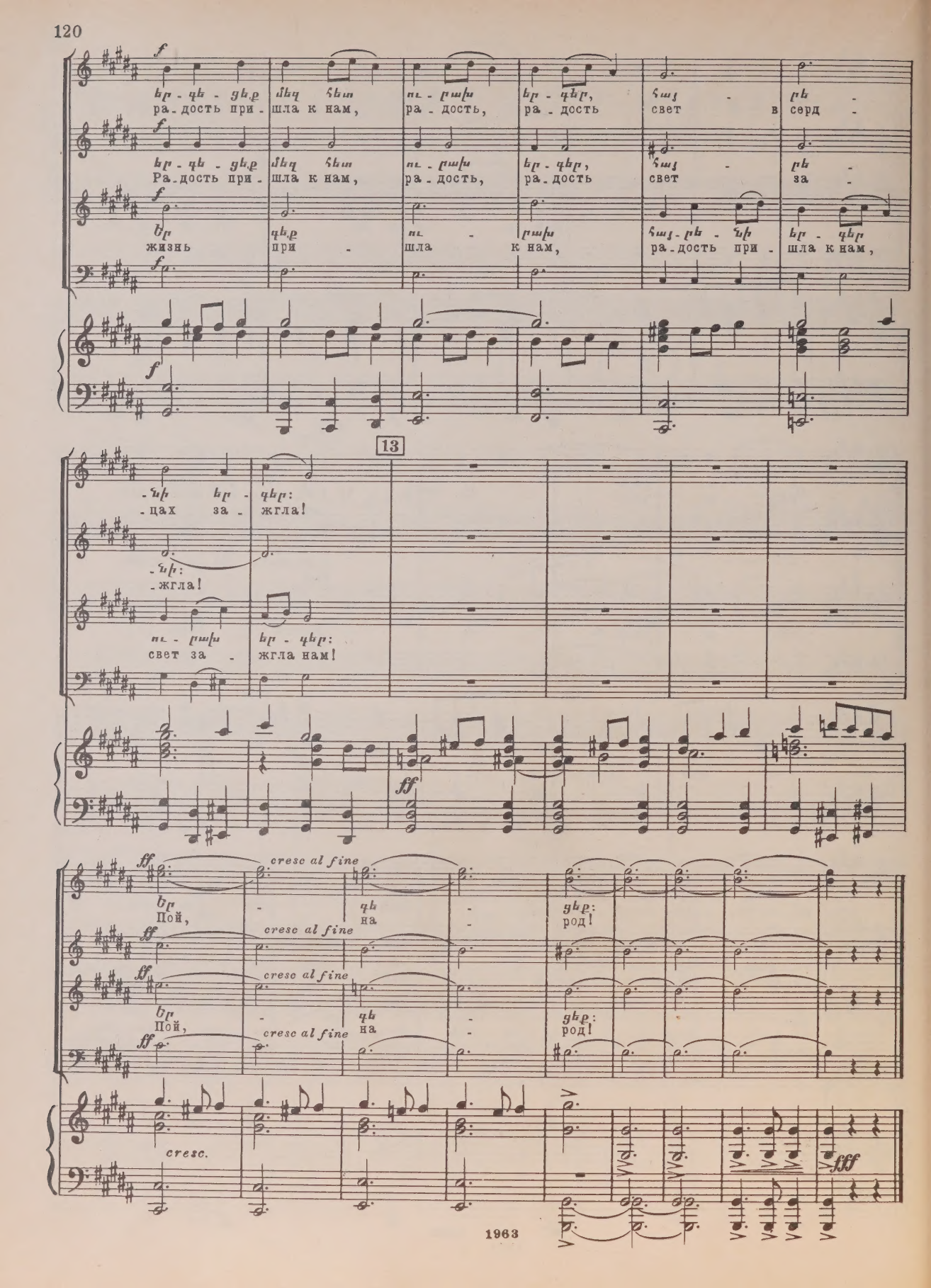
f
եր - գե - ցեք մեզ հետ ու - րախ եր - գեր, հայ - րե -
ра - дость при - шла к нам, ра - дость, ра - дость свет в серд -
Ра - дость при - шла к нам, ра - дость, ра - дость свет за -
եր գեք ու - րախ հայ - րե - նի եր - գեր
жизнь при - шла к нам, ра - дость при - шла к нам,
13
- նի եր - գեր:
- цах за - жгла!
- նի:
- жгла!
ու - րախ եր - գեր:
свет за - жгла нам!
ff
cresc al fine
եր գե ցեք:
Пой, на - род!
cresc.
fff

ՅԱԼԱՆՉՈՒ ԵՎ ԼԱՐԱԽԱՂԱՑՆԵՐԻ ԵԼՈՒՅԹԸ

ВЫХОД ЯЛАНЧИ И КАНАТОХОДЦЕВ

Հեռվից լսվում են դհոլի և զուրնի ձայները:
Издалека слышны звуки зурны и дхола.

14 Moderato giocoso

pp *cresc.* *poco a poco*

ff

Լարախաղացների հայտնվելը
15 появление канатоходцев.

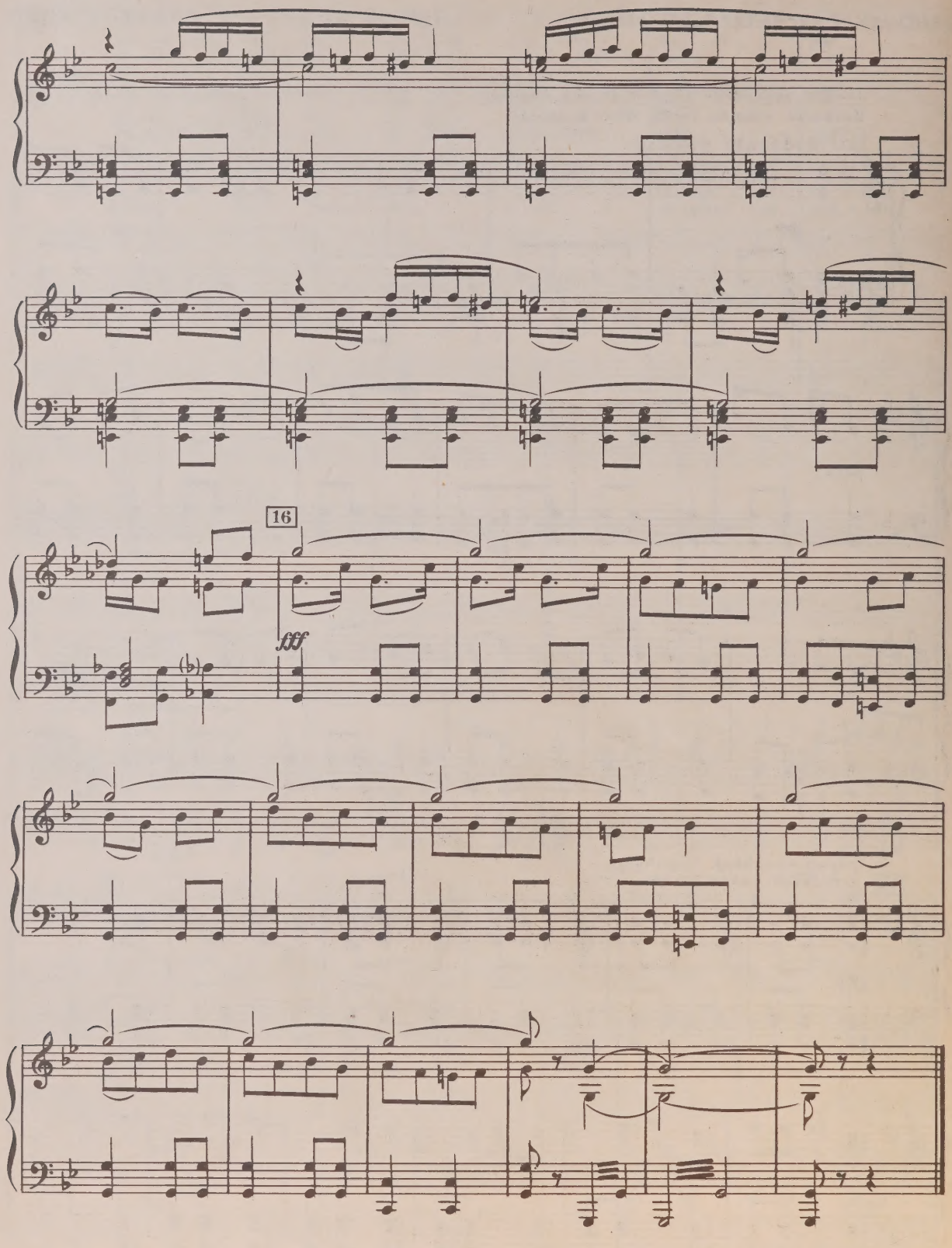
16
fff

ՅԱԼԱՆՉՈՒ ՔԱՌՅԱԿՆԵՐԸ — КУПЛЕТЫ ЯЛАНЧИ

17 Allegro

f

ՅԱԼԱՆՉԻ
18 ЯЛАНЧИ

mf

Զա-նա-զան, այ, Զա-նա-զան, Զա-նա-զան, լե-զր զա-զան,
За-на-зан, ай, За-на-зан, я-зы-ком двор под-ме-ла,

p

Յալ. Я.

ուր կեր-թաս վա-զան-վա-զան, Զա-նա-զան,
со-би-рать сплет-ни по-шла — на-бра-ла

f

Ս. С.
Հա, հա, հա, հա, հա,
Ха-ха-ха-ха-ха!

f

Ա. А.
Հա, հա, հա, հա, հա,
Ха-ха-ха-ха-ха!

Խումբը Хор

f

Տ. Т.
Հա, հա, հա, հա, հա,
Ха-ха, ха-ха-ха!

f

Բ. Б.

p

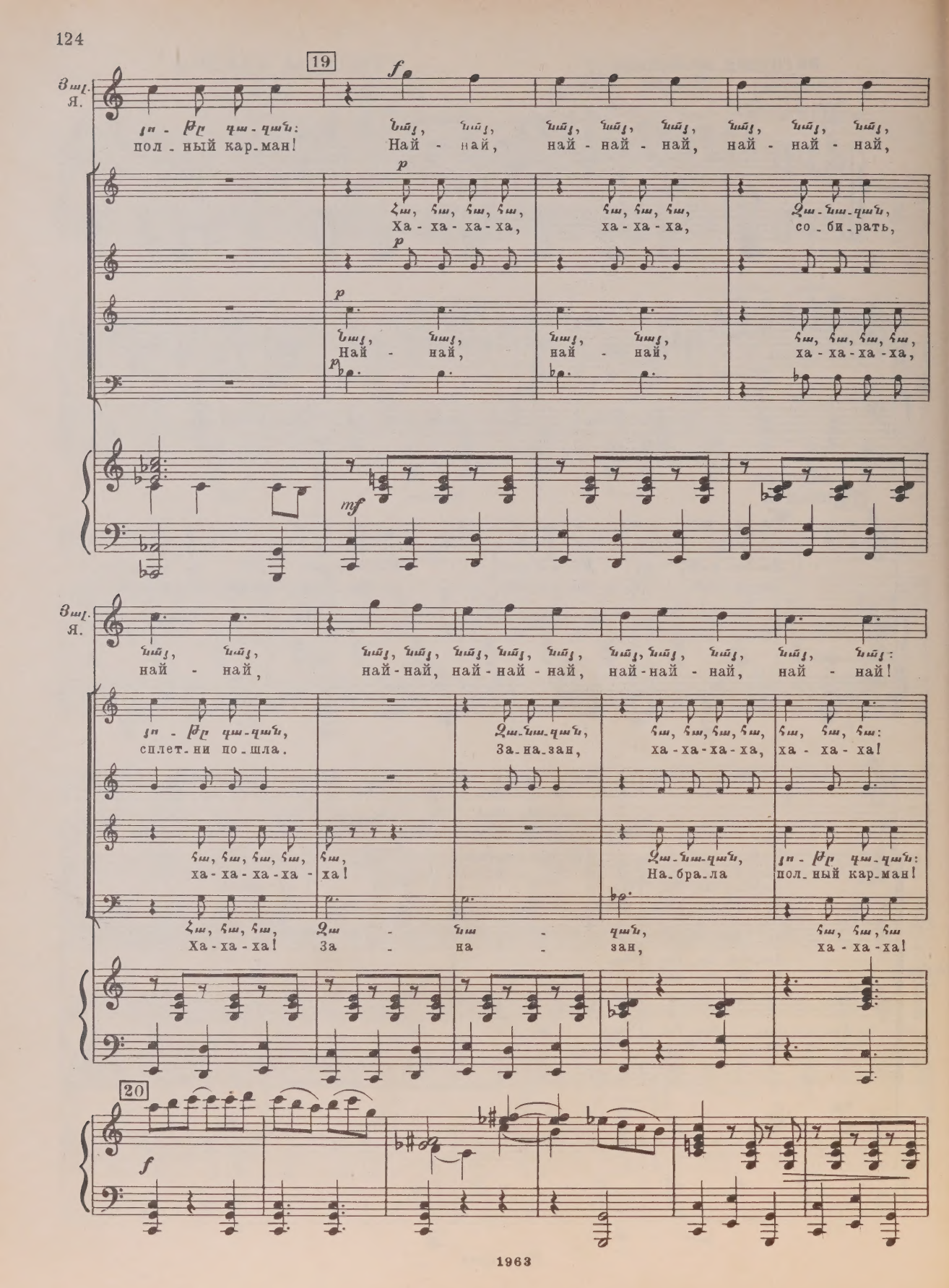
19
Зшл. Я.
լո - թը գա - գան:
пол - ный кар - ман!
Նայ, նայ, նայ, նայ, նայ, նայ, նայ, նայ,
Най - най, най - най - най, най - най - най,
Հա, հա, հա, հա,
Ха - ха - ха - ха,
հա, հա, հա,
ха - ха - ха,
Զա - նա - զան,
со - би - рать,
Նայ, նայ,
Най - най,
նայ, նայ,
най - най,
հա, հա, հա, հա,
ха - ха - ха - ха,
նայ, նայ,
най - най,
նայ, նայ, նայ, նայ, նայ, նայ, նայ, նայ, նայ, նայ, նայ, նայ:
най - най, най - най, най - най - най, най - най - най, най - най!
լո - թը գա - գան,
сплет - ни по - шла.
Զա - նա - զան,
За - на - зан,
հա, հա, հա, հա,
ха - ха - ха - ха,
հա, հա, հա:
ха - ха - ха!
հա, հա, հա, հա, հա,
ха - ха - ха - ха - ха!
Զա - նա - զան,
На - бра - ла
լո - թը գա - գան:
пол - ный кар - ман!
Հա, հա, հա,
Ха - ха - ха!
Զա - նա - զան,
За - на - зан,
հա, հա, հա
ха - ха - ха!
20

Յալ. Я.

mf

Մեր գյուղի կուլակ - ներ, որտեղ են մը - լակ-ներ:
На се - ле нет ку - ла - ков, что же - перь ждет бед - ня - ков?

p

Յալ. Я.

Թուլ-լա-ցան բի-լակ - ներ, բայց ուր են կու-լակ-ներ,
С го - ря все пля - шут, по - ют, бо - га - чей на - зад не зо - вут!

f

Հա, հա, հա, հա, հա:
Ха - ха - ха - ха - ха!

f

Հա, հա, հա, հա, հա:
Ха - ха - ха - ха - ха!

f

Հա, հա, հա-հա - հա!
Ха - ха, ха - ха - ха!

f

Հա, հա, հա, հա, հա:
Ха - ха, ха - ха - ха!

f *p*

21

Յալ. Я.

f

Նայ, նայ, նայ, նայ, նայ, նայ, նայ, նայ, նայ, նայ,
Най - най, най - най - най, най - най - най, най - най,

f

Նայ, նայ, նայ, նայ, հա, հա, հա, հա, նայ, հա, հա, հա,
Най - най, най - най, ха - ха - ха - ха, най, ха - ха - ха -

f

Նայ, նայ, նայ, նայ, հա, հա, հա, հա, նայ, հա, հա, հա,
Най - най, най - най, ха - ха - ха - ха, най, ха - ха - ха -

f

Հա, հա, հա, հա, հա, հա, հա, Թուլ-լա-ցան բի-լակ - ներ,
Ха-ха - ха - ха, ха - ха - ха, с го - ря все пля - шут, по - ют,

f

Հա, հա, հա, հա, հա, հա, հա, Թուլ-լա-ցան բի-լակ - ներ,
Ха-ха - ха - ха, ха - ха - ха, с го - ря все пля - шут, по - ют,

f

22

Зալ.
Я.

Նայ, նայ, նայ, նայ, նայ, նայ, նայ, նայ, նայ, նայ:
най - най, най - най - най, най-най - най, най - най!

Հա,
-ха!

Նայ,
Най,

Հա, հա, հա:
ха - ха - ха!

Հա,
-ха!

Նայ,
Най,

Նայ,
най,

Հա, հա, հա:
ха - ха - ха!

քայլ ձիր են
ой, по - ют:

Հա, հա, հա, հա,
ха - ха - ха - ха,

Հա, հա, հա:
ха - ха - ха!

Зալ.
Я.

mf

Քեզ թ - խու - դա, չար - չի, մար - չի,
Где ж те - перь вы, ку - ла - ки?

դու - քան - չի փալ - չի, մալ - չի,
Нам без вас жить не с ру - ки,

f

Հա, հա, հա, հա,
Ха - ха - ха - ха -

f

Հա, հա, հա, հա,
Ха - ха - ха - ха -

f

Հա, հա, հա, հա,
Ха - ха, ха - ха -

f

p

f

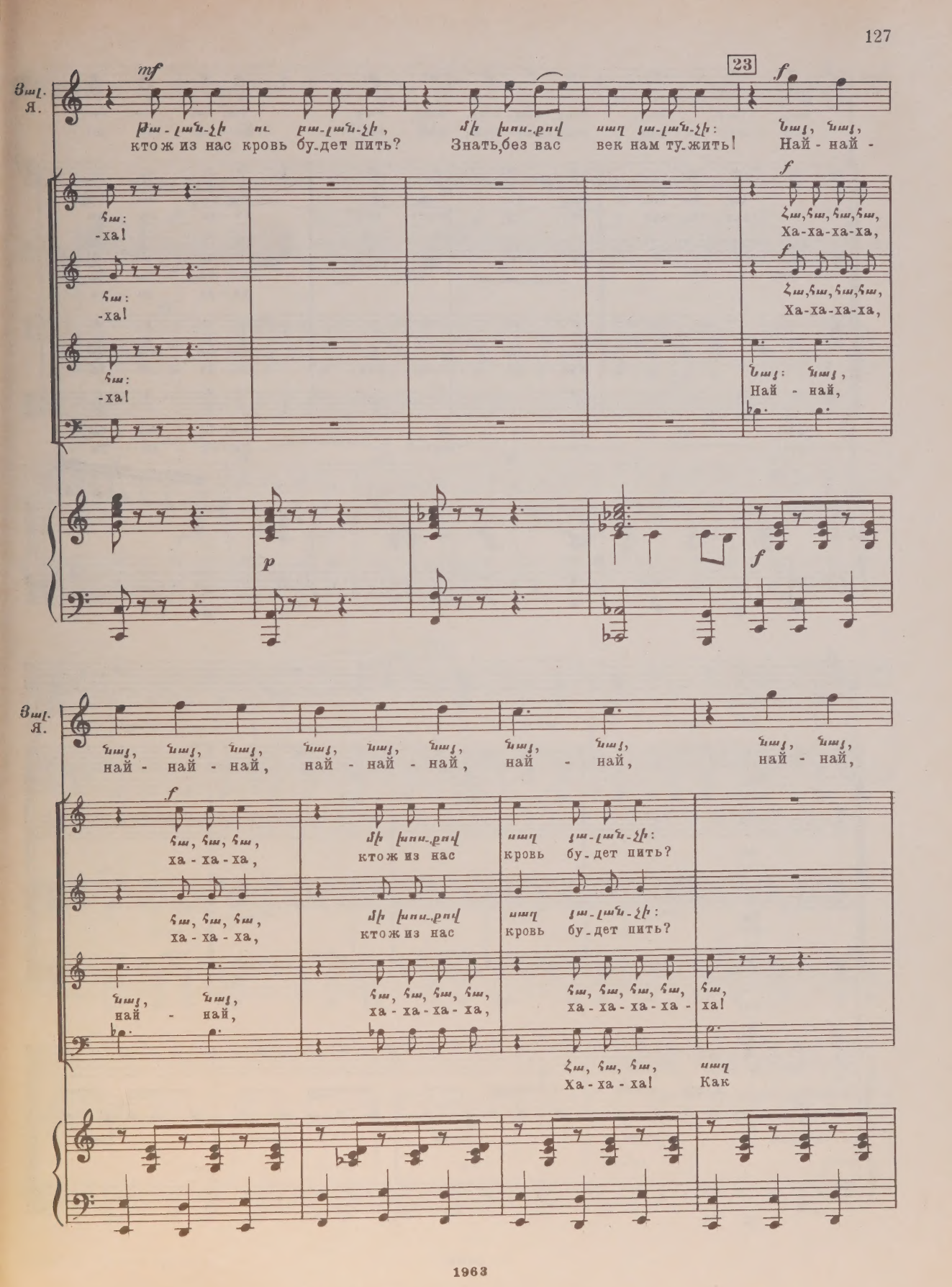
23
Յալ.
Я.
mf
Թա-լան-չի ու բա-լան-չի, մի խոս-քով աղ յա-լան-չի: Նայ, նայ,
кто ж из нас кровь бу-дет пить? Знать, без вас век нам ту-жить! Най - най -
f
հա:
-ха!
Հա, հա, հա, հա,
Ха-ха-ха-ха,
Նայ: նայ,
Най - най,
p
f
նայ, նայ, նայ, նայ, նայ, նայ, նայ, նայ, նայ, նայ,
най - най - най, най - най - най, най - най, най - най,
հա, հա, հա,
ха - ха - ха,
մի խոս-քով աղ յա-լան-չի:
кто ж из нас кровь бу-дет пить?
նայ, նայ,
най - най,
հա, հա, հա, հա,
ха - ха - ха - ха,
հա, հա, հա, հա,
ха - ха - ха - ха -
հա,
ха!
Հա, հա, հա, աղ
Ха - ха - ха! Как

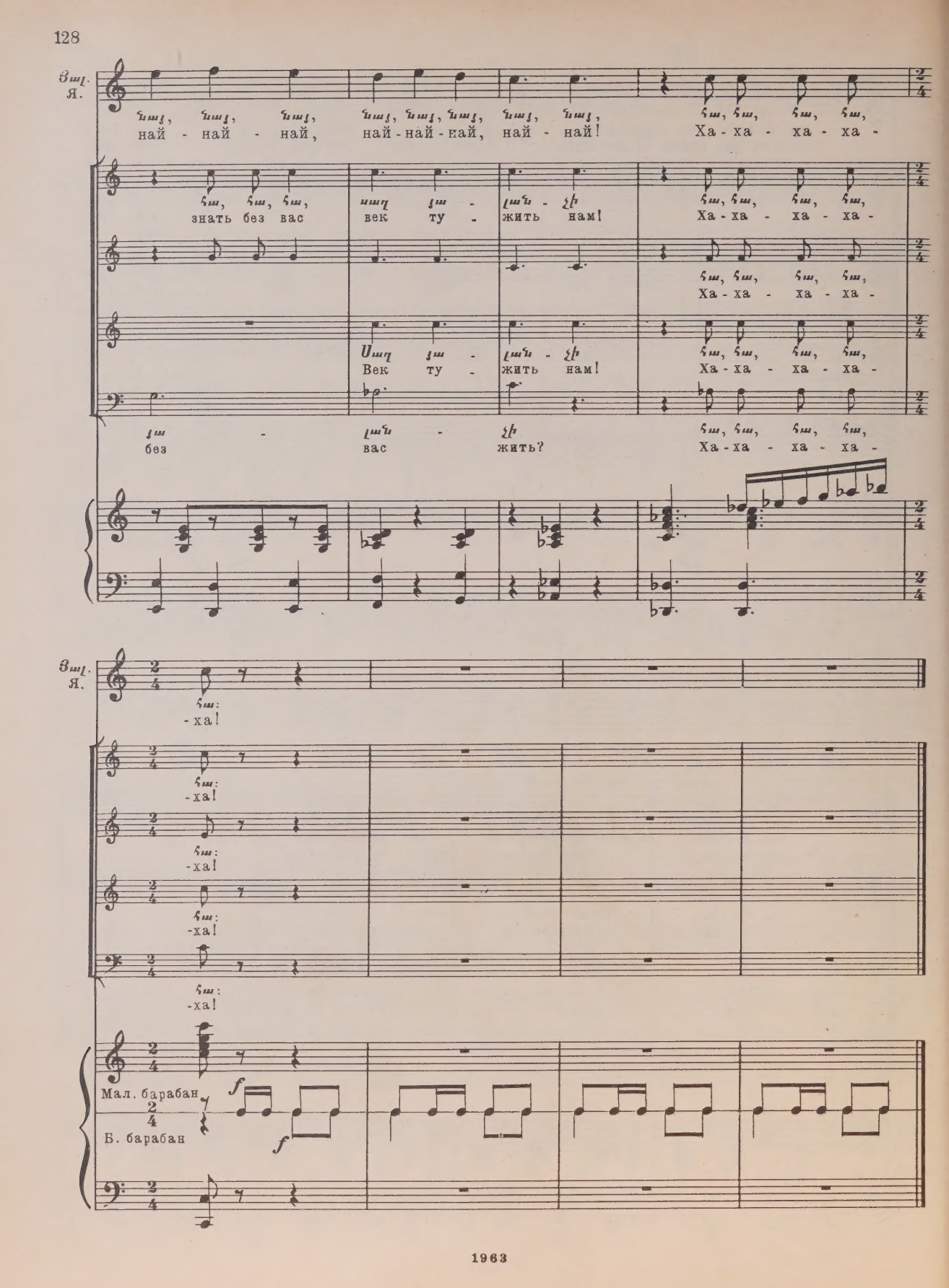
Зщ.
Я.
Հայ, Հայ, Հայ, Հայ, Հայ, Հայ, Հայ, Հայ,
най - най - най, най - най - най, най - най!
Հա, Հա, Հա, Հա,
Ха - ха - ха - ха -
Հա, Հա, Հա,
знать без вас
Սակ յա - լան - չի
век ту - жить нам!
Հա, Հա, Հա, Հա,
Ха - ха - ха - ха -
Հա, Հա, Հա, Հա,
Ха - ха - ха - ха -
Սակ յա - լան - չի
Век ту - жить нам!
Հա, Հա, Հա, Հա,
Ха - ха - ха - ха -
յա - լան - չի
без вас жить?
Հա, Հա, Հա, Հա,
Ха - ха - ха - ха -
Зщ.
Я.
Հա:
- ха!
Հա:
- ха!
Հա:
- ха!
Հա:
- ха!
Հա:
- ха!
Мал. барабан
Б. барабан
f
f

ՅԱԼԱՆՉՈՒ ԵՎ ԼԱՐԱԽԱՂԱՑՆԵՐԻ ՀԵՌԱՆԱԼԸ

УХОД ЯЛАНЧИ И КАНАТОХОДЦЕВ

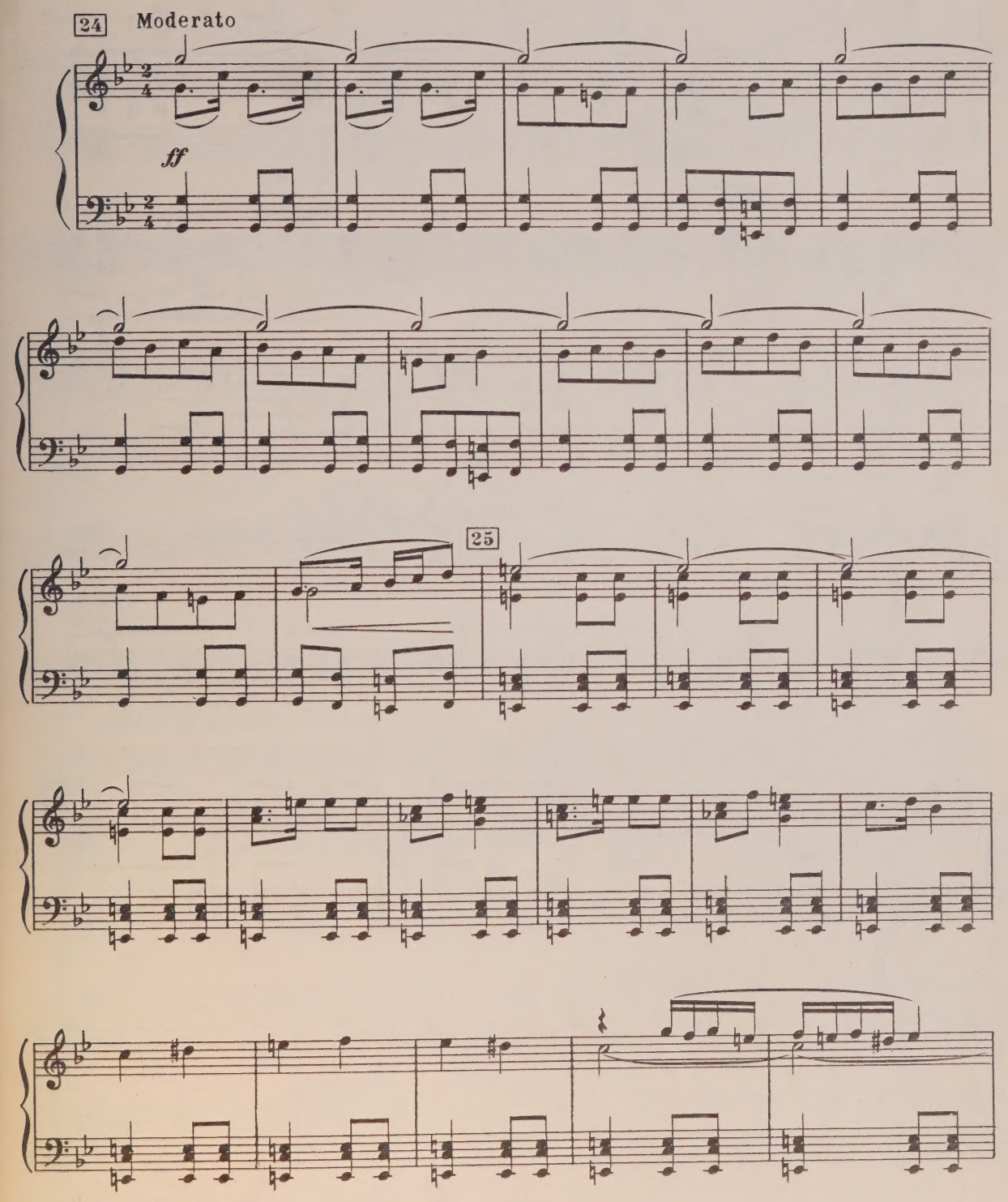

9. Бабаев. Орлиная крепость. 1963

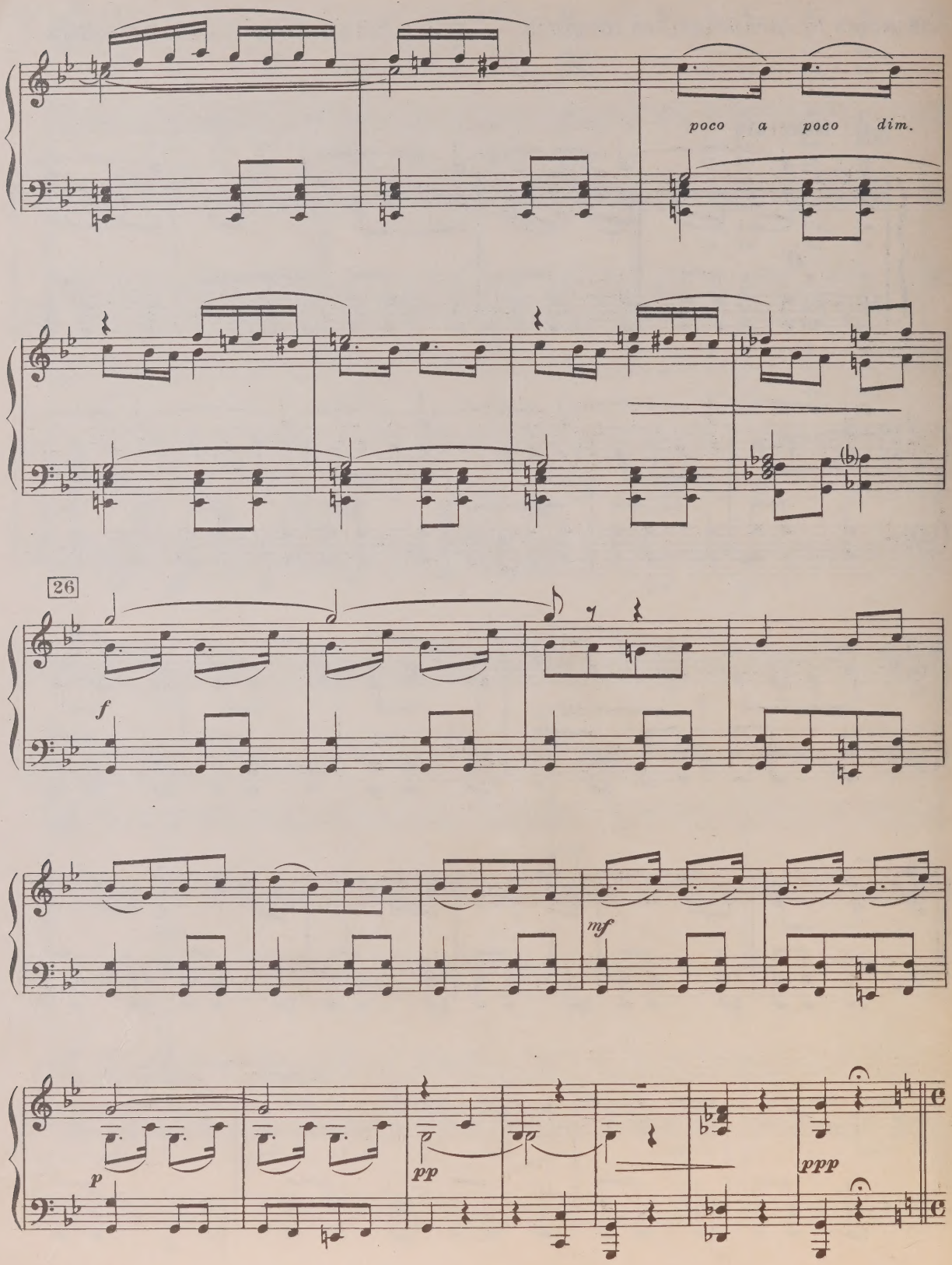
poco a poco dim.
26
f
mf
p
pp
ppp

27 Moderato

ԿԱՐԵՆ Երիտասարդները շրջապատում են Թորոսին.
КАРЕН Молодежь обступает Тороса.

Թո-րոս ա-մի, պատ-միր լը-սենք, քսան թը-վին
Дя-дя То-рос, рас-ска-жи-ка нам, как ты хо-дил даш-

Կար. Кар.
ոնց ես բըռ-նել դաշ-նակ-ցա-կան մի-նիս-տրը-նե-ըին
Т. -на-ков гро-мить, как лов-ко в плен ми-ни-стров за-брал!

Խումբը Хор
Հա, հա, հա
Ха-ха-ха-

ԹՈՐՈՍ
ТОРОС

Թորոսին հանձնում են սազը:
Торосу вручают саз.

Molto meno mosso

Ոչ մի պատմություն:
Луч-ше не про-си!

Դե, լավ, պատ-մեմ:
Ну что ж, так и быть!

U. С.
Պատ-միր...
Рас-ска-жи!

U. А.
Պատ-միր, Թո-րոս...
Мы про-сим все!

S. Т.
Հա:
-ха!

B. Б.
Պատ-միր...
Рас-ска-жи!

Molto meno mosso

ԹՈՐՈՍԻ ԿԱՏԱԿԱՅԻՆ ՔԱՌՅԱԿՆԵՐԸ — ШУТОЧНЫЕ КУПЛЕТЫ ТОРОСА

28 Allegro moderato

f *p* *mf*

ԹՈՐՈՍ
ТОРОС

29 *mf*

ՀԷյ,
Эй!

p

f

Թ.
Т.

ՀԷյ, ժո-ղո-վուրդ, եր - գրս լը-սեք, եր - գրս լը-սեք, խոս - քրս լը - սեք:
Эй, сом-кни-те круг тес-не-е, рас - ска-жу я, как су-ме-ю!

mf

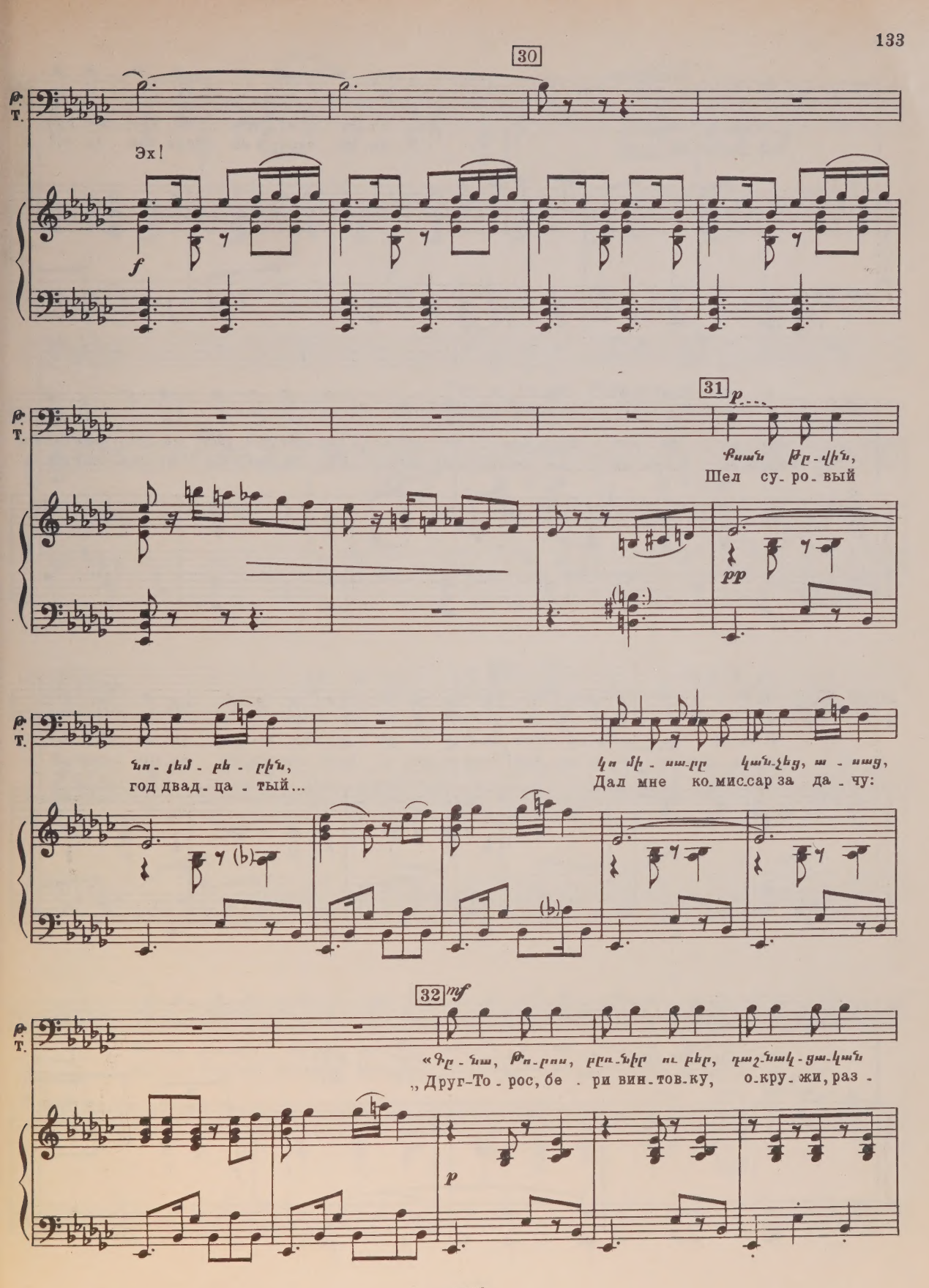
30
Р. Т.
Эх!
f
31
p
Քսան թը-վին,
Шел су-ро-вый
pp
նո-յեմ-բե-բրին,
год двад-ца-тый...
կո մի-սա-բը կան-չեց, ա-սաց,
Дал мне ко-мис-сар за да-чу:
32
mf
«Գը-նա, Թո-բոս, բրա-ներ ու բեր, դաշ-նակ-ցա-կան
„Друг-То-рос, бе-ри вин-тов-ку, о-кру-жи, раз-
p

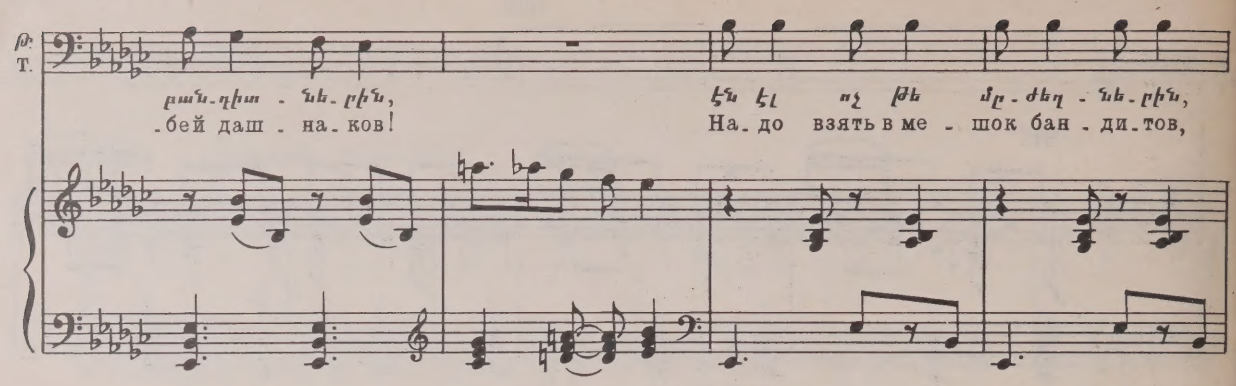
Թ.
Т.
բան-դիտ - նե-րին,
-бей даш - на-ков!
Էն էլ ոչ թե մը-ժեղ - նե-րին,
На-до взять в ме - шок бан - ди-тов,

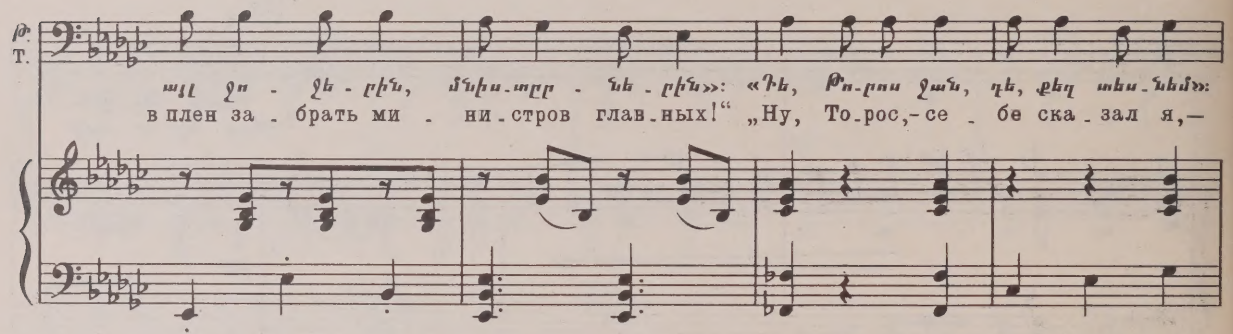
Թ.
Т.
այլ չո - չե-րին, մնիս-տըր - նե-րին»: «Դե, Թո-ռոս ջան, դե, քեզ տես-նեմ»:
в плен за - брать ми - ни-стров глав-ных!" „Ну, То-рос,-се - бе ска-зал я,—

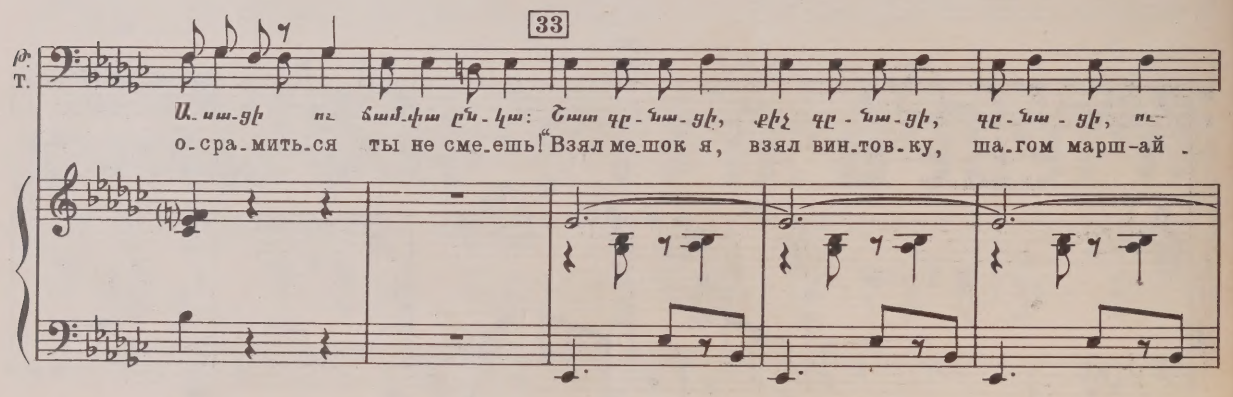
33
Թ.
Т.
Ա-սա-ցի ու ճամ-փա ըն-կա: Շատ կը-նա-ցի, քիչ կը-նա-ցի, կը-նա-ցի, ու-
о-сра-мить-ся ты не сме-ешь! Взял ме-шок я, взял вин-тов-ку, ша-гом марш-ай -

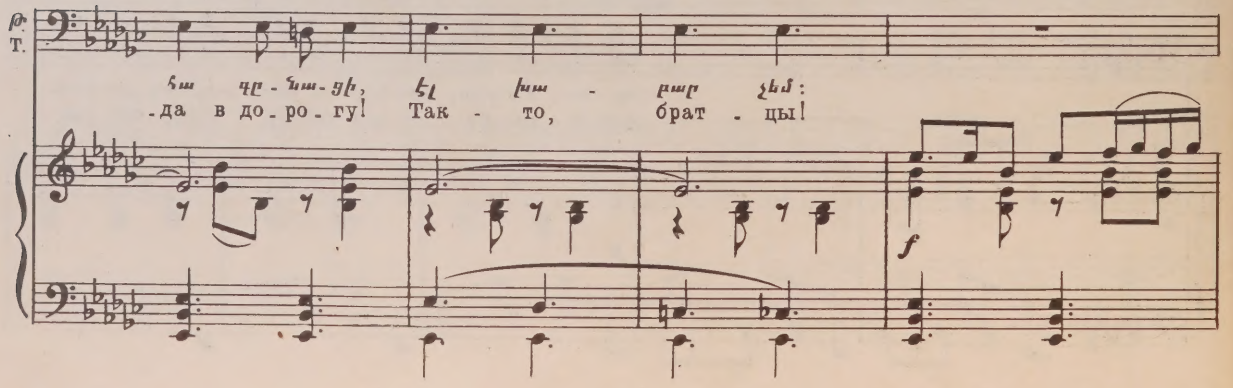
Թ.
Т.
հա կը-նա-ցի, էլ խա - բար չեմ:
-да в до-ро-гу! Так - то, брат - цы!
f

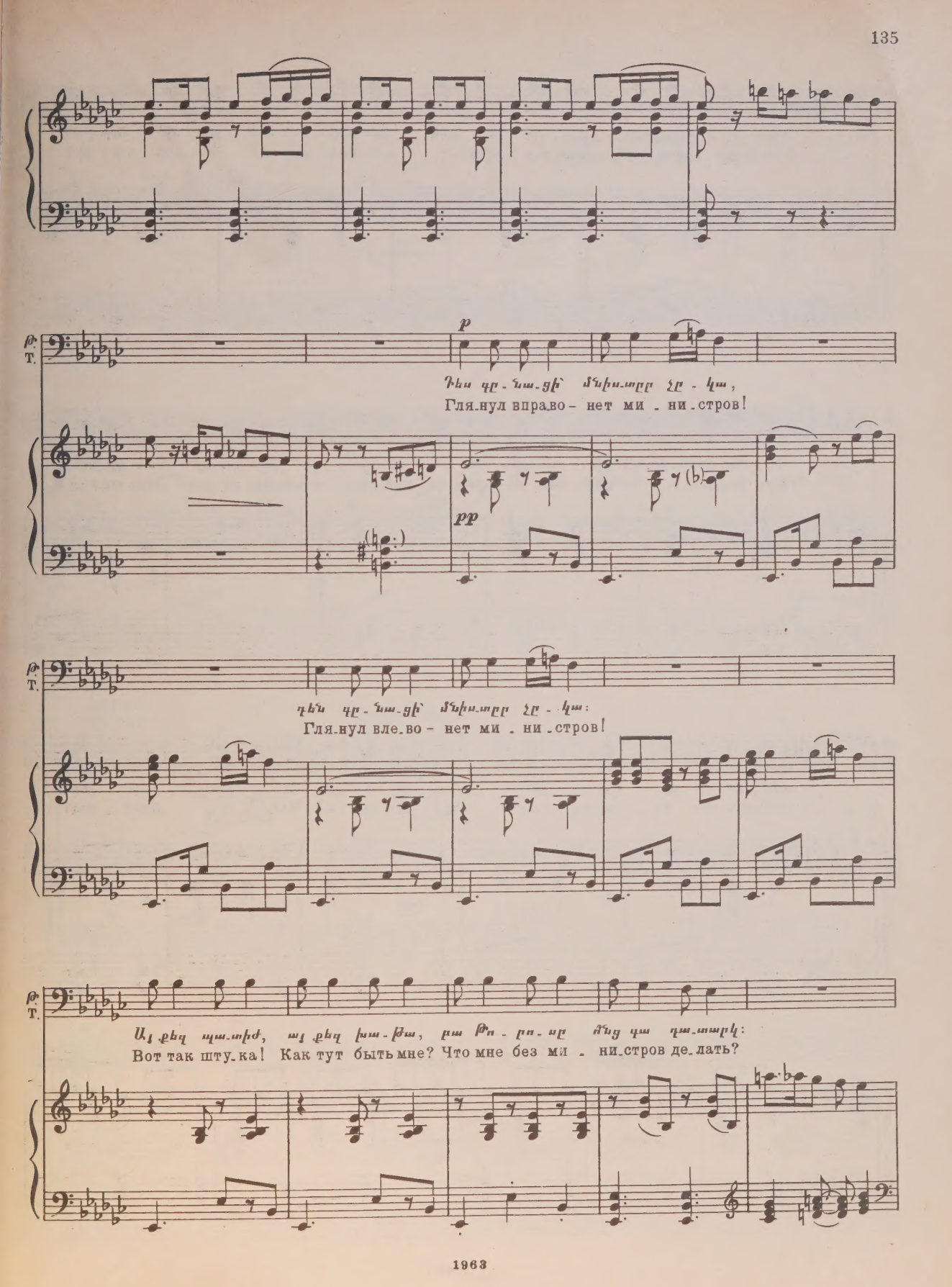
p
Դես գը - նա - ցի՝ մնիս - տրը չը - կա,
Гля - нул вправо - нет ми - ни - стров!
pp
դեն գը - նա - ցի՝ մնիս - տրը չը - կա:
Гля - нул вле - во - нет ми - ни - стров!
Այ քեզ պա - տիժ, այ քեզ խա - թա, բա թո - ր - ը - ը մնց գա դա - տարկ:
Вот так шту - ка! Как тут быть мне? Что мне без ми - ни - стров де - лать?

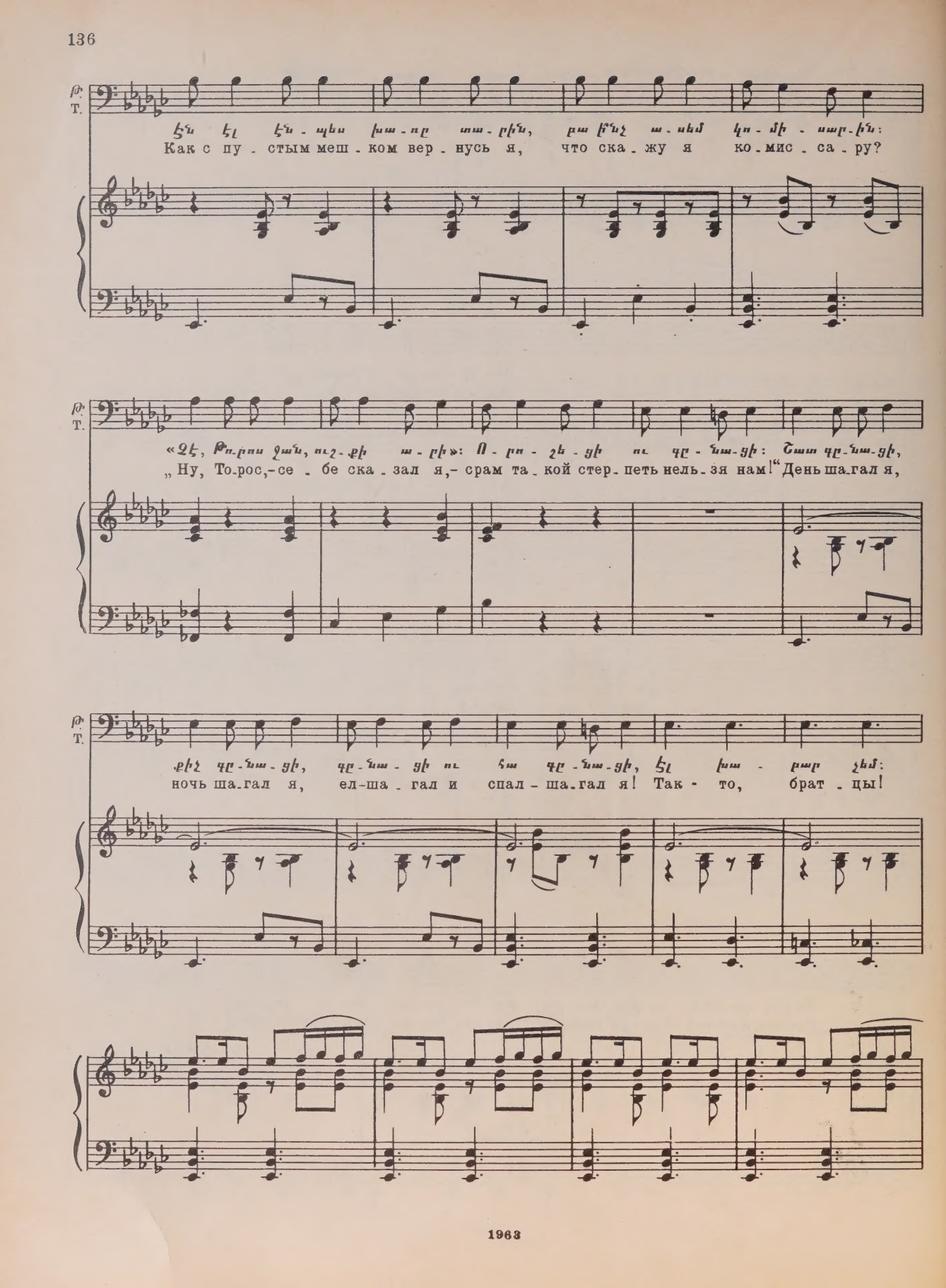
Թ.
Т.
Էն էլ էն - պես խա - ռը տա - ռին, բա ինչ ա - սեմ կո - մի - սար - ին:
Как с пу - стым меш - ком вер - нусь я, что ска - жу я ко - мис - са - ру?
«Չէ, Թո-ռոս ջան, ուշ-քի ա - ռի»: Ո - ռո - շե - ցի ու գը - նա-ցի: Շատ գը-նա-ցի,
„Ну, То-рос,-се - бе ска - зал я,- срам та - кой стер - петь нель - зя нам!“ День ша-гал я,
Թ.
Т.
քին գը-նա - ցի, գը-նա - ցի ու հա գը-նա-ցի, էլ խա - բար չեմ:
ночь ша-гал я, ел-ша - гал и спал - ша-гал я! Так - то, брат - цы!

34

Թ. Т.

mf

Մին էլ հան-կարծ ես ինչ տես-նեմ:
Вот и - ду и — что ж я ви - жу?

p

Թ. Т.

Վե - ցը նը - բանք, իսկ ես մե - նակ:
Их - то шесть, а я о - дин ведь!..

ԿԱՐԵՆ
КАРЕН

f

Meno mosso

Սպա-սիր, սպա-սիր, Թո - ռոս ա - մի, մո - ռա - ցել ես
По - стой, по - стой - ка, дя - дя То - рос! Не о - шиб - ся ль

Կար. Кар.

դու ե - րե - վի, անց - յալ ան - գամ ա - սա -
ты? Вспо - мни сам, ты прош - лый раз го - во -

35

Կար. Кар.

-ցիր, թե եր-կուսն էն ե-ղել։
-рил, что дво-их у-ви-дел!

Ս. С.

(Կարենին)
(Карену)

Մի խան-գա-բիր...
Брось вы-яс-нять!

Ա. А.

Թո-ղոս, պատ-միր...
Мол-чи, бол-тун!

Խոր Хор

Ս. Т.

Շա-բուհ-ներ
Пусть го-во-

Բ. Б.

Շա-բուհ-ներ-կիր,
Слу-шать хо-тим!

Ս. Т.

-կիր...
-рит.

Բ. Б.

պատ-միր...
Не ме-шай!

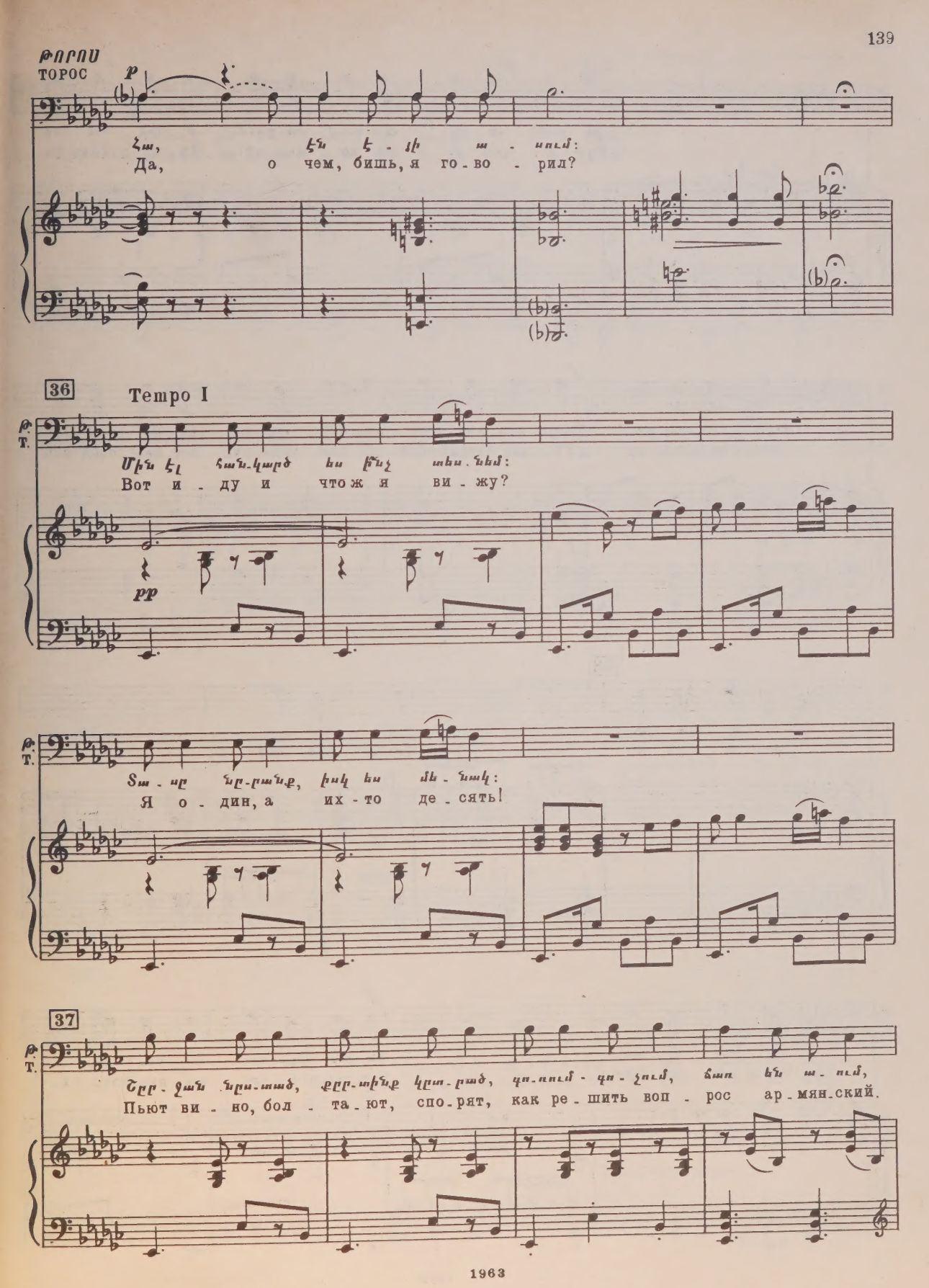
ԹՈՐՈՍ
ТОРОС
p
Հա, էն է - մի ա - սում:
Да, о чем, бишь, я го - во - рил?
36
Tempo I
Մին էլ հան-կարծ ես ինչ տես-նեմ:
Вот и - ду и что ж я ви - жу?
pp
Տա - սը նը-բանք, իսկ ես մե - նակ:
Я о - дин, а их - то де - сять!
37
Շը-ջան նրա-տած, քը-տինք կը-տրած, վա-ռում - վա - չում, ճար են ա - ում,
Пьют ви - но, бол - та - ют, спо - рят, как ре - шить воп - рос ар - мян - ский.

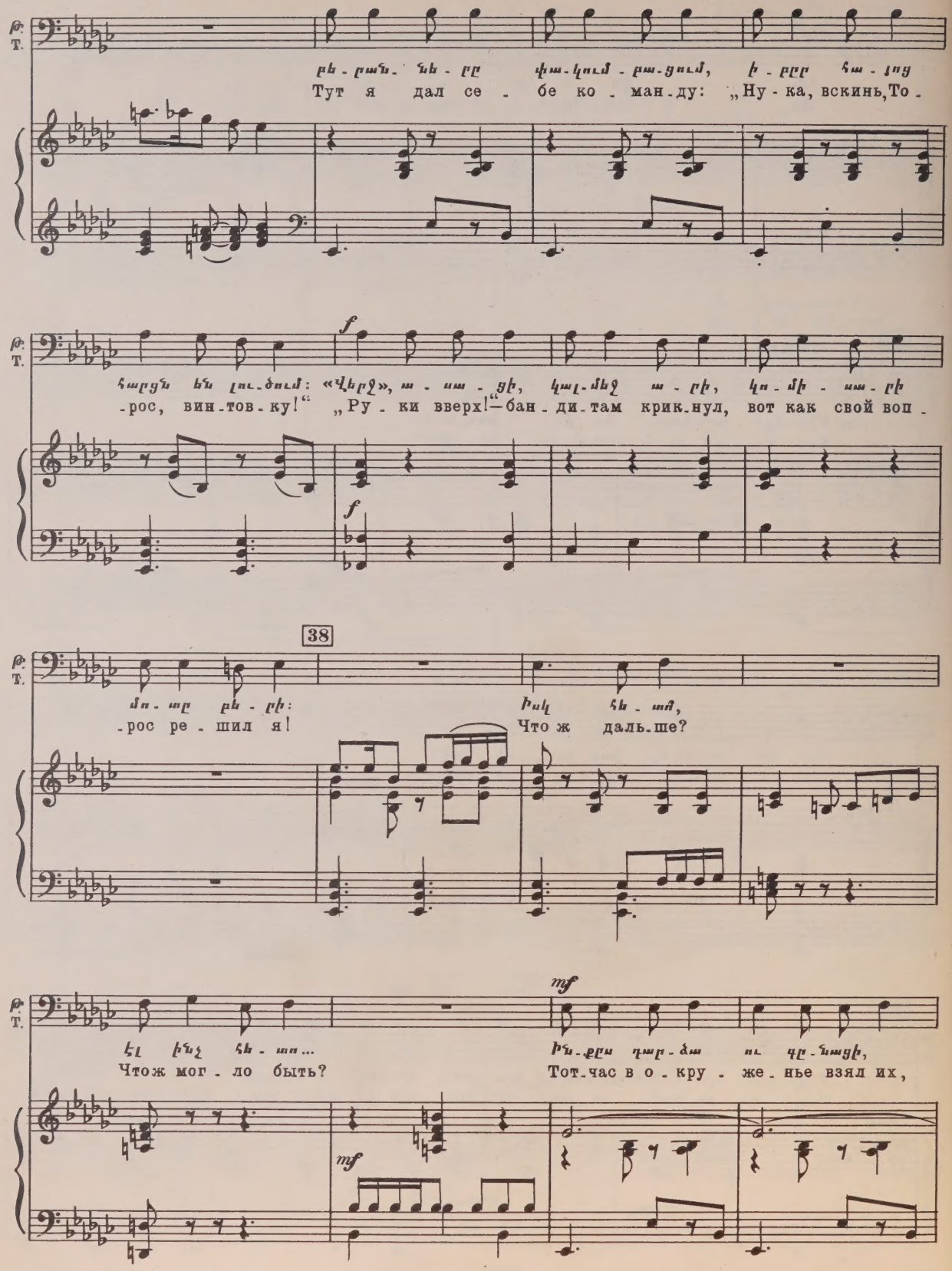
Թ.
Т.
բե-բան-նե-րը փա-կում-բա-ցում, ի-բրը հա-յոց
Тут я дал се-бе ко-ман-ду: „Ну-ка, вскинь, То-
f
հարցն են լու-ծում: «Վերջ», ա-սա-ցի, կալ-մեջ ա-րի, կո-մի-սա-րի
-рос, вин-тов-ку!“ „Ру-ки вверх!“—бан-ди-там крик-нул, вот как свой воп-
f
38
մո-տը բե-րի: Իսկ հե-տո,
-рос ре-шил я! Что ж даль-ше?
mf
էլ ինչ հե-տո... Ին-քըս դար-ձա ու գը-նացի,
Чтож мог-ло быть? Тот-час в о-кру-же-нье взял их,
mf

39

Բ. Т.

գը - նա - ցի ու հա գը - նա - ցի: Հէյ:
сдал ми - ни-стров ко - мис - са - ру! Эй!

f

poco dim.

dim.

Andante

40

f

Հ ա - պ ե ս ու - բ ա խ ե ր գ ա - ա ա - ց ի ն ք, բ ա ց ց
Мы все ве - се - лим - ся те - перь, сме -

ppp

f

ինձ լը - սեք,
- ем - ся мы,

կը - վով է ծրն - վել աշ - խար - հը նոր,
но в тяж - кой борь - бе рож - дал - ся мир,

Թ.
Т.

արյան նոր աշխարհ: Ով է տարել մեզ պայքարի, ով է բեր-
но-вый мир! А кто в борь-бе сплотил на-род? Кто нам и

mf

rit. a tempo

41 p

Թ.
Т.

-բել աշխատանք ու լույս: Դու ես, Լենին:
жизнь, и сча-стье дал? Вождь наш, Ле-нин!

p

p

Լենին...
Ле-нин!

p

Խումբը
Хор

p

Լենին...
Ле-нин!

p

ԵՐԳ ԼԵՆԻՆԻ ՄԱՍԻՆ

СКАЗ О ЛЕНИНЕ

Կարենը սկսում է երգը Լենինի մասին: Բոլորը ձայնակցում են նրան:
Карен запевает песню о Ленине. Все присоединяются к нему.

42 Maestoso cantabile

mf *p*

ԿԱՐԵՆ
КАРЕН

43 *mf*

Սար ու ձոր ծա - ղիկ է, տես,
Ты при-шла, вес - на мо - я,

p

Կար.
Кар.

քե - զա - նով բա - րիք է, տես: Ես ա - շուղ, եր - գիչ, եր - ջա - նիկ քեզ - նով է -
рас-цве-ла стра-на мо - я! Я, а-шуг, по - ю, и по-ет ду-ша мо-

Կար.
Кар.

- պես: Ես ա - շուղ, եր - գիչ,
- я, я, а-шуг, по - ю,

44

Կար.
Кар.

եր-ջա-նիկ քեզ-նով էս - պես:
и по-ет ду-ша мо - я!

Ս.
С.

Լե-նին, ա - րև ես դու աշ-խար-հին,
Ле-нин, ты свет за-жег нам во мгле,

Ա.
А.

Խումբը
Хор

Տ.
Т.

Լե-նին, ա - րև ես դու աշ-խար-հին,
Ле-нин, ты свет за-жег нам во мгле,

Բ.
Б.

Լե-նին, բա - րև ես դու աշ - խար-հին,
Ле-нин, ты сча-стье дал всей зем-ле,

Լե-նին, բա - րև ես դու աշ - խար-հին,
Ле-нин, ты сча-стье дал всей зем-ле,

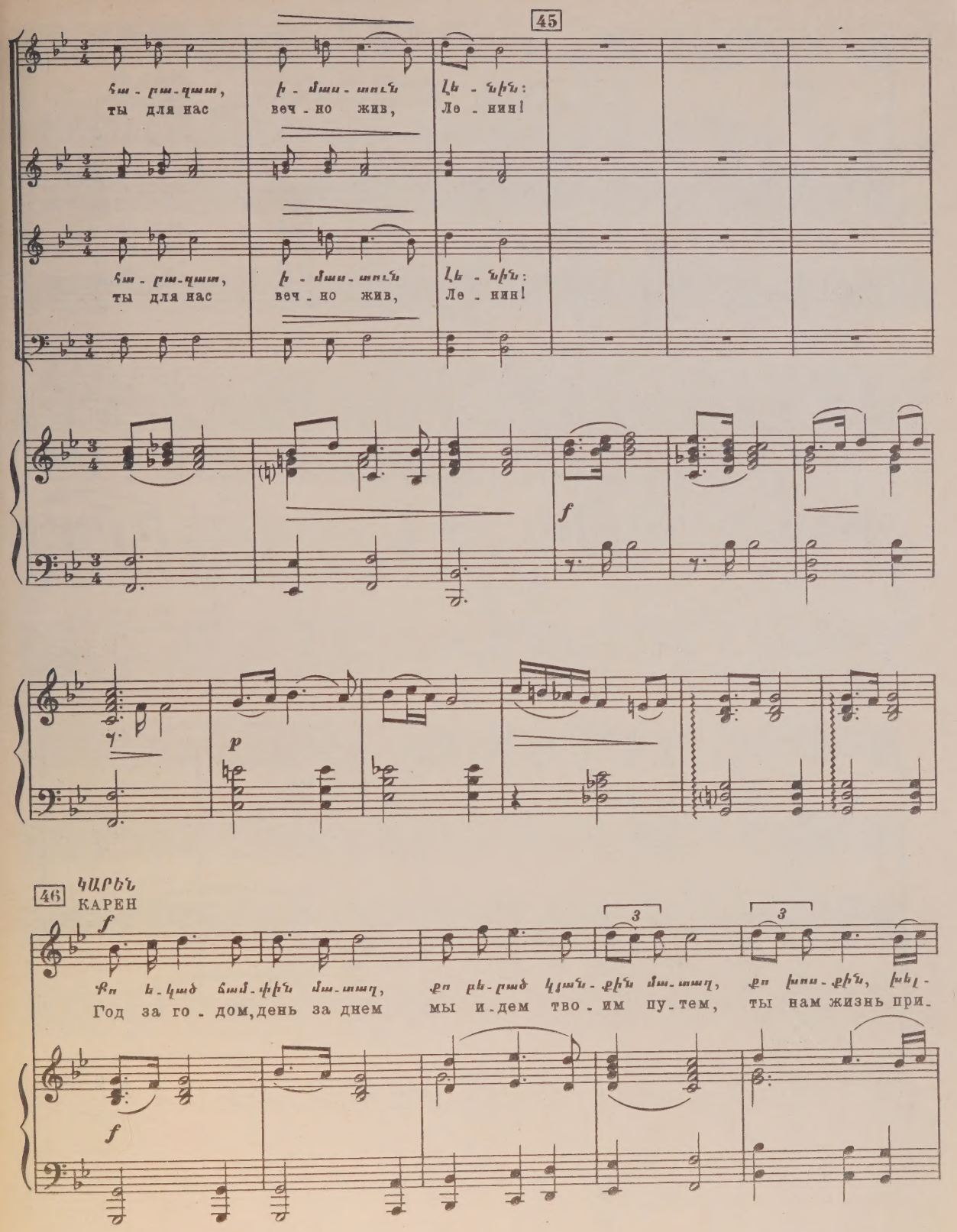
45
հա-յա-զատ, ի-մաս-տուն Լե-նին:
ты для нас веч-но жив, Ле-нин!
հա-յա-զատ, ի-մաս-տուն Լե-նին:
ты для нас веч-но жив, Ле-нин!
f
p
46 ԿԱՐԵՆ
КАРЕН
f
Քո և-կած ճամ-փին մա-տաղ, քո բե-բած կյան-քին մա-տաղ, քո խոս-քին, խել-
Год за го-дом, день за днем мы и-дем тво-им пу-тем, ты нам жизнь при-
3
3
f

Կար.
Кар.

-քին, Քո ար-դար գոր-ծին մա - տաղ:
-нес, всех со-грел сво-им теп - лом!

Կար.
Кар.

Քո խոս-քին, խել - քին, Քո ար-դար գոր-ծին մա - տաղ:
Ты нам жизнь при - нес, всех со-грел сво-им теп - лом!

47

Լե - նին, ա - րև ես դու աշ - խար - հին,
Ле - нин, ты свет за - жег нам во мгле.

Լե - նին, ա - րև ես դու աշ - խար - հին,
Ле - нин, ты свет за - жег нам во мгле.

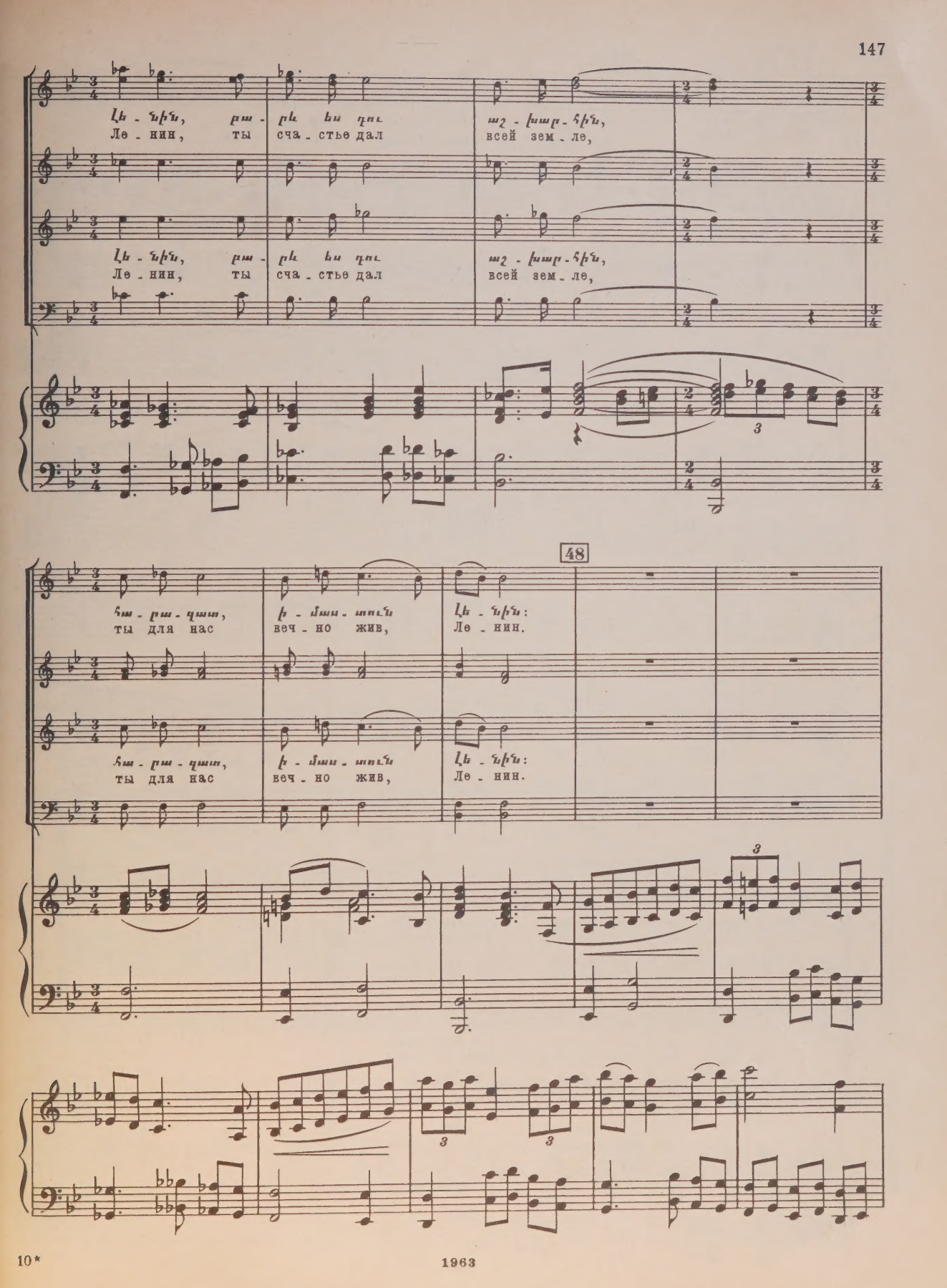
Լե - նին, բա - ղա - դու աշ - խար - հին,
Ле - нин, ты сча - стье дал всей зем - ле,
Լե - նին, բա - ղա - դու աշ - խար - հին,
Ле - нин, ты сча - стье дал всей зем - ле,
48
հա - բա - գատ, ի - մաս - տուն Լե - նին:
ты для нас веч - но жив, Ле - нин.
հա - բա - գատ, ի - մաս - տուն Լե - նին:
ты для нас веч - но жив, Ле - нин.

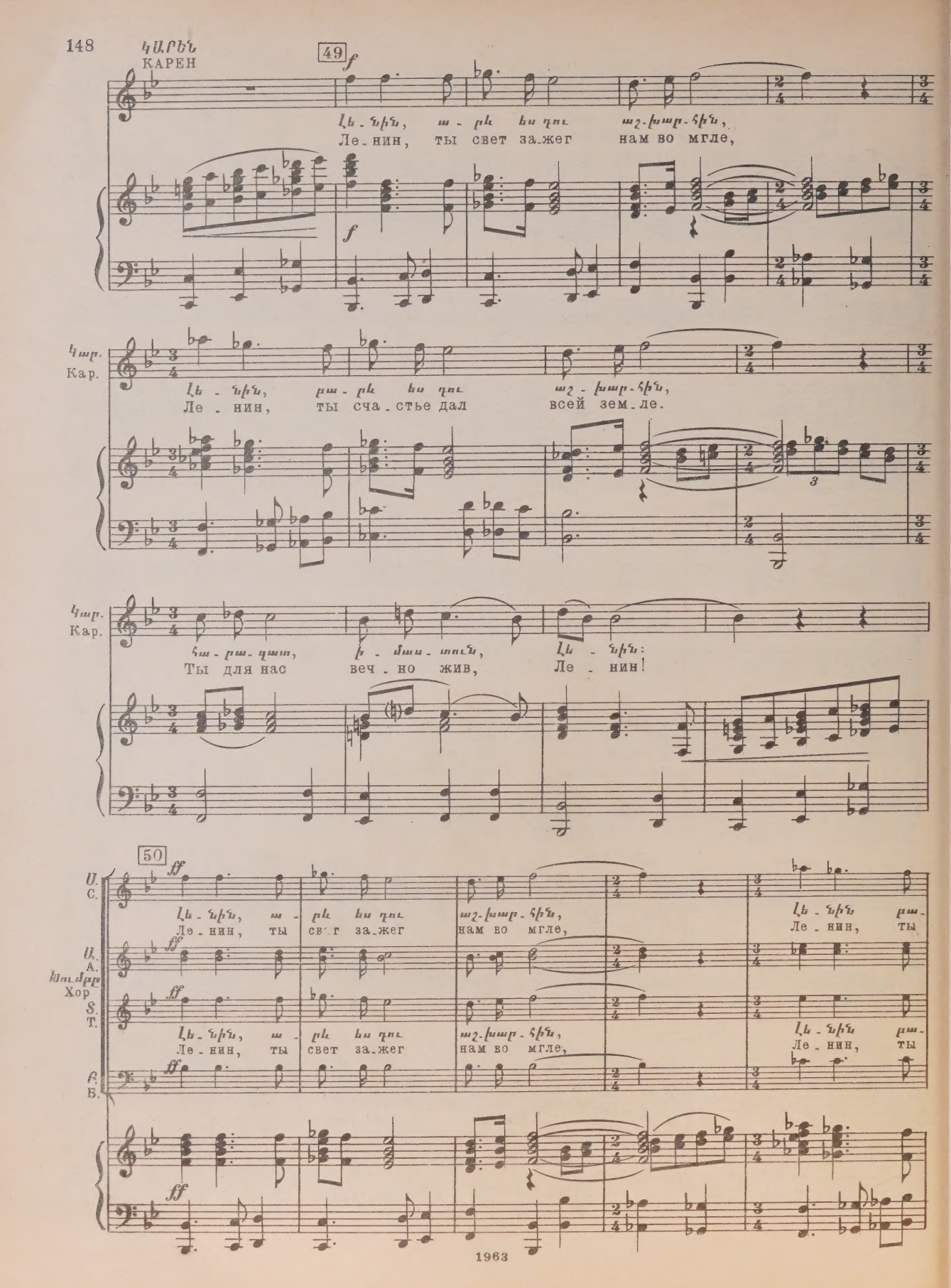
ԿԱՐԵՆ
КАРЕН
49
f
Լե-նին, ա-րև ես դու աշ-խար-հին,
Ле-нин, ты свет за-жег нам во мгле,
Կար.
Кар.
Լե-նին, բա-րև ես դու աշ-խար-հին,
Ле-нин, ты сча-стье дал всей зем-ле.
Կար.
Кар.
հա-յա-գատ, ե-մաս-տուն, Լե-նին:
Ты для нас веч-но жив, Ле-нин!
50
ff
Ս.
С.
Լե-նին, ա-րև ես դու աշ-խար-հին,
Ле-нин, ты свет за-жег нам во мгле,
Լե-նին բա-
Ле-нин, ты
Ա.
А.
Խումբը
Хор
Տ.
Т.
Լե-նին, ա-րև ես դու աշ-խար-հին,
Ле-нин, ты свет за-жег нам во мгле,
Լե-նին բա-
Ле-нин, ты
Բ.
Б.

Կար.
Кар.

p

հա - բա - վատ,
Ты для нас

-րև ես դու
сча - стье дал

աշ - խար - հին,
всей зем - ле!

հա - բա - վատ,
Ты для нас

-րև ես դու
сча - стье дал

աշ - խար - հին,
всей зем - ле!

հա - բա - վատ,
Ты для нас

3

51

Կար.
Кар.

թ - մաս - տուն Լե - նին, Լե - նին, Լե - նին...
веч - но жив, Ле - нин, Ле - нин, Ле - нин!

թ - մաս - տուն Լե - նին, Լե - նին, Լե - նին...
веч - но жив, Ле - нин, Ле - нин, Ле - нин!

թ - մաս - տուն Լե - նին, Լե - նին, Լե - նին...
веч - но жив, Ле - нин, Ле - нин, Ле - нин!

ԼԻՐԻԿԱԿԱՆ ՊԱՐԵՐԳ

ЛИРИЧЕСКАЯ ХОРОВОДНАЯ

Աղջիկները Մարոյի գլխավորությամբ երգում են ու պարում: Այստեղ են Ռուբենը, Շուշանը, Ավոն:

Девушки во главе с Маро запевают лирическую хороводную песню, танцуют. Колхозники любуются ими. Тут же — Рубен, Шушан, Аво.

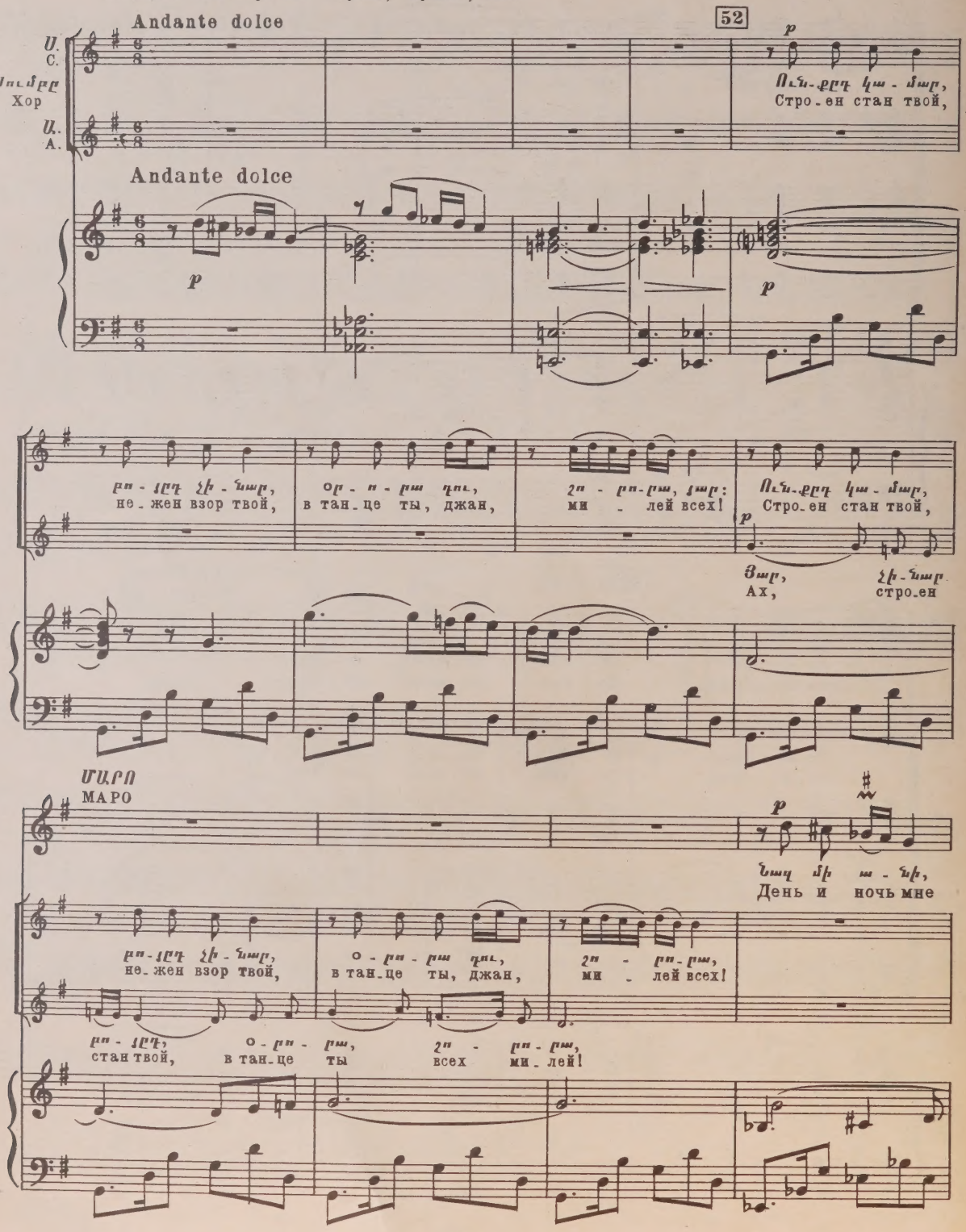

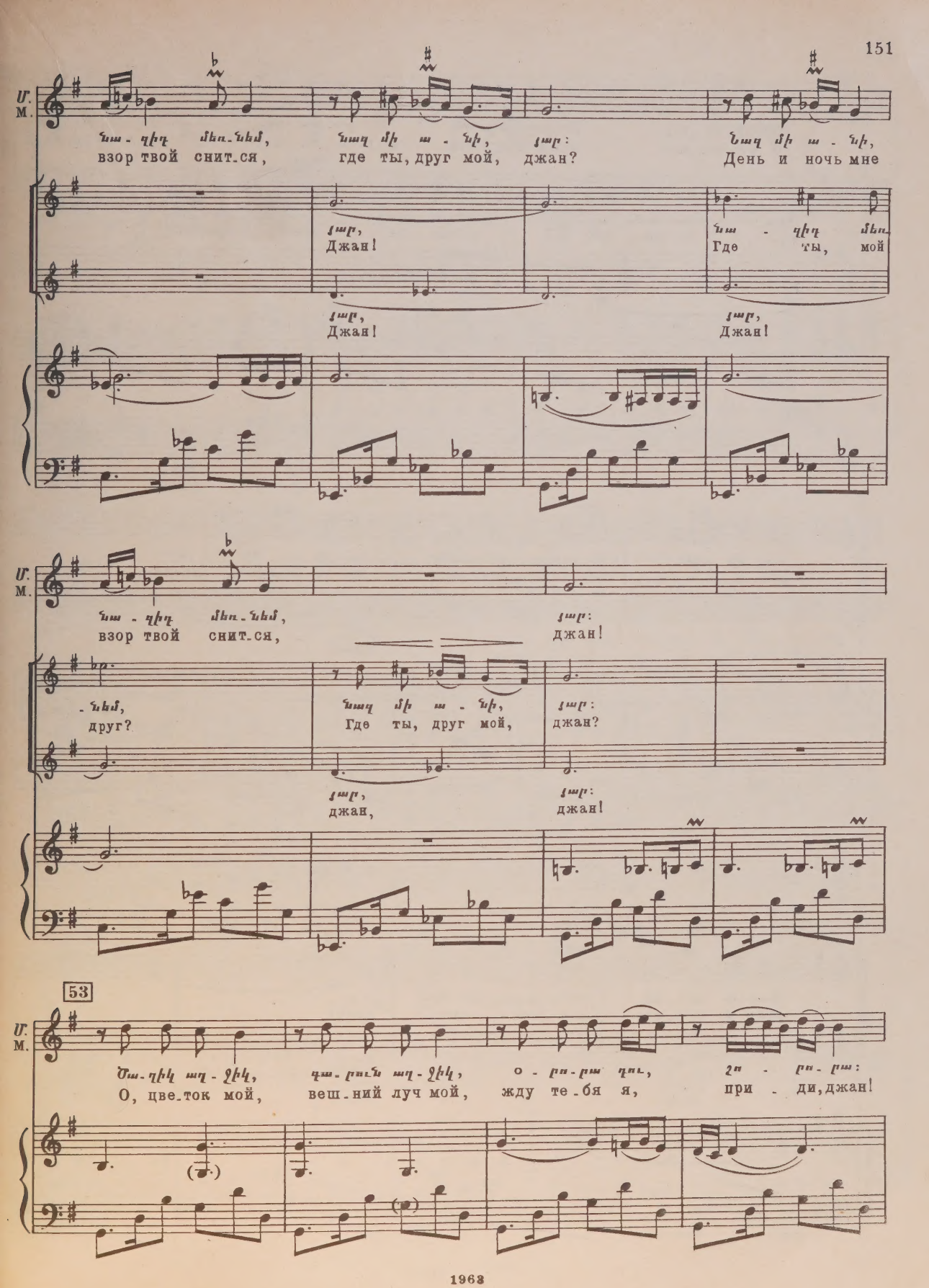
Ս.
Մ.
Նա - զիդ մեռ - նեմ,
взор твой снит - ся,
Նազ մի ա - նի, յար:
где ты, друг мой, джан?
Նազ մի ա - նի,
День и ночь мне
յար,
Джан!
Նա - զիդ մեռ
Где ты, мой
յար,
Джан!
յար,
Джан!
Նա - զիդ մեռ - նեմ,
взор твой снит - ся,
յար:
джан!
- նեմ,
друг?
Նազ մի ա - նի,
Где ты, друг мой,
յար:
джан?
յար,
джан,
յար:
джан!
53
Ծա - ղիկ աղ - ջիկ,
О, цве - ток мой,
գա - րուն աղ - ջիկ,
веш - ний луч мой,
ո - ր ես - ր դու,
жду те - бя я,
շո - ր ես - ր:
при - ди, джан!

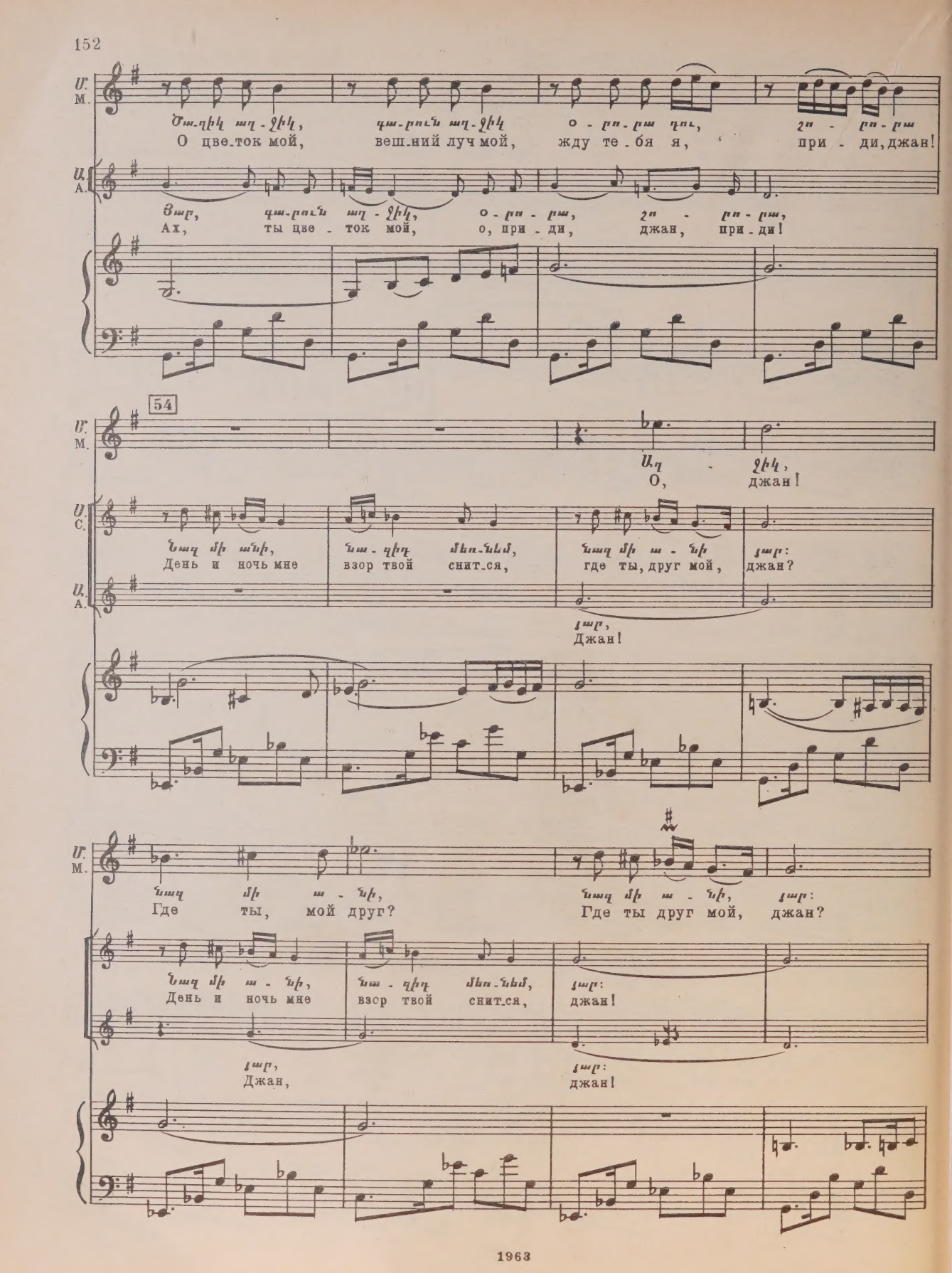
Ս. М.
Ծաղիկ աղ-ջիկ, գա-րուն աղ-ջիկ օ-ր-ր-ա դու, շ-ր-ր-ա
О цве-ток мой, веш-ний луч мой, жду те-бя я, при-ди, джан!
Ս. А.
Յար, գա-րուն աղ-ջիկ, օ-ր-ր-ա, շ-ր-ր-ա,
Ах, ты цве-ток мой, о, при-ди, джан, при-ди!
54
Ս. М.
Աղ-ջիկ,
О, джан!
Ս. С.
Նազ մի անի, նա-զիդ մեռ-նեմ, նազ մի ա-նի յար:
День и ночь мне взор твой снит-ся, где ты, друг мой, джан?
Ս. А.
յար,
Джан!
Ս. М.
նազ մի ա-նի, նազ մի ա-նի, յար:
Где ты, мой друг? Где ты друг мой, джан?
նազ մի ա-նի, նա-զիդ մեռ-նեմ, յար:
День и ночь мне взор твой снит-ся, джан!
յար,
Джан,
յար:
джан!

55

ppp

Ավոն հրելով Շուշանին, ցույց է տալիս Ռուբենին:
Аво, толкнув Шушан, указывает ей на Рубена.

ԱՎՈ
АВО

56

mf

Նայ-լիր, տես, հար-բած է Մա-ր-ոյով...
С Ма-ро глаз не сво-дит твой Ру-бен!

p

ՇՈՒՇԱՆ
ШУШАН

mf

Ա՜խ, մի խո-սիր... աստ-ված...
Ах, ви-жу я, мол-чи!..

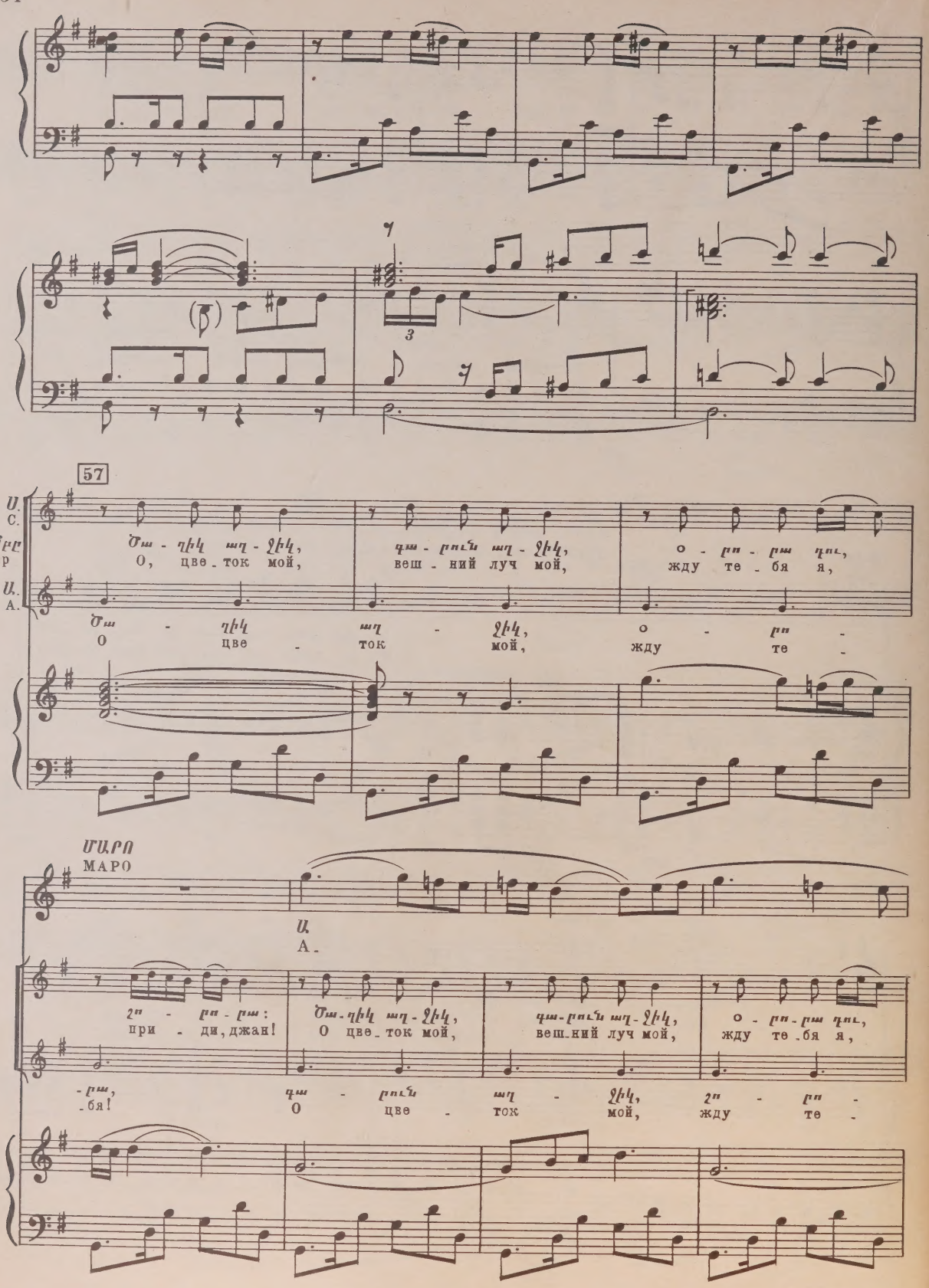
57
Ս.
С.
Խումբը
Хор
Ս.
А.
Ծա - ղիկ աղ - ջիկ, գա - բուն աղ - ջիկ, ո - ր՝ - ր՝ դու,
О, цве - ток мой, веш - ний луч мой, жду те - бя я,
Ծա - ղիկ աղ - ջիկ, ո - ր՝ -
О цве - ток мой, жду те -
ՄԱՐՈ
МАРО
Ս.
А.
ղ՝ - ր՝ - ր՝ :
при - ди, джан!
Ծա - ղիկ աղ - ջիկ, գա - բուն աղ - ջիկ, ո - ր՝ - ր՝ դու,
О цве - ток мой, веш - ний луч мой, жду те - бя я,
- ր՝,
- бя!
գա - բուն աղ - ջիկ, ղ՝ - ր՝ -
О цве - ток мой, жду те -

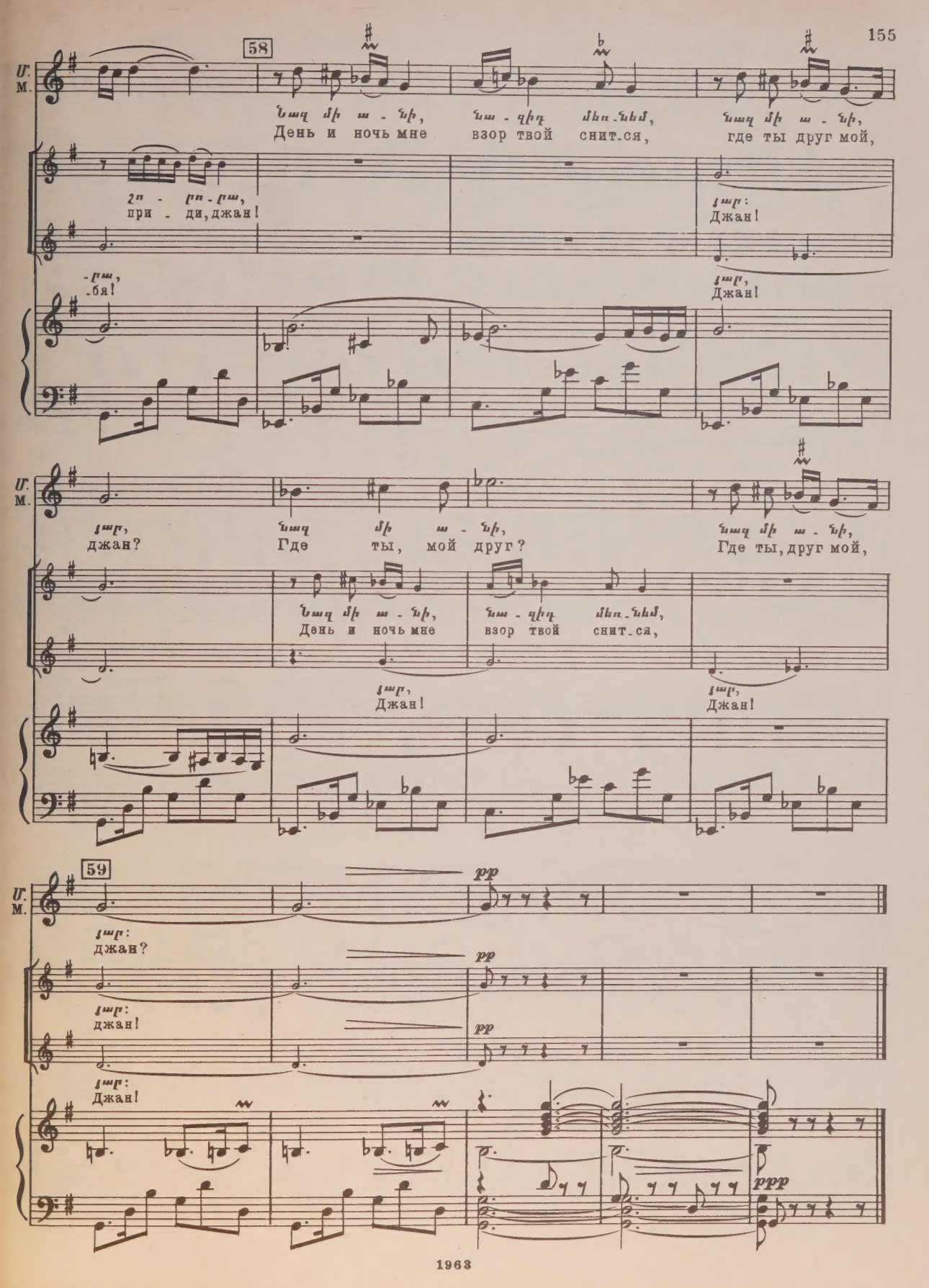
58
Ս. М.
Նազ մի ա - նի, Նա - զիդ մեռ - նեմ, Նազ մի ա - նի,
День и ночь мне взор твой снит - ся, где ты друг мой,
հր - ր ա - ր ա,
при - ди, джан!
յար:
Джан!
-բա,
-бя!
յար,
Джан!
յար,
джан?
Նազ մի ա - նի,
Где ты, мой друг?
Նազ մի ա - նի,
Где ты, друг мой,
Նազ մի ա - նի, Նա - զիդ մեռ - նեմ,
День и ночь мне взор твой снит - ся,
յար,
Джан!
յար,
Джан!
59
pp
յար:
джан?
pp
յար:
джан!
pp
յար:
Джан!
ppp

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴՈՒԹՅԱՆ ՊԱՐԸ

ТАНЕЦ МОЛОДОСТИ

Աղջիկներին փոխարինում են տղաները:

Девушек сменяют парни.

Allegro vivace

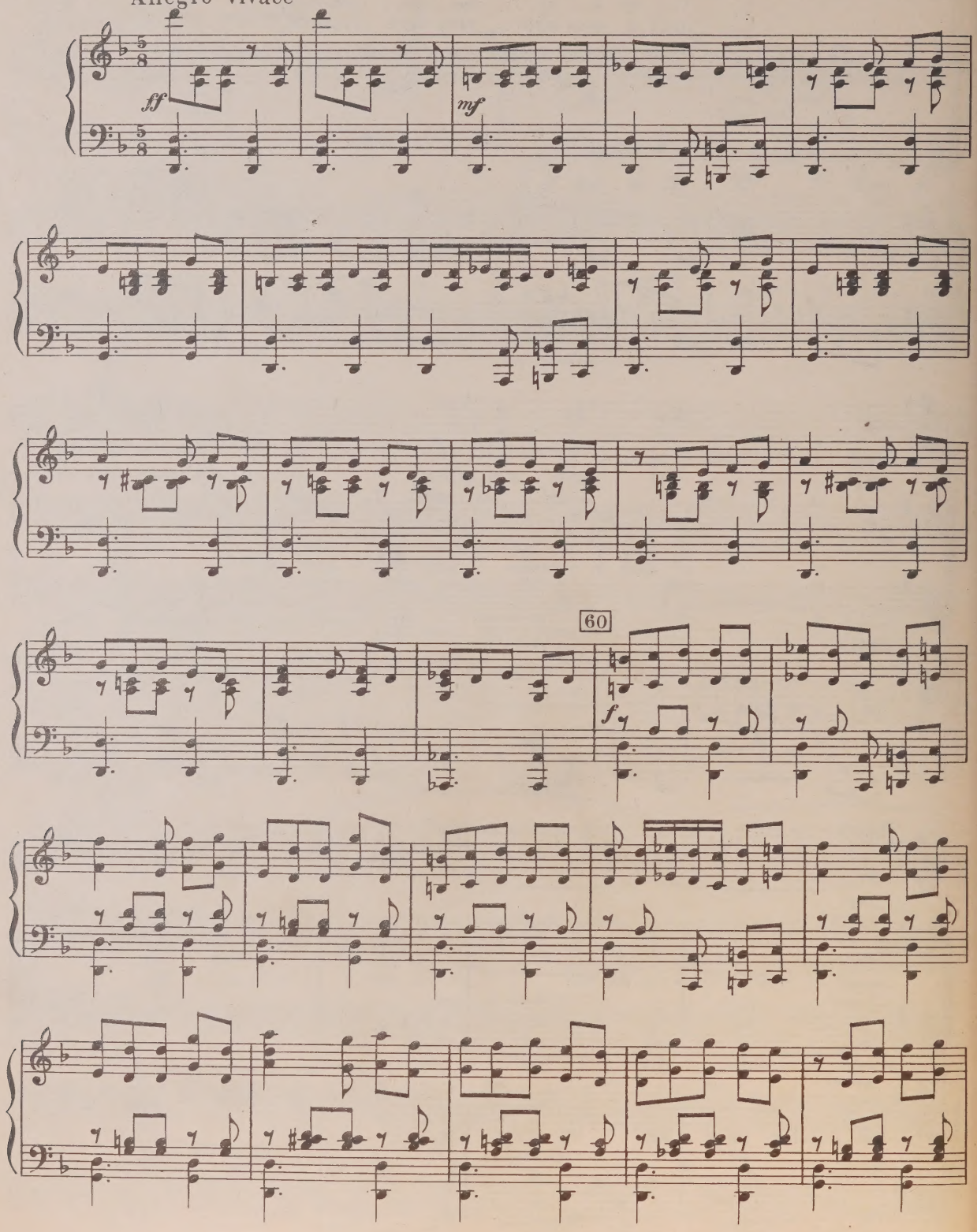

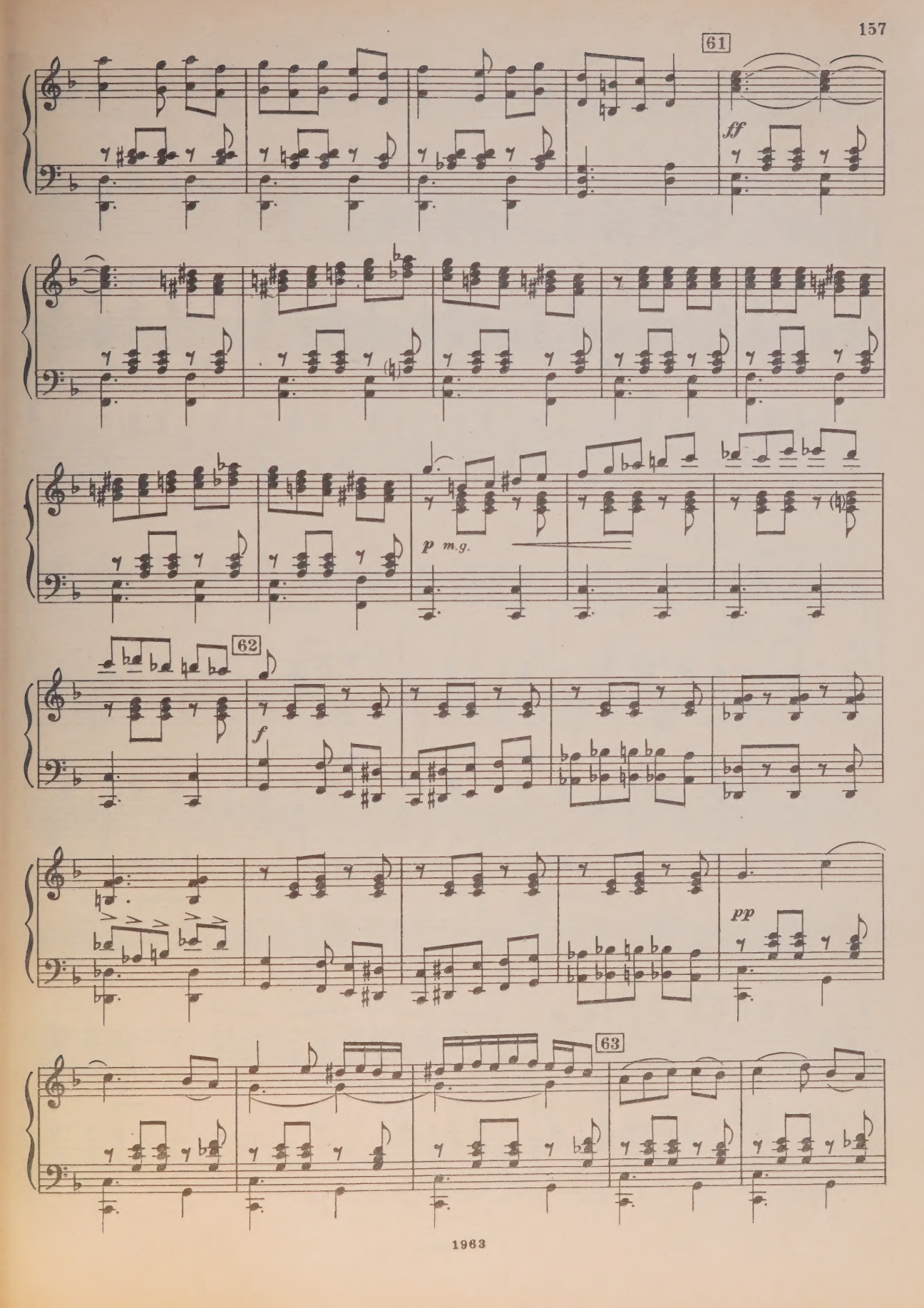
61
ff
p m.g.
62
f
pp
63

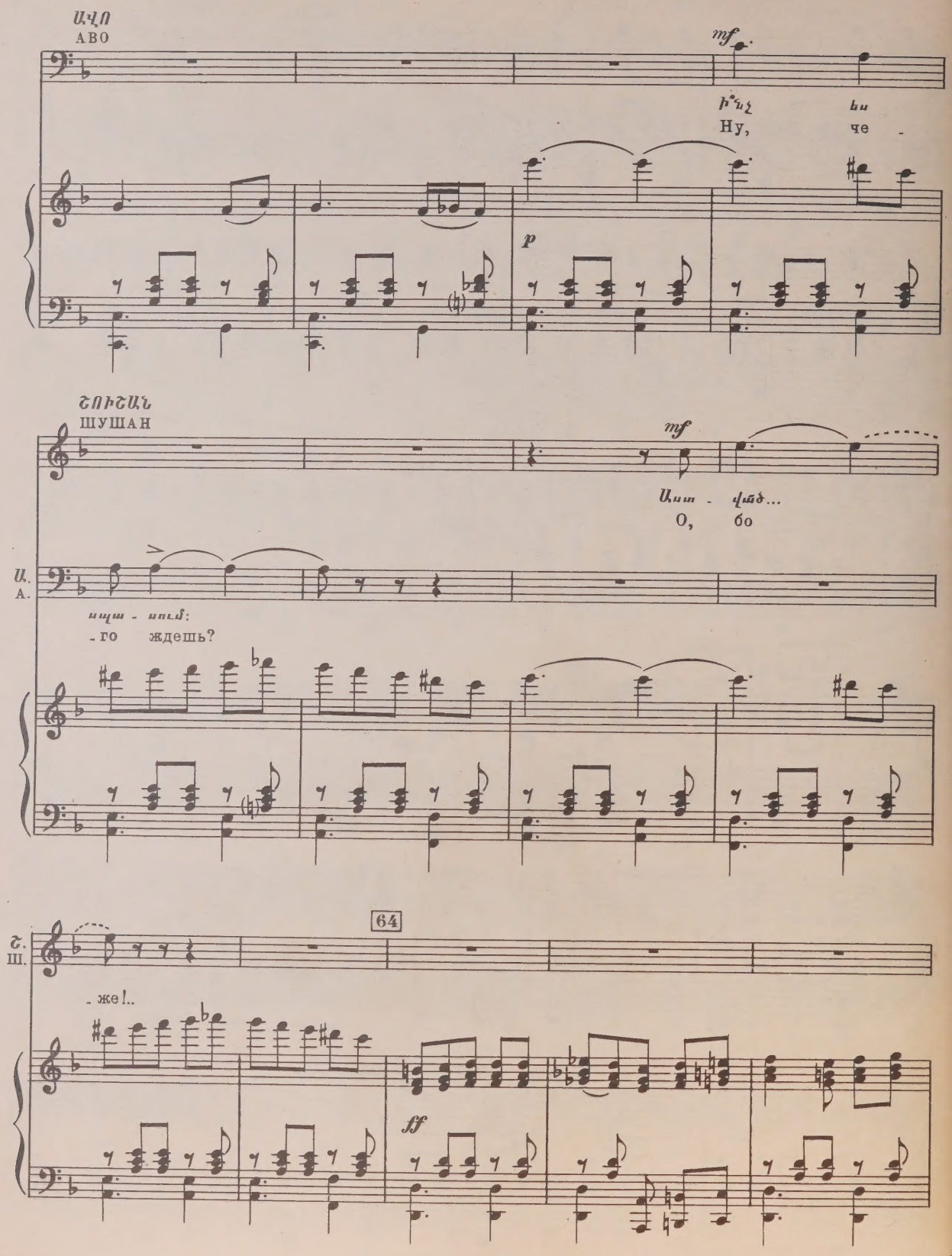
ԱՎՈ
АВО
mf
Ի՞նչ
Ну,
ես
че
p
ՇՈՒՇԱՆ
ШУШАН
mf
Աստ
О,
վեճ...
бо
Ա.
А.
սպա
го
սում:
ждешь?
64
Շ.
Ш.
же!..
ff

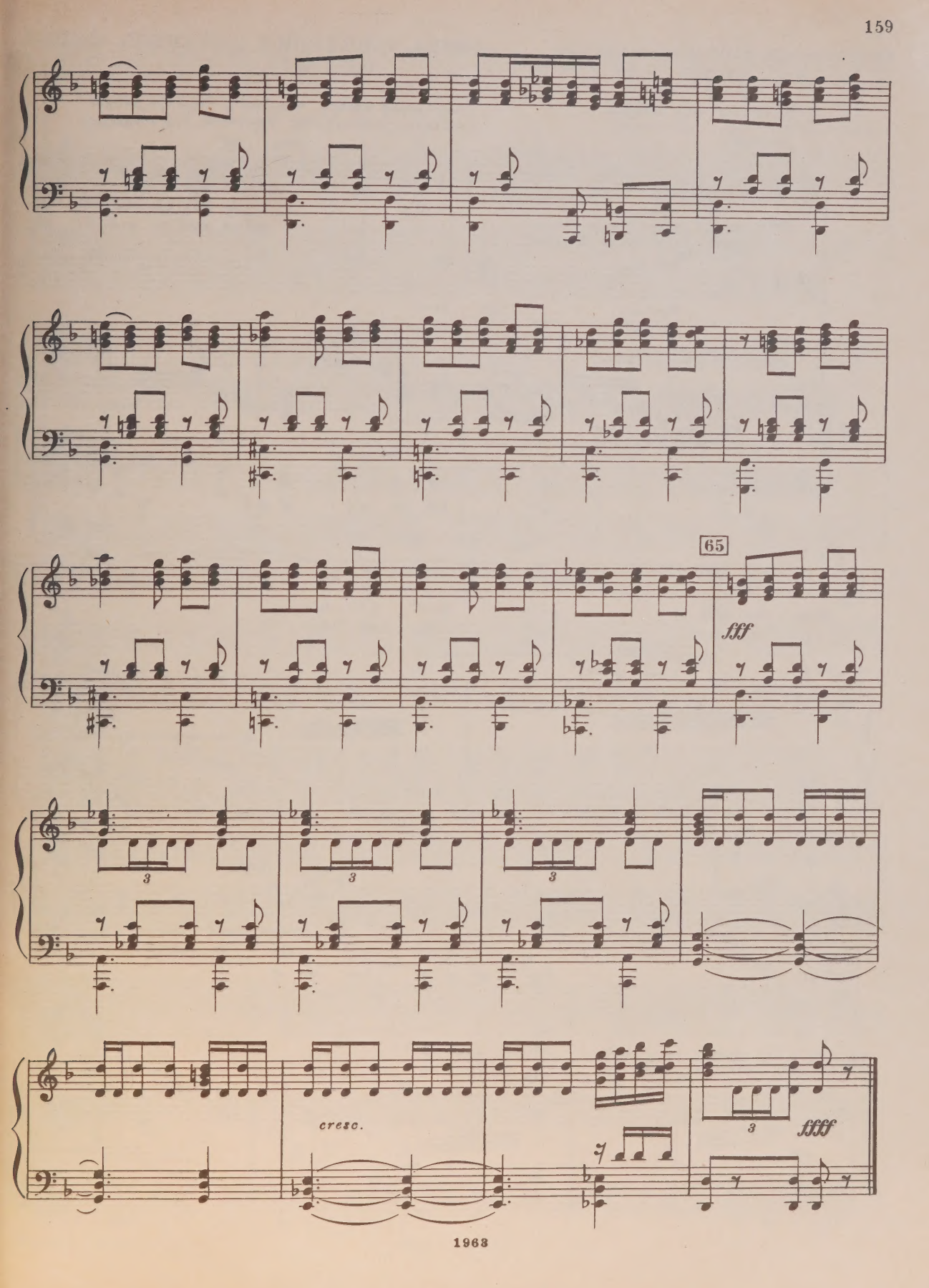
65
fff
3
3
3
cresc.
3
ffff

ՄԵՂԱԴՐՈՒԹՅԱՆ ՏԵՍԱՐԱՆԸ: ԱՆՍԱՄԲԼ: ՖԻՆԱԼ:

СЦЕНА ОБВИНЕНИЯ. АНСАМБЛЬ. ФИНАЛ.

Allegro non troppo

(հավաքելով ուժերը նետվում է դեպի Ռուբենը):
(собравшись с силами, бросается к Рубену.)

ՇՈՒՇԱՆ
ШУШАН

mf

Ա՜խ, մի թող-նիր ինձ, մի
Ах, ми-лый ты мой, вер-

ԱՎՈ (նորից հրելով Շուշանին)
АВО (снова подтолкнув Шушан)

Գը-նա, գը-նա...
По-ра! И-ди...

Allegro non troppo

p *f* *sfp*

Շ. Ш.

խոր-տա-կիր, տանջ-վում եմ ես:
-нись ко мне, люб-лю те-бя!

3 3

66

Շ. Ш.

Հարց-նում ես, թե
Не зна-ешь? Ты

ՌՈՒԲԵՆ
РУБЕН

mf

Շու-շան, ին-չ՞ր ես խո-սում:
Шу-шан, да что с то-бой?

mf

Շ. Ш.

ես ին-չեր եմ խո-սում, թող, թող լը-
жизнь мо-ю по-гу-бил, клял-ся мне в люб-

p

Շ. Ш.

սեն, թող ի-մա-նան, խոս-տա-ցար սի-րել, ա-մուս-նա-
-ви — и раз-лю-бил, за-муж взять хо-тел — и об-ма-

cresc.

Շ. Ш.

-նալ:
-нул.

67

mf

Խե-լա-
Пусть у-

РՈՒԲԵՆ
РУБЕН

f

Խե-լա-գար ես, ինչ է: Հաս-կա-նում ես, ին-չեր ես խո-սում:
Ты у-ма ли-ши-лась! По-ни-ма-ешь ли, что го-во-ришь?

f

sf mf

Շ. Ш.

-գար եմ, հա, ա՛խ, հի-մար Շու-շան, սի-րե-ցիր, հա-վա-տա-
-зна-ют все — да, бе-зум-на-я, коль по-ве-рить мог-ла те-

poco cresc.

p

cresc.

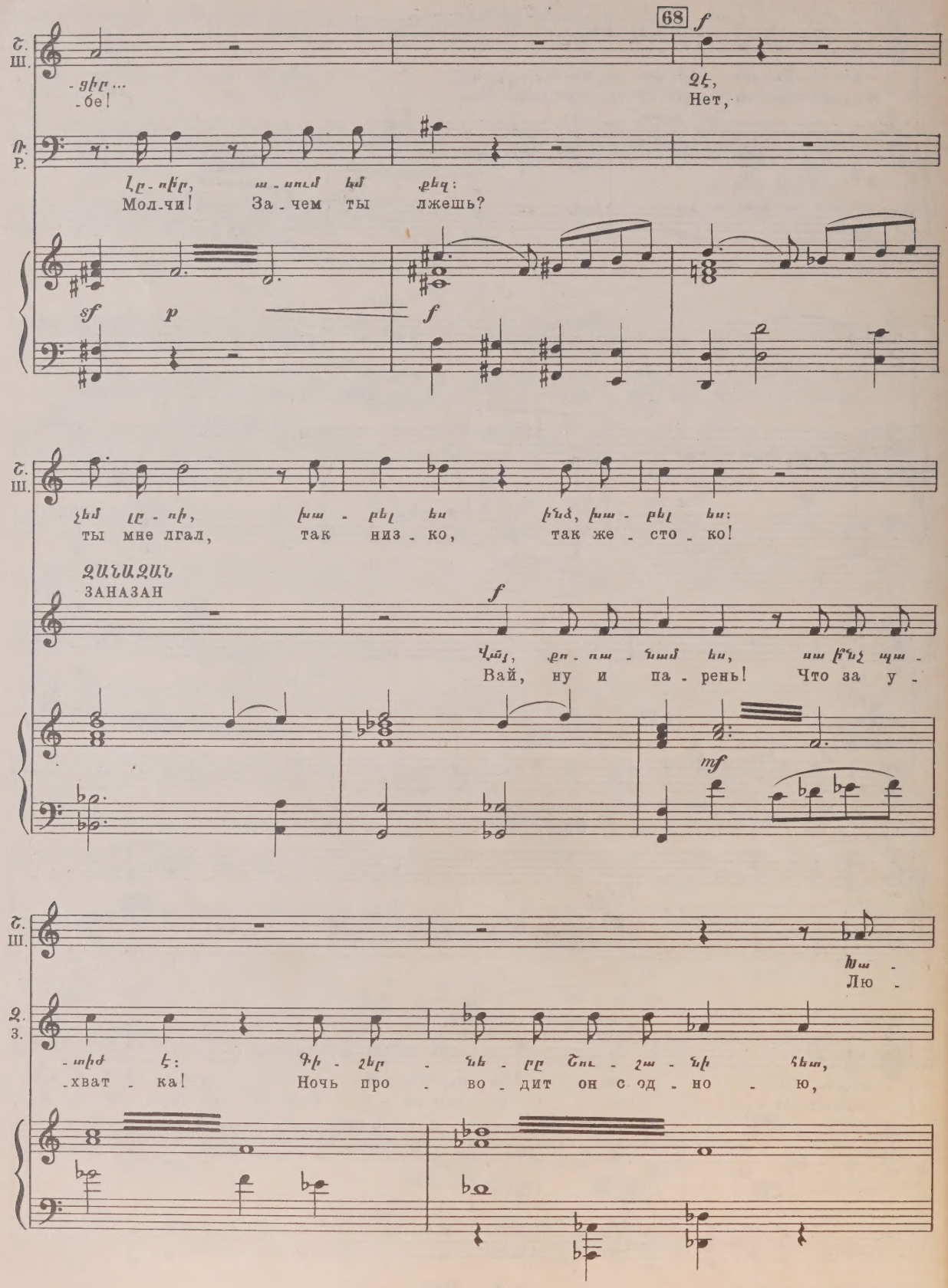
68
Շ. Ш.
-ցիր...
-бе!
Զէ,
Нет,
Ռ. Р.
Լը-ռիր, ա-սում եմ քեզ:
Мол-чи! За-чем ты лжешь?
չեմ լը-ռի, խա-բել ես ինձ, խա-բել ես:
ты мне лгал, так низ-ко, так же-сто-ко!
ԶԱՆԱԶԱՆ
ЗАНАЗАН
Վա՜յ, ը-ռա-նամ ես, սա ի՞նչ պա-
Вай, ну и па-рень! Что за у-
Զ. З.
-տիժ է: Գի-շեր-նե-ր-ը Շու-շա-նի հետ,
-хват-ка! Ночь про-во-дит он с од-но-ю,

Շ. Ш.

-բել է,
-би - мый,

խա-բել է:
же-лан - ный,

Զ. З.

ցե - բեկ - նե բը՝
день-с дру - го - ю!

ու-բի - շի, ա - մոթ,
Ка-ва - лер ли - хой!

m. g.

69 Կոլտնտեսականները շփոթված են ու անհանգստացած:
Колхозники смущены, встревожены.

Շ. Ш.

f

Մի-
О,

Զ. З.

խայ-տա-ռա-կու-թյուն...
Вай, ка-кой по-зор!

ԹՈՐՈՍ
ТОРОС

f

Մի հա-վա-տա-ցեք,
Э-то кле-ве-та!

69 Կոլտնտեսականների I խումբը
I группа колхозников

U. С.

f

Խայ-տա-ռա-կու - թյուն, ա - մոթ,
О, ка-кой по - зор! По - зор!

U. А.

Խոր Хор

f

խայ-տա-ռա-կու-թյուն,
О, ка-кой по-зор!

Կոլտնտեսականների II խումբը
II группа колхозников

S. Т.

f

Սուտ է,
Лжет о-на!

B. Б.

f

Ա-մոթ,
По-зор!

խայ-տա-ռա - կու-
О, ка-кой по-

f

cresc.

Շ. Ш.

-բում եմ, сжаль - ся,

Նա Ру -

Զ. З.

Վա՛յ, Тьфу!

քո - ռա - նամ ես... Как не стыд - но!

Թ. Т.

Բո - լո - ը սուտ է, Не верь - те, лю - ди!

Կոլտնտեսականների I խումբը I группа колхозников

ա - մոթ: По - зор!

հա - զար ա - մոթ: Ка - кой по - зор!

Կոլտնտեսականների II խումբը II группа колхозников

սուտ է բո - լո - ը: Лю - ди, не верь - те!

-թյուն, -зор!

ա - մոթ: По - зор!

70

Շ. Ш.

իմն է, -бен мой,

ի - մը, сжаль - ся,

ես նը - բան без те - бя

rit.

a tempo

չեմ գի - ջի, չէ: сча - стья мне нет!

Թ. Т.

Ի՞նչ չար խաղ է սա... Ты со - шла с у - ма!

rit.

a tempo

p

f

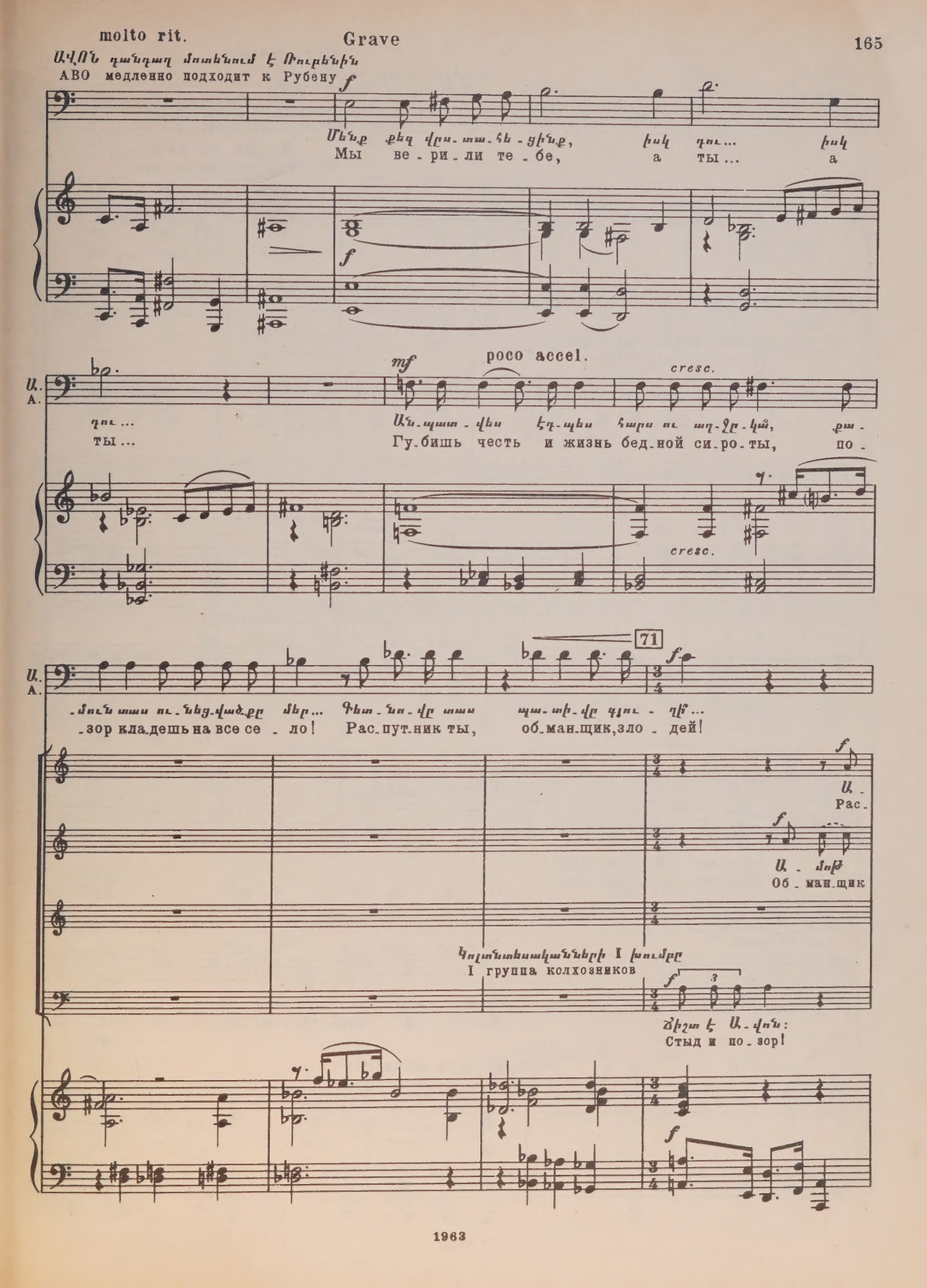
molto rit.
Grave
ԱՎՈՆ դանդաղ մոտենում է Ռուբենին
АВО медленно подходит к Рубену
Մենք քեզ վըստահեցինք, իսկ դու... իսկ
Мы ве-ри-ли те-бе, а ты... а
դու...
ты...
poco accel.
Ան-պատ-վես էդ-պես հարս ու աղ-չըկա, քա-
Гу-бишь честь и жизнь бед-ной си-ро-ты, по-
մուն տաս ու-նեց-վածքը մեր... Գետ-նո-վը տաս պա-տի-վը գյու-ղի...
-зор кла-дешь на все се-ло! Рас-пут-ник ты, об-ман-щик, зло-дей!
Ա-մոթ
Об-ман-щик
Կոլտնտեսականների I խումբը
I группа колхозников
Ամոթ է Ա-վոն:
Стыд и по-зор!

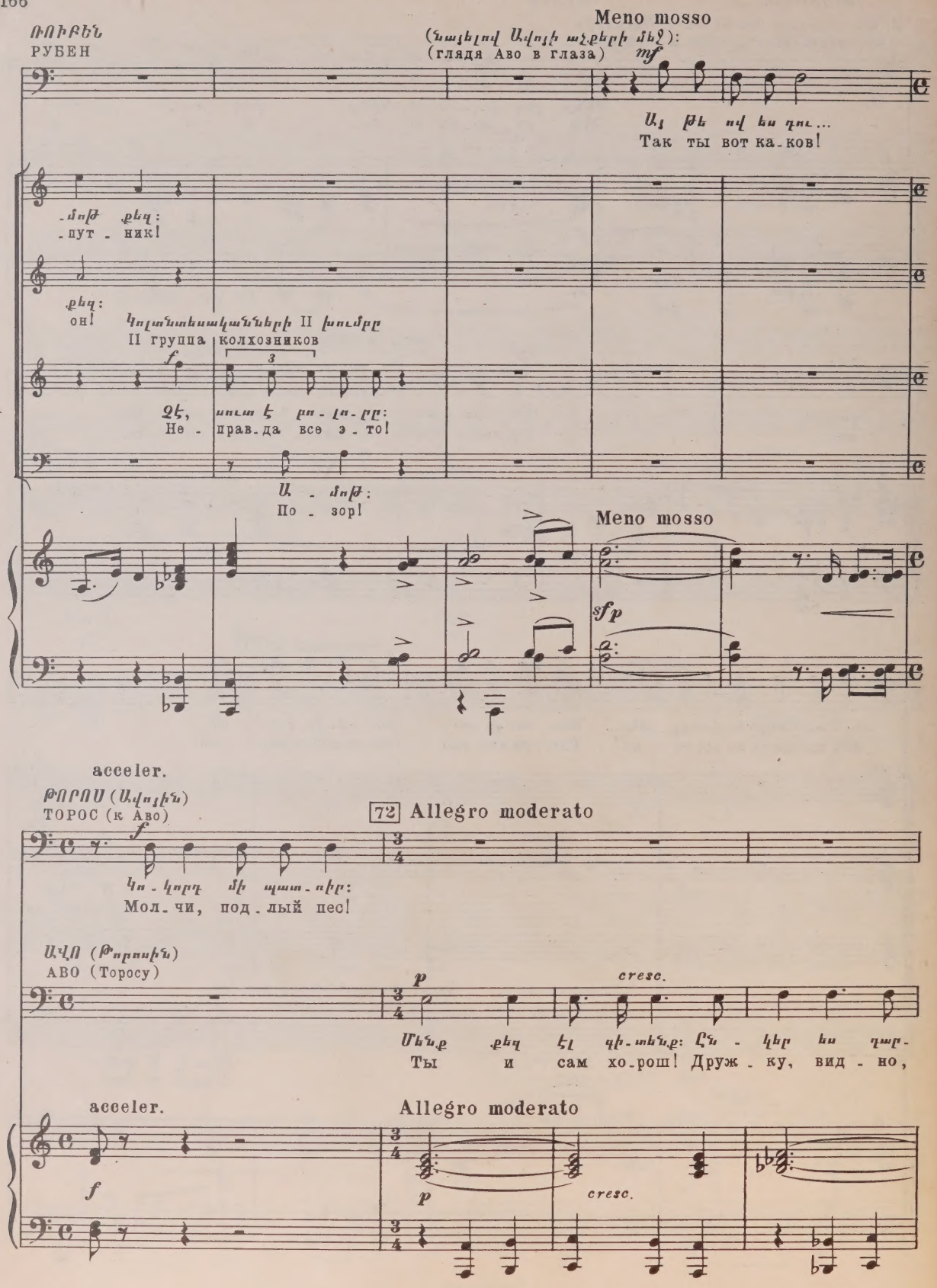
ՌՈՒԲԵՆ
РУБЕН
Meno mosso
(Նայելով Ավոյի աչքերի մեջ):
(глядя Аво в глаза)
mf
Այ թե ով ես դու...
Так ты вот ка-ков!
-մոթ քեզ:
-пут-ник!
քեզ:
он!
Կոլտնտեսականների II խումբը
II группа колхозников
f
Չէ, սուտ է բո-լո-ը:
Не-прав-да все э-то!
Ա-մոթ:
По-зор!
Meno mosso
sfp
acceler.
ԹՈՐՈՍ (Ավոյին)
ТОРОС (к Аво)
f
Կո-կորդ մի պատ-ռիր:
Мол-чи, под-лый пес!
72 Allegro moderato
ԱՎՈ (Թորոսին)
АВО (Торосу)
p
cresc.
Մենք քեզ էլ գի-տենք: Ըն-կեր ես դար-
Ты и сам хо-рош! Друж-ку, вид-но,
acceler.
Allegro moderato
f
p
cresc.

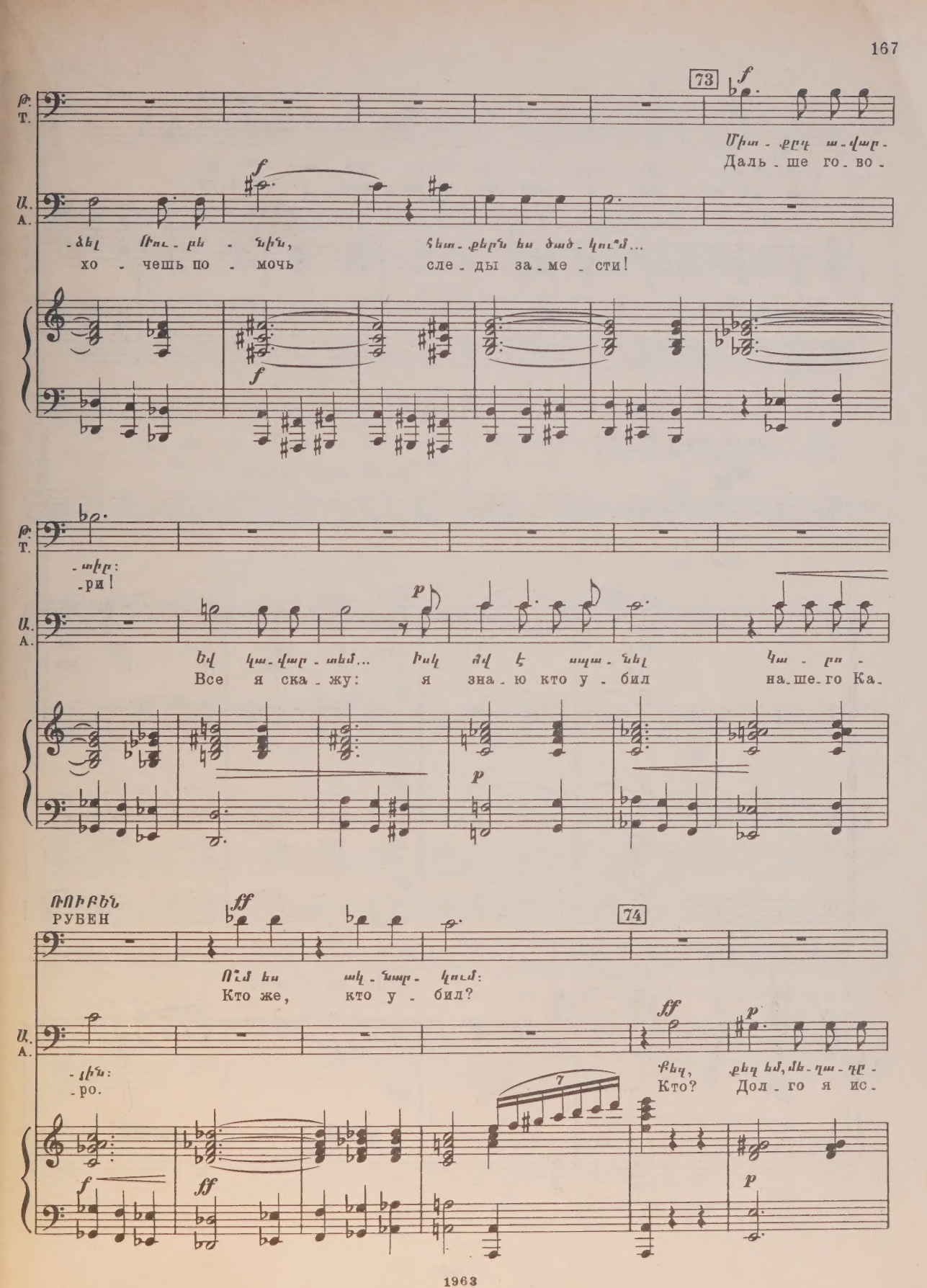
73
Թ. Т.
Միտ - քիկ ա - վար -
Даль - ше го - во -
Ս. А.
- ձել Իու - բե - նին,
хо - чешь по - мочь
հետ - քերն ես ծած - կում...
сле - ды за - ме - сти!
- տիր:
- ри!
Եվ կա - վար - տեմ... Իսկ ով է սպա - նել
Все я ска - жу: я зна - ю кто у - бил
կա - ր ո -
на - ше - го Ка -
ՌՈՒԲԵՆ
РУБЕН
74
Ո՞վ ես ակ - նար - կում:
Кто же, кто у - бил?
- լին:
- ро.
Քեզ, քեզ եմ, մե - դա - դը -
Кто? Дол - го я ис -
7

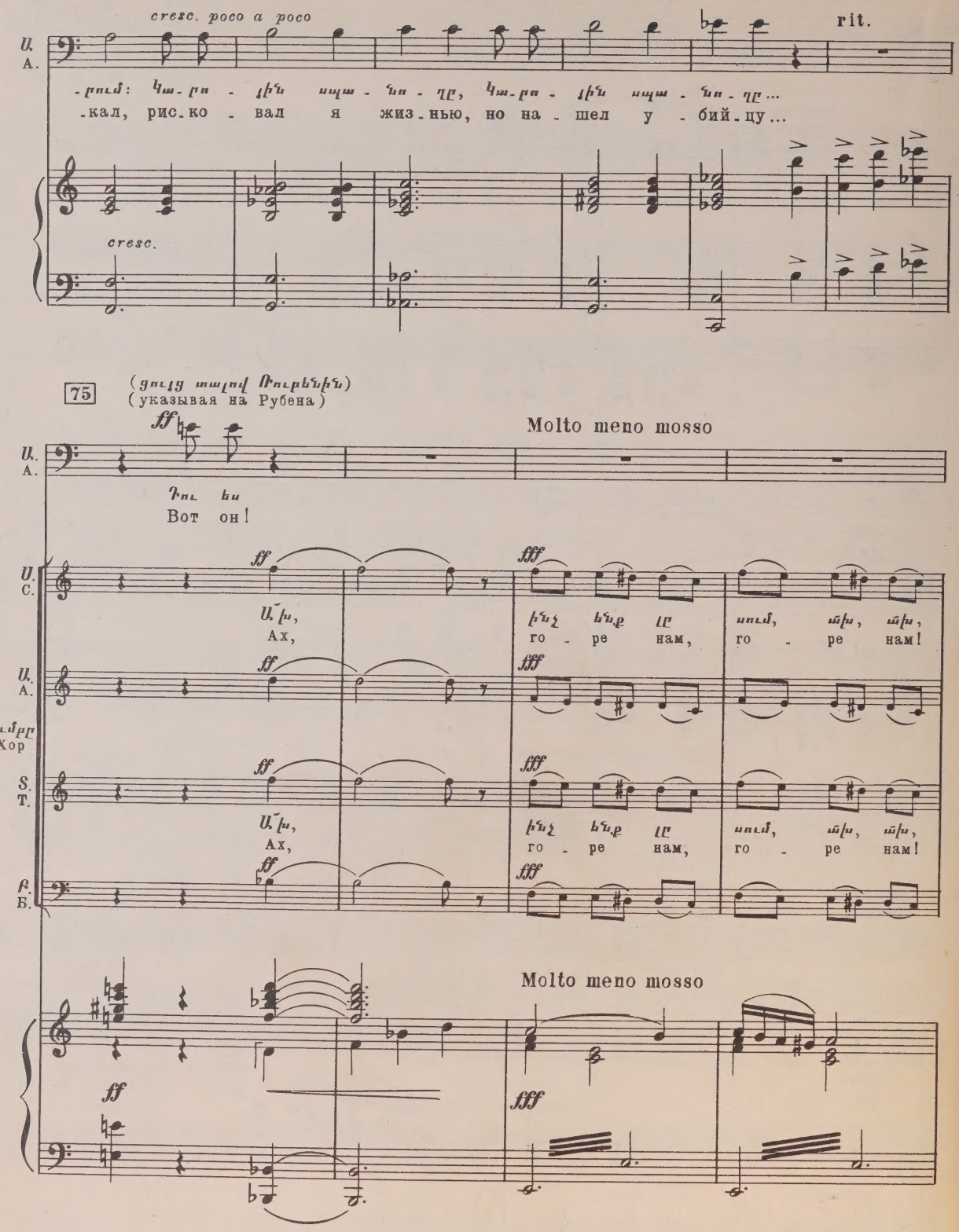
cresc. poco a poco
rit.
Ս. А.
-բում: Կա-բո - յին սպա - հո - ղը, Կա-բո - յին սպա - հո - ղը...
-кал, рис-ко - вал я жиз-нью, но на - шел у - бий-цу...
cresc.
75
(ցույց տալով Ռուբենին)
(указывая на Рубена)
ff
Molto meno mosso
Դու ես
Вот он!
Ս. С.
Ա՜խ,
Ах,
ինչ ենք լը սում, մախ, մախ,
го - ре нам, го - ре нам!
Ս. А.
Խումբը
Хор
S. Т.
Ա՜խ,
Ах,
ինչ ենք լը սում, մախ, մախ,
го - ре нам, го - ре нам!
Բ. Б.
ff
fff
Molto meno mosso

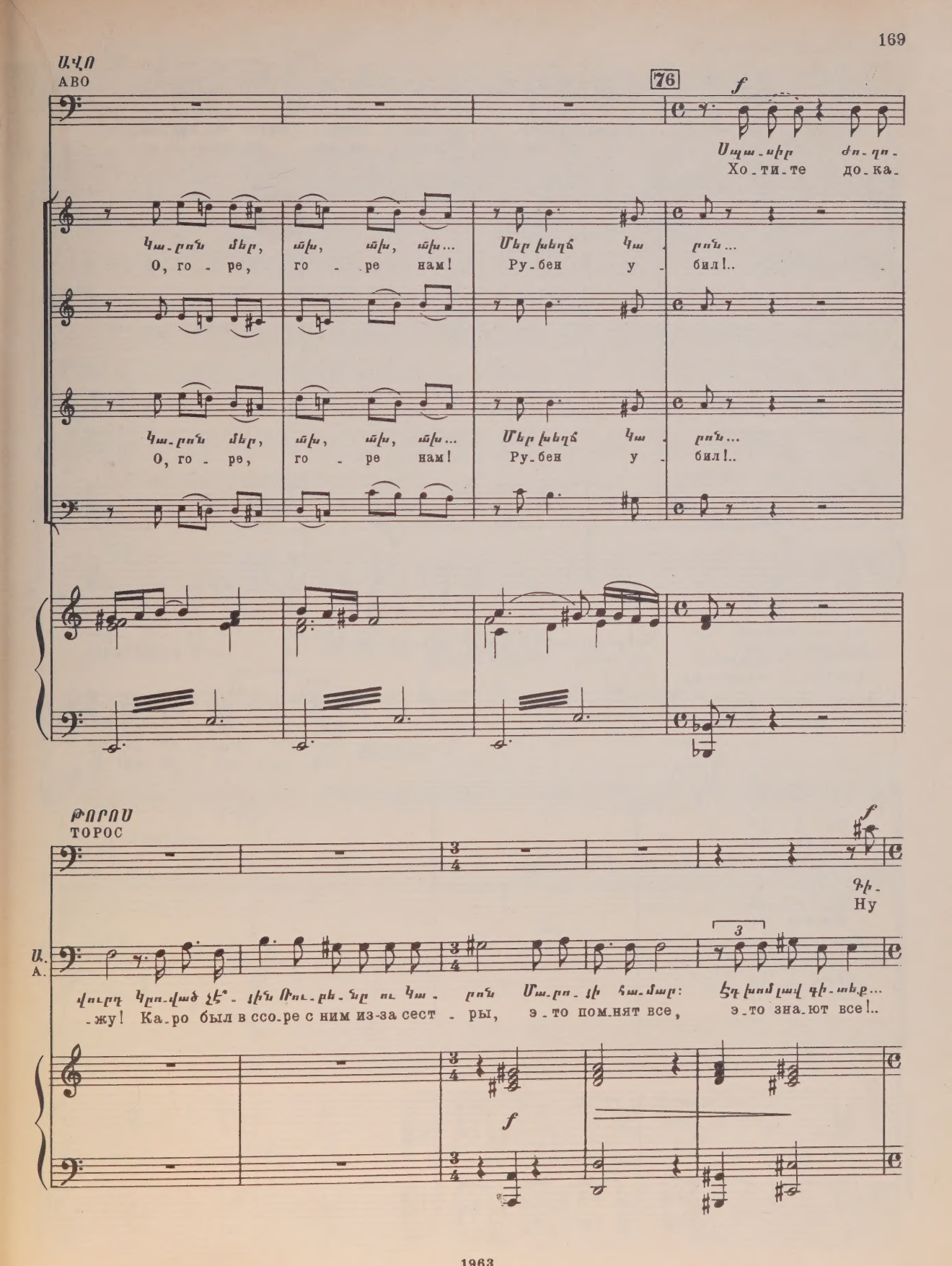
ԱՎՈ
АВО
76
f
Սպա-սիր ժո-ղո-
Хо-ти-те до-ка-
Կա-րոն մեր, ա՜խ, ա՜խ, ա՜խ... Մեր խեղճ Կա-
О, го-ре, го-ре нам! Ру-бен у-
Կա-րոն մեր, ա՜խ, ա՜խ, ա՜խ... Մեր խեղճ Կա-
О, го-ре, го-ре нам! Ру-бен у-
ԹՈՐՈՍ
ТОРОС
f
Գի-
Ну
Ա.
А.
3
Վուրդ Կրո-ված չէ՞-յին Ռու-բե-նը ու Կա-
-жу! Ка-ро был в ссо-ре с ним из-за сест-
Մա-րո-յի հա-մար: Էդ խոմ լավ գի-տեք...
-ры, э-то пом-нят все, э-то зна-ют все!..
f

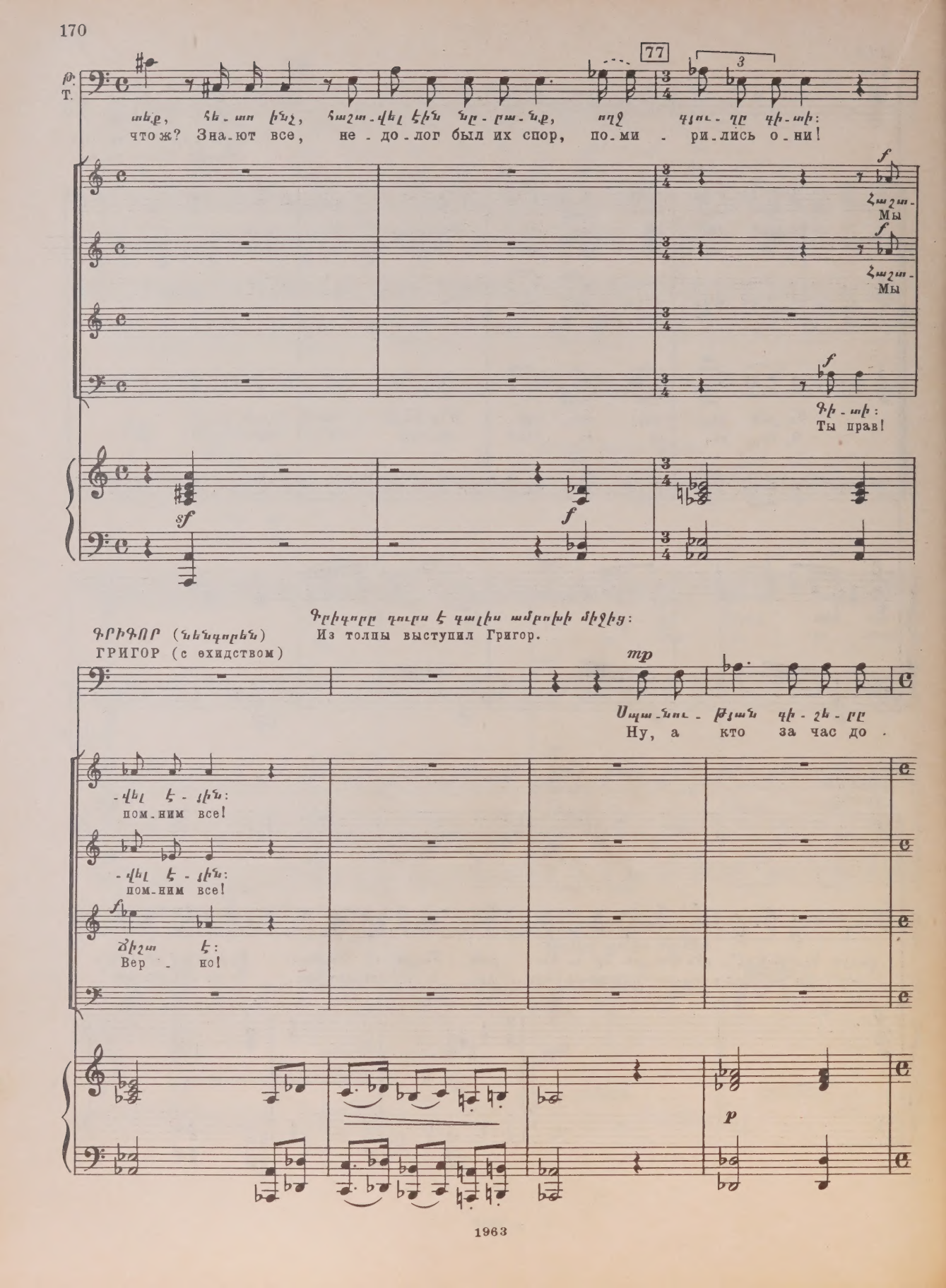
77
Թ.
Т.
տեսք, հե-տո ինչ, հաշտ-վել էին նը-բա-նք, ողջ գյու-ղը գի-տի:
что ж? Зна-ют все, не-до-лог был их спор, по-ми-рились о-ни!
Հաշտ-
Мы
Հաշտ-
Мы
Գի-տի:
Ты прав!
Գրիգորը դուրս է գալիս ամբոխի միջից:
ԳՐԻԳՈՐ (նենգորեն)
ГРИГОР (с ехидством)
Из толпы выступил Григор.
Սպա-նու-թյան գի-շե-րը
Ну, а кто за час до
-վել է-լին:
пом-ним все!
-վել է-լին:
пом-ним все!
ճիշտ է:
Вер-но!

Գ. Гр.

Ով է եղել Կա-ռո-յի մոտ: Մի-այն Ռու-բեն-ը: Ու՞մ շարֆն են գը-
смер-ти Ка-ро был в по-ле с ним? Там был Ру-бен! Чей шарф там на-

Ո՞վ:
Кто?

Ո՞վ:
Кто?

Ո՞վ:
Кто?

Ո՞վ:
Кто?

Գ. Гр.

-տել... Ռու-բեն-ի: Որ-տեղ է հի-մա շար-ֆը: Դա-տա-խա-զի
-шли? Шарф Ру-бе-на! Яс-но вам кто у-бий-ца? Тут со-мне-ний

78 Andantino

ՄԱՐՈ
МАРО

Ա՜խ, Կա-
Ах, Ка-

ԱՎՈ
АВО

Դը-ման ինչ կա-սեք:
Он у-бил Ка-ро!

Գ. Гр.

մատ:
нет!

Andantino

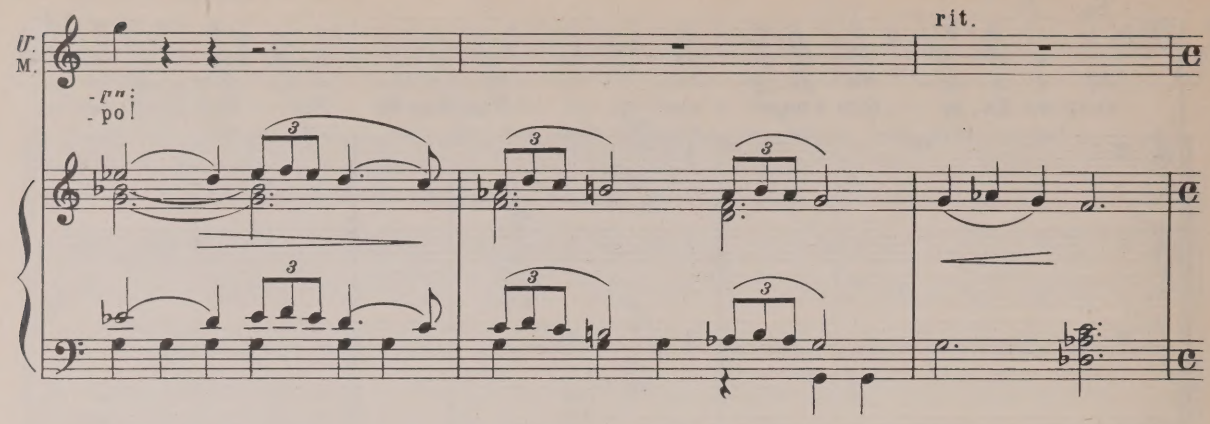

79 Sostenuto

ՌՈՒԲԵՆ
РУБЕН

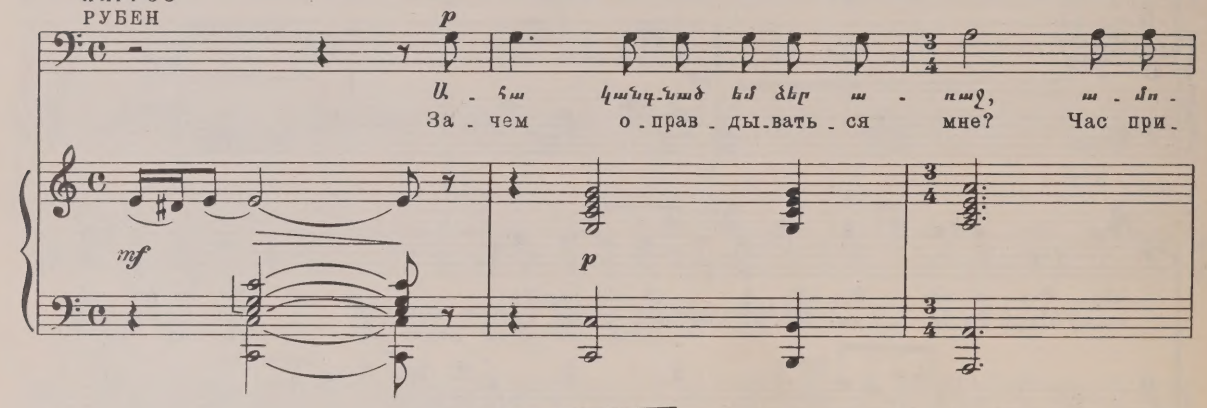

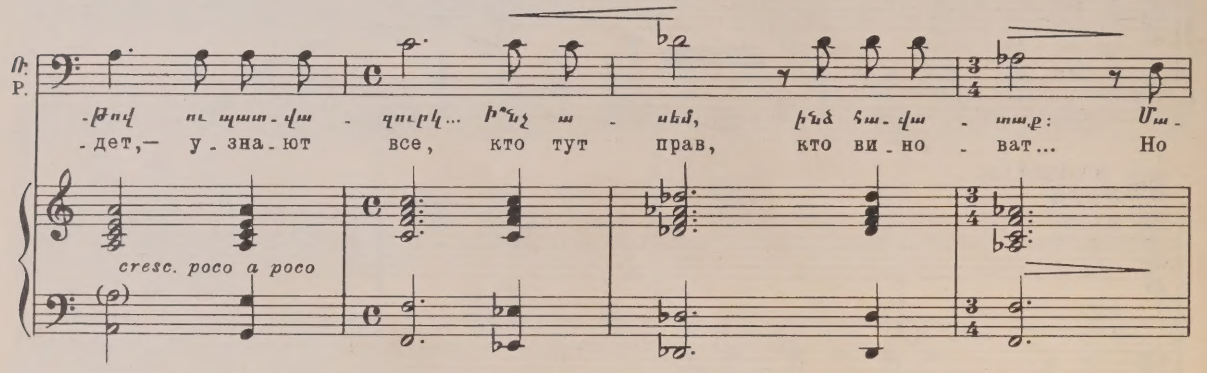

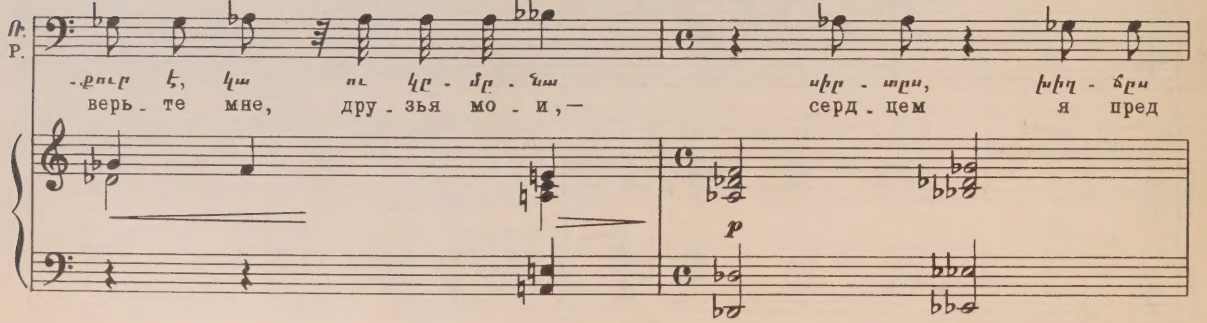

Մ.
Р.

ձեր ա - ռաջ...
ва - ми чист!

dolce

pp

(Փոխանակելով հայացքը Մարոյի հետ, շարունակում է):
(Обменявшись взглядом с Маро, продолжает.)

mf

կի - մա - հաք շու -
Не страш - на мне

sf

poco cresc.

-տով, ով է մե - ղա - վոր, և ով է ար - դար...
ложь, прав - да по - бе - дит, я ве - рю в не - е!

poco cresc.

f

ff

ՍԵՊՏԵՏ ԽՈՐԻ ՀԵՏ

СЕПТЕТ С ХОРОМ

80

Andante dramatico

ՄԱՐՈ
МАРО

ՇՈՒՇԱՆ
ШУШАН

ԶԱՆԱԶԱՆ
ЗАНАЗАН

ՌՈՒԲԵՆ
РУБЕН

mf

Ա.
Как

ԹՈՐՈՍ
ТОРОС

ԱՎՈ
АВО

ԳՐԻԳՈՐ
ГРИГОР

Ս. С.

p

Վերջ կը - լի - նք՝ ար - դյոք այս ա - մե - նին
Ког - да ж при - дет ко - нец на - шим бе - дам?

Ա. А.

p *mp*

Վերջ կը - լի - նք, Վերջ կը - լի -
Ког - да ж ко - нец? Ко - му те -

Խումբը Хор.

Տ. Т.

p *mp*

Վերջ կը - լի - նք՝ ար -
Ког - да ж ко - нец? Ко -

Բ. Б.

p

Վերջ կը - լի - նք,
Ког - да ж ко - нец?

Andante dramatico

p

poco cresc.

Մ. М.

mf

Կա - Ка -

Շ. Ш.

mf

Ա՛խ, աստ - ված, Бо - же мой!

Զ. З.

mf

Ա՛խ, ես գի - տե - Ах, ведь зна - ла

Ռ. Р.

- հա կանգ - նած ան - մեղ, բայց պատ - վա - горь - ко мне! То - рос, те - бе не

Թ. Т.

mf

Նա խա - բեց, խայ - տա - ռա - կեց, ես մե - ղա - Что ж, Ру - бен, кто из нас прав? Я го - во -

Ա. А.

mf

Վեր - ջա - պես, կար - ծես Он по - гиб, по - гиб,

Գ. Гр.

mf

Թա - կար - դը իմ По - пал в кап - кан,

mp *mf*

դըժ - վար է շատ մեր հոր ու - ղին այս Ко - му те - перь мы ве - рить мо - жем?

mf

- նի դըժ - վար է մեր ու - ղին - перь нам ве - рить? О, го - ре!

mf

դյոք, շատ դըժ - վար է, դըժ - վար է - му ве - рить мож - но? У - бий - цу

mp *mf*

Ահ, շատ դըժ - վար է մեր այս հոր ու - ղին Ах, ко - му ве - рить? О, го - ре нам!

mf

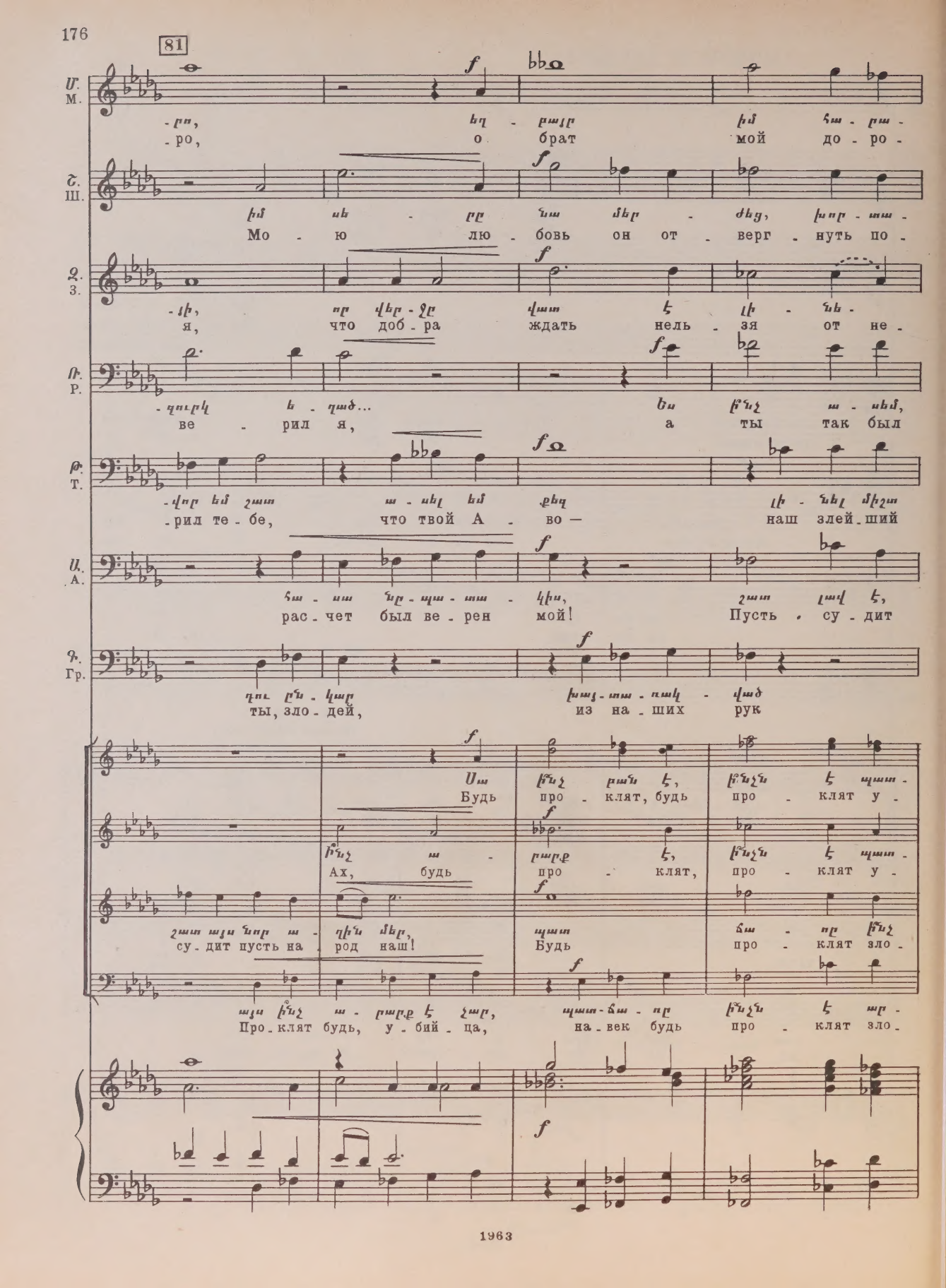
81
Մ. М.
-ро, եղ - բայր իմ հա - բա -
-ро, о брат мой до - ро -
Ш. Ш.
իմ սե - ր ը նա մեր - ժեց, խոր - տա -
Мо - ю лю - бовь он от - верг - нуть по -
Զ. З.
-մի, որ վեր - ջը վատ է լի - նե -
я, что доб - ра ждать нель - зя от не -
Ռ. Р.
-զուրկ ե - ղած... Ես ինչ ա - սեմ,
ве - рил я, а ты так был
Թ. Т.
-վոր եմ շատ ա - սել եմ քեզ լի - նել միշտ
-рил те - бе, что твой А - во — наш злей - ший
Ա. А.
հա - ստ նը - պա - տա - կիս, շատ լավ է,
рас - чет был ве - рен мой! Пусть су - дит
Գ. Гр.
դու ըն - կար խայ - տա - ռակ - ված
ты, зло - дей, из на - ших рук
Սա ինչ բան է, ինչն է պատ -
Будь про - клят, будь про - клят у -
Ինչ ա - բարք է, ինչն է պատ -
Ах, будь про - клят, про - клят у -
շատ այս նոր ա - զին մեր, պատ ճա - ռը ինչ
су - дит пусть на - род наш! Будь про - клят зло -
այս ինչ ա - բարք է չար, պատ - ճա - ռը ինչն է ար -
Про - клят будь, у - бий - ца, на - век будь про - клят зло -

Մ. М.
-վատ, -гой! Եղ-բայր իմ ան-գին եղ- Бес-цен-ный, лю-би-мый

Շ. Ш.
կեց, -смел,— իր մեղքն է, չը-հաս-կա- пусть пом-нит те-перь ме-

Զ. З.
ճխ, -го! իր մեղքն է, խայ-տա-ռակ- Рас-пут-ник, об-ман-щик,

Ռ. Р.
-լու, прав! իմ մեղքն է, չը-լը-սե- Ви-но-вен во всем я

Թ. Т.
ղգուշ, враг! քո մեղքն է, չը-լը-սե- Ви-но-вен во всем ты

Ա. А.
թող խոր-տակ-վի, е-го на-род! քո մեղքն է, չը-լը-սե- Рас-пут-ник, об-ман-щик

Գ. Гр.
ան-վե-րա-դարձ, ты не уй-дешь! բայց ի-կուր, չես ա-վատ- По-гиб ты, спа-се-нья

-ճա-ը -бий-ца! այս ա-բար- На дру-га քի ան- ру-ку միտ ու под-нял

-ճա-ը -бий-ца!

է -дей! այս ա-բար- На дру-га քի ան- ру-ку միտ ու под-нял

-դուք -дей!

82

Ս. М.

-բայր:
брат!

Ախ, իմ սեր-ը ա-պա-գան, պա-
Жизнь, лю-бовь мо-я и честь,— по-

Շ. Ш.

-ցավ:
-ня!

Ախ, իմ վրեժ-ը լու-ծե-ցի ես,
О, я счаст-ли-ва сей-час, мне

Հ. З.

-վեց:
он!

Նա ա-հա խայ-տա-ռակ-ված է,
Ах, за-пла-тит он те-перь за

Ռ. Р.

-ցի:
сам!

Ես ա-հա խայ-տա-ռակ-ված ես,
Ах, за-чем, за-чем те-бя не

Թ. Т.

-ցիր:
сам!

Դու ա-հա խայ-տա-ռակ-ված ես,
О, за-чем, за-чем ме-ня не

Ա. А.

-ցիր:
он,

Դու ա-հա խայ-տա-ռակ-ված ես,
честь сво-ю он по-гу-бил те-

Գ. Гр.

-վի:
нет,

Դու ա-հա խայ-տա-ռակ-ված ես,
честь сво-ю ты по-гу-бил те-

Հար:
он,

Նա ա-հա խայ-տա-ռակ-ված է,
честь сво-ю он по-гу-бил те-

Հար:
он,

Նա ա-հա խայ-տա-ռակ-ված է,
честь сво-ю он по-гу-бил те-

fff ff

Մ. М.
տ - վր իմ, ա՜խ, ա - մոթ, ա՜խ, ա - մոթ, ա -
- гиб - ло все! Ах, по - зор, ах, по - зор, по -

Շ. Ш.
չեմ կըղ - ջա, ա՜խ, իմ վրե - ժր թող նա հի -
месть слад - ка! Да, он пла - тит спол - на за

Զ. З.
պատ վա զուրկ... Քեզ ա - մոթ, ա՜խ, ա - մոթ, ա -
все спол - на! Ах, по - зор, ах, по - зор, по -

Ռ. Р.
պատ վա զուրկ... Ինձ ա - մոթ, ա՜խ, ա - մոթ, ա -
слу - шал я. О, по - зор, ах, по - зор, по -

Թ. Т.
պատ վա զուրկ... Մեզ ա - մոթ, ա՜խ, ա - մոթ, ա -
слу - шал ты? Ах, по - зор, ах, по - зор, по -

Ա. А.
պատ վա զուրկ... Քեզ ա - մոթ, քեզ ա - մոթ, ա -
- перь на - век! Ах, по - зор, ах, по - зор, по -

Գ. Гр.
պատ վա զուրկ... Քեզ ա - մոթ, քեզ ա - մոթ, ա -
- перь на - век! Ах, по - зор, ах, по - зор, по -

պատ վա զուրկ... Քեզ ա - մոթ, քեզ ա - մոթ, ա -
- перь на - век! Ах, по - зор, ах, по - зор, по -

պատ վա զուրկ... Քեզ ա - մոթ, քեզ ա - մոթ, ա -
- перь на - век! Ах, по - зор, ах, по - зор, по -

83

И. М.

-зор, по - зор!

С. Ш.

мой по - зор!

Д. З.

-зор, по - зор!

П. Р.

-зор, по - зор!

Р. Т.

-зор, по - зор!

И. А.

-зор, по - зор!

Ф. Гр.

-зор, по - зор!

-зор, по - зор!

-зор, по - зор!

-зор, по - зор!

3 3 3 3 3 3

sf pp

Ռուբենը դուրս է գալիս ամբոխի միջից ու դանդաղ հեռանում է դեպի գյուղ: Մարոն ուշագնած ընկնում է Թորոսի ձեռքերի վրա: Ոմանք զայրույթով, ոմանք ցավակցությամբ, լուռ հայացքով ճանապարհ են դնում Ռուբենին:

Рубен, выйдя из толпы, медленно удаляется по направлению к селу. Маро, теряя сознание, падает на руки Торосу. Люди молча, кто с негодованием, кто с сожалением, провожают Рубена взглядом.

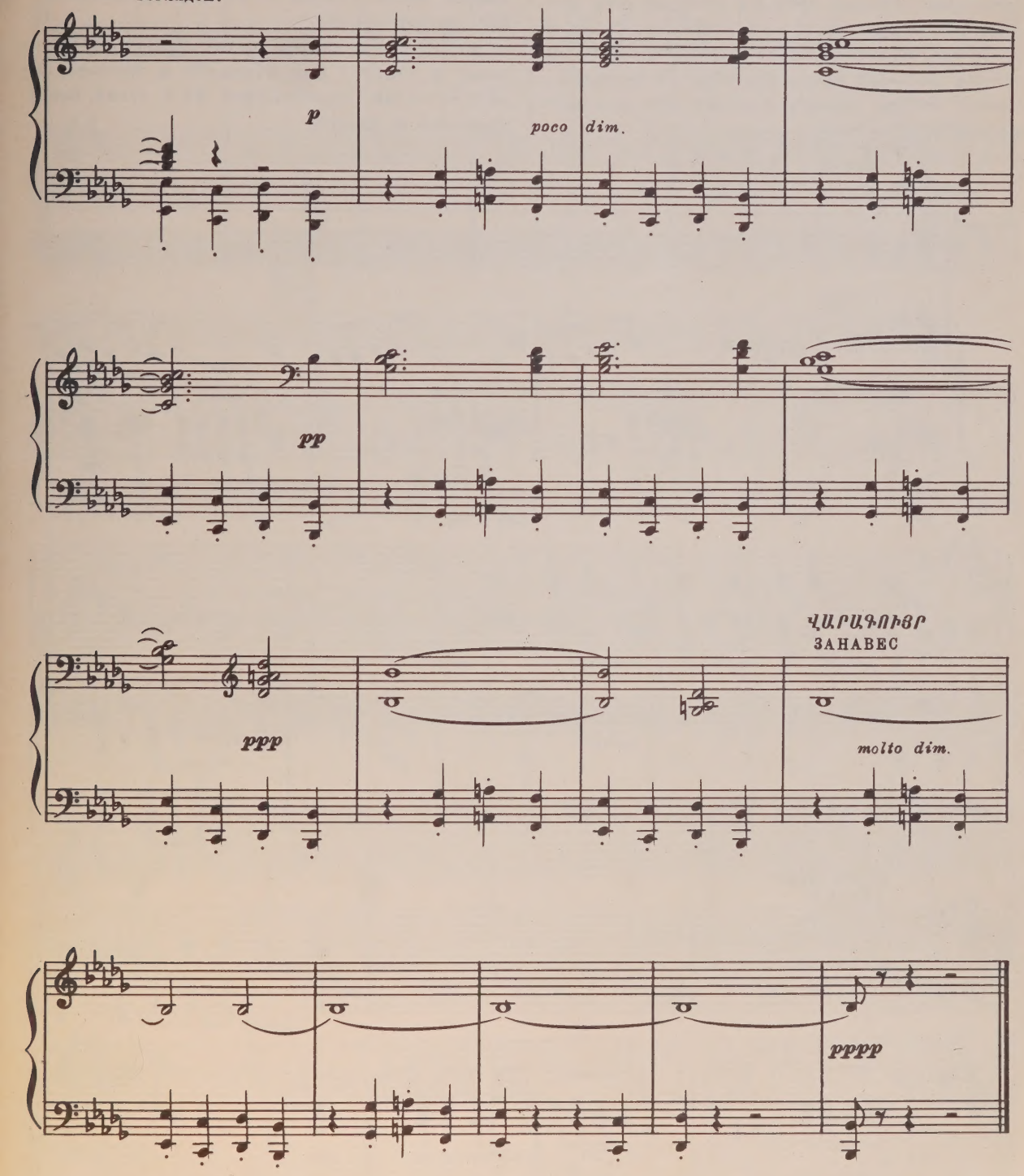

ՉՈՐՐՈՐԴ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹՅՈՒՆ

Հրապարակ Արծվաբերդում: Աջ կողմում կիսաքանդ մատուռ: Դիմացը մի հինավուրց երկհարկանի շենք, որտեղ Ռուբենի դատավարությունը պիտի լինի: Հեռվում երևում է լեռնային գետի վրա ձգված կամուրջը:

Հրապարակում երևում են մի քանի ծերունիներ ու պառավ կանայք: Նրանք մոտենում են մատուռին, վառում մոմերը, ամրացնում պատին, հետո խաչակնքում են ու հեռանում:

ДЕЙСТВИЕ ЧЕТВЕРТОЕ

Площадь в селе Арцваберд. Слева — полуразрушенная часовня, напротив — старинное здание, где будет происходить суд над Рубеном. На заднем плане, вдали — мост, проложенный над горной рекой.

На площади показываются несколько стариков и старух. Они подходят к часовне, зажигают свечи, прикрепляют их к стене, затем крестятся и уходят.

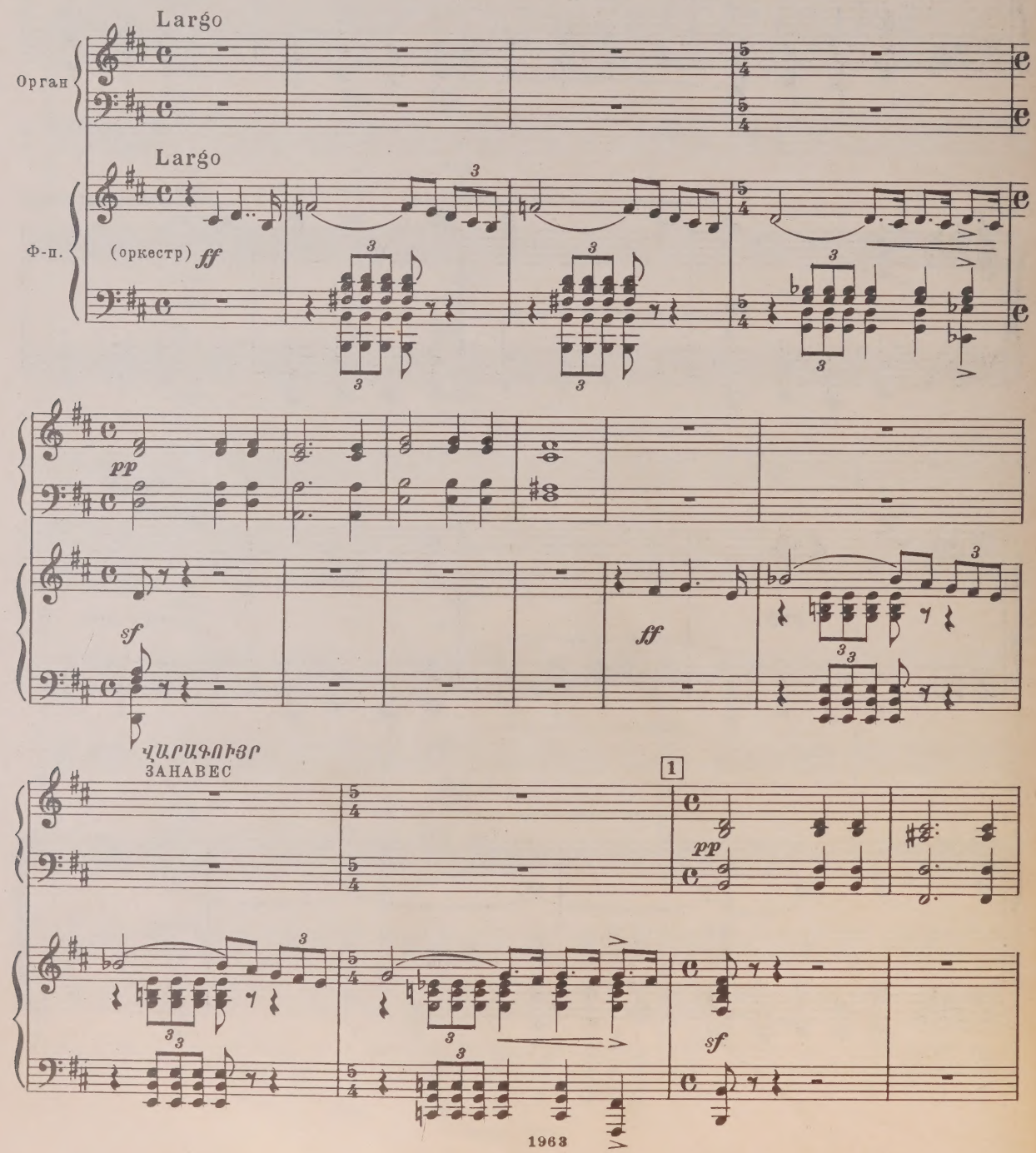

Հայտնվում է Շուշանը

2 Появляется Шушан.

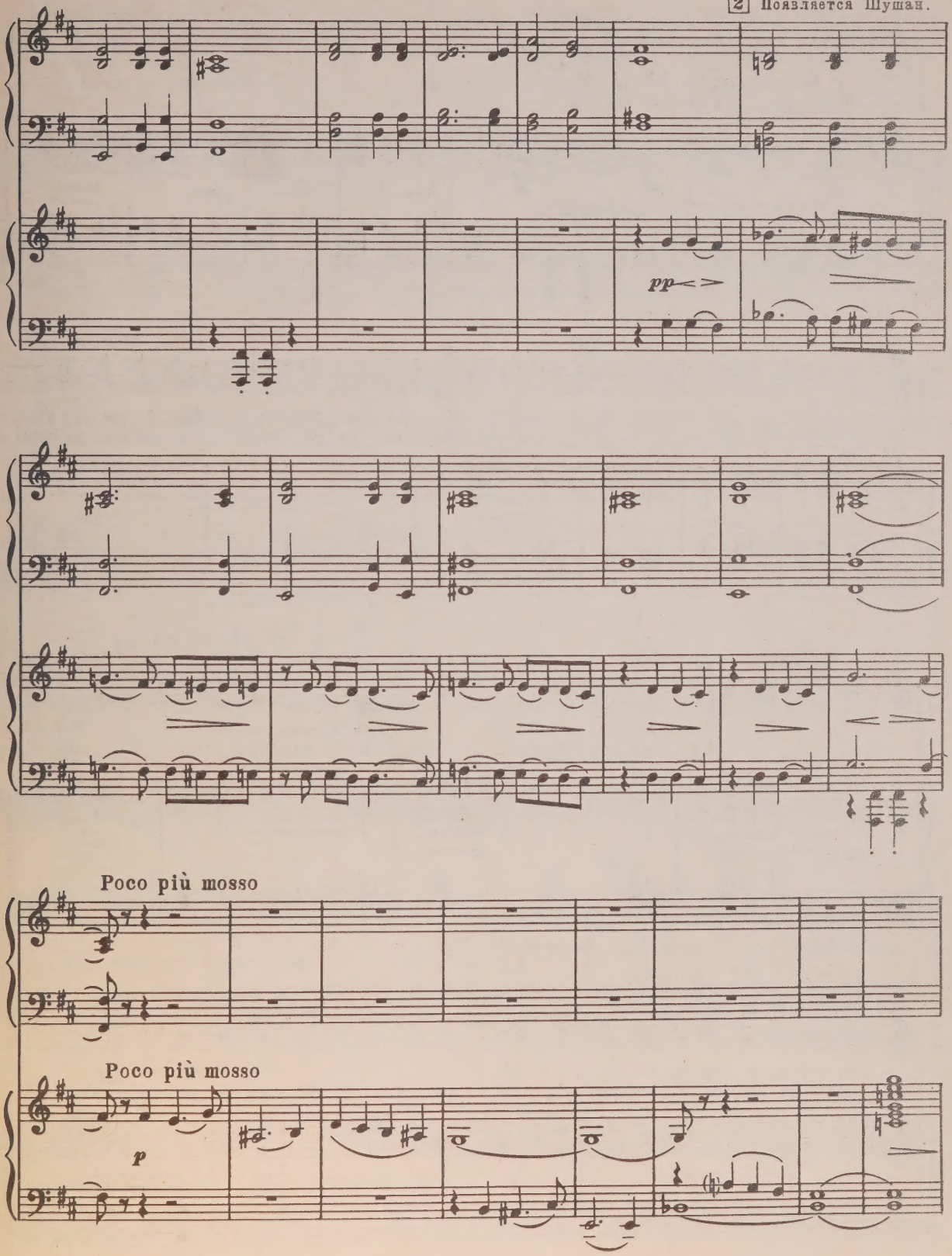

3 ՇՈՒՇԱՆ
ШУШАН

mf

Տեր, օգ-նա-կան լի-նես...
Бо-же, вра-зу-ми ме-ня.

p *ppp* *ppp*

Շ. Ш.

4

p

Աստ-ված, տուր ինձ ուժ: Ինչ է կա-տար-վում...
Спа-си, по-мо-ги, си-лы мне по-шли!

Շ. Ш.

p *pp*

Ռու-բե-նը բան-տում, Ռու-բե-նը բան-տում... Իսկ այն-
Ру-бен мой в тюрьме, Ру-бе-на ждет суд... Он по-

Շ. Ш.

rit. *mf* 5 Ancora più mosso

-տեղ պետք է բախ-տը ո-ղոշ-վի:
-гиб, ре-ше-на е-го судь-ба!

Ոչ է մե-ղա-վոր,
Но мне е-го не жаль,—

p *sf* *mf* *poco cresc.*

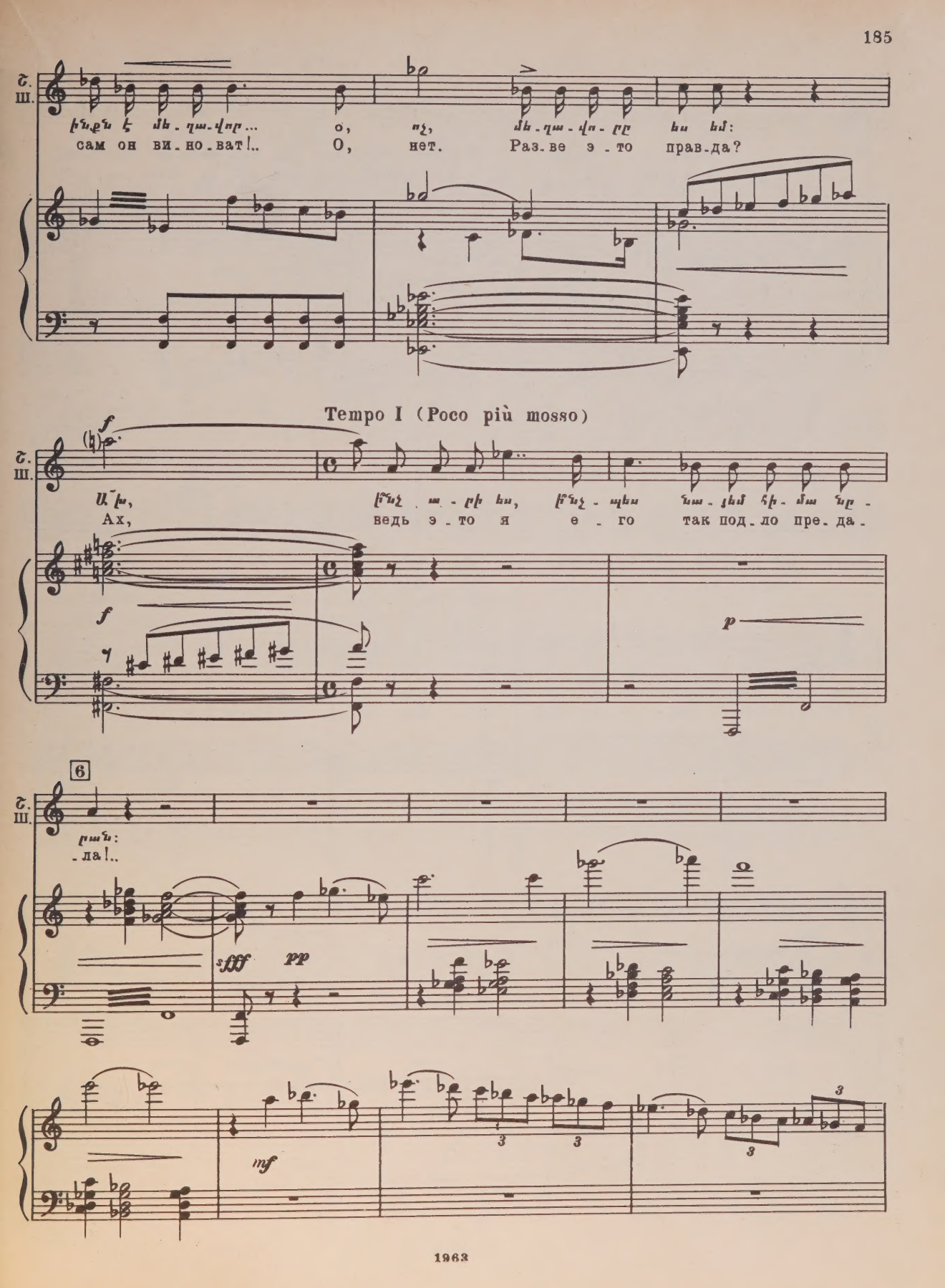
Շ.
Ш.
ինքն է մեղավոր...
сам он ви-но-ват!..
օ, ոչ, մեղավորը ես եմ:
О, нет. Раз-ве э-то прав-да?
Tempo I (Poco più mosso)
f
Ա՜խ, ինչ ա-րի ես, ինչ-պես հա-յեմ հի-մա հը-
Ах, ведь э-то я е-го так под-ло пре-да-
f
p
6
բան:
-ла!..
sfff
pp
mf
3

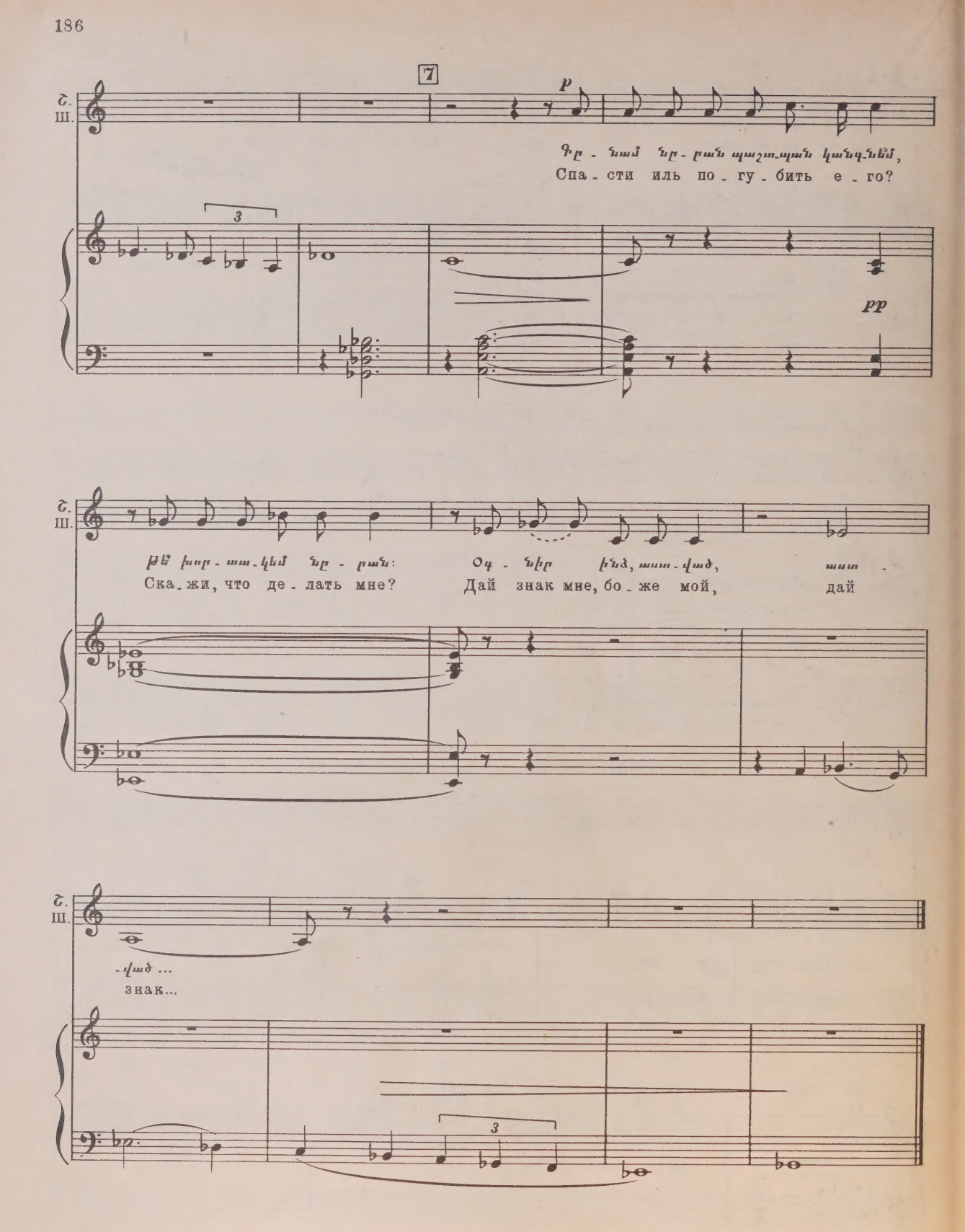
7
Շ.
Ш.
p
Գը - նամ նը - բան պաշտ-պան կանգնեմ,
Спа - сти иль по - гу - бить е - го?
3
pp
Շ.
Ш.
Քե խոր - տա - կեմ նը - բան:
Ска - жи, что де - лать мне?
Օգ - նիր ինձ, աստ - ված,
Дай знак мне, бо - же мой,
աստ -
дай
Շ.
Ш.
- ված ...
знак...
3

ՇՈՒՇԱՆԻ ԱՐԻԱՆ

АРИЯ ШУШАН

8

Andante con dolore

pp

pppp

ՇՈՒՇԱՆ (խորասուզված մտքերի մեջ սկսում է երգել։)

ШУШАН (погруженная в глубокое раздумье, начинает петь.)

p

Ա-սում են թե մի ծա-ղիկ ան-տա-ռում բաց-ված ան-տես,

А-лый мак в ти-ши лес-ной, а-лый мак рас-цвел вес-ной...

pp

Շ. Ш.

Ա՜խ, սի-բել, ախ, տանջ-վել, բայց ան-կութ մերժ-վել այն-

Май про-шел, мак от-цвел, сжег е-го пол-днев-ный

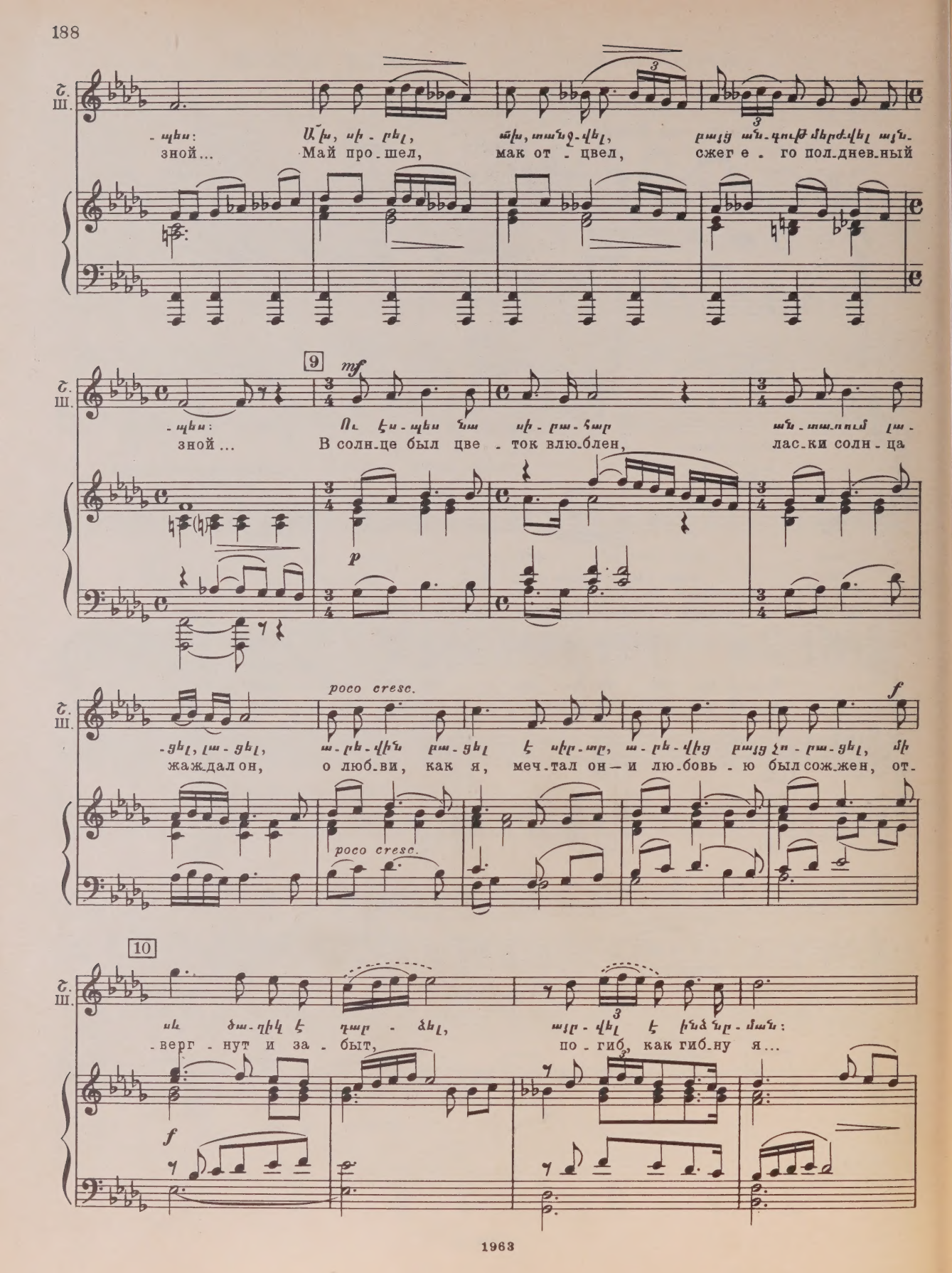
Շ.
Ш.
-պես: Ա՛խ, սի-րել, ախ, տանջ-վել, բայց ան-գութ մերժվել այն-
зной... Май про-шел, мак от-цвел, сжег е-го пол-днев-ный
9
mf
-պես: Ու էս-պես նա սի-րա-հար ան-տա-ռում լա-
зной... В солн-це был цве-ток влю-блен, лас-ки солн-ца
p
poco cresc.
f
-ցել, լա-ցել, ա-րև-վին բա-ցել է սիր-տը, ա-րև-վից բայց չո-րա-ցել, մի
жаждал он, о люб-ви, как я, меч-тал он — и лю-бовь-ю был сож-жен, от-
poco cresc.
10
սև ծա-ղիկ է դար-ձել, այ-վել է ինձ նը-ման:
-верг-нут и за-быт, по-гиб, как гиб-ну я...
f

Più agitato

mf

Շ. Ш.

Մերժ-ված հի-մա ես ուր գը-նամ, ախ, ում հի-մա իմ սե-րը լամ...

Ку-да те-перь де-вать-ся мне, ко-му нуж-на лю-бовь мо-я?

p

cresc.

Poco meno mosso

Հոգ-իս մի մութ գի-շեր է սև, էլ ինչ գա-րուն, էլ ինչ ա-րև... սաստ-

Ду-ша мо-я, как ночь, тем-на, ты боль-ше не при-дешь ко мне, вес-

cresc.

11 Tempo I

ff

-ված...
-на!..

pp sub.

Ա՜խ, Շու-շան,
Ах, Шу-шан,

ff

pp sub.

ախ դրժ-բախտ, դու մերժ-ված, մերժ-ված է-սպես,
плачь, Шу-шан, плачь, ведь ты сов-сем од-на!

Շ.
Ш.

pp

դու մերժ-ված, մերժ-ված էս - պես...
Плачь, ведь ты сов-сем од - на!..

ff

pp sub.

ppp

Ս.
А.

pppp

ԱՎՈ
АВО

12

Andante

Հայտնվում է Ավոն:
Появляется Аво.

mf

Շուշան, լա - լիս ես...
Шу-шан, ты пла-чешь?

Շուշանը լռում է:
Шушан молчит.

p

sfp

Շուշանը շարունակում է լուռլաց լինել:
Шушан продолжает молча плакать.

Adagio

Ս.
А.

Ի՞նչ է պա-տա - հել:
Что с то-бой слу-чи-лось?

sfp

p dolce

13 Moderato

Ս. Տես, այն-տեղ ա-վել-պա-կաս խոս-քեր չը-լը-սեմ, կրս-պա-նեմ: Խո-
А. Ну, смот-ри: по-сме-ешь от-сту-пить хоть на шаг,—бе-ре-гись! Мол-

14 Allegro

Ս. -սիր, ի՞նչ ես պա-պանձ-վել:
А. -чишь? Ли-ши-лась я-зы-ка?

Ավոն Շուշանի ձեռքից բռնած քարշ է տալիս մատուռի մոտ ու չոքեցնում:
Аво хватает Шушан за руку, подводит к часовне, с силой бросает на колени.

Ս. Դե, երդ-
А. Ну, кля-

poco cresc.

Ս. -վիր, երդ-վիր իմ ա-ռաջ, դե, երդ-
А. -нись, пред бо-гом кля-нись, что свой

poco cresc.

legato sempre

Ս. А.

-վիր աս - տը - ծո ա - ռաջ, երդ -
долг не за - бу - дешь ты, что

f *mf*

Ս. А.

-վիր, որ կը - կա - տա - րես այն - տեղ կամ - քը իմ: Երդ -
все ска_жешь на су - де, как я при_ка - зал! Кля -

15

Ս. А.

վիր:
- нись!

f *f* *poco dim.*

ՇՈՒՇԱՆ (դանդաղ)
ШУШАН (медленно)

Adagio

p

Երդ - վում եմ, որ կը - կա - տա -
Кля - нусь я, что ис - пол - ню

p *pp*

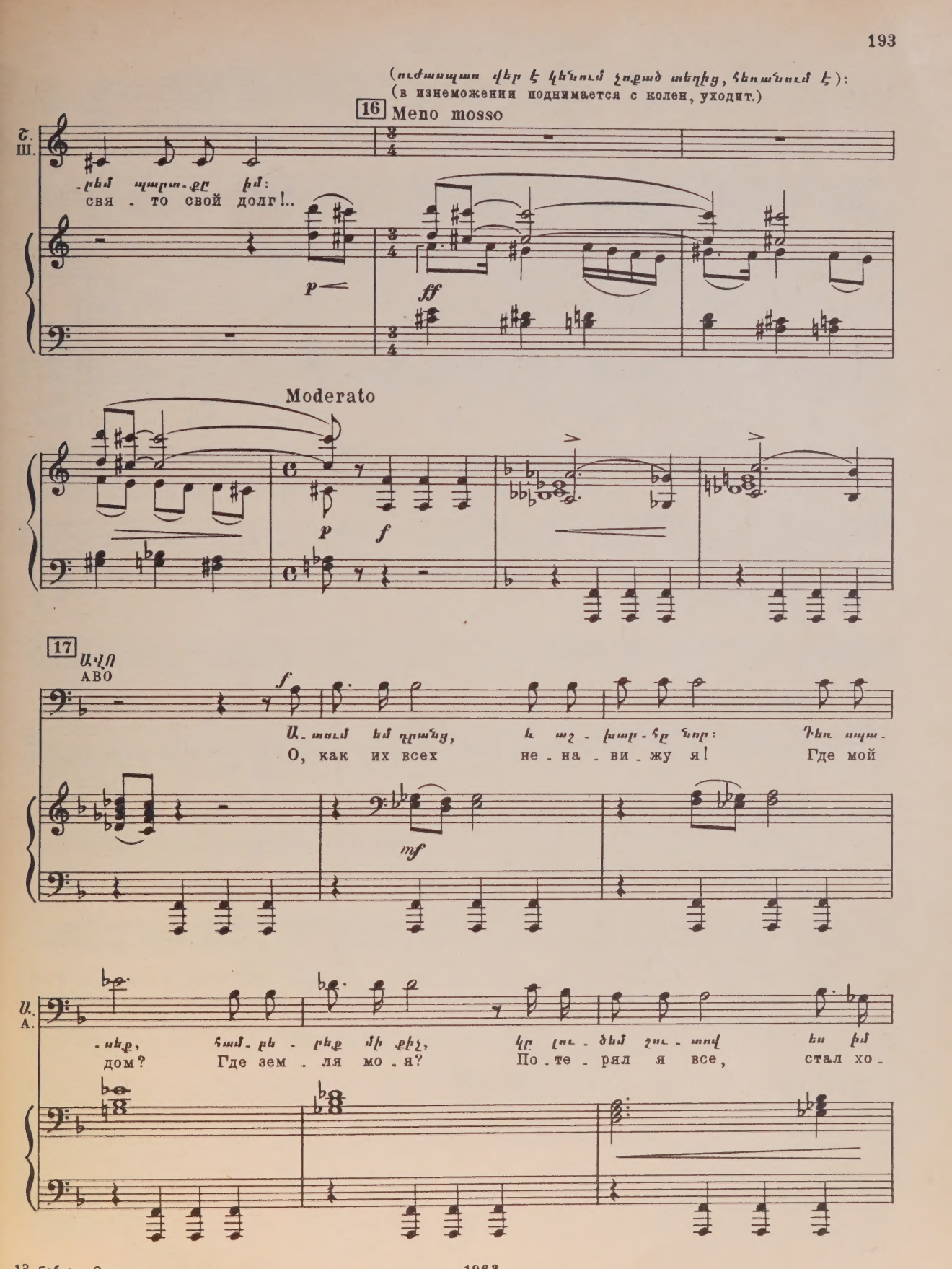
(ուժասպառ վեր է կենում չոքած տեղից, հեռանում է):
(в изнеможении поднимается с колен, уходит.)
16 Meno mosso
Շ. Ш.
-բեմ պարտ-քը իմ:
свя - то свой долг!..
p
ff
Moderato
p
f
17 ԱՎՈ
АВО
f
Ա-տում եմ դրանց, և աշ-խարհը նոր: Դեռ սպա-
О, как их всех не-на-ви-жу я! Где мой
mf
Ա. А.
-սեք, համ-բե-բեք մի քիչ, կը լու-ծեմ շու-տով ես իմ
дом? Где зем-ля мо-я? По-те-рял я все, стал хо-

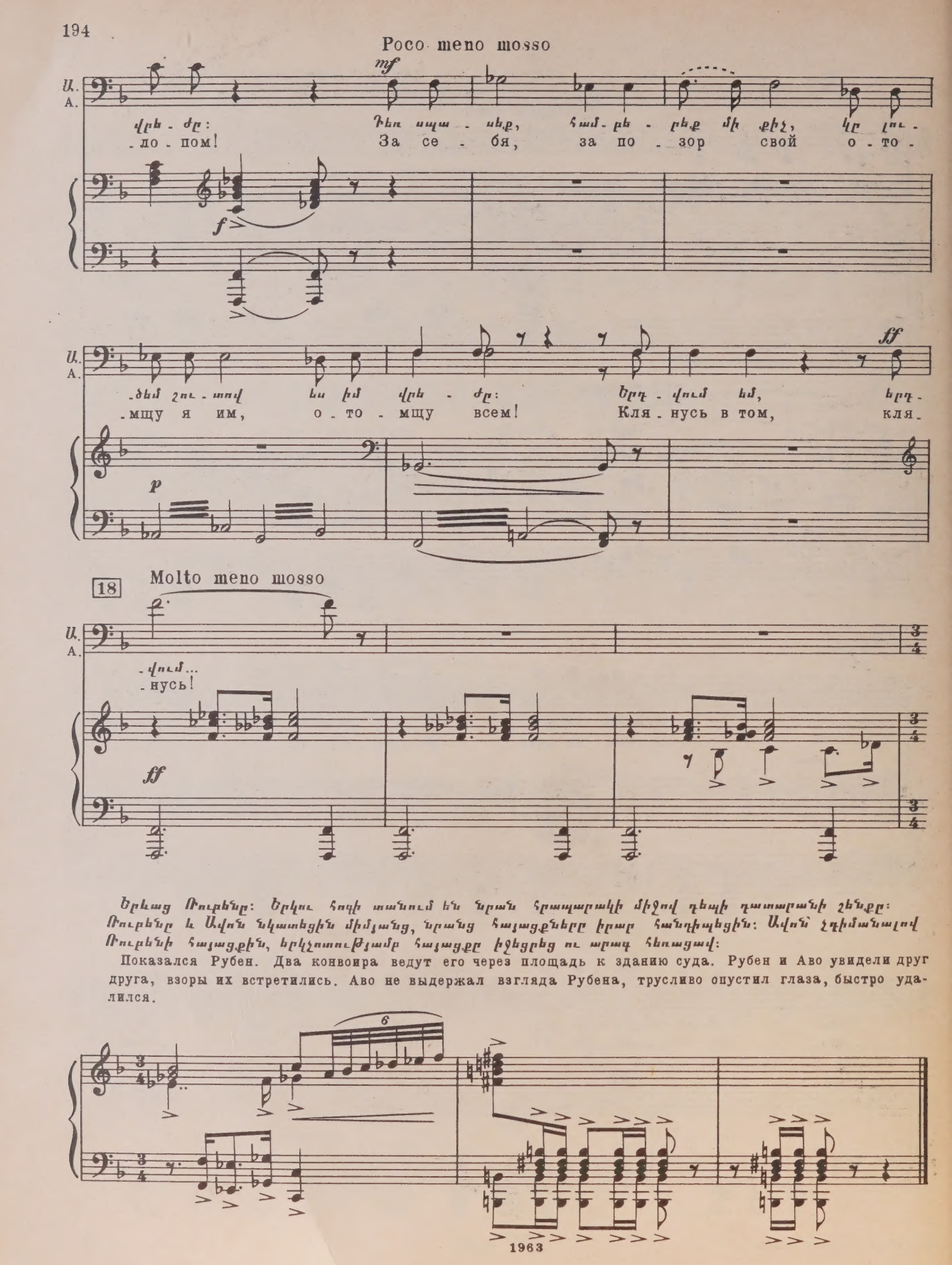

Երևաց Ռուբենը: Երկու հոգի տանում են նրան հրապարակի միջով դեպի դատարանի շենքը: Ռուբենը և Ավոն նկատեցին միմյանց, նրանց հայացքները իրար հանդիպեցին: Ավոն չդիմանալով Ռուբենի հայացքին, երկչոտությամբ հայացքը իջեցրեց ու արագ հեռացավ:

Показался Рубен. Два конвоира ведут его через площадь к зданию суда. Рубен и Аво увидели друг друга, взоры их встретились. Аво не выдержал взгляда Рубена, трусливо опустил глаза, быстро удалился.

ՌՈՒԲԵՆԻ ՄԵՆԱԽՈՍՈՒԹՅՈՒՆԸ МОНОЛОГ РУБЕНА

19 Sostenuto

ՌՈՒԲԵՆ
РУБЕН

mf

Գը - նաց հան-ցա - գոր-ծը ... Ես բան - տում, իսկ նա ա -
У - шел, ста-рый волк! Я-в тюрь - ме, а он-на сво-

p

Ռ. Р.

- զատ է ... Թո - ր - ը ինձ զգու - շաց - ր-ե՛ց, իսկ
- бо - де ... То - рос был прав, го - во - рил о

pp

Ռ. Р.

ես չը - լը - սե - ցի, ու - շա - ցա ...
нем, пре-ду-преж-дал ... Я все мед - лил ...

mf

20

Ռ. Р.

mf

Օ, ճա - կա - տա - գիր ...
О, как зла судь - ба!

p

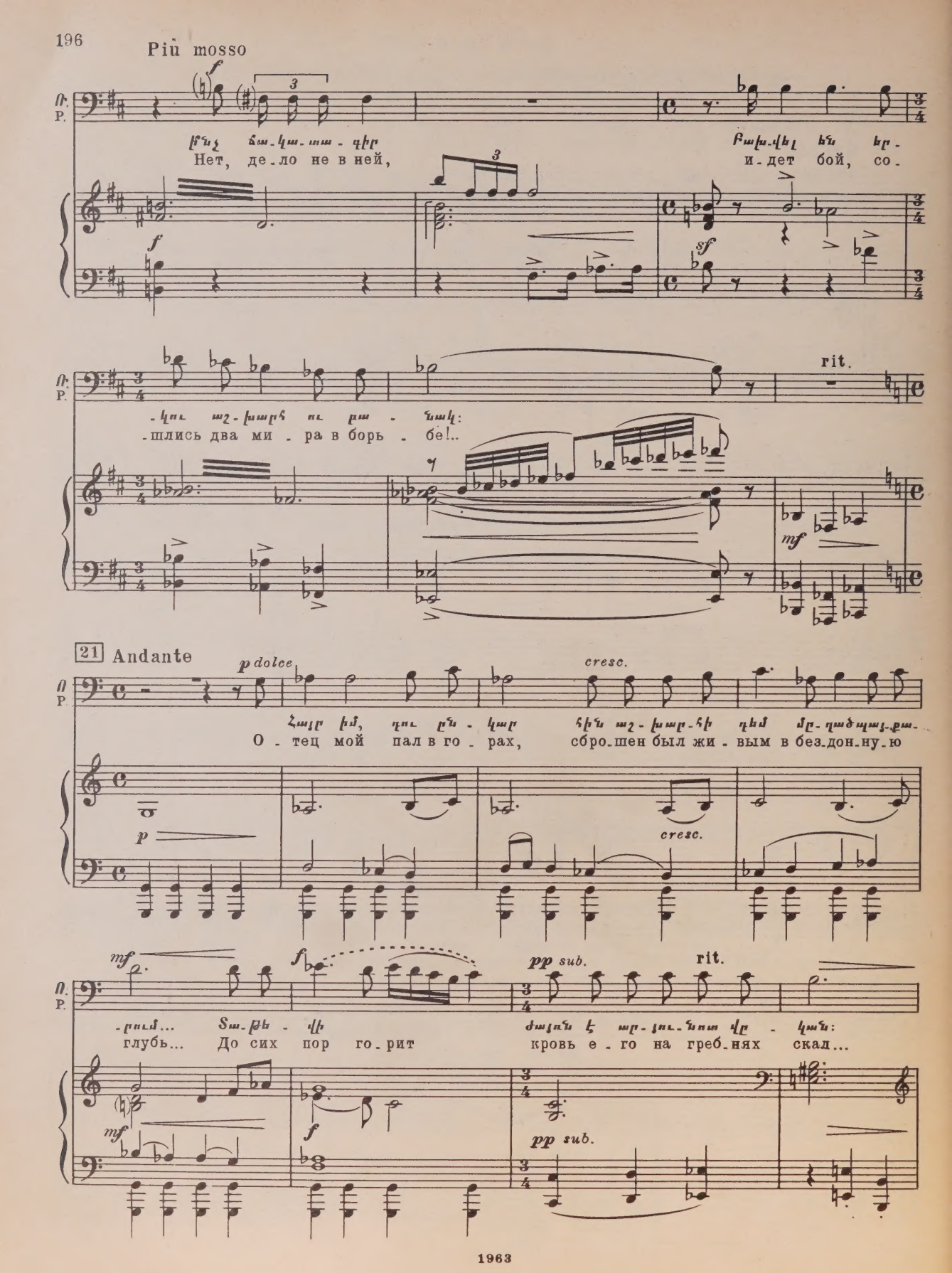
Più mosso
Ո. Բ.
Մինչ հա-կա-տա-գիր
Нет, де-ло не в ней,
Բախ-վել են եր-
и-дет бой, со-
-կու աշ-խարհ ու բա-նակ:
-шлись два ми-ра в борь-бе!..
rit.
21 Andante
p dolce
cresc.
Հայր իմ, դու ըն-կար հին աշ-խարհ-ի դեմ մը-դածպայ-քա-
О-тец мой пал в го-рах, сбро-шен был жи-вым в без-дон-ну-ю
mf
f
pp sub.
rit.
-ռում... Տա-թե-վի ժայռն է արյու-նոտ վր-կան:
глубь... До сих пор го-рит кровь е-го на греб-нях скал...

a tempo

p

22 Marciale

mf

poco cresc.

Ռ. Բայց դու, հայր իմ, մեծ կռո - վի ու ա - զա - տու - թյան եր -
Р. О - тец, пом - ню, пом - ню я пе - сни о борь - бе, что

mf

poco cresc.

Ռ. - գերն ես եր - գել օ - ր ո - ր ո - ցիս մոտ:
Р. ты мне пе - вал в дав - ни - е го - да!..

f

f

23

ff

Ռ. Հի - մա էլ կռիվ է, ա - ր ի - ա - ցիր, Ռու - բեն, գը - նա դու մար -
Р. И бой не кон - чен, а ты-сол-дат, Ру - бен! Дер - жись до кон -

sf

ff

rit.

Ռ. - տի և ե - ղիր ան - ահ:
Р. - ца и от - ва - жен будь!

dim.

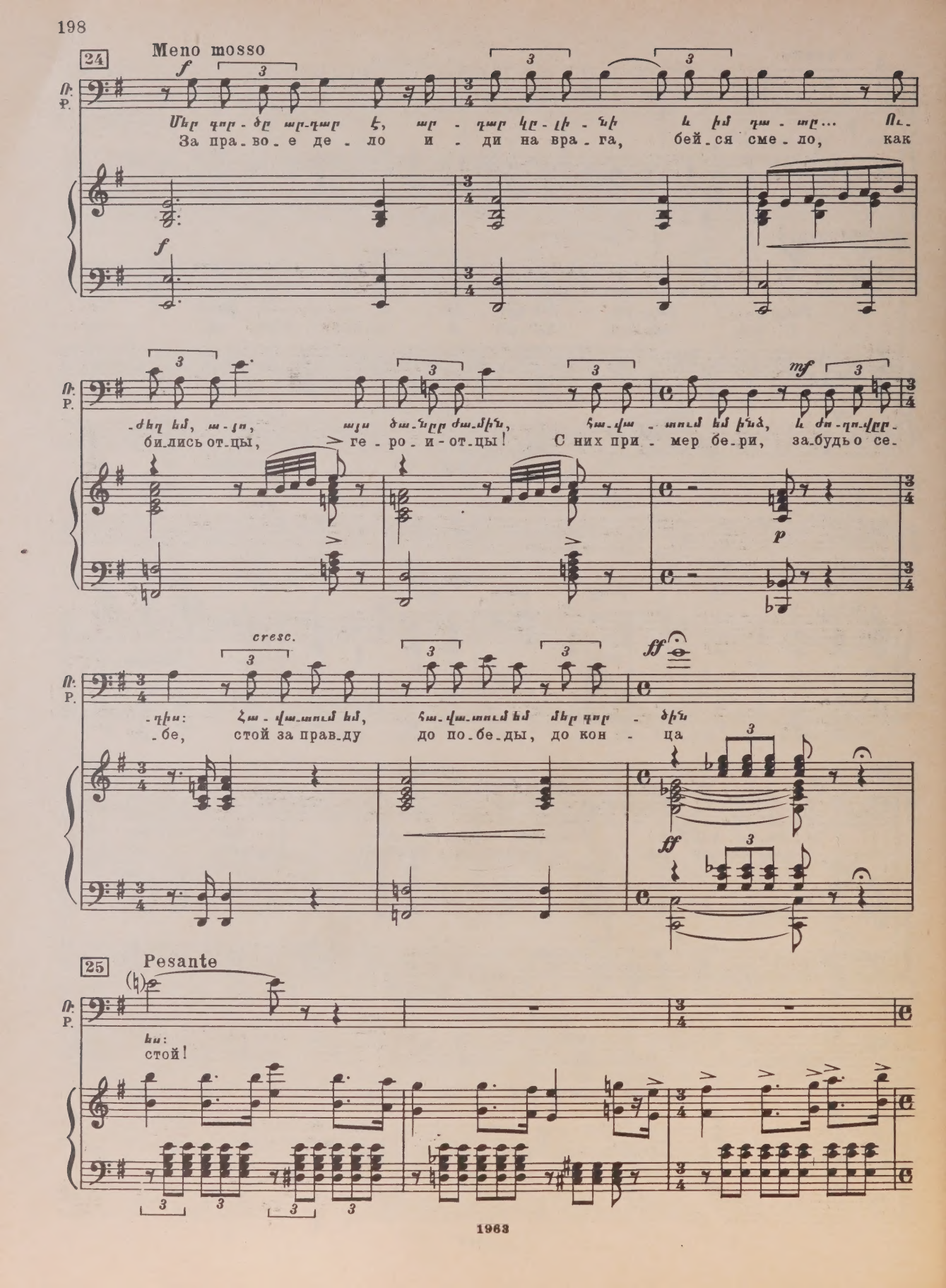
24
Meno mosso
Մեր գոր-ծը արդար է, արդար կը-լի-նի և իմ դա-տը... Ու-
За пра-во-е де-ло и-ди на вра-га, бей-ся сме-ло, как
-ժեղ եմ, ա-յո, այս ծա-նրը ժա-մին, հա-վա-տում եմ ինձ, և ժո-ղո-վրը-
би-лись от-цы, ге-ро-и-от-цы! С них при-мер бе-ри, за-будь о се-
-դիս: Հա-վա-տում եմ, հա-վա-տում եմ մեր գոր-ծին
-бе, стой за прав-ду до по-бе-ды, до кон-ца
25
Pesante
ես:
стой!

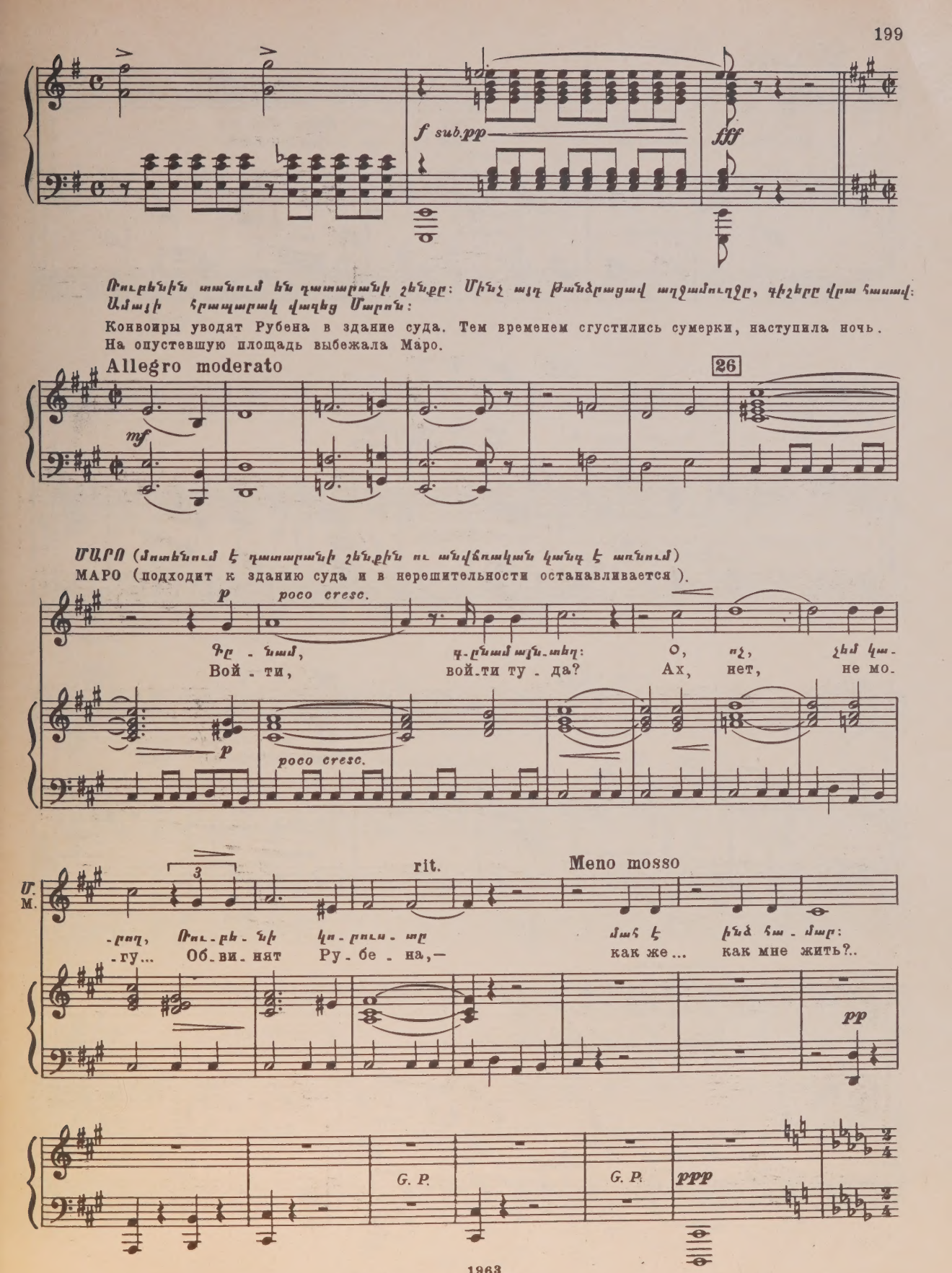

Ռուբենին տանում են դատարանի շենքը: Մինչ այդ թանձրացավ աղջամուղջը, գիշերը վրա հասավ: Ամայի հրապարակ վազեց Մարոն:

Конвоиры уводят Рубена в здание суда. Тем временем сгустились сумерки, наступила ночь. На опустевшую площадь выбежала Маро.

ՄԱՐՈ (մոտենում է դատարանի շենքին ու անվճռական կանգ է առնում)

МАРО (подходит к зданию суда и в нерешительности останавливается).

Գը - նամ, գ-ընամ այն-տեղ: Օ, ոչ, չեմ կա-
Вой - ти, вой-ти ту - да? Ах, нет, не мо-

-ղող, Ռու-բե-նի կո-ղուս-տը մահ է ինձ հա-մար:
-гу... Об-ви-нят Ру-бе-на,— как же... как мне жить?..

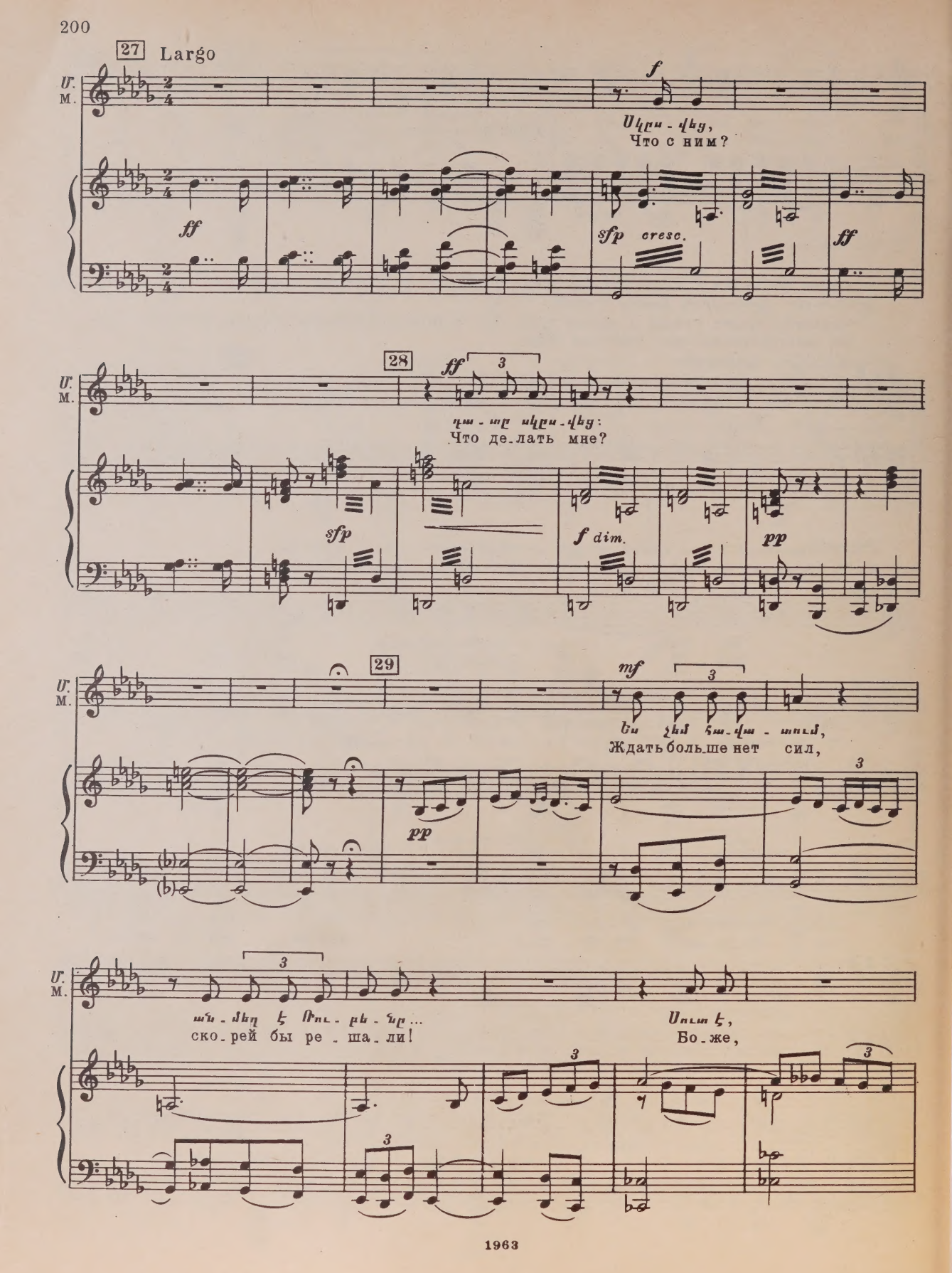
27 Largo
Ս. М.
f
Սկըս-վեց,
Что с ним?
ff
sfp cresc.
ff
28
ff
դա-ՄԸ ակըս-վեց:
Что де-лать мне?
sfp
f dim.
pp
29
mf
ես չեմ հա-վա-տում,
Ждать боль-ше нет сил,
pp
ան-մեղ է Ռու-բե-նը...
ско-рей бы ре-ша-ли!
Սուտ է,
Бо-же,

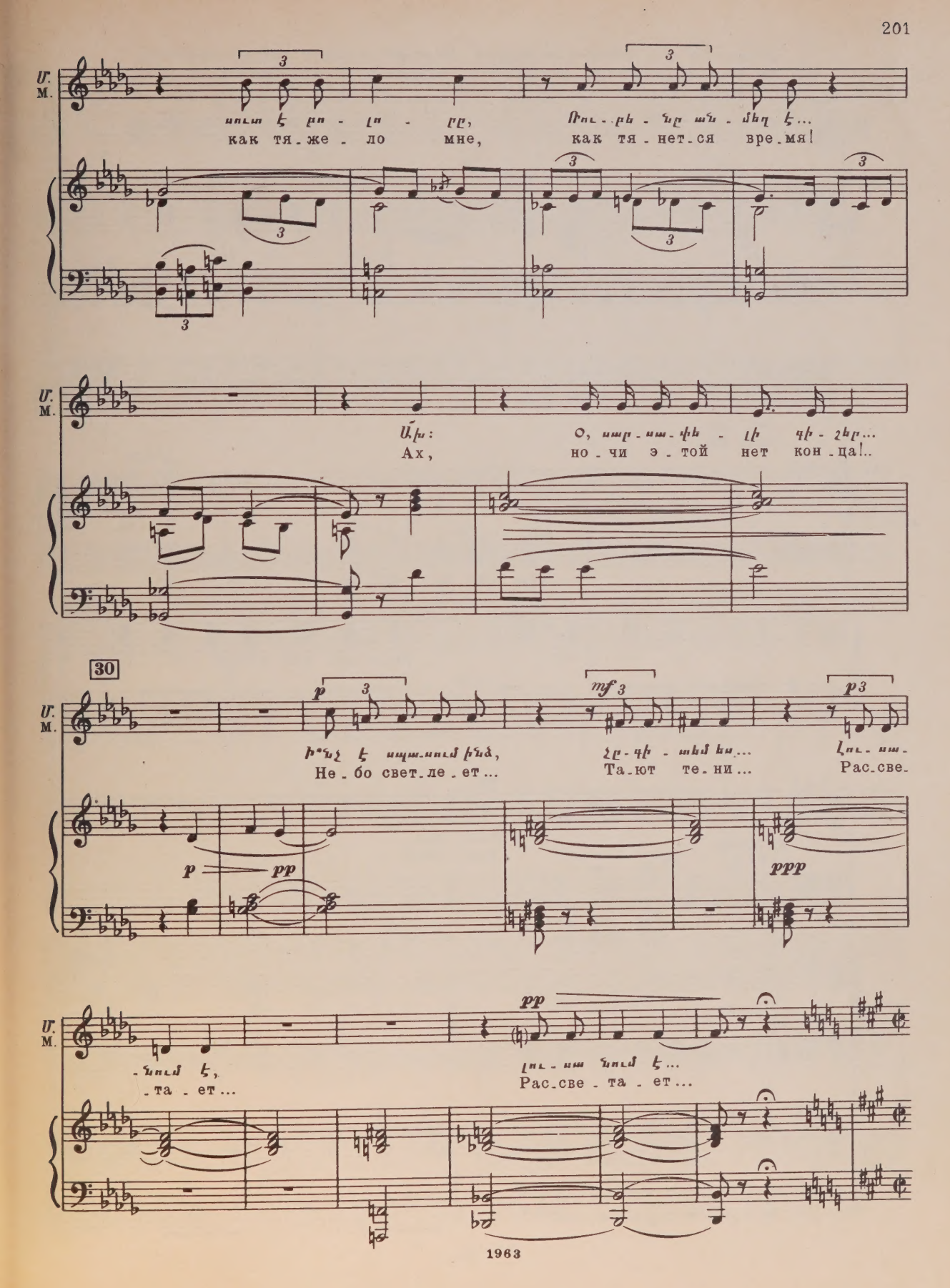
Ս.
Մ.
սուտ է բո - լո - ը,
Ռու - բե - նը ան - մեղ է...
как тя - же - ло мне,
как тя - нет - ся вре - мя!
Ա՛խ:
Օ, սար - սա - փե - լի գի - շեր...
Ах,
но - чи э - той нет кон - ца!..
30
p
mf
p
Ի՞նչ է սպա - սում ինձ,
Հը - գի - տեմ ես...
Հու - սա -
Не - бо свет - ле - ет...
Та - ют те - ни...
Рас - све -
pp
ppp
pp
- նում է,
- та - ет...
Լու - սա նում է...
Рас - све - та - ет...

1963

Հրապարակի վրա երևացին կապկպված Սարգսին ուղեկցող կոմերիտականները:

31 На площади показались комсомольцы, ведущие связанного Саркиса.

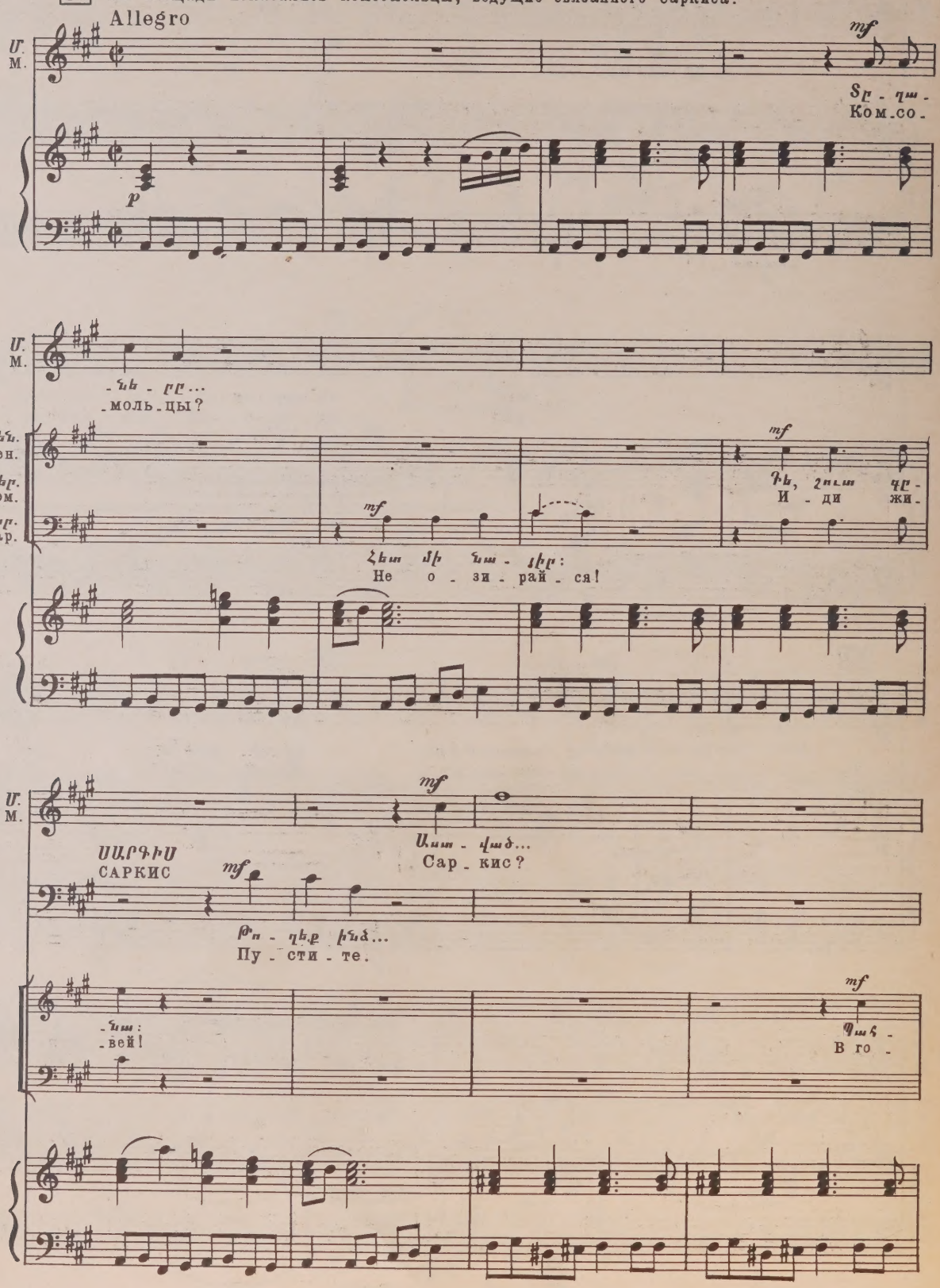

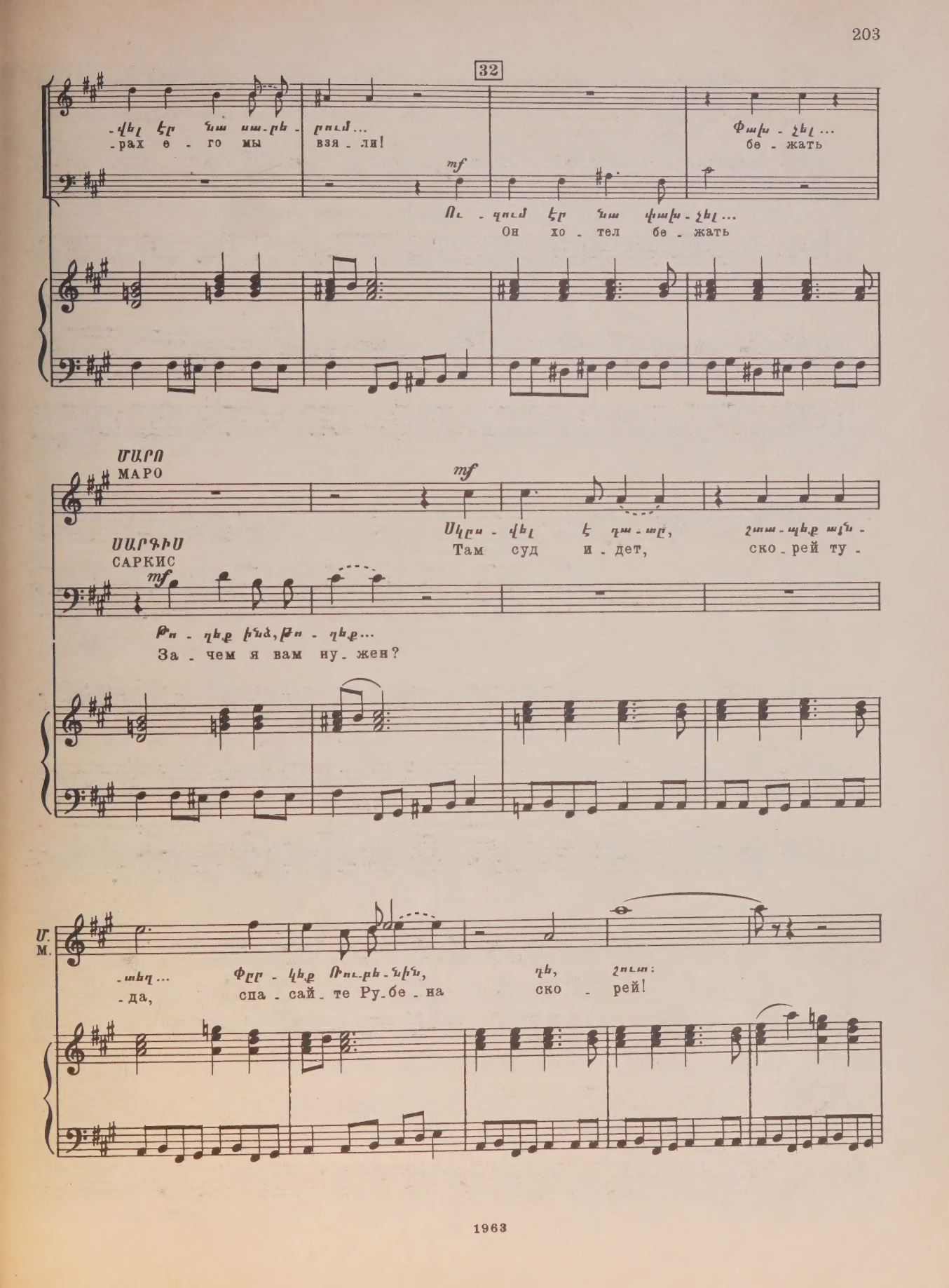
32
-վել էր նա սա-րե-
-рах е-го мы
բում...
взя-ли!
Փախ-չել...
бе-жать
mf
Ու-զում էր նա փախ-չել...
Он хо-тел бе-жать
ՄԱՐՈ
МАРО
mf
Սկըս-վել է դա-տը,
Там суд и-дет,
հատ-պեք այն-
ско-рей ту-
ՍԱՐԳԻՍ
САРКИС
mf
Թո-ղեք ինձ, Թո-ղեք...
За-чем я вам ну-жен?
Ս.
Մ.
-տեղ...
-да,
Փըր-կեք Ռուբե-նին,
спа-сай-те Ру-бе-на
ղե,
ско-
հուտ:
рей!

Կոմերիտականներից մեկը վազեց դատարանի շենքը, որտեղից իսկույն ևեթ սկսեցին դուրս գալ մարդիկ, որոնց մեջ էին նաև Թորոսը, Շուշանը, Ավոն:

Один из комсомольцев побежал в здание суда, оттуда сейчас же начал выходить народ — Торос, Шушан, Аво и другие.

33

poco a poco cresc.

f

Բասեր
Басы

Խումբը
Хор

34

p

Պայ - քա - րի այս ժա - մին ԼԸ - սի թող
Наш То - рос прав,— не мог Ру - бен у -

p

S.
Т.

Պայ - քա - րի այս ժա - մին ԼԸ - սի թող
Наш То - рос прав,— не мог Ру - бен у -

Բ.
Б.

թըշ - նա - մին: Հա - վետ կոր -
- бить дру - га! То - рос был

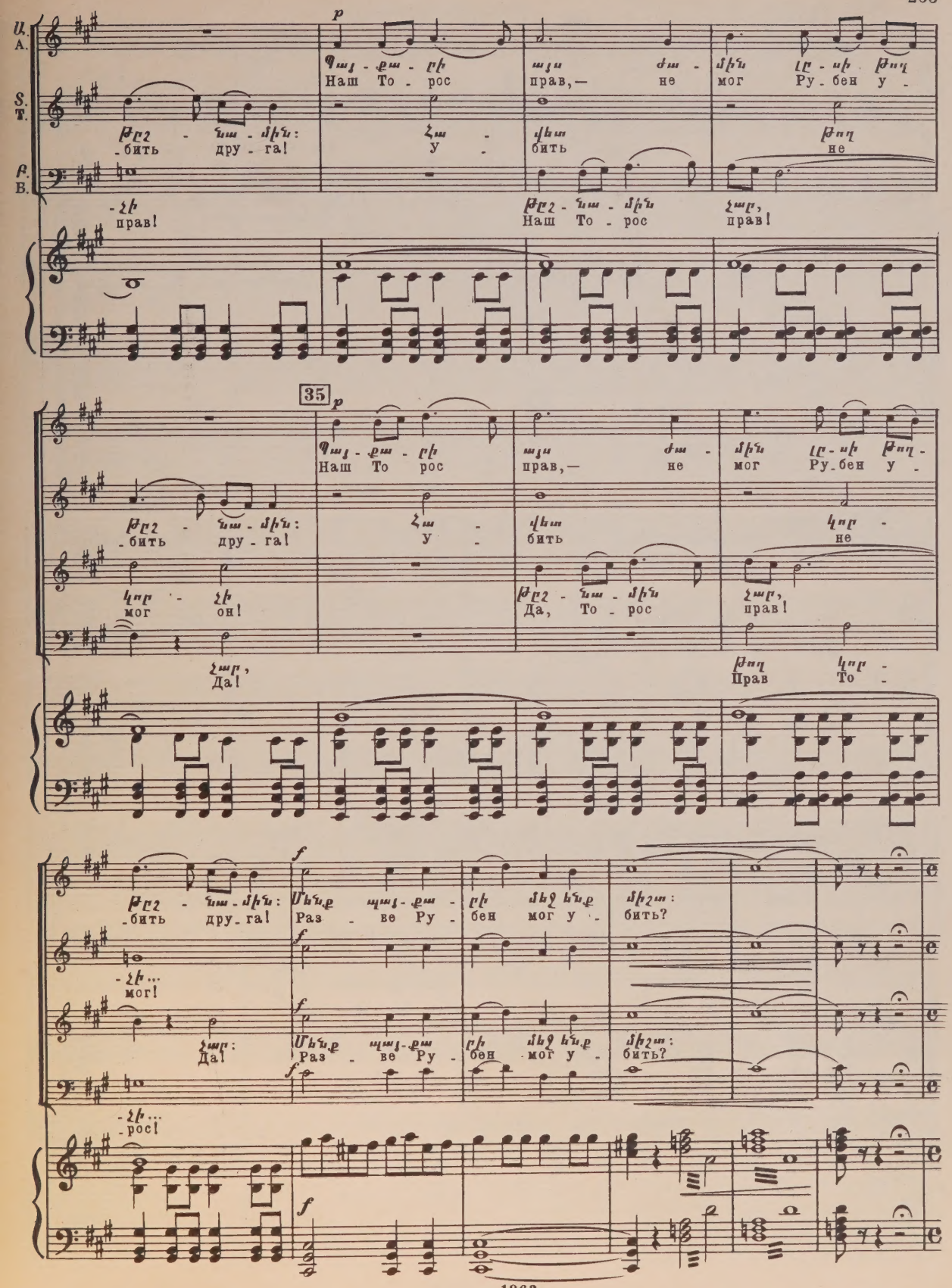
Ս. А.
Տ. Т.
Բ. В.
Պայ-քա-րի
Наш То-рос
այս ժա-
прав,— не
մին լը-սի թող
мог Ру-бен у-
թը-հա-մին:
-бить дру-га!
հա-
у-
վեր
бить
թող
не
-հի
прав!
թը-հա-մին
Наш То-рос
հար,
прав!
35
Պայ-քա-րի
Наш То-рос
այս ժա-
прав,— не
մին լը-սի թող-
мог Ру-бен у-
թը-հա-մին:
-бить дру-га!
հա-
у-
վեր
бить
կոր-
не
կոր-հի
мог он!
թը-հա-մին
Да, То-рос
հար,
прав!
հար,
Да!
թող կոր-
Прав То-
թը-հա-մին:
-бить дру-га!
Մենք պայ-քա-րի մեջ ենք միշտ:
Раз-ве Ру-бен мог у-бить?
-հի...
мог!
հար:
Да!
Մենք պայ-քա-րի մեջ ենք միշտ:
Раз-ве Ру-бен мог у-бить?
-հի...
-рос!

36 Andante

ff

ш - пиչ:
О, нет!

ff

ff

ш - пиչ:
О, нет!

ff

f

Մե - դա - վոր չի
Не ви - но - вен

Andante

ff

sf

Meno mosso

f

Ո՛չ:
враг!

Ո՛չ:
враг!

Ո՛չ:
враг!

Ո՛չ:
враг!

p

Ուռ՝ ձեռ - քով գոհ - վեց
Враг при - шел тай - ком,

p

Հա...
он!

f

Մե - դա - վոր չի...
Тут за - ме - шан

Meno mosso

Tempo I (Andante)

f

Թշչ - հա - մուռ ձեռ
Суд у - зна - ет

քով չար:
прав - ду.

p

Կոմ - ե - բիտ կա -
Враг у - бил Ка -

բոն:
ро...

p

f

Թշչ - հա - մուռ ձեռ -
Суд у - зна - ет

Tempo I (Andante)

ՇՈՒՇԱՆ (առաջ գալով)
Ш' ШАН (выступая вперед)

(ցույց տալով Սարգիսին)
(указывает на Саркиса)

(Ավոն կատաղությունից իրեն կորցրած դանակը ձեռքին հարձակվում է Շուշանի վրա: Նրան բռնում են:)
(Аво, вне себя от ярости, бросается с ножом на Шушан. Его хватают.)

ff

Սպա-սե-ցեք,
По-го-ди-те!

սա է սպա-նո-ղը ...
Вот у-бий-ца!

Ս. С. — ff — Ա՛խ...
Да!

Ս. А. — ff — Ա՛խ...
Да!

Խոր Хор

Տ. Т. — ff — Ա՛խ...
Да!

Բ. Б. — ff — -քով: Ա՛խ...
все! Да!

p — f

37 Risoluto

(զայրացած)
(гневно)

Շ. Ш. — mf — Ես ին-քս եմ լը-սել, ինչ-
Я слы-ша-ла са-ма, как

mf — simile

Շ. Ш. — -պես նա Ա-վո-յին իր ա-բար-քի մեջ խոս-տո-վան-
наг-ло он А-во в сво-ем зло-дей-стве при-зна-

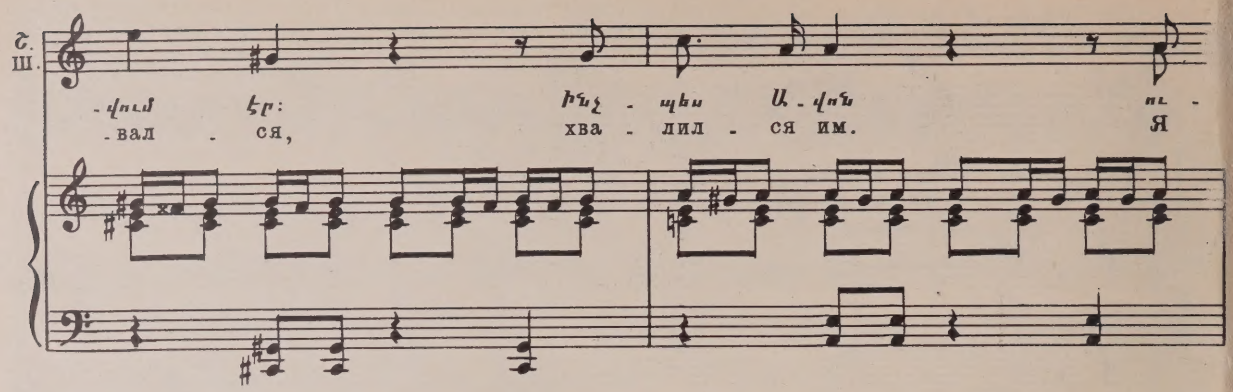

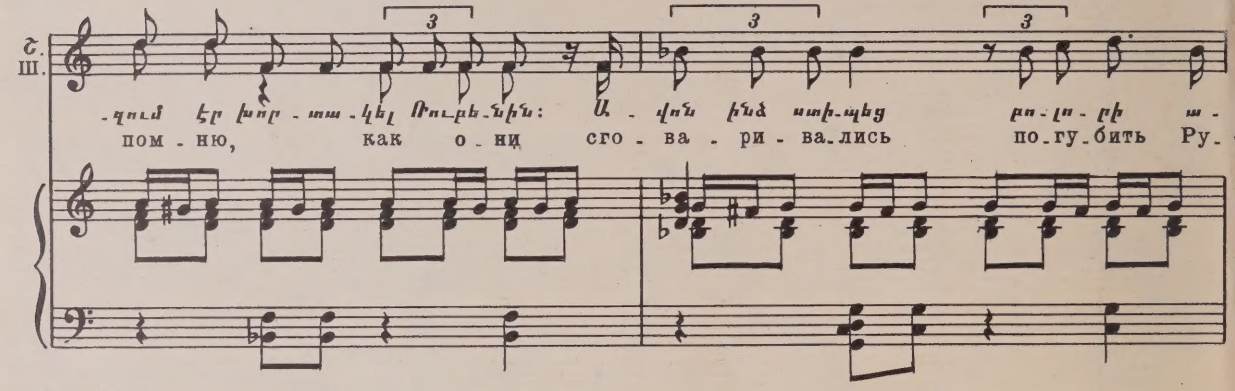

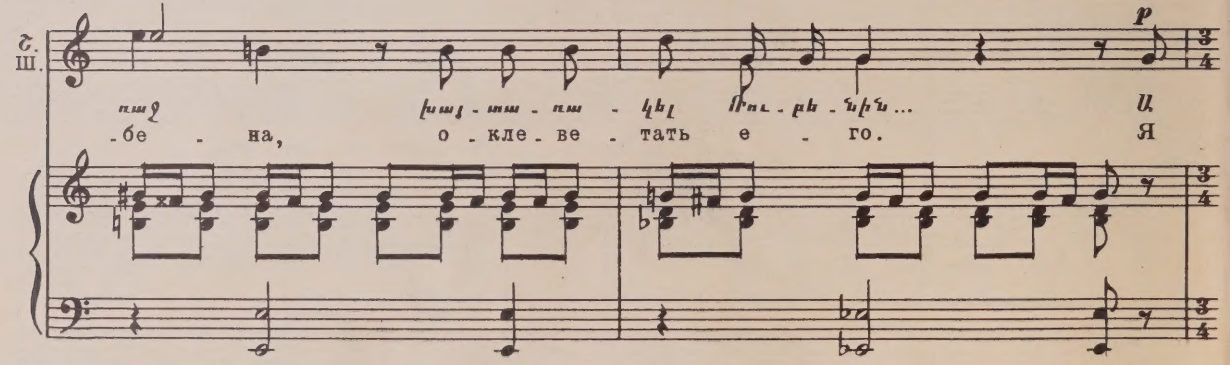

38

Meno mosso

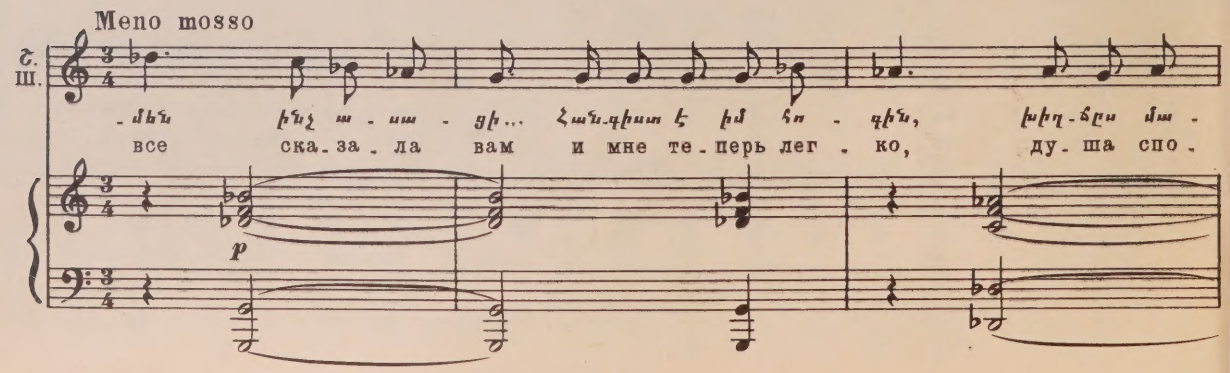

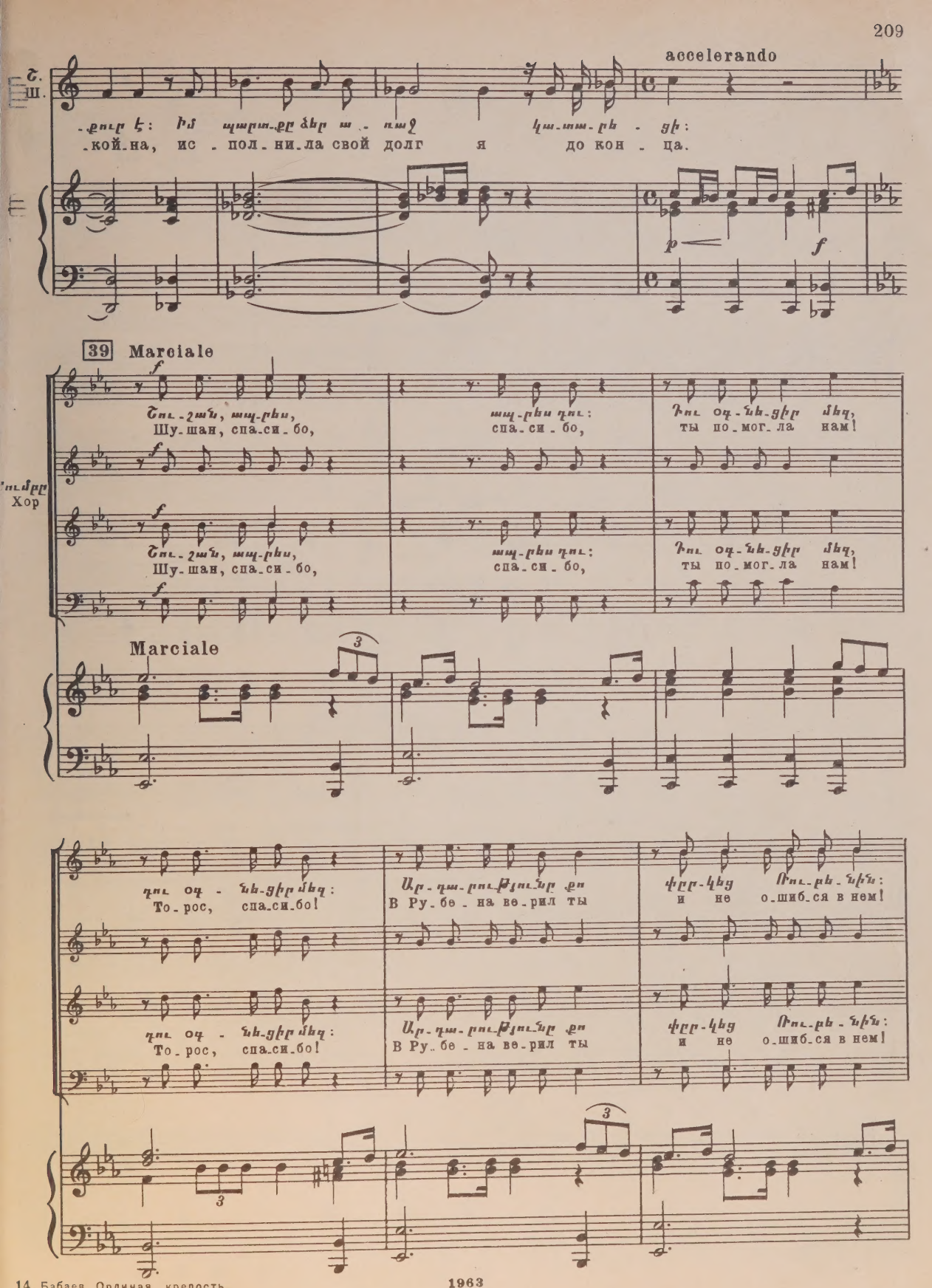

14. Бабаев. Орлиная крепость. 1963

(Դուրս է գալիս Ռուբենը)
(Выходит Рубен)

ՌՈՒԲԵՆ
РУБЕН

mf *dolce*

Շու - շան, ապ -
Дру - зья мо -

Ապ - բես, ապ - բես...
Ру - бен! Ру - бен!

Ապ - բես, ապ - բես...
Ру - бен! Ру - бен!

p

Ռ.
Р.

- բես, շնոր - հա - կալ եմ քեզ... Իմ ան -
- и, чем смо - гу я от - пла - тить вам за

Ռ.
Р.

- գին բա - րե - կամ - ներ, *cresc.* ար - դա - բուն թյուն - ներ միշտ կապ -
друж - бу, за лю - бовь? Вы жизнь и честь вер - ну - ли

cresc.

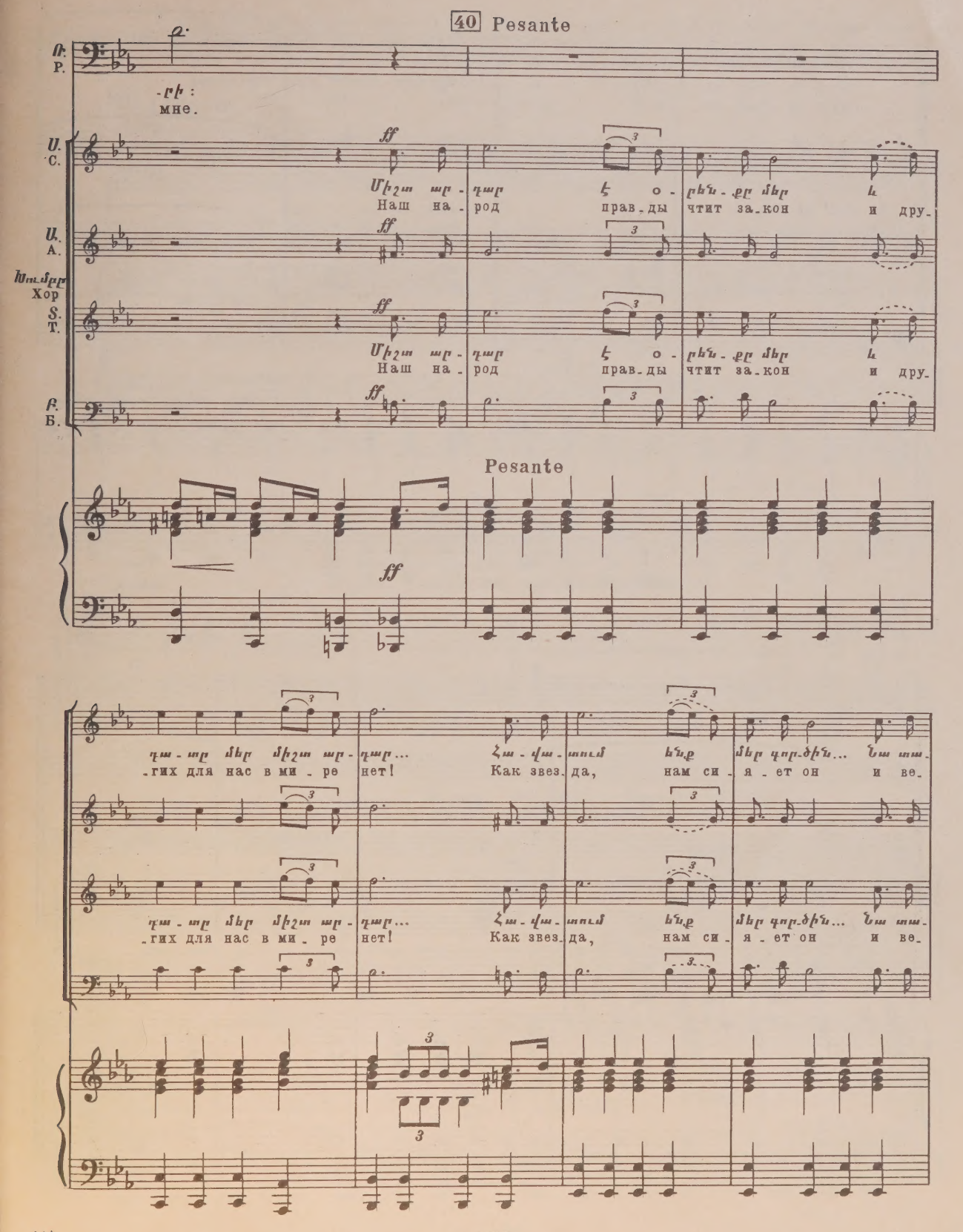
40 Pesante
Ռ. Р.
-ՐԻ :
мне.
Ս. С.
Միշտ ար-դար Է օ-ՐԵՆ-ՔՐ մեր և
Наш на-род прав-ды чтит за-кон и дру-
Ս. А.
Խումբը Хор
Տ. Т.
Միշտ ար-դար Է օ-ՐԵՆ-ՔՐ մեր և
Наш на-род прав-ды чтит за-кон и дру-
Բ. Б.
Pesante
դա-տը մեր միշտ ար-դար... Հա-վա-տում ենք մեր գոր-ծին... Նա տա-
-гих для нас в ми-ре нет! Как звез-да, нам си-я-ет он и ве-
դա-տը մեր միշտ ար-դար... Հա-վա-տում ենք մեր գոր-ծին... Նա տա-
-гих для нас в ми-ре нет! Как звез-да, нам си-я-ет он и ве-

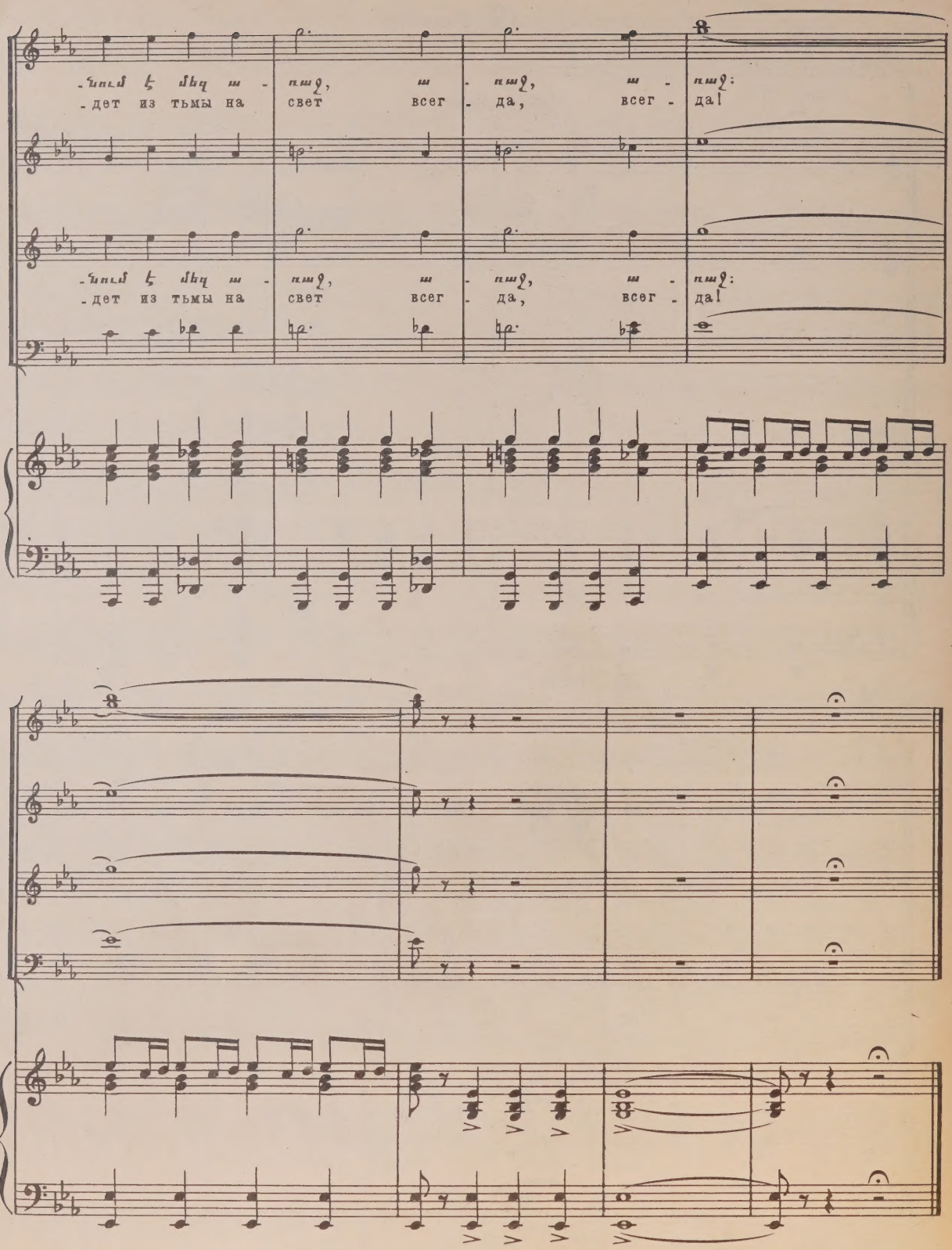
-дет из тьмы на свет всег - да, всег - да!
-дет из тьмы на свет всег - да, всег - да!

ՖԻՆԱԼ

ФИНАЛ

(Ավոյին և Սարգիսին տանում են: Մարոն նետվում է դեպի Ռուբենը: Նրանք նայում են միմյանց չհավատալով իրենց երջանկությանը:)

(Аво и Саркиса уводят под конвоем. Маро кинулась к Рубену. Они смотрят друг на друга, не веря своему счастью).

41 Andante

ԹՈՐՈՍ

ТОРОС

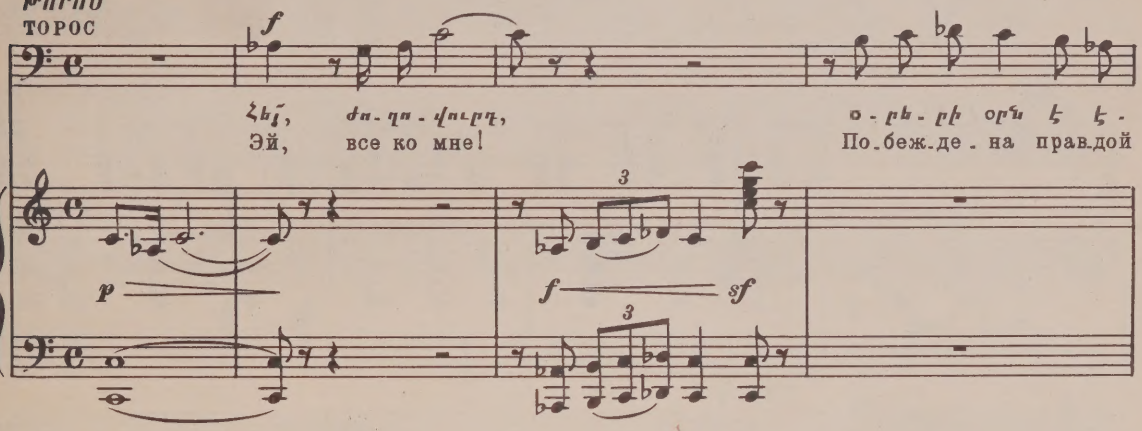

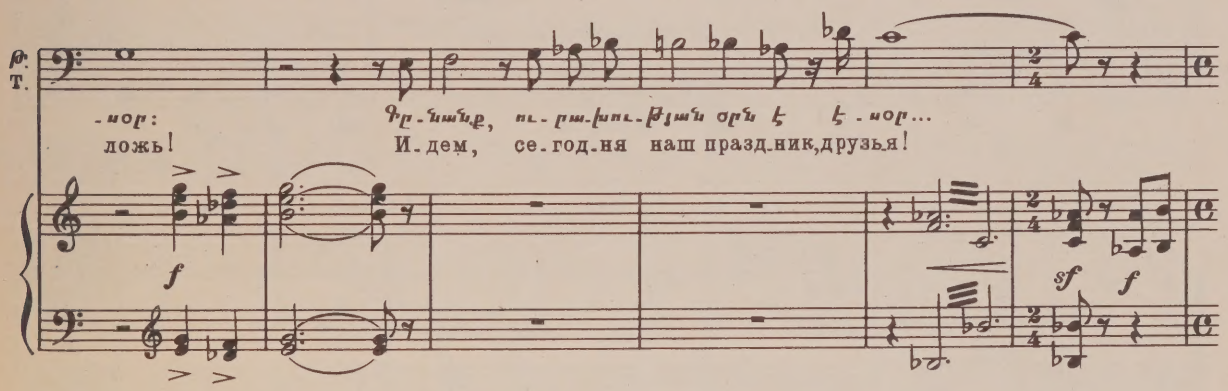

Բոլորը ցրվում են ցանկանալով թողնել Ռուբենին և Մարոյին առանձին:

Все расходятся, желая оставить Рубена и Маро наедине.

42 Marciale sostenuto

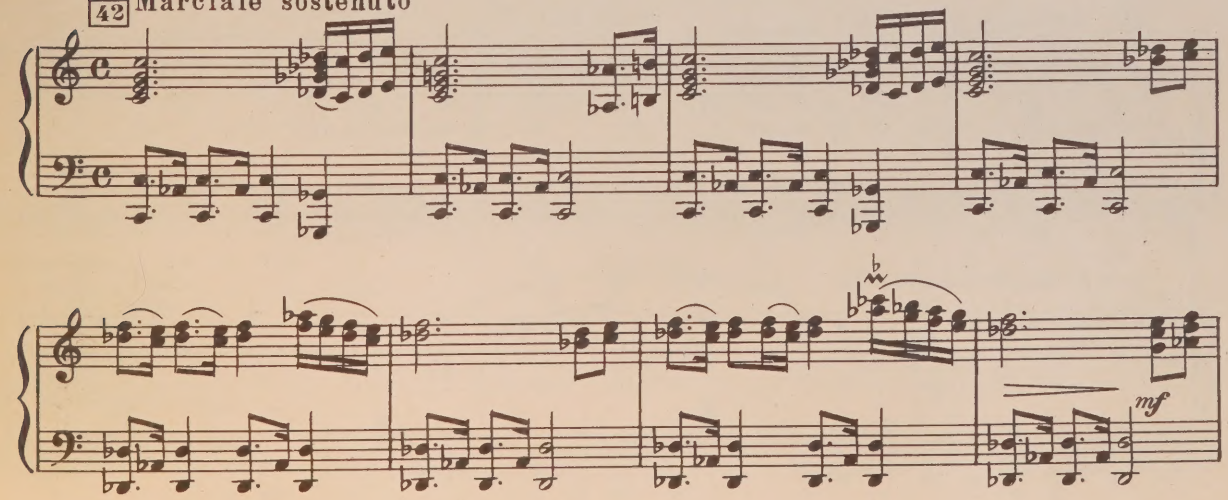

43

p

pp

ppp

pppp

44 Andante cantabile

U. C.

(Բեմի հետևից)
(За сценой)

U. A.

p

Andante cantabile

p

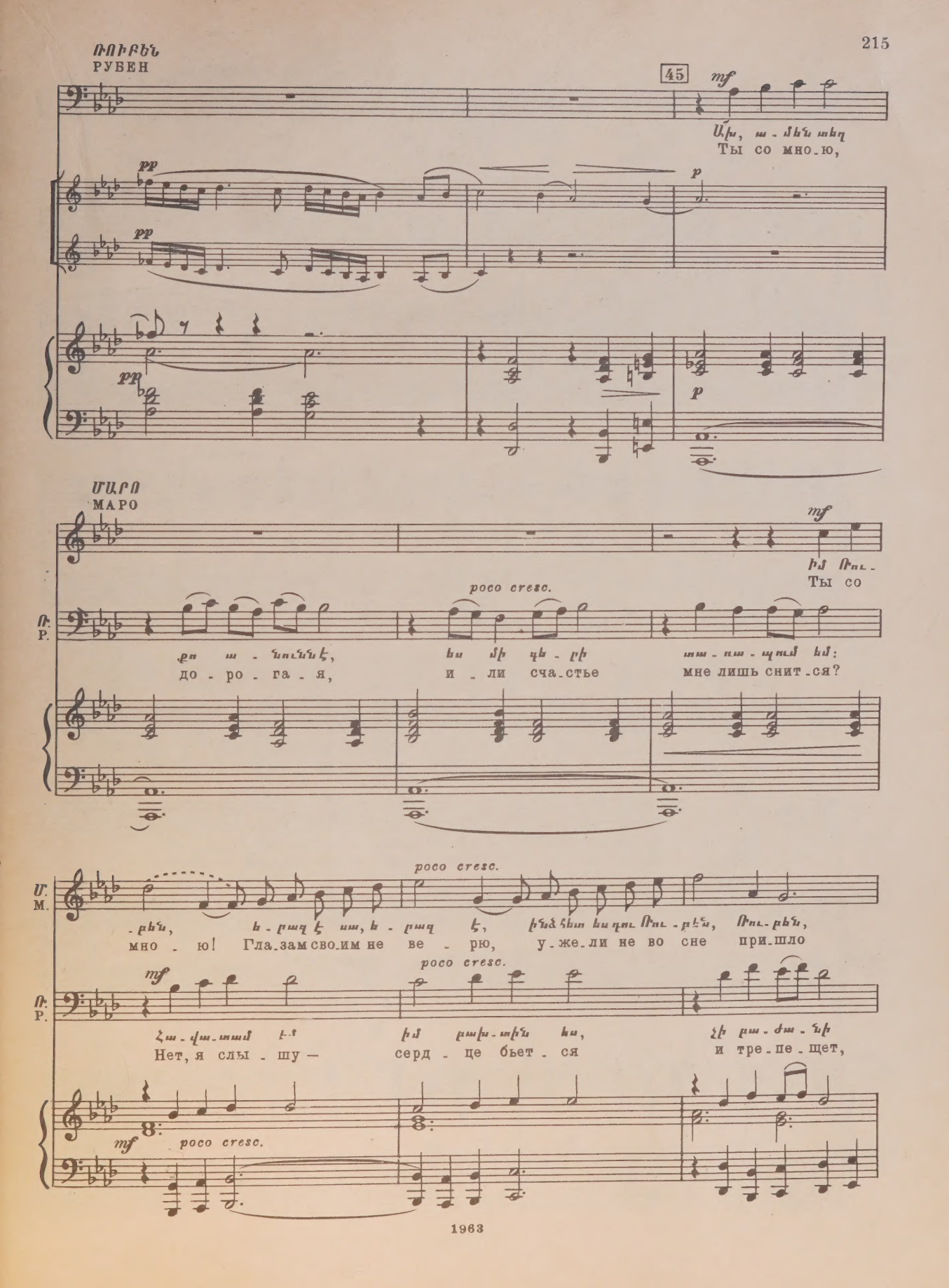
ՌՈՒԲԵՆ
РУБЕН
45
mf
Սիրս, ա - մեն տեղ
Ты со мно - ю,
pp
pp
p
pp
p
ՄԱՐՈ
МАРО
mf
Իմ Ռու -
Ты со
poco cresc.
Ռ.
Р.
քո ա - նունն է,
до - ро - га - я,
ես մի գե - րի
и - ли сча - стье
տես - ես - պում եմ:
мне лишь снит - ся?
poco cresc.
Մ.
М.
- բեն,
мно - ю!
է - բաղ է սա, է - բաղ է,
Гла - зам сво - им не ве - рю,
ինձ հետ ես դու Ռու - բէն, Ռու - բեն,
у - же - ли не во сне при - шло
poco cresc.
mf
Ռ.
Р.
Հա - վա - տում է՞
Нет, я слы - шу —
իմ բախ - տին ես,
серд - це бьет - ся
չի բա - ժա - նի
и тре - пе - щет,
mf
poco cresc.

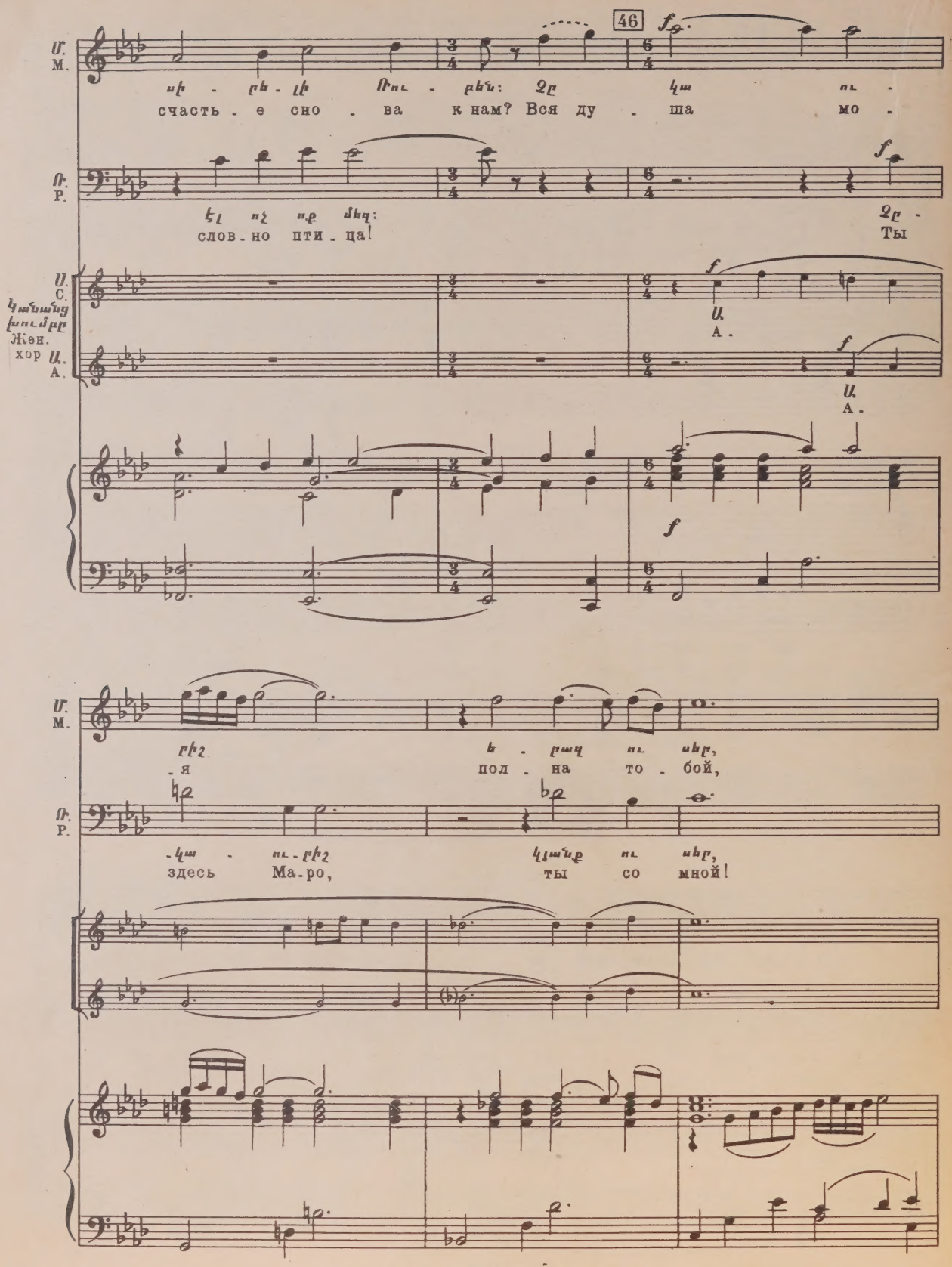
46
Ս. М.
սի - րե - լի Ռու - բեն: Զը կա ու -
счасть - е сно - ва к нам? Вся ду - ша мо -
Ռ. Р.
էլ ոչ ոք մեզ:
слов - но пти - ца!
Զը -
Ты
Ս. С.
Կանանց խումբը Жен. хор
Ս. А.
Ս. А.
Ս. А.
Ս. М.
ռիշ ե - բաղ ու սեր,
- я пол - на то - бой,
Ռ. Р.
- կա - ու - ռիշ կյանք ու սեր,
здесь Ма - ро, ты со мной!

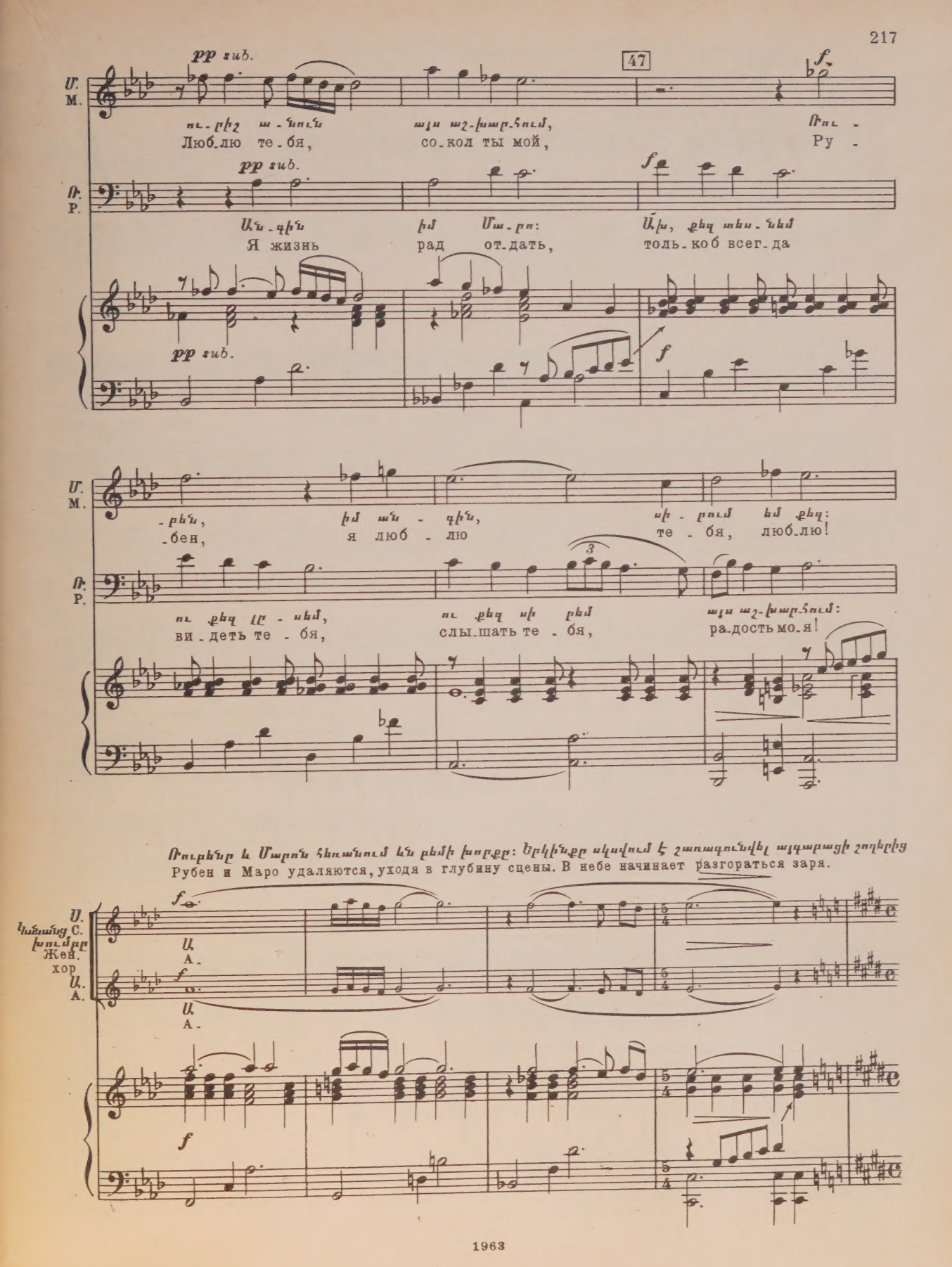
47
pp տսե.
f
Ս. Մ.
ու-բիշ ա-նուն այս աշ-խարհում, Ռու-
Люб-лю те-бя, со-кол ты мой, Ру-
Ռ. Ր.
Ան-գին իմ Մա-ր:
Я жизнь рад от-дать,
Ա՛խ, քեզ տես-նեմ
толь-коб всег-да
-բեն, իմ ան-գին, սի-ր-ում եմ քեզ:
-бен, я люб-лю те-бя, люб-лю!
ու քեզ ը-սեմ, ու քեզ սի-ր-եմ այս աշ-խարհում:
ви-деть те-бя, слы-шать те-бя, ра-дость мо-я!
Ռուբենը և Մարոն հեռանում են բեմի խորքը: Երկինքը սկսվում է շառագունվել այգաբացի շողերից
Рубен и Маро удаляются, уходя в глубину сцены. В небе начинает разгораться заря.
Կանանց խումբը
Жен. хор
Ս. Ա.
S. A.

Բեմ է դուրս գալիս Շուշանը կապոցը ձեռքին և թախծոտ նայում է Ռուբենի ու Մարոյի հետևից:

На сцену выходит Шушан с узелком в руках. Долго и грустно смотрит она вслед Рубену и Маро.

48

Andante con dolore

pp — *p espr.*

ՇՈՒՇԱՆ
ШУШАН

49

p

Ախ, սիրտս կիս - ված էս - պես: Ախ, սե - իրտս ան -
Ах, прощай, лю - бовь мо - я!.. Ах, из - не - мог -

pp

Շ. Ш.

- թև թրուչուն, բայց խիղ - ճիս մա - քուր, ու կանգ - նած ճամ - փա - մի -
- ла ду - ша, но со - весть чи - ста... На рас - путь - е я сто -

poco cresc.

p *poco cresc.*

Շ. Ш.

չում կան - չում եմ, ու՞մ եմ կան - չում... Նե - ր - ցին... Գը -
- ю, и ря - дом нет ни - ко - го... Ну, так что ж, и -

f

Poco meno mosso — rit. — 50 — a tempo

Շ. Ш.

-նա Շու-շան, հայ-րե - նի ճամ-փե-քը շատ... կան-չում են, քեզ են կան - չում...

-ди, Шу-шан, на-до жить... И для те - бя, быть мо-жет, солн-це взой - дет!..

Շուշանը դանդաղ հեռանում է:

Шушан медленно уходит.

Բացվում է արշալույսը: Արևի ճառագայթները ոսկեզծում

Заря разгорается все ярче и ярче. Восходящее солнце зо-

51 Andante cantabile

Կանանց խումբը Жен. хор

Ս. С. Ա. А.

Andante cantabile

simile

են լեռների ձյունապատ գագաթները և մարգագետնի ու հովիտի թարմ կանաչը:

лотит снежные вершины гор и свежую зелень лугов и долин.

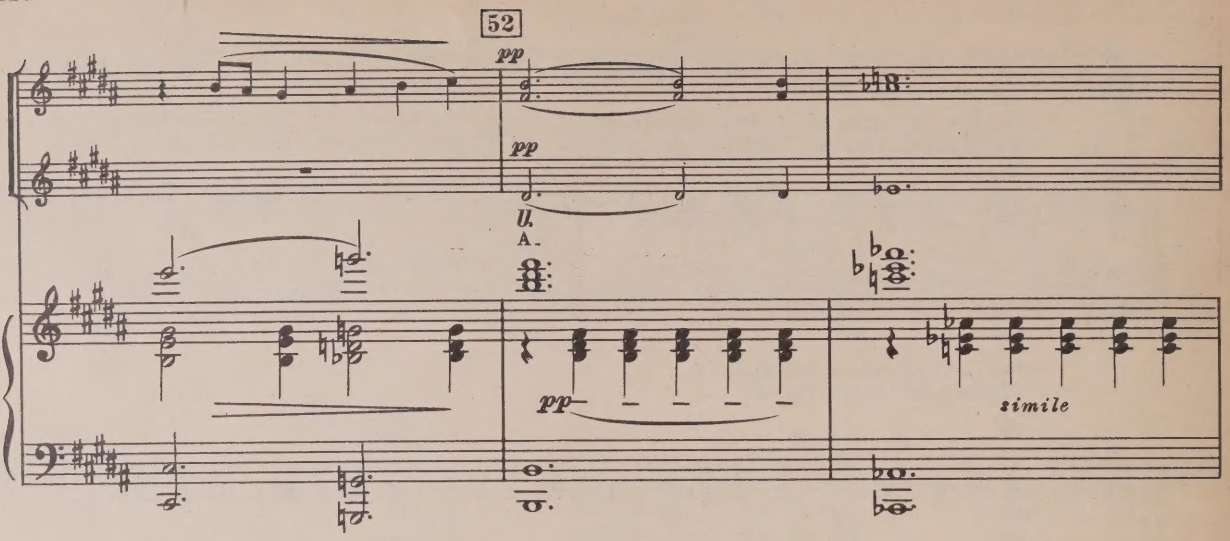

Շուշանը չքացավ, հեռվում երևում են միայն արևին ընդառաջ գնացող Ռուբենը և Մարոն:
Шушан скрылась, вдали видны лишь Рубен и Маро, идущие навстречу солнцу.

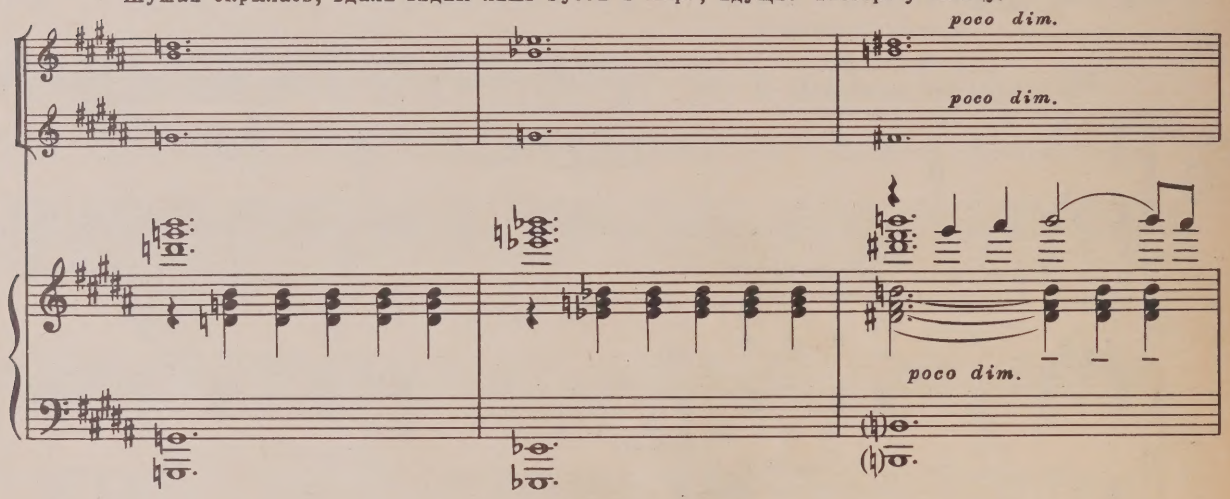

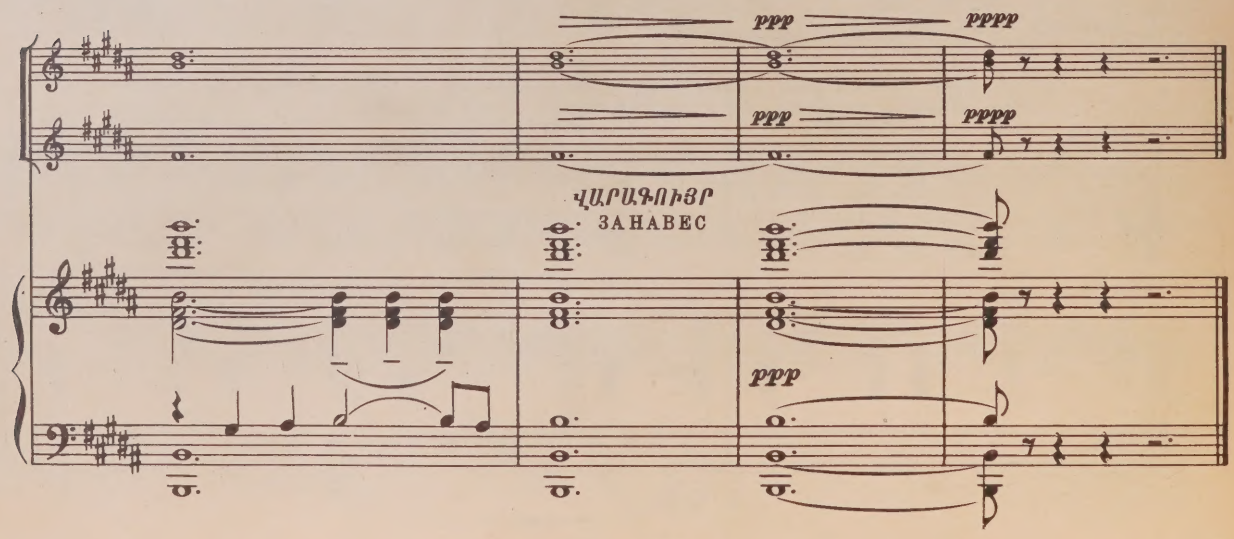

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ
СОДЕРЖАНИЕ

ՆԱԽԵՐԳԱՆՔ
ПРОЛОГ 5

ԱՌԱՋԻՆ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹՅՈՒՆ
ДЕЙСТВИЕ ПЕРВОЕ 21

ԵՐԿՐՈՐԴ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹՅՈՒՆ
ДЕЙСТВИЕ ВТОРОЕ 68

ԵՐՐՈՐԴ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹՅՈՒՆ
ДЕЙСТВИЕ ТРЕТЬЕ 112

ՉՈՐՐՈՐԴ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹՅՈՒՆ
ДЕЙСТВИЕ ЧЕТВЕРТОЕ 182

1963

БАБАЕВ АНДРЕЙ АВАНЕСОВИЧ. *ОРЛИНАЯ КРЕПОСТЬ* *Клавир*

Редактор В. Корзин Лит. редактор Л. Давтян Художник М. Шлосберг
Худож. редактор Г. Христиани Техн. редактор С. Торгман
Корректор Н. Маковская

Подписано к печати 17/X 1966 г. А 16925. Формат бумаги 60×90 1/8. Печ. л. 28,0.
Уч.-изд. л. 28,0. Тираж 540 экз. Изд. № 1963. Т. п. 66 г., № 99. Заказ 8991.
Цена 4 р. 46 к.

Издательство «Музыка», Москва, набережная Мориса Тореза, 30

Московская типография № 17 Главполиграфпрома Государственного комитета
Совета Министров СССР по печати, ул. Щипок, 18

ВЫШЛИ И ВЫХОДЯТ ИЗ ПЕЧАТИ

Симфонические произведения

ПАРТИТУРЫ

Адигезалов В. Африка борется. Симфоническая поэма
Александров Ю. Первая симфония
Алексеев М. Чувашское каприччио
Алябьев А. Буря. Симфоническая картина из оперы «Русалка и рыбак»
Амиров Ф. Симфонические танцы
Андриасян И. Симфония
Баласанян С. Острова Индонезии. Симфонические картины
Бертрам А. Первая сюита из балета «Тринадцать роз»
Бизс Ж. Симфония до мажор
Бриттен Б. Четыре морские интерлюдии и пассакалия из оперы «Питер Граймс»
Бунин Р. Четвертая симфония
Кабалевский Д. Концерт для скрипки с оркестром
Кабалевский Д. Рапсодия на тему песни «Школьные годы» для фортепиано с оркестром
Лятошинский Б. Четвертая симфония
Малер Г. Четвертая симфония
Мамисашвили Н. В Гурии. Симфоническая сюита
Мясковский Н. Девятая симфония
Онеггер А. Третья симфония
Орбелян К. Первая симфония
Прокофьев С. Собрание сочинений. Тома 15а, 15б, 15в. Сочинения для оркестра
Рахманинов С. Первый концерт для фортепиано с оркестром (2-я редакция)
Рахманинов С. Второй концерт для фортепиано с оркестром
Рахманинов С. Третий концерт для фортепиано с оркестром
Римский-Корсаков Н. Сюита из оперы «Золотой петушок»
Свиридов Г. Музыка для камерного оркестра
Сен-Санс К. Второй концерт соль минор для фортепиано с оркестром
Тубин Э. Пятая симфония
Хачатурян А. Концерт-рапсодия для виолончели с оркестром
Хачатурян А. Симфония-поэма для большого симфонического оркестра, органа и 15 труб
Хиндемит П. Симфония «Художник Матис».
Шебалин В. Пятая симфония
Энке В. Концерт мастеров оркестра (симфония)

КАРМАННЫЕ ПАРТИТУРЫ

Багдасарян Э. Рапсодия для скрипки с оркестром
Галынин Г. Эпическая поэма
Глазунов А. Третья симфония
Денисов Э. Детская сюита
Душский М. Мордовская сюита
Кажлаев М. Романс для трубы и струнного оркестра. Ноктюрн для флейты и струнного оркестра
Мясковский Н. Пятая симфония
Сабитов Н. Страницы из балета «Буратино»
Солодухо Я. Праздничная увертюра
Шостакович Д. Одиннадцатая симфония («1905 год»)
Щедрин Р. Камерная сюита

КЛАВИРЫ

Балтин А. Концерт-баллада для фортепиано с оркестром
Галынин Г. Ария для скрипки с оркестром. Переложение для скрипки с фортепиано
Кабалевский Д. Рапсодия на тему песни «Школьные годы». Соч 76 для фортепиано с оркестром. Переложение автора для двух фортепиано
Мушель Г. Второй концерт для фортепиано с оркестром. Переложение для двух фортепиано
Мясковский Н. Пятая симфония. Для большого симфонического оркестра. Переложение автора для фортепиано в 4 руки
Хачатурян А. Концерт-рапсодия для виолончели с оркестром. Переложение для виолончели с фортепиано
Чайковский П. Полное собрание сочинений. Том 50а. Сочинения для оркестра. Увертюра на датский гимн и «Итальянское каприччио». Переложение автора для фортепиано в 4 руки
Чайковский П. Полное собрание сочинений. Том 50б. Сочинения для оркестра. Серенада для струнного оркестра, Славянский марш, Торжественный марш. Переложение автора для фортепиано в 4 и 2 руки
Чайковский П. Ромео и Джульетта. Увертюра-фантазия. Переложение для фортепиано в 2 руки
Шостакович Д. Первая симфония. Для симфонического оркестра. Переложение для фортепиано в 4 руки

Специализированные нотные и универсальные книжные магазины книготорга и потребительской кооперации принимают предварительные заказы на музыкальную литературу. Оформляйте предварительные заказы в местных магазинах!

ИЗДАТЕЛЬСТВО · МУЗЫКА · МОСКВА

Индекс 9—3—5

ՎՐԻՊԱԿՆԵՐ
ОПЕЧАТКИ

	Էջ Стра-ница	Տող Строка	Տպված է Напечатано	Պետք է կարդալ Следует читать
1	6	3	լսողու յունը	լսողությունը
2	9	1	Ռուբենը	Ռուբենը
3	23	7	զրովցը Ավոյի հետ	զրույցը Ավոյի հետ
4	24	9	իը-բան	նը-բան
5	29	9	կընդ-նես	կընկ-նես
6	52	7	հրը-բա-ցա-նը	հր-բա-ցա-նը
7	53	1	բը-նած:	բրո-նած:
8	69	1, 6, 11	Թ: T. 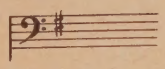	Ռ: P. 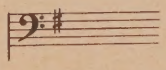
9	76	10	իեչ	ինչ
10	95	4	թըլ-նա-	թըշ-նա-
11	99	3	(Մեկնուն է	(Մեկնում է
12	102	11	ղե-ղեց-կու-հի:	գե-ղեց-կու-հի:
13	108	9	ինծ սի-բում ես	ինձ սի-բում ես
14	108	9	ու ինծ նը-ման	ու ինձ նը-ման
15	137	5	սպա-բիր,	սպա-սիր,
16	139	7	ա-ում,	ա-սում,
17	187	2	երգել :)	երգել :)

1963

M
1503
B112
O77

Babaev, Andrei Avanesovich
[Orlinaia krepost'.
Piano-vocal score.
Armenian & Russian]
Orlinaia krepost'

Music

PLEASE DO NOT REMOVE
CARDS OR SLIPS FROM THIS POCKET

UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY

4p. 4ik.